805.90
C66

MARIA CONSTANTINESCU

Capcanele Ortografiei

805.90
C66

prof. MARIA CONSTANTINESCU

V
V
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„GH. ASACHI"
IAȘI

CAPCANELE ORTOGRAFIEI

625452

EDITIS

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Argument

Propunerea Editurii de a elabora un îndrumar de ortografie, menit să orienteze şi să înlesnească opţiunea pentru scrierea cu sau fără cratimă în cazul unor cuvinte omofone, mi s-a părut interesantă şi mai ales utilă, având în vedere frecvenţa acestor cuvinte în limba română. Mai ales că ideea venea pe fondul unor mai vechi preocupări ale melé, rezultate dintr-o îndelungată experienţă de catedră cu elevi de aproape toate vârstele.

Acest fenomen, al pronunţiei similare dar al grafiei diferite, generează ezitări, confuzii sau chiar greşeli şi la publicul matur, mai legat de vorbire decât de scriere în comparaţie cu cei de vârstă şcolară.

„Capcanele ortografiei" se adresează în primul rând elevilor din clasele primare, dar şi elevilor mari, aflaţi în pragul unor confruntări decisive şi chiar celor maturi, ezitanţi în probleme referitoare la scrierea corectă. Lucrarea este concepută în trei părţi principale şi anume: explicarea paralelă a cazurilor de scriere cu şi fără cratimă (1), aplicaţii practice de opţiune pe grupuri de cazuri (2) şi aplicaţii complexe pe texte literare mai ample în care elevului i se solicită şi spiritul de observaţie şi cunoştinţele dobândite din parcurgerea volumului (3).

În organizarea materialului am optat pentru criteriul alfabetic, cu un mai mare grad de generalitate şi netributar programelor didactice diferite de la o clasă la alta.

În cazul fiecărui caz în parte am preferat ca prima explicare să se refere la cuvântul scris fără cratimă, mai uşor de înţeles prin unitatea sa în comparaţie cu omofonul scris cu cratimă, care deseori ridică probleme delicate din punctul de vedere al cunoştinţelor de gramatică.

Cazurile prezentate sunt cele mai des folosite în limbă. În funcţie de frecvenţa cu care apar sunt şi exemplificările literare, uneori mai puţin numeroase. Din cauza penuriei de exemplificări în situaţiile: *doi/ d-oi ; lei/ le-i ; lea/ le-a ; nul/nu-l ; şo/ ş-o ; sor/ s-or* ş.a, am renunţat la explicarea acestor cuvinte.

La exemplele din vorbirea curentă am căutat, pe cât a fost posibil, să folosesc persoana I sau a III-a singular, mai familiare elevilor mici. De asemenea, am luat în consideraţie proverbe, zicale şi diverse expresii din vorbirea curentă întrucât sunt uzitate, nu rareori, în situaţiile de comunicare scrisă mai puţin protocolară.

La finele volumului am considerat utilă reluarea conjugării verbelor auxiliare, strâns legate de numeroase situaţii de scriere cu cratimă, motiv pentru care, în cuprinsul volumului, am marcat prin asterisc trimiterile respective. Alături de aceasta, am ilustrat cele patru conjugări verbale din limba română, selectând verbe mai dificile la care am avut deseori ocazia să constat greşeli de scriere şi de pronunţie.

În ceea ce priveşte bibliografia, am selecţionat-o adaptând-o vârstei de şcoală primară şi până la clasele terminale de liceu, cumpăna între ele stabilind-o calitatea intrinsecă a literaturii la care m-am referit. Unde a fost posibil, am ales citate cu conţinut interesant şi educativ într-o expresie artistică de valoare, în speranţa că ele vor constitui puncte de plecare pentru citirea, sau recitirea, unor pagini nemuritoare.

prof. Maria Constantinescu

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie ai...

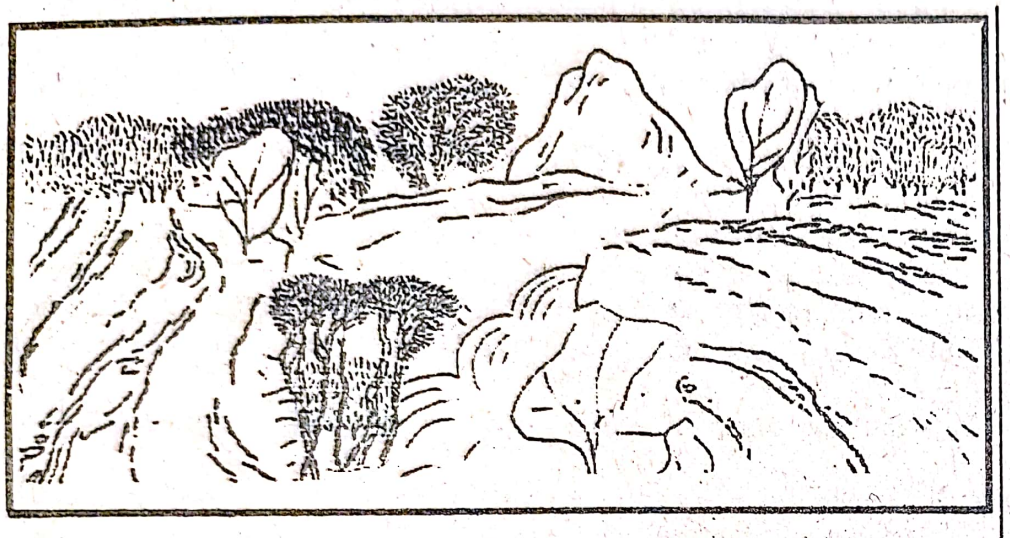

*Eşti frumoasă, eşti avută..... o ţara mea..... **ai** copii mulţi la număr, care te iubesc..... **ai** cartea de vitejie a trecutului şi viitorul înaintea ta.... pentru ce curg lacrimile tale?*

Alecu Russo - „ Cântarea României "

☞ **Ai** se scrie într-un cuvânt când este :

- Verb (a avea; a poseda),
- Verb auxiliar* care serveşte la formarea timpului perfect compus, a modului condiţional optativ, viitor forma populară
- Articol genitival posesiv (ai tăi; ai elevului)
- Interjecţie.

Amu Harap-Alb şi cu **ai săi** merg ei cât merg şi, într-o târzie vreme, ajung la împărăţie.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb"

Ai noştri tineri la Paris învaţă
La gât cravatei cum se leaga nodul.

Mihai Eminescu - „ Ai noştri tineri "

Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheaţă pe **ai ţării** umeri dalbi.

Vasile Alecsandri - „ Iarna "

Ai mei pierduţi sunt, paşă, toţi,
O, mântuie-i de vrei, că poţi!

George Coşbuc - „ El Zorab"

- Ioane, cată să nu dăm cinstea pe ruşine şi pacea pe gâlceavă! **Ai să pleci** unde zic eu.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Mata n-**ai auzit** porunca lui Vodă? **Ai să-mi porunceşti** dumneata?....

Liviu Rebreanu - „ Răscoala "

Exemple din vorbirea curentă

Ai carte, **ai** parte.
Ai fost la şcoală?
Cred că **ai să reuşeşti**.
Ai, ai! Ce de necazuri!

---

* Pentru exemplificarea acestui caz precum şi a altora pe care le veţi găsi însemnate cu asterisc este bine să consultaţi exemplele de conjugare de la sfârşitul cărţii.(n.a.)

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **a-i**

-Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zise atunci Setilă, căruia începu **a-i ţâşni** *apa pe nări şi pe urechi....*

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

☞ ***A-i*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:**
a - prepoziţie cu care se formează infinitivul;
i **- pronume personal, pers. a III-a, cazul dativ sau acuzativ, forma neaccentuată.**

Albă-ca-Zăpada începu **a-i ruga** pe pitici.

Fraţii Grimm - „ Albă-ca-Zăpada şi cei şapte pitici "

Îşi aminti de mama care venea pentru **a-i ieşi** în întâmpinare, pentru **a-i da sfaturile**.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Apropiindu-se de Alexandru-Vodă, se închină până la pământ, fără **a-i săruta** poala după obicei.

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpuşneanu "

Atunci se învoiră **a-i da** o odaie să lucreze numai Prâslea singur.

Petre Ispirescu - „ Prâslea cel Voinic "

Sinan, văzând retragerea românilor luase inimă şi vrea **a-i desface** şi **a-i răşchira** de tot.

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul "

Iar Ştefan-Vodă au început **a-i bate**, până i-au trecut Dunărea.

Ion Neculce - „ Letopiseţul Moldovei "

Înainte de **a-i fi cunoscut** pe zei, ea fusese centrul universului lui. Vechile sentimente intime de odinioară îl copleşiră. Sări spre ea cu bucurie dar Kiche îl primi cu colţi tăioşi...

Jack London - „ Colţ Alb "

Exemple din vorbirea curentă

Pleacă fără **a-i răspunde.**
Încerca **a-i lua cu vorba.**
Dorea **a-i spune verde în faţă.**

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **a-i**

-Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zise atunci Setilă, căruia începu ***a-i ţâşnui*** *apa pe nări şi pe urechi....*

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

☞ ***A-i*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:**
a **- prepoziţie cu care se formează infinitivul;**
i **- pronume personal, pers. a III-a, cazul dativ sau acuzativ, forma neaccentuată.**

Albă-ca-Zăpada începu **a-i ruga** pe pitici.

Fraţii Grimm - „ Albă-ca-Zăpada şi cei şapte pitici "

Îşi aminti de mama care venea pentru **a-i ieşi** în întâmpinare, pentru **a-i da sfaturile.**

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Apropiindu-se de Alexandru-Vodă, se închină până la pământ, fără **a-i săruta** poala după obicei.

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpuşneanu "

Atunci se învoiră **a-i da** o odaie să lucreze numai Prâslea singur.

Petre Ispirescu - „ Prâslea cel Voinic "

Sinan, văzând retragerea românilor luase inimă şi vrea **a-i desface** şi **a-i răşchira** de tot.

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul "

Iar Ştefan-Vodă au început **a-i bate**, până i-au trecut Dunărea.

Ion Neculce - „ Letopiseţul Moldovei "

Înainte de **a-i fi cunoscut** pe zei, ea fusese centrul universului lui. Vechile sentimente intime de odinioară îl copleşiră. Sări spre ea cu bucurie dar Kiche îl primi cu colţi tăioşi...

Jack London - „ Colţ Alb "

Exemple din vorbirea curentă

Pleacă fără **a-i răspunde.**
Încerca **a-i lua cu vorba.**
Dorea **a-i spune verde în faţă.**

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **al** ...

E cocostârcul tainic în lume călător,
***Al primăverii** dulce iubit prevestitor.*
Vasile Alecsandri - „ Oaspeţii primăverii “

☞ ***Al** scris într-un cuvânt are sens deplin. El poate fi:*

•articol posesiv genitival care însoţeşte un substantiv sau un pronume la genitiv; de asemenea el intră în componenţa numeralelor ordinale.

Noaptea, băiatul dormi pe două scaune, într-un colţ **al salonului,** iar dimineaţa îşi reluă locul lângă bolnav..... La glasul dezmierdător **al băiatului,** se părea că o expresie vagă de mulţumire luceşte în pupilele bolnavului.
Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Câinelui îi ardea sufletul de dorul ciobanilor şi **al turmei.**
Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă “

Şi intru în ograda unui megieş **al nostru,** şi din ogradă în ocol, şi din ocol în grădina cu păpuşoi, care erau chiar atunci prăşiţi de-**al doilea,** şi băieţii după mine...
Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Al vostru-i plânsul strunei mele,
Creştini ce n-aveţi sărbătoare
Voi, cei mai buni copii ai firii
Urziţi din lacrimi şi sudoare.
Octavian Goga - „ Plugarii “

Al ei chip se zugrăveşte plin şi alb; cu ochiu-l măsuri
Prin uşoara-nvineţire a subţirilor mătăsuri.
Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

În cel de **al treilea** an **al vieţii** lui, o mare foamete se abătu peste indienii de pe fluviul Mackenzie.
Jack London - „ Colţ Alb “

- Nu purta grijă de capul nostru, domnule. Gândiţi mai bine la **al vostru.**
Costache Negruzzi - „ Sobieski şi românii “

Exemple din vorbirea curentă

El este **al treilea.**
Caietul este **al lui.**

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **a-l**

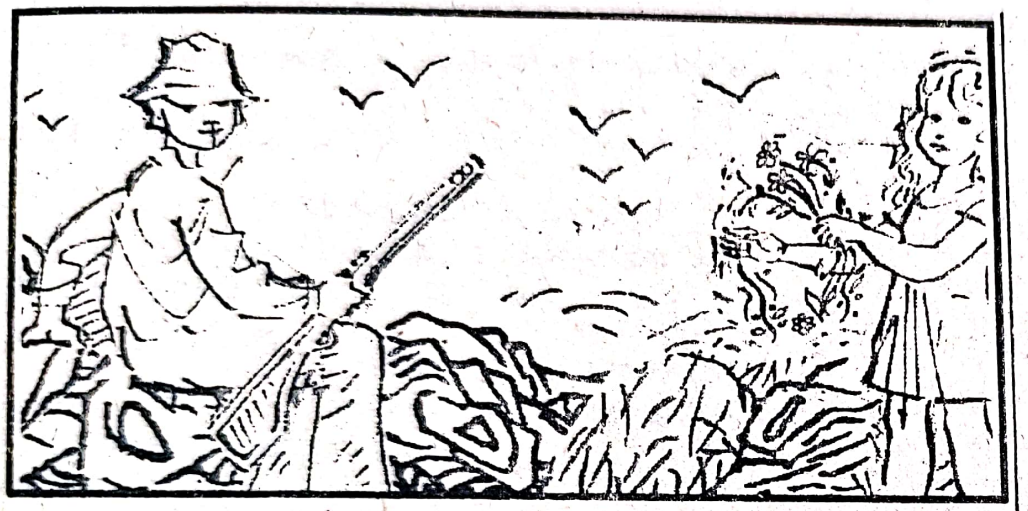

O nespusă mulțumire se putea citi pe chipul băiatului: plăcerea de a o simți alături de el; dorința de a-i arăta îndemânarea de vânător, emoțiunea ei, toate erau de natură ***a-l îmbărbăta*** *și mai mult.*

Duiliu Zamfirescu - „ Viața la țară "

☞ ***A-l*** scris cu cratimă reprezintă două cuvinte care se rostesc într- o singură silabă: **a** - prepoziție cu care se formează infinitivul și *l* - pronume personal, pers.aIII-a, singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată.

Am avut nespusa mulțumire de ***a-l scăpa*** și de ***a-l reintegra*** iarăși în postul său de pitar al casei.

Vasile Alecsandri - „ Porojan "

Însăși plăcerea de ***a-l asculta*** era amestecată cu suferința.

Mateiu Caragiale - „ Craii de Curtea-Veche "

Sfiindu-se a se întoarce fără nici o ispravă la Tomșa, cerură voie să rămâie ***a-l întovărăși.***

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpușneanu "

Tatăl meu întrerupse povestirea, pentru ***a-l ruga*** pe învățător să coboare în sat să ia masa cu noi.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Ce grozavă e plăcerea de ***a-l lovi*** pe omul care te supără, de ***a-l lovi*** tare, ca să-l sfărâmi.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc "

Se deprinse repede să știe ce se petrece pretutindeni, să vadă și să audă tot, să judece în consecință și să găsească cu succes căi și mijloace de ***a-l ocoli*** pe neîmpăcatul lui asupritor.

Jack London - „ Colț Alb "

Exemple din vorbirea curentă

A-l face de râs
A-l prinde cu mâța-n sac
Am avut bucuria de ***a-l revedea.***
Este o plăcere ***a-l asculta*** cântând.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **aţi**...

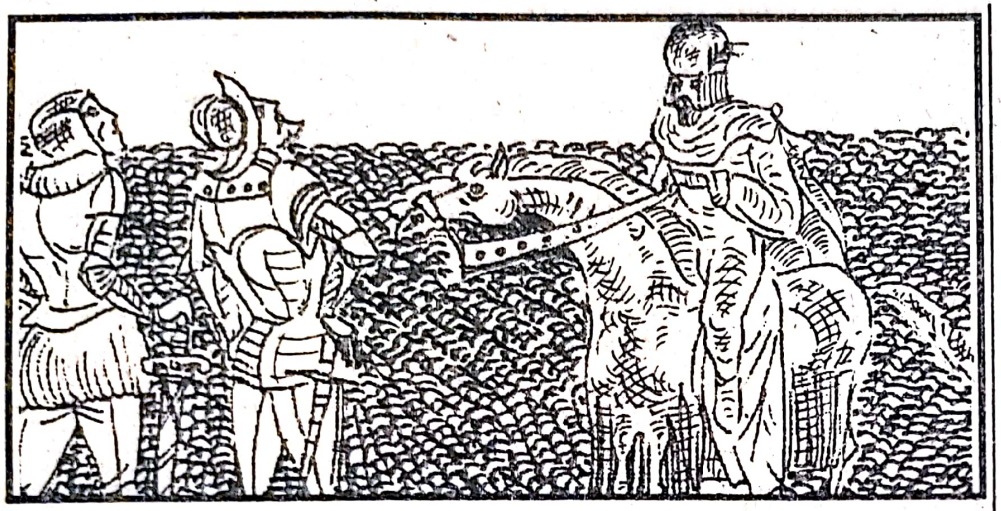

- Voinicilor, zise, sunteţi slobozi, mergeţi în pace şi spuneţi copiilor şi fraţilor voştri că ***aţi avut*** *cinstea de a vă împotrivi cinci zile regelui de Polonia.*

Costache Negruzzi - „Sobieski şi românii"

☞ **Aţi (formă prescurtată pentru aveţi) se scrie astfel pentru că este un cuvânt cu înţeles deplin. El este verb auxiliar care serveşte la formarea timpului perfect compus şi a modului condiţional-optativ.***

Aţi luptat luptă deşartă, aţi vânat ţintă nebună
Aţi visat zile de aur pe-astă lume de amar.

Mihai Eminescu - „ Epigonii "

Aţi sosit prea târziu, îi înştiinţă Tilincuţa.

James.M.Barrie - „ Peter Pan "

- Ia ascultaţi, măi, dar de când **aţi pus** voi 'stăpânire pe mine?, zise Gerilă.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

O, dac-ar şti şi leii să picteze,
Aţi mai **vedea** şi adevărul cum arată!

La Fontaine - „ Leul biruit de om "

Aţi văzut cumva o stea
Bătul drept, fără proptea?

Tudor Arghezi - „ Alfabetul "

Când **aţi şti** voi câte a pătimit, sireaca, din pricina mea şi eu din pricina ei, i-**aţi plânge** de milă!

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Dumneavoastră **aţi rătăcit**,
De oblu la noi **aţi venit**!

Oraţie de nuntă

Exemple din vorbirea curentă

Aţi fost la teatru aseară?
Când **aţi învăţat**?
Aţi ales până aţi cules!
Aţi muncit de **v-aţi prăpădit**...

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **a-ți**

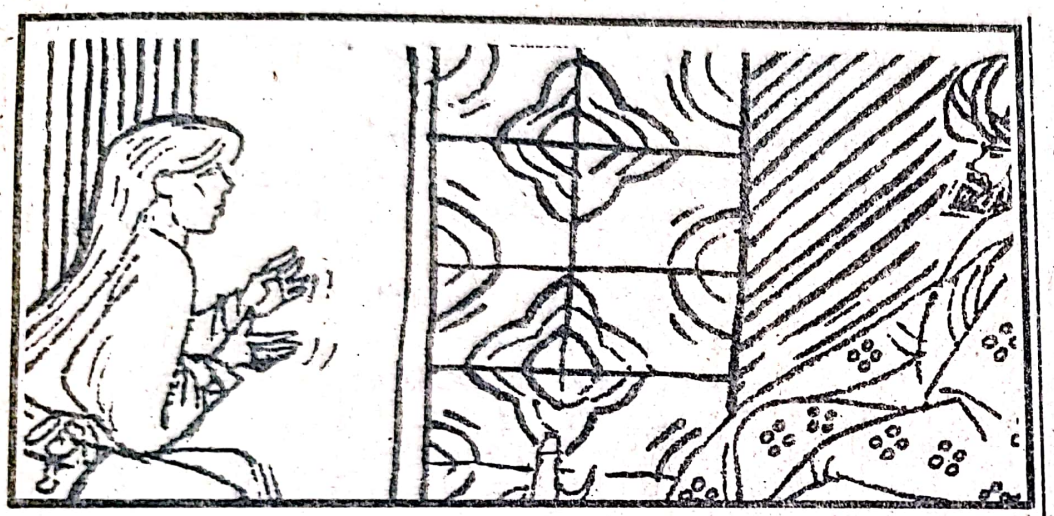

- *Mulți turci ucis-ai oare? Eu pot* ***a-ți da iertare,***
De n-ai ucis niciunul!

Dimitrie Bolintineanu - „ Maria Putoianca "

☞ **A-ți scris cu cratimă reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *a* - prepoziție cu care se formează infinitivul și *ți* - pronume personal, pers. a II-a, singular, cazul dativ, forma neaccentuată.**

Destul am încercat **a-ți face** bine
Ca să te vindeci pentru totdeauna
Ridică-te și vino după mine.

George Topârceanu - „ Infernul "

- Dacă poftești, stăpâne, pot **a-ți cânta** și alte cântece frumoase.

Mihail Sadoveanu - „ Frații Jderi "

Și nu știu de ce muntele acesta se numește astfel; știu însă că e destul să zici „Hălăuca" spre **a-ți trece** prin cap ceva deșirat și colosal.

Calistrat Hogaș - „ Pe drumuri de munte "

- Ce veste, frumoasa mea doamnă? zise el sărutând-o pe frunte; ce pricină te face astăzi, când nu-i sărbătoare, **a-ți lăsa** fusele?

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpușneanu "

A fi creator de limbă, a inventa un grai, vrea să zică în fond **a-ți depăși** jargonul tău prozaic...

George Călinescu - „ Eminescu, făuritor al limbii literare "

- Stai nedumerit și cel mult dacă-ți este îngăduit să dorești a te afla și tu sub pielea biblică a vreunui profet, spre **a-ți fi** și ție dat să pui soarelui mâna-n piept...

Calistrat Hogaș - „ Singur "

Exemple din vorbirea curentă

A venit pentru **a-ți mulțumi.**
Începe **a-ți povesti.**
A-ți bate singur **cuie în talpă**
A-ți tăia craca de sub picioare.

☝ Explicați înțelesul ultimelor două expresii!

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **ca...**

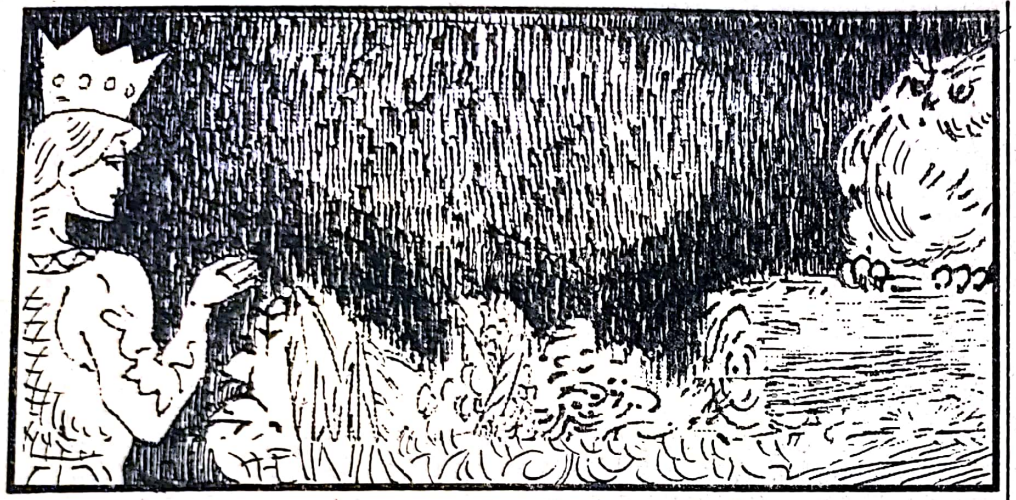

*Făt-Frumos se uită și văzu o bufniță mare și sură, din care nu străluceau decât ochii roșii, **ca** două fulgere lănțuite de un nor...*

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

☞ **Ca este un singur cuvânt, o prepoziție, care de cele mai multe ori este folosită pentru a sugera o comparație.**

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare
Ca fantasme albe plopii înșirați se perd în zare...

Vasile Alecsandri - „ Iarna “

Florile-n grădini s-agită
Peste straturi, dalia,
Ca o doamnă din elită,
Își îndreaptă talia.

George Topârceanu - „ Rapsodii de toamnă “

Bani n-au găsit, așa cum au dorit;
Dar plaiurile, țarina și lunca,
Prin rodul lor sporit i-au lămurit
Că nu-i comoară mai de preț **ca** munca.

La Fontaine - „ Plugarul și copiii sai “

A fost odată **ca**-n povești
A fost **ca** niciodată
Din rude mari împărătești
O prea frumoasă fată.

Mihai Eminescu - „ Luceafărul “

- Și n-or să te necăjească deloc, spuse mai departe doamna Banks, nu tocmai convinsă, **ca** și cum nici ea nu credea ce spune.

P.L.Travers - „ Mary Poppins “

Veni o zi în care Castor Cenușiu socoti că nu mai e nici un pericol **ca** Kiche să fugă și îi dădu drumul. Nespus de mult se bucură Colț Alb de eliberarea mamei sale.

Jack London - „ Colț Alb “

Exemple din vorbirea curentă

Vorbești **ca** un copil!
Tras **ca** prin inel
Le știe pe toate **ca** un om mare.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **c-a**

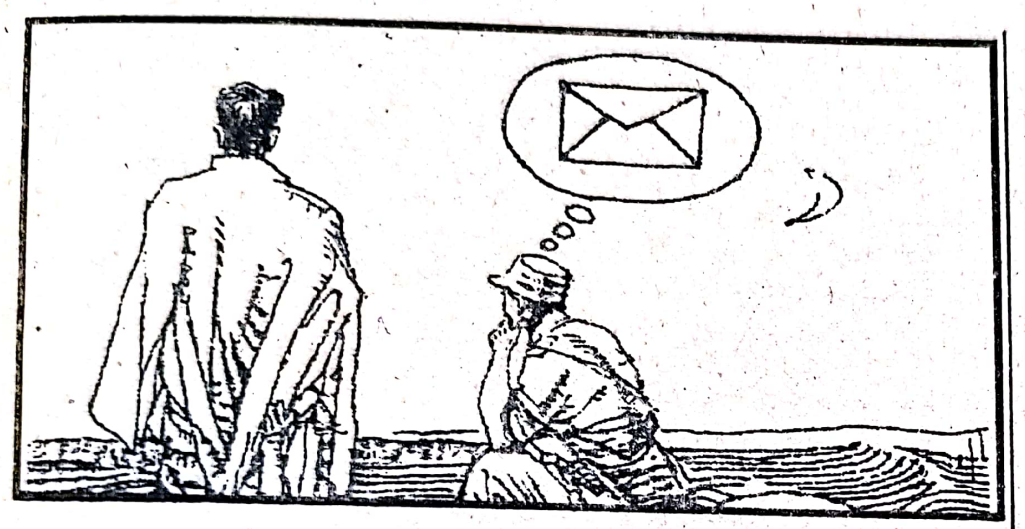

Apoi să ştii ***c-a fost*** *război*
Şi moarte-aici, nu şagă;
Cădeau pe dealuri, dintre noi,
Ca frunza, mamă dragă.

George Coşbuc - „ O scrisoare de la Muselim Selo “

☞ **C-a se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: c (că)- conjuncţie şi a - •forma auxiliară a verbului a avea care serveşte la formarea perfectului compus•;**
• formă prescurtată a verbului auxiliar a voi, la timpul viitor, pers. alII-a singular, forma populară;
•prepoziţie cu care se construieşte modul infinitiv.

Ai crezut în vorba mea
Prefăcută... Ea glumea
Ai crezut că plouă soare
C-a dat iarbă pe răzoare.

Ion Barbu - „ După melci “

Adâncit în gânduri multe
Baciul stă şi nu-şi dă seama
C-a rămas în loc s-asculte.

George Topârceanu - „ Balada munţilor “

Pun lespedea cu gând **c-a ieşi** ea pupăza de undeva.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie“

Cantemir a plâns mult **c-a făcut** aşa păcat...

Costache Negruzzi - „ Cântec vechi “

- Vezi **c-a murit,** aşa cum i-am prezis?
- Ar fi trăit, de lua ce i-am prescris...

La Fontaine - „ Medicii “

Exemple din vorbirea curentă

Se vede **c-a-nvăţat.**
E de mirare **c-a venit.**
Mama mi-a spus **c-a minţi** e păcat.
Las' **c-a veni** el perceptorul şi ai să vezi atunci...

Când se scrie **cai**...

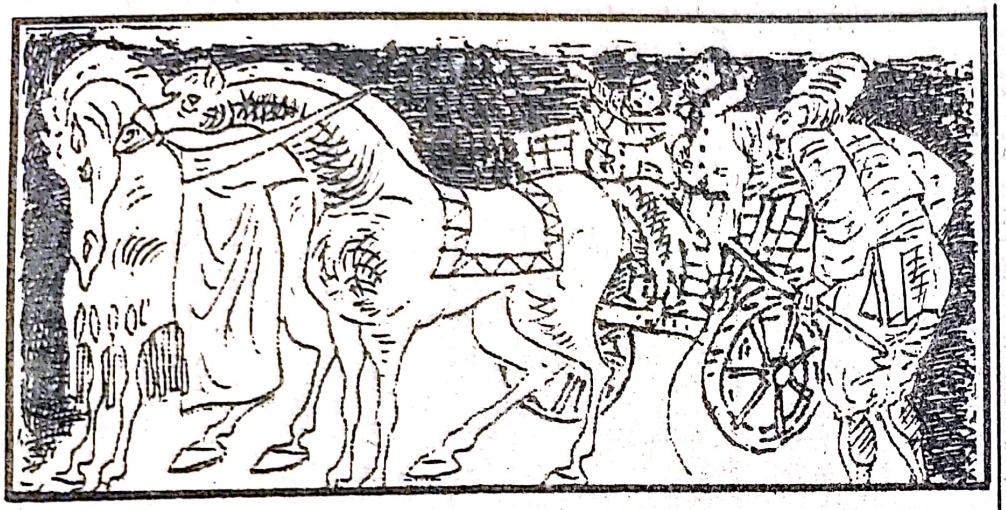

*Luca Moșneagu, însă, mâna cum știa el, căci smârțoagele lui de **cai** erau vlăguiți din cale-afară....*

*- Ei, apoi? Știutu-v-am eu că și voi mi-ați fost de-aceștia?, zise moș Luca, mergând pe lângă **cai** plin de năduf.*

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

☞ **Cai se scrie astfel pentru că are înțeles deplin; el este un singur cuvânt - substantiv comun, masculin, plural, nearticulat.**

Lângă-ntregul meu alai
În oborul plin de **cai**
Văd doi **cai** voinici în spume:
- Caii mei, făpturi iubite,
Cai cu coame aurite!

P.Ersov - „ Căluțul Cocoșat "

La capătul străzii, se arată un omnibuz cu **cai** albi.

Victor Hugo - „ Gavroche "

Apoi, deschizând lada împreună, nemăsurate herghelii de **cai**, cirezi de vite și turme de oi au ieșit din ea, încât moșneagul pe loc a întinerit, văzând atâtea bogății.

Petre Ispirescu - „ Fata babei și fata moșneagului "

Dar iată-l! E vodă, ghiaurul Mihai
Aleargă năvală nebună,
Împrăștie singur pe câți îi adună,
Cutreieră câmpul, tăind de pe **cai**
El vine spre pașă: e groază și vai,
Că vine furtună.

George Coșbuc - „ Pașa Hassan "

Erau vestite-amazoane conduse de Pentesileea, regina lor, fiica lui Ares. Ele luptau numai călări, pe niște **cai** care fugeau iuți ca vijelia.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului "

Exemple din vorbirea curentă

Du-te în grajd, la **cai**!
Sunt **cai** de curse.
O să vezi **cai** verzi pe pereți!

☝ Explicați sensul ultimului exemplu!

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie c-ai

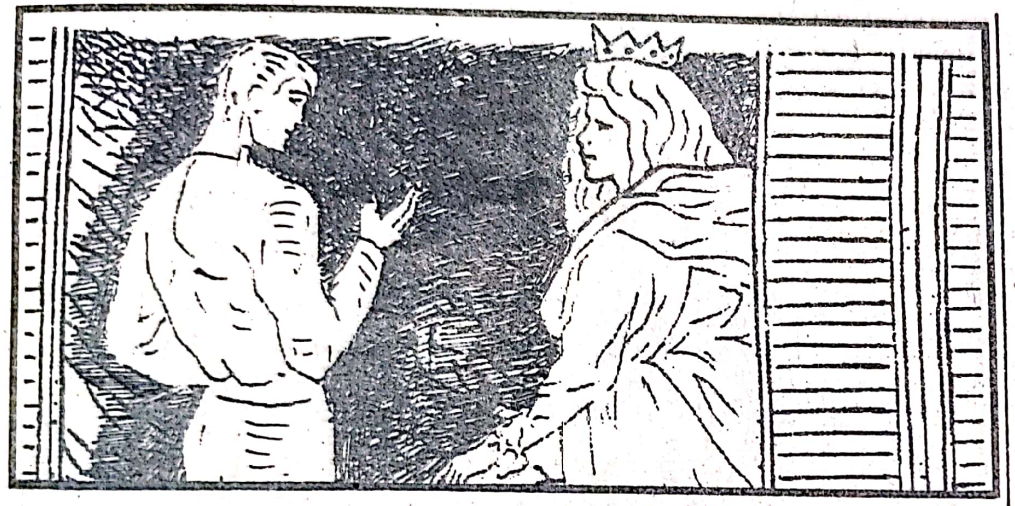

Cu-ncetul, tânăra copilă îşi veni în simţiri... şi buzele-i şoptiră:

- Îţi mulţumesc ***c-ai fost*** *milos şi m-ai scăpat de acei oameni fărădelege... Radu rămase uimit în loc...*

Alexandru Odobescu - „ Doamna Chiajna "

☞ *C-ai* scris cu cratimă reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă; *c(că)* - conjuncţie căreia i-a dispărut vocala şi *ai* - verbul auxiliar a avea* care serveşte şi la formarea timpului perfect compus (modul indicativ), prezent şi perfect - (modul optativ - condiţional).

Sunt încredinţat **c-ai râde**, când vreodată ai putea
Să mă vezi umblând pe câmpuri, rătăcit cu muza mea...

Grigore Alexandrescu - „ Epistolă "

C-ai fost om cum sunt şi dânşii... Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul...

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I "

E o slăbiciune de care mă tem; e azi una mai mare, mâine mai mică şi când crezi **c-ai nimerit**-o, dai greş...

Ioan Slavici - „ Popa Tanda "

- Ce fericire **c-ai luat** de la vrăjitoarea cea rea boneta asta minunată!

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz "

- Bine, măi Nichipercea, te lauzi tu **c-ai putea** să ne ajuţi pe noi?

Fraţii Grimm - „ Prichindel "

Cum, când eşti aşa de tânăr, e o glorie a spune
C-ai îmbătrânit şi sila de viaţă te răpune...

Alexandru Vlahuţă - „ Unde ni sunt visătorii? "

Şi-ţi tremură deodată mâna
Când te gândeai **c-ai săruta**
În raza lunei, pe stăpâna
Pantofului din mâna ta.

George Topârceanu - „ Noapte de mai "

Exemple din vorbirea curentă

Cred **c-ai fi putut** să participi şi tu ...
Bine **c-ai venit**!

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **căi** ...

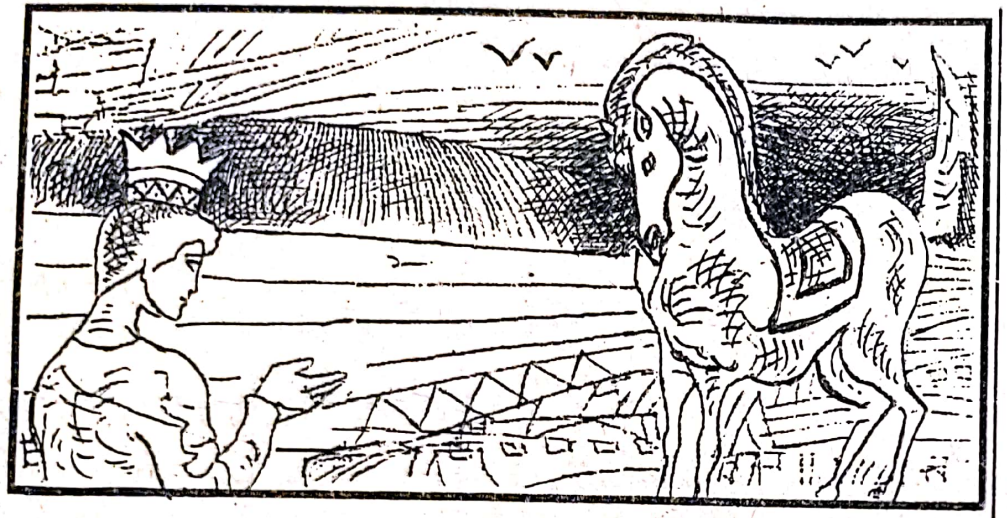

Calul îi răspunse:

- De o vei lua, te vei ***căi****; de nu o vei lua, iarăşi te vei* ***căi.***

Petre Ispirescu - „ Ileana Sânziana “

☞ ***Căi*** **se scrie fără cratimă pentru că are un înţeles de sine stătător. El poate fi:**

•substantiv comun, feminin, plural, nearticulat

•verb - a se căi (a regreta, a-şi recunoaşte greşeala)

Porni luceafărul. Creşteau
În cer a lui aripe,
Şi **căi** de mii ani treceau
În tot atâtea clipe.

Mihai Eminescu - „ Luceafărul “

Şi această noapte fericită la gâtul ei cu sălbi de astre
S-a coborât pe florí roz-albe şi pe pădurile albastre
A-ntins subţirele-i zăbranic şi peste câmp şi peste văi,
A-nseilat nemărginirea cu raze de argint şi aur
Şi o cusu cu mii de fluturi şi o brazdă cu mii de **căi.**

Alexandru Macedonski - „ Noapte de mai “

Croitoraşul se înfăţişă împăratului şi-i ceru răsplata care i se cuvenea, dar acesta **se căi** amarnic pentru făgăduiala făcută şi pe loc scorni altceva, cu gândul să se descotorosească de nepricopsitul ăsta care-i stătea ca un os în gât.

Fraţii Grimm - „ Croitoraşul cel viteaz “.

Bătând în retragere, o luă pe **căi** ocolite care duceau când înăuntru, când în afara sau în jurul tipiilor taberei.

Jack London - „ Colţ Alb “

Greieraşul îi spuse:

- Vai de copiii care nu-şi ascultă părinţii şi care fug de la casa părintească! Nu vor avea parte de nici o bucurie pe lumea asta. Şi mai curând sau mai târziu, **se vor căi** amarnic.

C.Collodi - „ Pinocchio “

Exemple din vorbirea curentă

Merge pe **căi** ocolite!

Se poate ajunge la acelaşi rezultat pe diferite **căi.**

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **că-i**

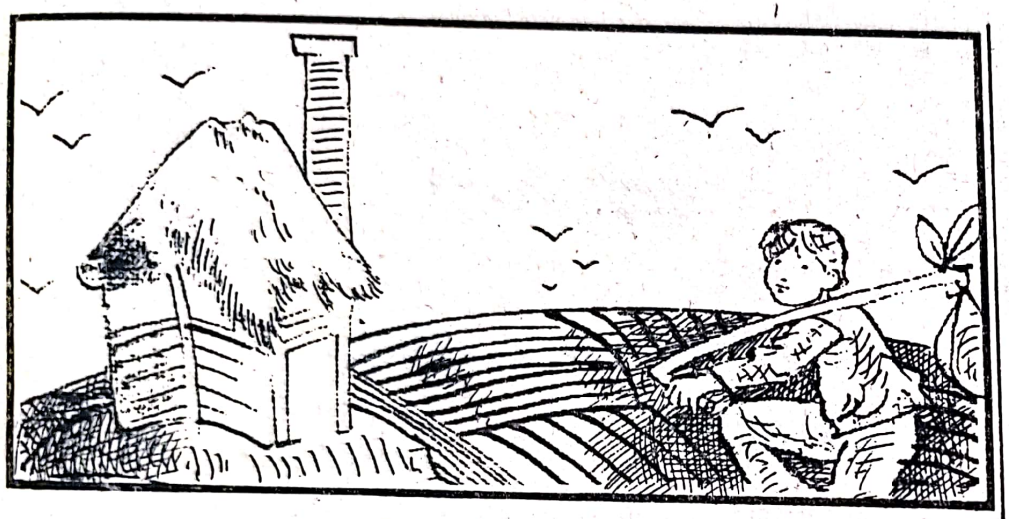

Urcă el muntele ca vai de el şi tocmai când simţea **că-i** *sleit de oboseală şi c-o să pice jos, ajunse la coliba bătrânei.*

Fraţii Grimm - „ Duhul din sticlă “

☞ **Că-i se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: că - conjuncţie şi *i* • verb, forma populară a verbului a fi, modul indicativ, timpul prezent, pers. aIII-a singular; • pronume personal, pers. aIII-a singular, cazul dativ, forma neaccentuată.**

În sat totul era cufundat în beznă. Prăvăliile erau închise, porţile şi ferestrele erau închise, iar pe uliţe, nici măcar un câine. Ai fi zis **că-i** pe alt tărâm.

C.Collodi - „ Pinocchio “

El e sol precum se vede,
Mă-sa l-a trimis în sat.
Vezi, de-aceea-i încruntat
Şi s-avântă şi se crede
Că-i bărbat.

George Coşbuc - „ Iarna pe uliţă “

Nu ştia ce să facă să mulţumească lui Făt-Frumos **că-i** scăpase copilul de la moarte.

Petre Ispirescu - „ Făt-Frumos cu părul de aur “

Ai fi zis **că-i** o lalea, dar petalele stăteau strânse parcă ar fi fost numa îmbobocită.

Hans Christian Andersen - „ Florile micuţei Ida “

... O să torn frumuşel doctoria în castronul ei şi-o să vedeţi cum o s-o mai lăpăie Nana, zicând **că-i** lapte.

James M. Barrie - „ Peter Pan “

Acestuia nici **că-i păsa.** Îşi luă armele, coiful şi zalele şi-l înfruntă pe marele mag mai întâi cu vorbe. Când se luară la luptă, maimuţa îl pocni straşnic cu toiagul fermecat.

Li Iu-Giu - „ Aventurile maimuţei de piatră “

Exemple din vorbirea curentă

Ba **că-i** tunsă, ba că-i rasă
Spune **că-i** grea lecţia.
Zicea **că-i** bine.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

1 recapitulăm

AI/A-I

AȚI/A-ȚI

AI /A-I

AL/A-L

CA/C-A

CAI/C-ÀI

CĂI /CĂ-I

Anulați varianta incorectă și explicați de ce ați optat pentru cealaltă.

-Ai/a-i văzut că spusele mele sunt adevărate și că stăpâna acestui oraș este știința? N-ai vrea să fii și tu unul din cei care tămăduiesc bolile?

- Sunt mai bucuros să călătoresc în tovărășia gâștelor sălbatice, spuse băiatul.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

-Mary, povestește-ne ce ți-a spus Tom!

-Crede **c-a / ca** fost un înger **al / a-l** Domnului aici printre noi.

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer "

Le părea bine tuturora că Huțu a venit acasă de Sfânta Marie, ba dascălul Clăiță ar fi vrut să tragă clopotele, pentru **ca/c-a** tot satul să știe că domnul Budulea **al/a-l** nostru a venit la Cocorăști...

Ca om care știa ce i se cuvine fiecăruia, dascălul Clăiță nu cerea decât ca fetele să nu îndrăznească **a-i/ai** zice domnului Budulea „nene Huțule".

Ioan Slavici - „ Budulea Taichii "

Scanned with OKEN Scanner

Se deschise ușa principală a paracliserului și intrară doi oameni, gesticulând și certându-se...

- Dar omul nu numai **că-i/căi** mort, dar nici a vrut să trăiască.

Mihai Eminescu - „ Avatarii faraonului Tlà "

Numai Ghiță stătea mereu cu ochii în pământ în luptă cu el însuși, cu dorința de **a-i/ai** spune Anei un cuvânt...

- Iartă-mă, Ană! îi zise el... **Ai/a-i** avut tată om de frunte; **a-i/ai** neamuri oameni de treabă și **ai/a-i** ajuns să-ți vezi bărbatul înaintea judecătorilor.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc "

Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovean
Căi/că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe
Mândre și cornute
Și **cai/c-ai** învățați
Și câni mai bărbați

Miorița

Popa Tanda întinerea când încărca preuteasa și copii în trăsură, da bici la **cai/c-ai** și mergea **c-a/ca** să-și vadă holdele.

Ioan Slavici - „ Popa Tanda "

- Nu ți-am spus eu **c-ai/cai** să fugi? Dar de-acum lasă, te-oi ținea eu singură la lânț, nu mi-i mai fugi...

„ Povești, snoave, legende "

625.452

Pământ **al /a-l** țării mele și **al /a-l** meu
Nu m-ai uitat?

Tudor Arghezi - „ Întoarcerea la brazdă "

Înadins o zice, se cunoaște **că-i/căi** om de gust.

Costache Negruzzi - „ Păcatele tinerețelor "

Dumnezeule, am apucat multe **căi/că-i**, dar luminoase sunt căile Domnului!

Mihail Sadoveanu - „ Venea o moară pe Siret "

Voinicii **cai/c-ai** spumau în salt;
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia
Vrun prinț mai tânăr când trecea.

George Coșbuc - „ Nunta Zamfirei "

... Ce cap frumos, menit să-mpace poate multe gusturi
Dar, zău, păcat de el **că-i /căi** găunos!

La Fontaine - „ Vulpea și bustul "

Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
Cum se-nchide **c-a/ca** o rană printre nori întunecoși,
Cum planeții toți îngheață și s-azvârl rebeli în spați
Ei, din frânele luminii și **al /a-l** soarelui scăpați;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,
C-a / ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I "

Te pomenești că fuge **căi/că-i** ușoară **c-a/ca** un fulg de lebădă.

Hans Christian Andersen - „ Crăiasa Zăpezii "

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „GH. ASACHI" IAȘI

Scanned with OKEN Scanner

- Cum am putea face noi, **ca/c-a** să punem mâna pe bani, **că- i/căi** putred de bogat?

Frații Grimm - „ Fata moșului cea cuminte și harnică și fata babei cea haină și urâtă "

- Bagă de seamă, Greierașule, **că-i/căi** de răul Dacă mă supăr, e vai de tine! De ce mă plângi?

- Fiindcă ești un prichindel de lemn și, ceea ce-i mai rău, fiindcă **ai/a-i** și capul de lemn.

C.Collodi - „ Pinocchio "

Cât el o vedea,
Inima-i plângea,
Milă **căi/că-i** venea.

Meșterul Manole

Atunci Gheonoaia zise:

- Cu calul care îl **a-i/ai** și cu vitejia ta, crez că **ai/a-i** să izbutești.

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte "

Văz **căi / că-i** făcut cerul de mânule tale,
Cu toată podoaba, și-i pornit cu cale.
A-i / ai tocmit și luna să crească, să scază
Să-și ia de la soare lucoare și rază.

Mitropolitul Dosoftei - „ Psaltirea în versuri "

Când s-a oploșit în asemenea cuib ou din care a ieșit cuc, acesta s-a foit atât, încât a prăvălit pe puii drepți **ai/a-i** cuibului; și-a rămas cucul singur, iar pitulicile cuibului n-au încetat de **al/a-l** hrăni, agonisind pentru el de dimineață până seara.

Mihail Sadoveanu - „ Nicoară Potcoavă "

Durduind soseau călării **c-a / ca** un zid înalt de suliți
Printre cetele păgâne trec rupându-și large uliți...
C-a / ca potop ce prăpădește, **ca / c-a** o mare turburată
Peste-un ceas păgânătatea e **ca / c-a** pleava vânturată.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

De-ainunci încoace, vezi, din câți s-au ispitit să citească slova ce este scrisă deasupra, nimeni nu s-a priceput și, pare-mi-se, fătul meu, că nici d-ta n-o să-i dai de căpătâi, măcar **cai/c-ai** citit derost slovele scrise pe mormintele din biserica noastră de la Snagov.

Alexandru Odobescu - „ Câteva ore la Snagov "

Mihai cugetă că împrejurarea cere neapărat vreo faptă eroică spre **ai / a-i** îmbărbăta pe **ai/a-i** săi.

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul "

- Da, zău, Tom, **cai/c-ai** fi putut să faci asta, spuse Mary, și cred c-o și făceai dacă-ți dădea prin gând.

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer "

Se cam bâlbâia și părea **căi/că-i** foarte supărat.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinț "

Fiecare din călători spuse câteva cuvinte de mulțumire apoi dădură mâna cu toți prietenii până simțiră **că-i/căi** dor brațele...

- Uite **ceai/ce-ai** făcut!...

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz "

Scanned with OKEN Scanner

Şi **ca / c-a** nouri de aramă şi **c-a /ca** ropotul de grindeni,
Orizontu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni
Vâjâind **c-a/ca** vijelia şi **ca/c-a** plesnetul de ploaie
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

Să râzi de un soldat când e în marş şi nu poate nici să se răzbune şi nici să-ţi răspundă, este la fel cum **a-i/ai** insulta un om legat de mâini şi de picioare; este o josnicie.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-acelaşi vad,
Se pare cum **că-i/căi** altă toamnă,
Ci-n veci aceleaşi frunze cad.

Mihai Eminescu - „ Cu mâne zilele-ţi adaogi "

Pentru **ca/c-a** să poată vorbi acestui popor, trebuie să-şi dea silinţa de **ai/a-i** cunoaste limba, felul de a gândi şi a simţi, întreaga fire specială, **ca/c-a** să se potrivească cu ea.

Ioan Slavici - „ Amintiri "

- Măi Grivei, este aşa de grozav profesorul, că dacă **ai/a-i** vrea şi tu **a-i/ai** învăţa carte.

Barbu Şt. Delavrancea - „ Domnul Vucea "

- Mai aşteaptă înainte de **al/a-l** judeca, mi-a spus, el are, ce-i drept păsiunea aceasta dar, fără îndoială are şi inimă...

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Ci-n pacea obidirii voastre
C-a / ca-ntr-un întins adânc de mare,
Trăieşte-nfricoşatul vifor
A-l/al vremilor răzbunătoare.

Octavian Goga - „ Plugarii "

- De unde **a-ţi/aţi** scos voi că e pasăre?... Să fiţi cu ochii în patru, vitejilor, **aţi/a-ţi** înţeles?

James M. Barrie - „ Peter Pan "

Aceşti elevi aveau o memorie extraordinară şi aptitudine de învăţătură, două calităţi care erau de natură **ai/a-i** duce departe.

Vasile Alecsandri - „ Porojan "

Apostol Bologa deslusi în cuvintele husarului o provocare ascunsă. Îi răspunse cu ură, dar şi cu gravitate, în care străbătea trebuinţa de a-şi dezvălui sufletul, de **al/a-l** pune în palmă şi de **a-l/al** purta mândru şi încrezător, **c-a/ca** pe un potir în văzul tuturor.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor "

- N-o să mai **ai/a-i** nevoie să alergi în fiecare zi după public, ceea ce pentru un copil de vârsta ta nu e tocmai uşor.

Hector Malot - „ Singur pe lume "

Trec furnici ducând în gură de făină marii saci
C-a/ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci
Şi albinele - aduc miere, aduc colb mărunt de aur
C-a/ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) "

Scanned with OKEN Scanner

Pe dată ce Dinu s-a mutat la cocoana Duduca, a început s-o păzească după porunca domniei-tale; însă nu cu socoteală de **a-ţi/aţi** spune adevărul şi a te scăpa de necinste, ci **ca/c-a** să-l aibă de frică şi să facă cu dânsa ce va voi.

Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi şi noi “

... Unii aşteaptă cu masa până la 7 ceasuri din zi şi, **ca/c-a** să nu mănânce singuri,trimit pe slugi pe la **căi/că-i**, **ca/c-a** să cheme la masă pe câţi drumeţi îi vor întâmpina.

Dimitrie Cantemir - „ Descriptio Moldaviae “

Şi voi, mărturie a ceea ce **aţi/a-ţi** văzut, spuneţi ţării că voinţa mea e să se ungă Bogdan de când sunt în viaţă.

Barbu Şt. Delavrancea - „ Apus de soare “

Vulpea îi mai spuse:

- Du-te să mai vezi o dată florile. Vei descoperi că floarea ta nu are seamăn. Întoarce-te apoi la mine spre **a-ţi/aţi** lua rămas bun, iar eu îţi voi dărui o taină.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ “

Dumneavoastră, care aveţi deşteptăciunea pe care **aţi/a-ţi** dorit-o, judecaţi şi răspundeţi dacă, în afară de înfăţişarea mea, mai am ceva care vă displace? Sunteţi tare nemulţumită de mine? De rangul, de înţelepciunea, de umorul sau de purtările mele?

Charles Perrault - „ Motanul “

- Dragii mei, **a-ţi/aţi** priceput ceva din cele îndrugate de marele magistru? N-aţi priceput? Nu e de mirare.

François Rabelais - „ Gargantua “

În bolta înstelată-mi scald privirea
şi ştiu că şi eu port
în suflet stele multe, multe
şi **căi/că-i** lactee
minunile-ntunericului.

Lucian Blaga - „ Mi-aştept amurgul “

- Iată! strigă mulgătoarea mânioasă, uitaţi-vă ce **aţi/a-ţi** făcut. Vaca mea şi-a rupt piciorul...

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz “

- A fost o călătorie straşnică!

Da, şi un mijloc rapid de a scăpa de necazuri, adaogă Leul; ce fericire **cai/c-ai** luat de la vrăjitoarea cea rea boneta asta minunată.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz “

- **Ai/a-i** cântat foarte frumos, copila mea. Cântecul tău a fost vesel şi glasul tău minunat... Du-te şi spune băiatului că te-ai întâlnit cu mine, fără **a-i/ai** mărturisi cine sunt.

Charles Perrault - „ Prinţesa cea isteaţă “

- Mereu aud „uite trece prostul“. Lucrul acesta crezi **căi/că-i** atât de măgulitor pentru o mamă cum îţi sunt eu?

Charles Perrault - „ Neisprăvitul “

- Eu oi sta deoparte, cu băieţii, iar dumneata să te prinzi în joc lâng-o fată care ţi-o plăcea... şi apoi ţi-oi spune eu ce zace într-însa.

- Da' ştii **c-ai/cai** chitit-o bine, măi Chirică? Tot cu dracii eşti tu, bine zic eu...

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Păţitul “

Scanned with OKEN Scanner

Şi de la o vreme, nemaiauzind nici o foşnitură de păpuşoi, nici o scurmătură de găină, am ţâşnit odată cu ţărâna-n cap, şi tiva la mama acasă, şi am început **ai/a-i** spune, cu lacrimi în ochi, că nu mă mai duc la şcoală...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Mulţumesc ţie, Doamne, **că-i/căi** coşarul gata.

Iuliu Zanne - „ Proverbele românilor "

- Şi mie îmi pare **c-ai/cai** fost odată un om tânăr şi că acest om a fost nebun şi că acela eşti tu... Adio copilul meu!

Mihai Eminescu -„ Avatarii faraonului Tlă "

Huţu e feciorul Budulesei şi Mili ştie **căi/că-i** pare bine leichii Saftei când cineva-i vorbeşte despre el şi-i spune lucruri bune.

Ioan Slavici - „ Budulea Taichii "

Colţ Alb îl urmări, alunecând deasupra pământului **ca/c-a** un lup şi cu iuţeala unui lup, ca o săgeată şi fără să facă zgomot. În plin câmp îşi doborî duşmanul şi-l ucise.

Jack London -„ Colţ Alb "

... Acolo mai sunt călueşei, mai zise el şi arătă cu mâna spre un luminiş între copaci unde Mary Poppins şi Omul-cu-Chibrituri văzură învârtindu-se în arenă mai mulţi **cai/c-ai** de lemn.

P.L.Travers - „ Mary Poppins "

Din fericire, până la urmă se ivi un poliţai . Auzise şi el toată hărmălaia şi, crezând **că-i/căi** vorba de un mânz care dăduse cu copita în stăpânul său, se propti voinicește cu picioarele depărtate de-a curmezişul drumului, hotărât **a-l/al** împiedică să mai facă şi alte boroboaţe.

C.Collodi - „ Pinocchio "

În loc să încalece pe **cai/c-ai**, cum facem noi în lumea noastră, locuitorii lunii zboară pe aceste păsări.

Gottfried August Bürger - „ Baronul Münchhausen "

În acest timp au avut loc serbări şi jocuri mari în cinstea aheului căzut: Patrocle. Eroul a fost ars pe rug. S-au făcut jertfe sângeroase. Pe rugul lui s-au mistuit şi doisprezece prizonieri, dintre troieni, ucişi de Ahile . Şi boi şi oi şi **cai/c-ai** şi câini.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului "

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **cam**...

Scorpia, cu o falcă în cer și cu alta în pământ și vărsând flăcări, se apropie ca vântul de iute; iară calul se urcă repede ca săgeata până **cam** *deasupra și se lăsa asupra ei* **cam** *pe de o parte. Făt-Frumos o săgetă și îi zbură un cap.*

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte“

☞ **Cam este un cuvânt de sine stătător (adverb) și are sensul de aproape, aproximativ.**

Eu îți spuneam
Că toți aceștia se **cam**
Ocupă cu literatura.

George Topârceanu - „ Ripostă “

Fram mormăia încet de mulțumire...

Barca se opri sub peretele de stâncă și gheață.

- **Cam** drept peretele! își dădu cu părerea unul din vâslași.

Nu-l prea văd eu urcându-se până sus.

- Lasă grijile acestea! îl sfătui vânătorul, care toată vremea ținuse mâna pe spinarea lui Fram... Nu uita că, pe lângă priceperea lui înnăscută de urs, a **cam** învățat multe năzdrăvănii de la oameni!...

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Azi „Ia un hap“ și mâine „Fără hap“
Rețetele se **cam** băteau în cap.

La Fontaine - „ Medicii “

Micul toboșar, **cam** palid la față, totuși stăpân pe el, stătea cocoțat pe o măsuță... Căpitanul se repezi **cam** sălbatic la copil; îi luă căpșorul între mâini și-l strânse la piept.

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Exemple din vorbirea curentă

A **cam** băgat-o pe mânecă.
Vremea e **cam** rece.
A venit **cam** târziu.
Are o haină **cam** largă.

Mai știți și alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **c-am**

...„ Iacă poznă, **c-am scăpat**-o!“ Pupăza, zbâr! pe-o dugheană... Știi **c-am** mai **mâncat** eu o dată de la unul ca acesta o chelfăneală...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

☞ **C-am se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: *c (că)* - conjuncție și *am* - verbul auxiliar a avea cu care se formează timpul perfect compus și viitor forma populară.***

- Ba zău, încă mă mir **c-am avut** atâta răbdare să țin casă cu baba pân-acum.

Ion Creangă - „ Moș Nichifor Coțcariul “

- Ce crezi, **c-am să stau** cu mâinile în sân, ca tine?

Frații Grimm - „ Duhul din sticlă “

Iar la cea măicuță
Să nu-i spui, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea
C-am avut nuntași
Brazi și păltinași.

Mioriţa

- Acu', hai s-o tulim de-aici cât mai degrabă, hotărî Hănsel, că mult mai ușoară mi-ar fi inima de-aș ști **c-am ieșit** din pădurea asta fermecată.

Frații Grimm - „ Hănsel și Gretel “

- Ați văzut **c-am zburătăcit**? strigă Peter

John se frecă la ochi, mormăind:

- Adevărat, acum mi-aduc aminte **c-am zburat** de acasă.

James M. Barrie - „ Peter Pan “

Eu
Nu mă căiesc
C-am adunat în suflet și noroi
Lucian Blaga - „ Vei plânge mult ori vei zâmbi “

Îmi face impresia, când mă uit înapoi, **c-am purtat** în mine viața unui străin.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraților “

Exemple din vorbirea curentă

Credea **c-am să vin** pe-acolo.
Îți repet **c-am citit** cartea!

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **car** ...

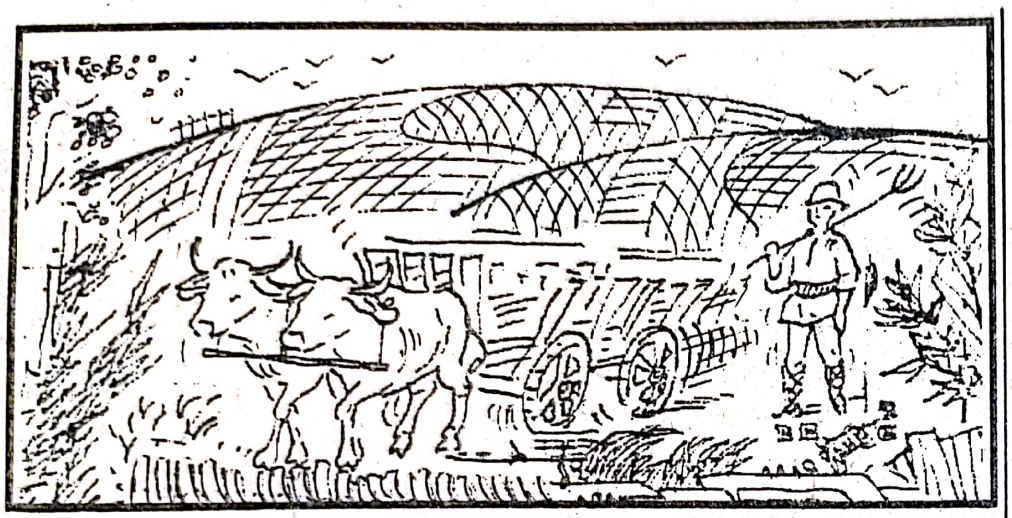

Flăcăul înjugă boii la ***car****, zice Doamne-ajută şi se duce la pădure să-şi aducă* ***un car*** *de lemne.*

Ion Creangă - „Povestea lui Stan Păţitul"

☞ **Cuvântul car are înţeles deplin; scris cu cratimă i-ar rupe înţelesul. El poate fi:**
- **substantiv comun, singular, neutru, nearticulat;**
- **verb (a căra).**

-Ei, tacă-vă gura de-acum! zise Flămânzilă. Destul o măciucă la ***un car*** de oale.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb"

Ce-mi trebuie mie lada asta? Mă ostenesc degeaba **s**-o tot ***car*** după mine...

Hans Christian Andersen - „Cufărul zburător"

-Bine mătuşică, da' cum poţi să cari toate astea singură? se miră flăcăul.

-Trebuie **să** le ***car***, voinice dragă, răspunse ea.

Fraţii Grimm - „Păzitoarea de gâşte"

Decât un bonjurist c-o mână de învăţătură, mai bine un ţăran cu ***un car*** de minte!

Ion Creangă - „Ioan Roată şi Vodă Cuza"

Dis-de dimineaţă au plecat împreună cu ***un car*** până la târg la Brad.

Liviu Rebreanu - „Crăişorul Horia"

Într-o zi de luni au venit trei inşi într-***un car*** cu osiile de fier.

Ioan Slavici - „Moara cu noroc"

Şi strâng bolta-n tărăboanţă
Şi o ***car*** tiptil acasă.

Tudor Arghezi - „Bâlci la Aldebaran"

Exemple din vorbirea uzuală

Car cu spinarea.
Are ***car*** pictat.
Şi-a văzut sacii în ***car***.
Înţeleptul îşi face iarna ***car*** şi vara sanie.

☝ Puteţi explica ultimele două exemple ?

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **c-ar**

Fata făcu precum i se poruncise, dar plânse cu lacrimi amare, din pricină **c-ar fi dorit** *și ea să se ducă la petrecere.*

Frații Grimm - „Cenușăreasa"

☞ **C-ar se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: conjuncția *c* (că) de la care a dispărut vocala și *ar* - verbul auxiliar a avea care servește la formarea modului condițional optativ."**

Lupul aruncă tovarășei sale priviri neliniștite, dar aceasta nu arăta **c-ar avea** de gând să se ridice. Privi afară: o jumătate de duzină de păsări-de-zăpadă fluturară din aripi în fața lui.

Jack London - „Colț alb"

Pare-se **c-ar fi** ceva nespus de frumos.

Antoine de Saint-Exupéry - „Micul Prinț"

Și pe urmă, în clopotniță e curat și sănătos **c-ar putea** sta și un oficos.

Vasile Voiculescu - „Capul de Zimbru"

Li se părea **c-ar fi țâșnit** și prin pori.

Mihai Eminescu - „ Avatarii faraonului Tla"

Cine crezi **c-ar fi putut** s-o facă?

James M.Barrie - „Peter Pan"

Vorbele ajunseseră până la urechile lui Mihnea și puțin după aceea pofti la masă pe câți auzise **c-ar fi grăit** așa.

Alexandru Odobescu - „Mihnea Vodă cel Rău"

Pe când umblase la școala din sat, știa lămurit **c-ar dori** să ajungă și el odată dascăl, ca Clăiță.

Ioan Slavici - „Budulea Taichii"

Pachița se bătu peste gură:

- Ia,o vorbă!...Da' zău **c-ar fi** bine!

Ionel Teodoreanu - „Ulița copilăriei"

Exemple din vorbirea curentă

I-a spus **c-ar merge** și el.

Crede **c-ar putea**.

Zice **c-ar fi încercat**.

A înțeles **c-ar fi trebuit** să vină.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **caș**...

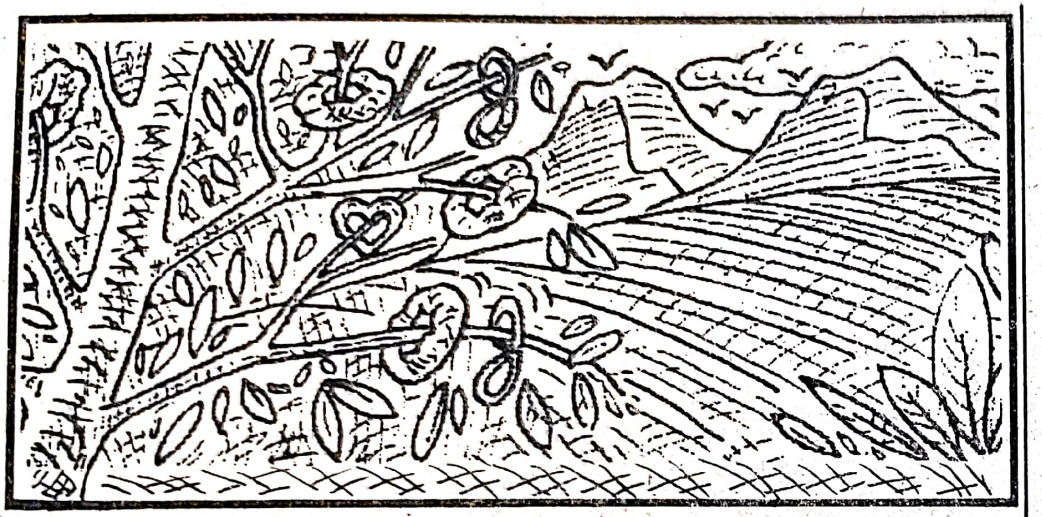

Dealurile și coastele toate
*Sunt dă **caș**, dă brânză, dă slănină;*
Iar munții și stâncile gurguiate,
tot dă zahăr, stafide, smochine!
De pe ramurile de copaci
Spânzură covrigi, turte, colaci.

Ion Budai Deleanu - „Țiganiada"

Caș scris într-un cuvânt are înțeles deplin. Din punct de vedere gramatical, el este substantiv comun, neutru, singular, nearticulat.

- Sunteți niște țânci cu **caș** la gură, dar să nu vă fie frică c-or să vă facă ceva!

Se strecură printr-o spărtură a îngrăditurii care împrejmuia locul unde se afla elefantul; apoi îi ajută pe micuți să se strecoare și ei pe acolo. Cei doi copii, speriați, îl urmară cu încredere, fără să scoată o vorbă către micul lor ocrotitor zdrențuit, care le dăduse pâine și le făgăduise un culcuș.

Victor Hugo - „Gavroche"

Jupânul corb, pe-o creangă cocoțat,
Ținea în cioc un boț de **caș** furat.

La Fontaine - „ Vulpea și corbul"

...Țângăul ăsta cu **caș** la gură a avut noroc chior de-a găsit apa vieții și de acu e sigur că taica o să-i dea lui pe mână împărăția, care de drept ni s-ar cuveni nouă.

Frații Grimm - „Apa vieții"

Croitorașul zări o pasăre care se încurcase într-un mărăciniș și se zbătea să iasă de acolo. O scoase dintre mărăcini și o vârî și pe ea în buzunar, lângă bucata de **caș**.

Frații Grimm - „Croitorașul cel viteaz"

Ilinca puse jos laptele și apoi începu să se îndeletnicească cu vărsarea lui în diferite oale mai mari sau mai mici, la prins pentru **caș**, sau la duba de strâns pentru vânzare.

Marin Preda - „ Moromeții"

Exemple din vorbirea curentă

Ciobanul face **caș**.
În piață se găsește **caș** proaspăt și afumat..

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **c-aş**

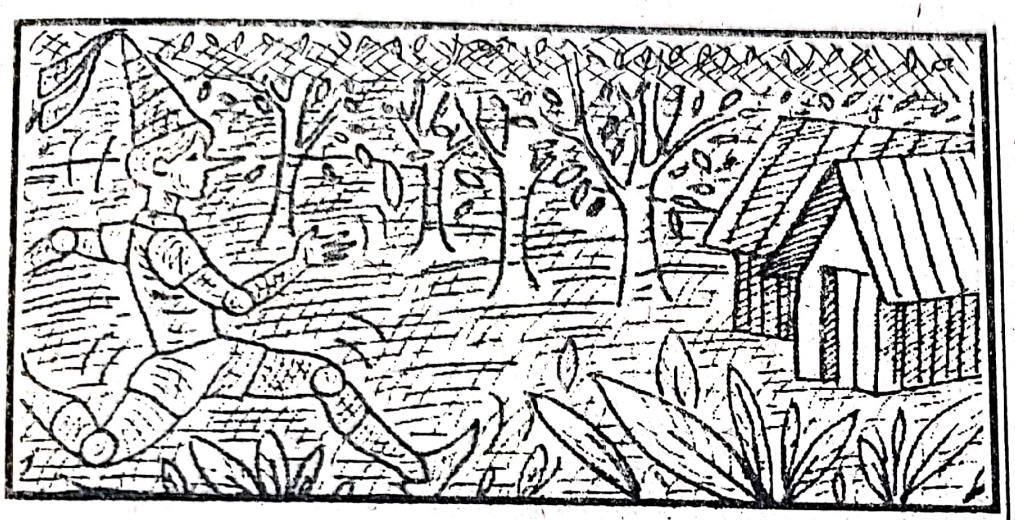

Pinocchio îşi spuse în gând:

Dac-aş avea destulă putere să ajung până la casa de colo, poate ***c-aş scăpa!***

Şi fără să mai zăbovească o clipă, începu să fugă iar din toate puterile prin pădure.

C. Collodi - „Pinocchio"

☞ **C-aş se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: c (că) conjuncţie şi aş - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea modului condiţional optativ".**

Fiul i-a povestit tatălui tărăşenia arătându-i că a stăruit în credinţa că norodul îl va ajuta. Apoi îi spuse tatălui:

- Cu banii care prisósesc cred **c-aş putea** să-mi desăvârşesc învăţătura la şcolile cele mari şi să devin doftor. -

Fraţii Grimm - „Duhul din sticlă"

Credeţi cumva **c-aş fi dispus** să-mprumut cuiva stihurile mele? Am martori - frunze, arbori, stele, că versurile, de mă-ncearcă uneori vreun dor, eu nu mi le comand la nici un croitor!

Lucian Blaga -„Anton Pann"

Vis nebun, deşarte vorbe !
Floarea cade, rece cântu-i
Şi eu ştiu numai atâta
C-aş dori odat' să mântui!

Mihai Eminescu - „Ce şopteşti atât de tainic"

-Moghilă, spune degrab' !

-Spui îndată, acuşica. Cât ai bea o oca cu vin şi e aici. M-a trimis înainte să vă spui. Calul mi-a şchiopătat, **c-aş fi fost** de mult venit.

Barbu Şt. Delavrancea - „Apus de soare"

Exemple din vorbirea curentă

Crezi **c-aş fi vrut** să plec?
Nu spun **c-aş fi fost** de-acord...
C-aş fi sau nu eu de faţă, ce s-ar schimba?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **cea** ...

Luna pe cer trece-așa sfântă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza ***cea rară****...*

Mihai Eminescu - „Sara pe deal"

Cea scris într-un cuvânt are un înțeles unitar:

- **este articol demonstrativ adjectival și precedă-adjective și participii** ***(cea cuminte, cea lăudată)****, formează gradul superlativ relativ* ***(cea mai cuminte)****, precedă numerale ordinale (* ***cea de-a doua****).*
- **este interjecție.**

Oglindă din perete, oglinjoară
Cine e **cea mai frumoasă**-n țară?

Frații Grimm - „Albă ca zăpada și cei șapte pitici"

-Țineți bine minte ceea ce ați văzut, băieți, spuse învățătorul, căci e **cea mai frumoasă** lecție din acest an.

Edmondo de Amicis - „Cuore"

Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna **cea întunecată**.

George Topârceanu - „Balada unui greier mic"

Da, îmi ești **cea mai dragă**, spuse prințul, pentru că ai inima **cea mai bună**!

Hans Christian Andersen - „Privighetoarea"

„Hăis și **cea**" gem sub poveri
Carele greoaie.

Șt. O. Iosif - „Cântece"

Își făcea socoteala de acasă și nu i se potrivea cu **socoteala cea** de la târg.

François Rabelais - „Gargantua"

Zdrobiți orânduiala **cea crudă** și nedreaptă.

Mihai Eminescu - „Împărat și proletar"

Exemple din vorbirea curentă

Este **cea mai luminoasă** cameră.
Cea mai harnică din clasă ești tu.
În **cea de-a doua** zi au sosit.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie ce-a

Iar ea-ntr-un suflet vine
Cu părul desfăcut
La mine,
Să-mi spuie **ce-a făcut.**

George Topârceanu - „Rapsodii de vară"

☞ **Ce-a se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: ce - pronume relativ; a - verbul auxiliar a avea cu care se formează timpul perfect compus.***

Și a pus părintele pravilă și a zis că în toată sâmbăta să se procitească băieții și fetele, adică să asculte dascălul pe fiecare de tot **ce-a învățat** peste săptămână.

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

-Doamne, fă ca acest izvor să fie **ce-a fost** mai înainte.

Mihai Eminescu - „Făt-Frumos din lacrimă"

Icoana stelei **ce-a murit**
Încet pe cer se suie
Era pe când nu s-a zărit
Azi o vedem și nu e.

Mihai Eminescu - „La steaua"

Mărită fie dimineața
Ce-a săvârșit a noastră nuntă
Bătrâne Olt! - cu buza arsă
Îți sărutăm unda căruntă.

Octavian Goga - „Oltul"

A așteptat **ce-a așteptat**, a înfipt secera într-un snop și a plecat.

Marin Preda - „Moromeții"

-A făcut **ce-a spus** că o să facă. A stat până s-a schimbat vântul, zise Jana oftând și se depărtă tristă de la fereastră.

P. L. Travers - „Mary Poppins"

Exemple din vorbirea curentă:

Ce-a fost aici, rămâne între noi!
Ce-a fost verde s-a uscat...

Cunoașteți proverbe sau zicători care să conțină forma ce-a?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **ceai**...

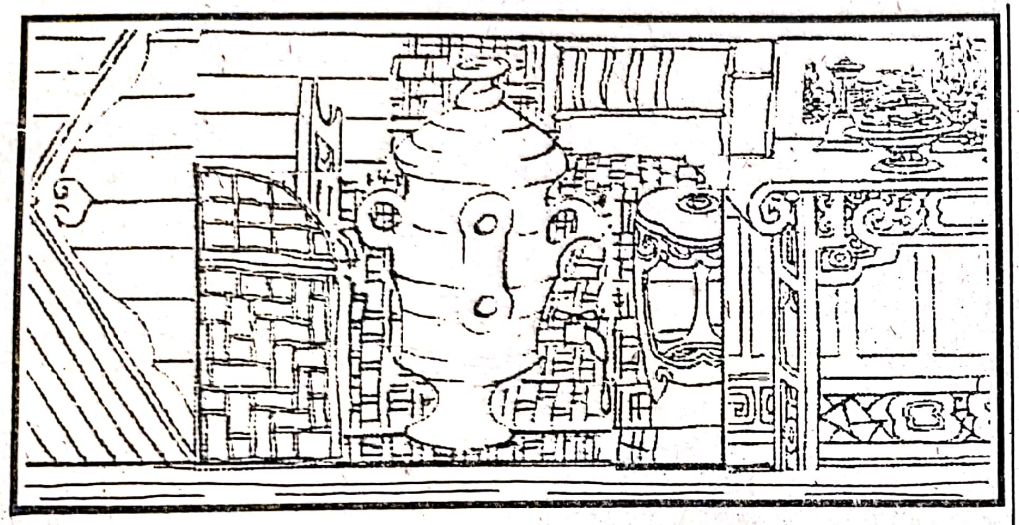

Acum samovarul trebuia să cânte dar a spus că-i răcit. Nu mai face ***ceai****.*

Hans Christian Andersen - „ Cufărul zburător “

☞ **Ceai este un cuvânt care are un înţeles unitar (substantiv comun). Se scrie într-un singur cuvânt.**

Pony Hütchen, cocoţată pe masă, bătea măsura, ca şi cum ar fi dirijat un cor , apoi începu să cânte:

- O să invităm banda la **ceai**! O să invităm banda la **ceai**!

- Da, spuse Emil, sigur! Dar mai întâi... poate că... nu s-ar putea să vină şi mama de la Berlin?

Erich Kästner - „ Emil şi detectivii “

Gestul fatidic opri-va risipa
Aromelor calde de **ceai**
Şi banane.

Ion Minulescu - „ Măşti de bronz şi lampioane de porţelan “

Valsa o blondă-n alb şi cu pantofi de-argint...
Aprind, pe masă, lampa, şi iarăşi mă dezbrac,
Aş vrea să-mi fac un **ceai**, şi stau, şi nu-l mai fac...

George Bacovia - „ Dormitând “

Uită atunci de joacă, de alte cărţi; uită chiar şi de paharul de **ceai** care-l aşteapta pe sobă.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Alisa se uită de-a lungul mesei, dar nu văzu altceva de băut decât **ceai**.

Lewis Carrol - „ Peripeţiile Alisei în ţara minunilor “

Doamna Brill, bucătăreasa, făcea în bucătărie pesmeţi pentru **ceai**.

- Nu domnişorule, îi spuse ea, nu poţi linge castronul. Încă nu este gol.

P.L.Travers -„ Mary Poppins “

Exemple din vorbirea curentă

La răceală bea **ceai** de tei şi măceşe!
Te duci la **ceai**.
Dă-mi un **ceai** fierbinte!

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **ce-ai**

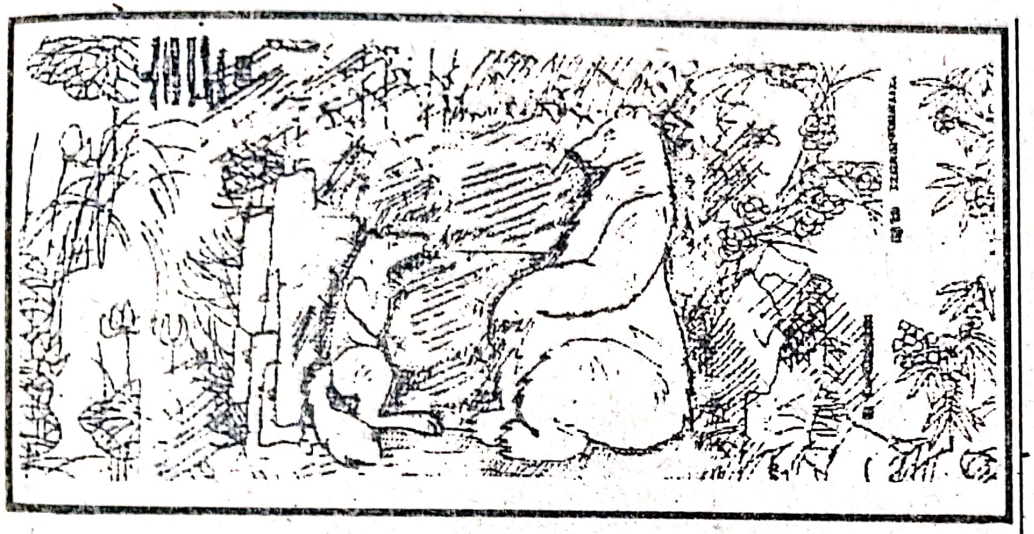

Ursul întreabă:

*- **Ce-ai** pățit, cumătră vulpe, de ai o mutră așa de speriată?*

Frații Grimm - „ Feciorii croitorului "

☞ Ce-ai se scrie cu cratimă pentru că se rostesc într-o silabă două cuvinte diferite: ce - pronume relativ; ai - vèrbul auxiliar a avea * care servește la formarea:
- perfectului compus
- viitorului - forma populară
- modului condițional-optativ

- Eu n-am să înșel nădejdile mamei! Tu **ce-ai să faci**, Ronțăilă?

James M.Barrie - „ Peter Pan "

- Dar **ce-ai pățit**, mă pahonțule, de te-ai sculat cu noaptea- n cap și faci așa larmă?

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă "

Ce-ai zice dacă, bunăoară,
Într-o privință
Te vor distinge a doua oară
Cu „Bărbăție și credință"?

George Topârceanu - „ Ripostă "

- **Ce-ai învățat** până acum te va ajuta să-ți păstrezi înfățișarea tânără și să-ți prelungești viața. Vor veni însă calamități care te vor distruge dacă nu vei ști să te ferești din calea lor.

Li Iu-Giu - „ Aventurile maimuței de piatră "

- Melc, melc, **ce-ai făcut**
Din somn cum te-ai desfăcut?
Ai crezut în vorbă mea
Prefăcută... Ea glumea!

Ion Barbu - „ După melci "

Exemple din vorbirea curentă

Ce-ai făcut?
Ce-ai spune?
Ce-ai să crezi?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **cei...**

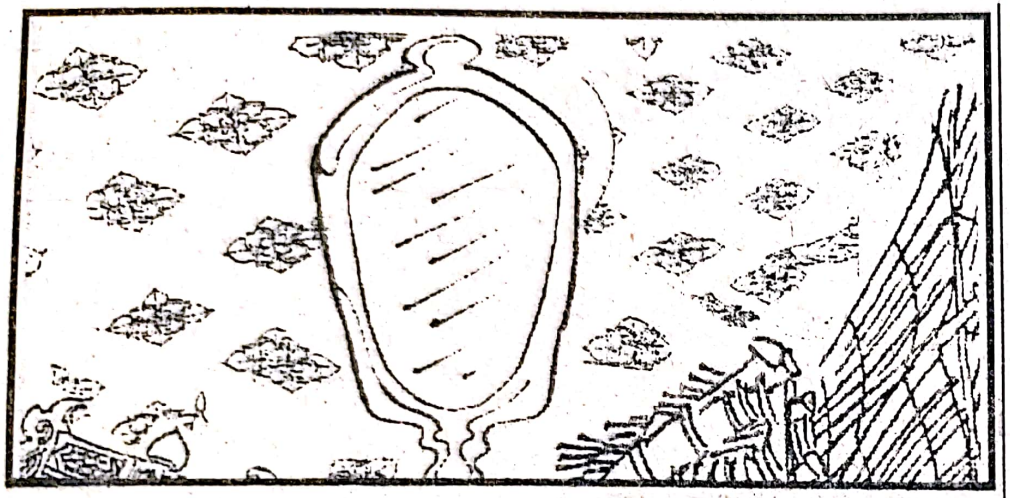

Frumoasă eşti, crăiasă, ca ziua luminoasă
Dar colo, ascunsă-n munţi
*Stă Albă-ca-Zăpada, la **cei** pitici cărunţi*
Şi-i mult, mult mai frumoasă!

Fraţii Grimm - „ Albă-ca-Zăpada şi **cei** şapte pitici "

☞ **Cei se scrie astfel (fără cratimă) pentru că are un înţeles unitar este un articol demonstrativ-adjectival.** ✍

Căci cei din urmă vor fi cei dintâi.

Biblia sau Sfânta Scriptură

✍ Cei poate fi de asemenea formă veche pentru verbul a cere la modurile indicativ sau conjunctiv,timpul prezent, pers. a II-a singular.

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română.

Vasile Alecsandri - „ Hora Unirii "

- Voi trebuie să-i iubiţi pe soldaţi, copii! Ei sunt apărătorii noştrii, **cei** ce înfruntă moartea pentru noi.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Feţi-Frumoşi cu păr de aur, zmei cu solzii de oţele,
Cititorii **cei** de zodii şi şăgalnicul Pepele.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) "

Aşa, îi sărăceşte lăcomia
Pe **cei** ce-şi uită, proştii, omenia...

La Fontaine - „ Găina cu ouăle de aur "

... Căci eram feciorul mamei, care ştia a face multe şi mari minunăţii: alunga norii **cei** negri de pe deasupra satului nostru...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

... Dar zice că i-a fost milă de **cei** optzeci de ani ai lui Groza, altminteri nu s-ar fi mulţumit numai cu internarea...

- E regretabil că **cei** în drept n-au luat măsuri generale în privinţa aceasta, ca să evite situaţiile de acest fel.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor "

Exemple din vorbirea curentă

Cei zece elevi au adus mândrie şcolii.
Cei mai buni din clasă şi-au făcut tema.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **ce-i**

*De câte ori avea fata vreo dorinţă, păsărica *i-o împlinea* şi-*i* arunca din pom tot **ce-i** poftea inima.*

Fraţii Grimm - „ Cenuşăreasa “

☞ *Ce-i* se scrie cu cratimă deoarece reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o silabă comună: **ce** - pronume relativ şi :

- *i (îi)* pronume personal, pers. a III-a singular , masculin; cazul dativ, formă neaccentuată;
- *i (este)* verbul a fi,* indicativ, prezent, pers.a III-a, singular (ce este).

Ciubotele... **ce-i** drept, făceau paralele acele, căci pusese piele bună, talpă de fund şi erau cusute cu tocmeală...

Ce-i de făcut, măi Nică?

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

După **ce-i** găsi prichindelului numele Pinocchio, începu să-l lucreze fără zăbavă şi-i făcu la repezeală părul, pe urmă fruntea şi mai apoi ochii.

C.Collodi - „ Pinocchio “

- **Ce-i** tu, soro? - Ce să fie?
Nuntă mare-n crâng!

George Coşbuc - „ Nunta în codru “

Ce-i pasă copilului, când mama şi tata se gândesc la neajunsurile vieţii...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Şi tot **ce-i** ne-nţeles
se schimbă-n ne-nţelesuri şi mai mari
sub ochii mei.

Lucian Blaga - „ Eu nu strivesc corola de minuni a lumii “

Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel apus?

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III “

Exemple din vorbirea curentă

Ce-i faci?
Şi **ce-i** cu asta?
Ce-i în guşă-i şi-n căpuşă.

Mai puteţi da şi alte exemple?

Când se scrie **cel** ...

Cine trece-n Valea-Seacă
Cu hangerul fără teacă
Şi cu peptul dezvelit?
Andrii-Popa **cel** vestit.
Vasile Alecsandri - „ Andri-Popa “

☞ ***Cel*** **este un singur cuvânt - articol demonstrativ-adjectival : • precedă: adjective şi participii (Ştefan cel Mare, pomul cel lăudat);**
• formează gradul superlativ relativ (*cel* mai mare);
• formează numeralul ordinal (*cel* de-al doilea)

Nic-a lui Costache, **cel** răguşit, balcâz şi răutăcios nu mai avea stăpânire asupra mea.
Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Saltimbancul **cel** mic mai făcu nişte isprăvi.
Edmondo de Amicis - „Cuore“

De fapt, puiului cenuşiu nu-i era dat să gândească - **cel** puţin în felul obişnuit al oamenilor. Creierul lui lucra pe căi întunecate. Totuşi, concluziile sale erau tot atât de limpezi ca şi cele ale oamenilor.
Jack London - „ Colţ Alb “

Părul ei **cel** blond şi împletit în cozi cădea pe spate.
Mihai Eminescu - „ Sărmanul Dionis “

O lunire aurită veghea pe undele limpezi ale lacului lângă poartă; şi-n aerul **cel** curat al serii tremurau din palat cântece mândre şi senine.
Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

Tu împleteşti în curcubee
Comoara lacrimilor noastre,
Şi **cel mai scump** nisip tu-l duci
În vadul Dunării albastre.
Octavian Goga - „ Oltul “

Exemple din vorbirea curentă

Cine nu dă cu capul de pragul **cel** de sus nu-l vede pe **cel** de jos.

Foamea este **cel mai bun** bucătar.
Învaţă **cel mai bine**.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **ce-l**

Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți ca să se ducă să se bată el singur cu oștile împăratului ***ce-l*** *dușmănea pe tată-său.*

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

☞ ***Ce-l*** **se scrie cu cratimă deoarece reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o silabă comună: *ce* - pronume relativ; *l* - pronume personal, pers. a III-a singular, masculin, forma neaccentuată (*ce îl*).**

Cinstită-n veci să-ți fie fața
Și-ți țină Dumnezeu viața,
Și locul prea cinstit **ce-l** ai!

George Coșbuc - „ Un Pipăruș modern "

Nu știa sărmanul Harap-Alb **ce-l** așteaptă acasă, căci nu s-ar mai fi gândit la d-aldea acestea.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

N-a scos o lacrimă, nici un țipăt, în timp **ce-l** operau
Era mândru că e italian.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Zâna se apropie de Pinocchio și, după **ce-l** mângâie pe frunte, băgă de seamă că-i chinuit de niște călduri grozave.

C.Collodi - „ Pinocchio "

Ea spuse fiului său că voinicul **ce-l** scăpase de primejdie trebuia să fie o fată.

Petre Ispirescu - „ Ileana Sânziana "

Căutăm în primăvară
un tărâm **ce-l** bănuim.

Lucian Blaga - „ Focuri de primăvară "

Ce-i bună românului jeluirea, când urechea **ce-l** ascultă
e tot una cu mâna **ce-l** apasă?

Alexandru Odobescu - „ Doamna Chiajna "

Exemple din vorbirea curentă

De **ce-l** întreabă numai pe el?
Drumul **ce-l** știi e cel mai scurt.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **cor**...

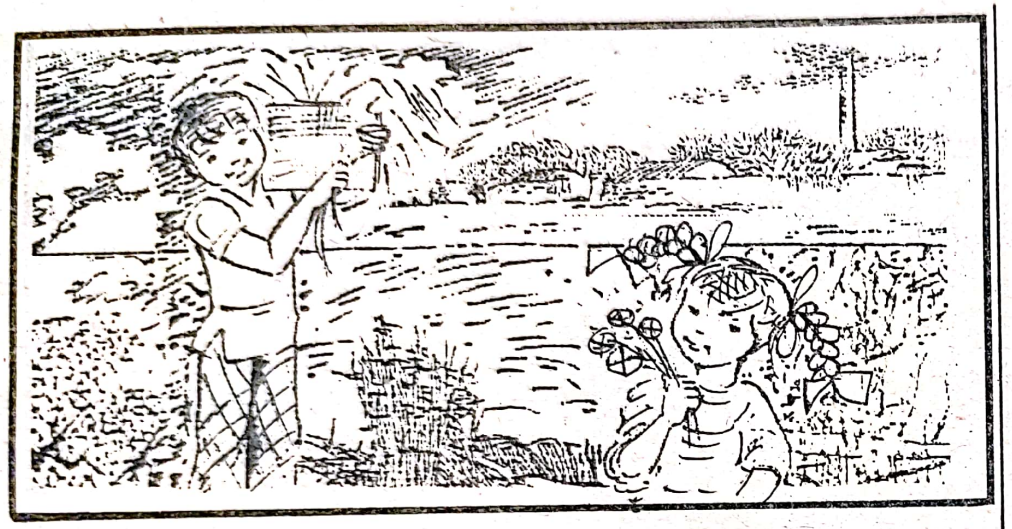

În lan erau feciori și fete
Și ei cântau o doină-n ***cor.***

George Coșbuc - „ Vara “

☞ **Cor se scrie astfel deoarece are înțeles deplin; el este substantiv comun, neutru, singular, nearticulat.**

Atunci toți i-au zis într-un **cor**:
- Du-te băiete, hai du-te, întoarce-te acasă!

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Și cărțile toate-l urmează în **cor**,
Începe să cânte întregul decor,
Ceasornicul bate măsura.

George Topârceanu - „ Fantezie de toamnă “

Ascult și eu vântul prin vale
Cum șuieră doine de jale
Iar dacă-mi întâmpin în cale
Tovarăși, începem în **cor**
Cântarea ce vântul ne-o cântă.

George Coșbuc - „ Povestea cântării “

Când cântam în **cor,** lovea diapazonul.

Mihail Sadoveanu - „ Domnul Trandafir“

Și cânți cu glas sălbatec,
Și-n jur ei cântă-n **cor**
Cântări întunecate
Ca sufletele lor.

George Coșbuc - „ Doina “

Exemple din vorbirea curentă

Nu mai vorbiți în **cor.**
Ei cântă în **cor.**
Au făcut un **cor** al școlii.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **c-or**

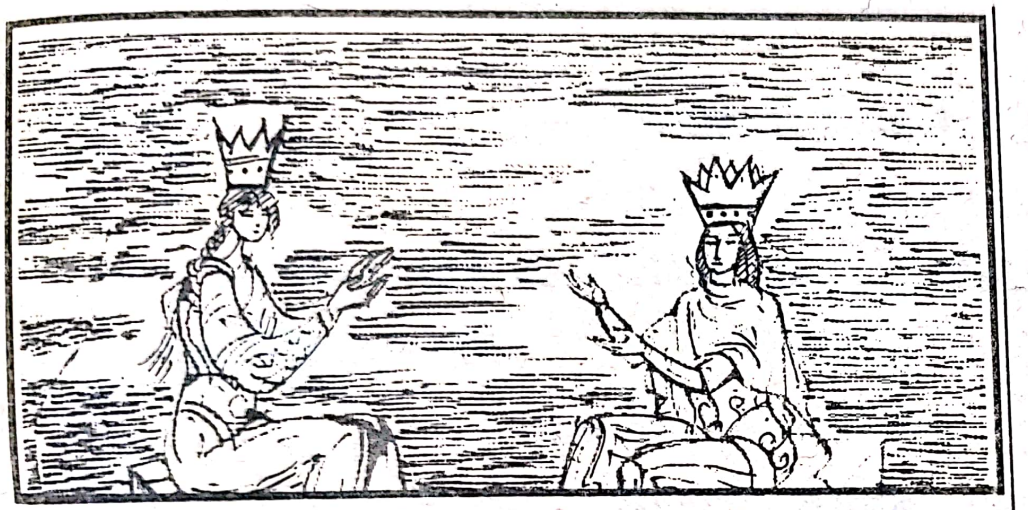

Ş-au trăit apoi în pace şi în linişte ani mulţi şi fericiţi, iar dac-a fi adevărat ce zice lumea: că pentru feţi-frumoşi vremea nu vremuieşte, apoi poate **c-or fi trăind** şi astăzi.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

☞ **C-or se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: c (că) - conjuncţie şi or (vor) - verb auxiliar care serveşte la formarea timpului viitor, forma populară.***

Neputând să te ajungă, crezi **c-or vrea** să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subţire...

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I “

Gândeşti **c-or isprăvi** mai repede dacă vom da o mână de ajutor.

Hector Malot - „ Singur pe lume “

Este o săptămână de când s-au dus, după ce au văzut că nu mai au merinde pentru oşti şi au purces pe Bahlui în sus gândind **c-or găsi** de toate.

Costache Negruzzi - „ Sobieski şi românii “

- Au să vadă că lipsim şi au să vină să ne caute.
- Da, or să ne caute! Sigur **c-or să ne caute**!

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer “

Exemple din vorbirea curentă

Cred **c-or veni** repede.
Spune **c-or să-i primească**.
Au spus **c-or să facă** şi **c-or să dreagă**, dar nimica n-au realizat.

Scanned with OKEN Scanner

2

recapitulăm

CAM/C-AM **CAR/C-AR** **CAŞ/C-AŞ**

CEA/CE-A **CEAI/CE-AI**

CEL/CE-L

CEI/CE-I **COR/C-OR**

Anulaţi varianta incorectă şi explicaţi de ce aţi optat pentru cealaltă.

Căutaţi în fragmentele citate şi alte cuvinte care au alternativă grafică; le puteţi explica ?

Deodată însă începură a se deosebi tropote de **cai/c-ai** şi ,curând după aceea, câţiva călăreţi băteau tare cu paloşele în poartă. Stoica, omul vechi al casei, deschise oblonul ,scoase capul pe o îngustă fereastră şi întrebă :

- Cine e?

Alexandru Odobescu -„Mihnea -Vodă cel Rău“

De ce să-ntrebi viaţa **ce-i/cei**?
Aşa se-ntreabă **cei/ce-i** mişei
Cei/ce-i buni n-au vreme de gândit
La moarte şi la tânguit.

George Coşbuc-„Moartea lui Fulger“

L- am întrebat cu nepăsare:
-**Ce-ai /ceai** spus?...
-E **cam/c-am** departe; în balta Şoldăneştilor.

Mihail Sadoveanu-„Nada Florilor“

Scanned with OKEN Scanner

Așa eram eu la vârsta **cea /ce-a** fericită, și așa cred că am fost toți copiii,de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine **cea/ce-a** zice.

Ion Creangă -„Amintiri din copilărie"

-...Cred că mi-ar plăcea foarte mult să fiu invitat la **ceai/ce-ai** și la turtă dulce și nu se întâmplă să am parte prea des de un asemenea ospăț.

P.L.Travers -„Mary Poppins"

Ceea ce vă povestesc eu acum se întâmpla **cam/c-am** pe vremea culesului, la începutul toamnei, când păstorii de prin partea locului stăteau pândari, păzind podgoriile și alungând graurii să nu ciugulească poama.

François Rebelais -„Gargantua"

-Bine, mamă, vru să știe fata, da de ce începi treaba la o oră așa de târzie ? **Ceai/ce-ai** de gând?

Frații Grimm -„Păzitoarea de gâște"

Așteptam să-mi spună ceva și Maitreyi, pe care o întâlneam devreme de tot, la **ce-ai/ceai** ,într-o sari albastră, simplă, și cu picioarele goale. Într-o zi, mi-a spus primele ei cuvinte neoficiale.

Mircea Eliade -„Maitreyi"

-Hai, șefule, spune-mi mie **ceai/ce-ai** pus la cale? strigă el stând pe ghimpi.

James M.Barrie -„Peter Pan"

Ți-aș fi făcut un semn, după plecare,
Dar **ce-i/cei** un semn de umbră-n depărtare?

Tudor Arghezi -„De-abia plecaseși"

„Doamne, tu singur știi **cea/ce-a** fost în mintea mea, că-n tine am crezut .....că am stat zid neclintit în fața păgânilor...."

Barbu Șt. Delavrancea -„Apus de soare"

Se revarsă în mine drumurile
toate pe cari **ai/a-i** umblat
Oglinda-ți mai păstrează chipul
și după **ce-ai/ceai** plecat.

Lucian Blaga -„Elegie"

Eu nu știu, fui vesel ori trist în acel
Ocol **ce-l/cel** făcui împreună cu el,
Că-ntâi îmi păruse **căi/că-i** vis și mă-nșel.

George Coșbuc -„Vulturul"

-Tu-mi **cei/ce-i** chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare..

Mihai Eminescu -„Luceafărul"

Iar tată-său, dacă văzu și văzu, îi dete voie și puse la cale să-i gătească de drum merinde și tot **ce-i/cei** trebuia. Apoi Făt-Frumos se duse în grajdurile împărătești unde erau **cei /ce-i** mai frumoși armăsari din toată împărăția, ca să-și aleagă unul.

Petre Ispirescu -„Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte"

-Eram sigur că îți va ieși din nou în cale lupul **cel/ce-l** rău,de aceea ți-am luat urma. Spune, unde sunt oștile? **Ce-ai/ceai** făcut cu ele?

Charles Perrault -„Lupul cel alb și ciubotelele roșii"

Augustine **ce-ai/ceai** făcut?
ai/a-i pierdut tot **ceai/ce-ai** avut?
Hans Christian Andersen -„Porcarul"

Puii au înțeles. **Cel/ce-l** mai răsărit din ei și **ce-l/cel** mai neascultător, rămase pe gânduri. Nu mai văzuse până atunci o pisică și nu știa **ce-i/cei** primejdia...
George Mihaïl Zamfirescu -„Isprava duhului roșcovan"

Alisa se văzu din nou în sala **cea/ce-a** lungă și aproape de măsuța de cleștar. „Acum știu ce-mi trebuie.Vreau o ceșcuță de **ce-ai/ceai**"...Apoi trecu prin gănguleț și în sfirșit se văzu în grădina **cea/ce-a** frumoasă, printre răzoarele de flori strălucind în toate culorile.
Lewis Carroll -„Peripețiile Alisei în țara minunilor"

Pe **cel/ce-l** bătrân să nu-l înfrunți, ci să-l îndemni ca pe un părinte; pe **cei/ce-i** tineri ca pe frați.
Biblia sau Sfânta Scriptură -Noul Testament

-Da, **ce-ai/ceai** uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi? zise craiul cu mirare. Aista nu-i semn bun, după cât știu eu.
Ion Creangă -„Povestea lui Harap-Alb"

Jingolet luă ceea **ce-i/cei** dădu maică-sa și plecă. Trecură două zile și băiatul nu mai dădu nici un semn de viață.
Charles Perrault -„Lupul cel alb și ciuboțelele roșii"

Stan Șchiopul avea un **c-ar/car** cu trei roate. Popa îl cumpără fiindcă a câștigat o roată de la Mitru, ca adaos la calul cumpărat.
Ioan Slavici -„Popa Tanda"

Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea **ce-l/cel** desparte...
Mihai Eminescu -„Luceafărul"

Mai stai de mă alină
Cu mâna ta **cea /ce-a** mică
Și spune-mi de **cei/ce-i** toamnă
Și frunza de ce pică...
George Bacovia -„Pastel"

-Cine-i?...**Cei/ce-i**..**Cea/ce-a** fost pe aici?
Ciripesc cu glasuri mici
Cinteze și pitulici.
George Topârceanu -„Acceleratul"

-Voi trebuie să vă respectați și să vă iubiți între voi; iar **cel/ce-l** ce va jigni pe acest băiat, pe colegul vostru,fiindcă nu e născut în provincia noastră, n-ar mai fi demn să-și ridice ochii din pământ în fața steagului tricolor **al /a-l** țării.
Edmondo de Amicis -„Cuore"

Rămâne nălucă în zarea pustiei
Regina trufașă, regina magiei,
Frumoasa lui Meka - tot visul țintit
Și vede pe-o iazmă **că-i/căi** trece sub poartă
Pe când șovăiește cămila **ce-l/cel** poartă.
Alexandru Macedonski „Noaptea de decemvrie"

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

C-am/cam cercat să unesc Apusul într-un gând, ca să zic că sunt creştini şi trimişii mei au bătut din poartă în poartă, rugându-se mai mult pentru ei ca pentru noi, să lase războaiele de zavistie şi să se ridice împotriva primejdiei obşteşti a creştinătăţii.

Barbu Şt. Delavrancea -„Apus de soare"

Vorbele astea o **c-am/cam** înspăimântară pe Dorothea, însă ştia că numai Marele Oz era în stare s-o ajute.

L.Frank Baum -„Vrăjitorul din Oz"

Când se născuse nu era mai mare decât un deget, degetul **cel/ce-l** mic de la mână,de aceea îi şi dăduseră porecla de „Degeţel".

Charles Perrault -„Degeţel"

Dorothea se aşează pe o bancă şi privi la **cei/ce-i** care dănţuiau:

-Trebuie să fii o mare vrăjitoare ! zise Boq când zări pantofii ei de argint.

-De ce ? întrebă fata.

-Pentru că porţi pantofi de argint şi **ai/a-i** omorât pe vrăjitoarea **cea/ce-a** rea de la Răsărit.

L.Frank Baum -„Vrăjitorul din Oz"

Cerând împăratului lucrurile **ce-l/cel** povăţuise calul, el chemă pe vătaful curţii şi i-a dat poruncă să-i deschidă toate tronurile cu haine spre a-şi alege fiul său pe acelea care îi va plăcea.

Petre Ispirescu -„Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte"

....Crezi tu că vom putea noi singuri secera şi strânge atâta amar de grâu, că doar sute şi mii de braţe trebuiesc acolo, nu şagă ! Ş-apoi numai pentru două sarcine de grâu? Ce nebun ăi crede tu **c-ar/car** fi acela?

Ion Creangă -„Povestea lui Stan-Păţitul"

Este o săptămână de când s-au dus, după ce au văzut că nu mai au merinde pentru oşti, şi au purces pe Bahlui în sus, gândind **c-or/cor** găsi de toate.

Costache Negruzzi -„Păcatele tinereţelor"

Cel/ce-l puţin de mi-ar fi ieşit un urs înainte !

Calistrat Hogaş -„Pe drumuri de munte"

-Dă-mi carul şi na-ţi boii ...Oi fi eu vrednic să trag un **car/c-ar**, mai ales dacă merge singur ...

Ion Creangă -„ Dănilă Prepeleac"

Ducea cu el un **car/c-ar** cu daruri, velinţe scumpe şi covoare, aur, lighene de aramă, trepiede-nalte şi o cupă, pe care o primise odinioară de la traci.

Alexandru Mitru - „Legendele Olimpului"

Când se scrie **dea...**

Floarea nu mai vrea ***să dea***
Și s-a făcut mică.

Tudor Arghezi - „ Iarna blajină “

☞ ***Dea*** **este un cuvânt de sine stătător; El este verb la modul conjunctiv, prezent, pers. a III-a, singular și plural (să dea).**

- Ce poveste?

- Cu un prinț care nu putea **să dea** de urma domniței cu conduri de sticlă.

James M.Barrie - „ Peter Pan “

Știe oare ea că poate ca **să-ți dea** o lume-ntreagă?

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea V“

Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet
Doar toamna glas **să dea**
Frunzișului veșted.

Mihai Eminescu - „ Mai am un singur dor “

El știe cum trebuie potriviți ochii de cărbune, ca **să-i dea** înfățișarea de adevărat urs polar.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Puiul dădu buzna, își vâri capul în blană, sări îndărăt, începu să scâncească și **să dea** roată împrejur.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Învață cel dintâi cum **să dea** de-a dura un alt pui din vizuină, printr-o lovitură de labă iscusită.

Jack London - „ Colț Alb “

Acest cuvânt și mai ales tonul cu care-l rostise făcură **să-mi dea** lacrimile; de când nu auzisem eu o vorbă duioasă!

Hector Malot - „ Singur pe lume “

Exemple din vorbirea curentă

Să dea cu degetul prin miere și să nu-l lingă, nu se poate.

Să dea Dumnezeu.

O **să se dea de gol**.

Să dea sfoară-n țară.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **de-a...**

- *Bine, Ivane, du-te; nu ţi-e oprită calea.* ***De-a putea*** *fi, acum eşti de casa noastră.*

Ion Creangă - „Ivan Turbincă"

☞ **De-a se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte diferite (prepoziţii)✍ într-o singură silabă.**

Era întrebarea care mă chinuia cel mai mult **de-a lungul** drumurilor acelora nesfârşite.

Hector Malot - „ Singur pe lume "

✍ În unele cazuri **a** nu este prepoziţie ci verbul auxiliar a vrea* cu care se formează viitorul popular („ Şi de-**a fi** să mor "; „ De-**a da** Dumnezeu ")

Făt-Frumos ospătă ce ospătă, dar apoi, luându-şi buzduganul **de-a umăr,** merse mereu pe dâră.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

- Cătinel, feciorii tatii,
Ca să n-o pornim **de-a dura.**

George Topârceanu - „ Balada munţilor "

Dacă vreun dulău mai trufaş cutezase să iasă afară din poartă, Samson numai cât se opintise în el şi-l dase **de-a berbeleacul**, spre marea mândrie a copiilor.

Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă "

De-a lungul mesei presărate cu flori de luncă, flăcările lumânărilor, închise în globuri de cristal, se învăluiau în neliniştea fluturilor de noapte.

Ionel Teodoreanu - „ Uliţa copilăriei "

În cea **de-a cincea** zi, tot datorită oii, mi se dezvălui şi această taină din viaţa micului prinţ.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ "

Exemple din vorbirea curentă

De-a fir a păr
De-a puia-gaia
Le spune **de-a dreptul.**
A lua **de-a gata**
S-a pus **de-a curmezişul.**

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **deal**...

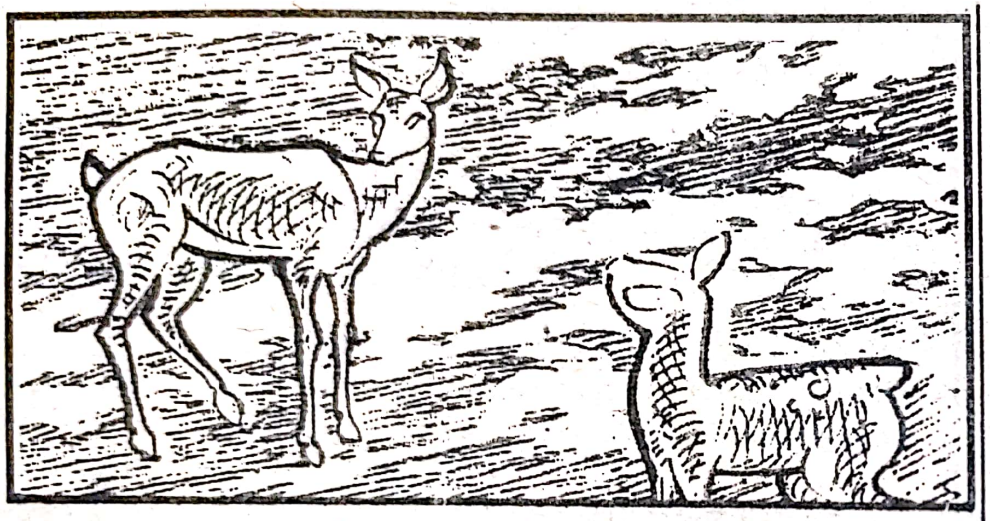

Căprioară, surioară,
*Coboară din **deal** în vale.*

Doină de haiducie

☞ ***Deal*** **este un cuvânt care are un înțeles deplin. Nu poate fi scris cu cratimă deoarece aceasta ar rupe înțelesul cuvântului. Este substantiv comun.**

Și părintele Ioan de sub **deal**, Doamne, ce om vrednic și cu bunătate mai era!

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Sara pe **deal** buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stelele scapără-n cale...

Mihai Eminescu - „ Sara pe **deal** "

Radu-vodă... se îngropase la mânăstirea din **Deal**.

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-vodă cel Rău "

Sunet de tălăngi se-ngână
Sub poiana din Fruntarii,
Zăbovește-n **deal** la stână
Baciul Toma cu măgarii.

George Topârceanu - „ Balada munților "

Pe **deal** românul ară
Slăbit de-amar și frânt,
Abia-și apasă fierul
În umedul pământ.

George Coșbuc - „ Doina "

Pe un **deal** răsare luna ca o vatră de jăratec
Rumenind străvechii codri și castelul singuratec.

Mihai Eminescu - „ Călin (file de poveste) "

Prin cotituri gândirea să îmi conduci, tăcut,
Spre casa ce visează sub negru **deal**, târzie...

Elena Văcărescu - „ Unui drum "

Exemple din vorbirea curentă

Greu la **deal** cu boii mici.
Deal cu **deal** se întâlnește, dar om cu om!

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie de-al

Dacă tu mă îmblânzeşti, zise vulpea, viaţa mi se va însenina. Voi cunoaşte sunetul unor paşi deosebit **de-al altora.**

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ “

De-al se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte (prepoziţie şi articol genitival) care se rostesc într-o silabă.

Când mă atingi, eu mă cutremur,
Tresar la pasul tău, când treci,
De-al genei tale gingaş tremur
Atârnă viaţa mea pe veci.

Mihai Eminescu - „ Te duci...“

Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se-ntind cărări uscate **de-al primăverii** vânt.

Vasile Alecsandri - „ Sfârşitul iernii “

Iar marţi dimineaţă, puse tarniţele şi desagii pe cai şi legându-i frumuşel cu căpăstrul: pe cel **de-al doilea** de coada celui dintâi, pe cel **de-al treilea** de coada celui **de-al doilea,** pe cel **de-al patrulea** de coada celui **de-al treilea.**

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

... Moş Luca însurăţel **de-al doilea** a cărui tânără nevastă avusese grijă să-l trezească la timp...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

O dată curtea-nvârtea,
Iar când fu **de-al doilea,**
Printre lume se băga
De mă-sa s-apropia.

Balada lui Corbea

Şi a început să vorbească cel **de-al doilea,** care spusese că este mai tare regele.

Biblia sau Sfânta Scriptură

Exemple din vorbirea curentă

Este **de-al nostru.**
Cântecul lui este deosebit **de-al altuia.**

Mai puteţi da şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie dune...

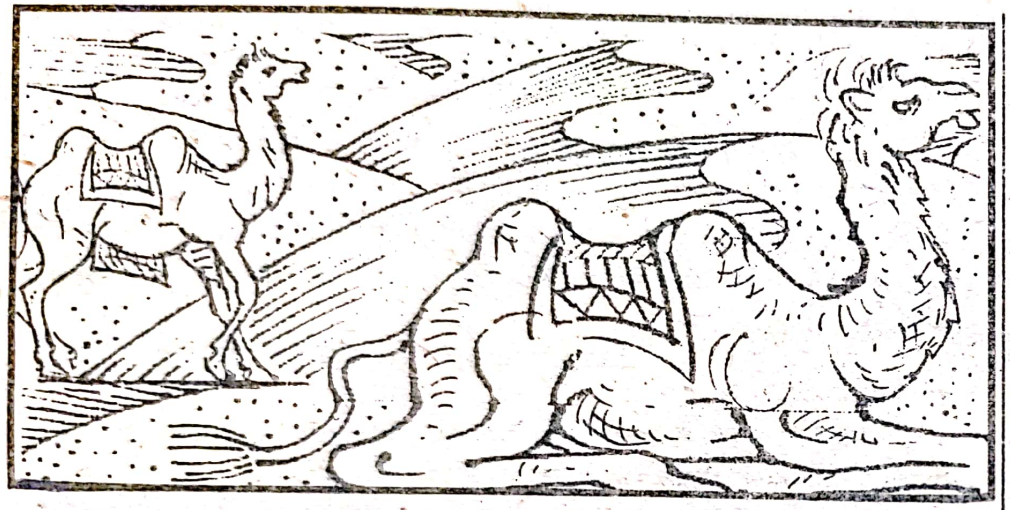

Sahara este atât de mare, că o caravană mai mult n-ar strica câtuși de puțin aspectul uniform al nesfârșitelor dune de nisip.

Ion Minulescu - „ Măști de bronz și lampioane de porțelan "

Dune scris într-un cuvânt are un înțeles unitar. El este substantiv comun, plural, feminin, nearticulat. Nu poate fi scris cu cratimă.

Ne îndreptăm către sud; și-a săltat în cârcă bidonul cu apă și s-a înfundat între dune... În loc să se mai ascundă după dune, cum făcuse până atunci, a ieșit la creastă.

Joseph Kessel - „ Mermoz "

Stătea între niște dune moi, umplute cu puful cel mai fin.

James M. Barrie - „ Peter Pan"

Întotdeauna mi-a fost drag pustiul. Te așezi între dune de nisip. Nu vezi nimic. Nimic nu se aude.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinț "

Alte exemple:

Raliul Paris - Dakar trece printre dune.
Și în Delta Dunării există dune!
„Dune" este titlul unui celebru roman SF de Frank Herbert.

Pe care continent se află cele mai multe dune de nisip?

Mai cunoașteți și alt sens al cuvântului decât dune de nisip?

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **du-ne**

Moş Han a încuviinţat numai cu capul că ne duce.

*- Bine, atunci **du-ne**!*

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

☞ ***Du-ne*** **se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă, două cuvinte: *du* - verb (a duce) la modul imperativ şi *ne* - pronume personal, pers. I plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată.**

- Nici nu-ţi închipui cât mă bucur că te revăd, micuţa mea dragă! spuse Ducesa luând-o drăgăstos de braţ pe Alisa.

Alisa era bucuroasă că o revede şi o rugă:

- **Du-ne** la plimbare.

Lewis Carroll - „ Peripeţiile Alisei în ţara minunilor “

- Duceţi-vă la străinii aceia, spuse vrăjitoarea.

- **Du-ne** tu, spuse căpetenia lupilor.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz “

Atunci fetele împăratului spuseră:

- **Du-ne** înapoi în pădure! După aceea plecară imediat.

Charles Perrault - „ Prinţesa cea isteaţă “

Copiii într-un glas îi spuseră:

- **Du-ne** acasă la tine! Atunci el se dădu bătut şi-i pofti în lăcaşul său uriaş.

Edouard Laboulaye - „ Degeţel “

Exemple din vorbirea curentă

Te rugăm, **du-ne** la şcoală.

Du-ne la circ, mamă!

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **ia**...

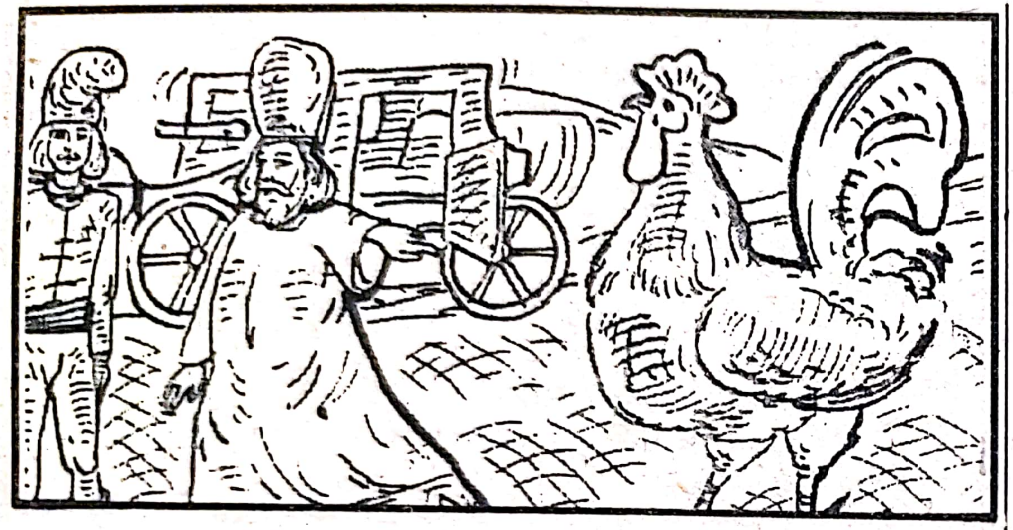

*- Mă! **Ia** cucoșul ista obraznic și-l dă în fântâna ceea!*

Ion Creangă - „ Punguța cu doi bani “

☞ ***Ia*** **scris astfel este un cuvânt care are un sens de sine stătător. Nu poate fi scris cu cratimă deoarece aceasta ar rupe sensul cuvântului:**

- **verb (a lua)* modul indicativ, prezent, pers.a III-a singular sau modul imperativ;**
- **interjecție folosită cu scopul de a atrage cuiva atenția asupra unui lucru sau a unui fapt.**

-**Ia** asta, zise unul din ei, e un soldat de plumb. **Ia** să-l luăm și să-i dăm drumul pe apă!

Hans Christian Andersen - „ Soldatul de plumb “

- Ce să faci? **Ia**, cu necazurile, că am pierdut un chiriaș.

I.Al.Brătescu-Voinești - „ În lumea dreptății “

El se gândi să-și **ia calul** și să-l târască până la râulețul umflat, că doară o să-l ducă valurile departe la vale; dar nu avea destulă putere. Luă dar șeaua de pe el, îi luă frâul din cap și plecă spre râuleț, ca să o **ia** pe jos până la Ineu.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

Pe nicovală fierul **ia** chipul cuvenit.

Tudor Arghezi - „ Potcovarii “

Întreg poporul **ia aminte**
Ascultă jalnica poveste...

Octavian Goga - „ Apostolul “

Dacă umblați în treaba împăratului
Ia o trâmbiță și prinde a trâmbița.

Oratie de nuntă

Exemple din vorbirea curentă

Ia masa cu noi.
Ia, mai las-o baltă!
Nu vrea **să ia parte** la bucuriile noastre.
Du-te și **ia** harta de la Cabinetul de geografie!

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **i-a**

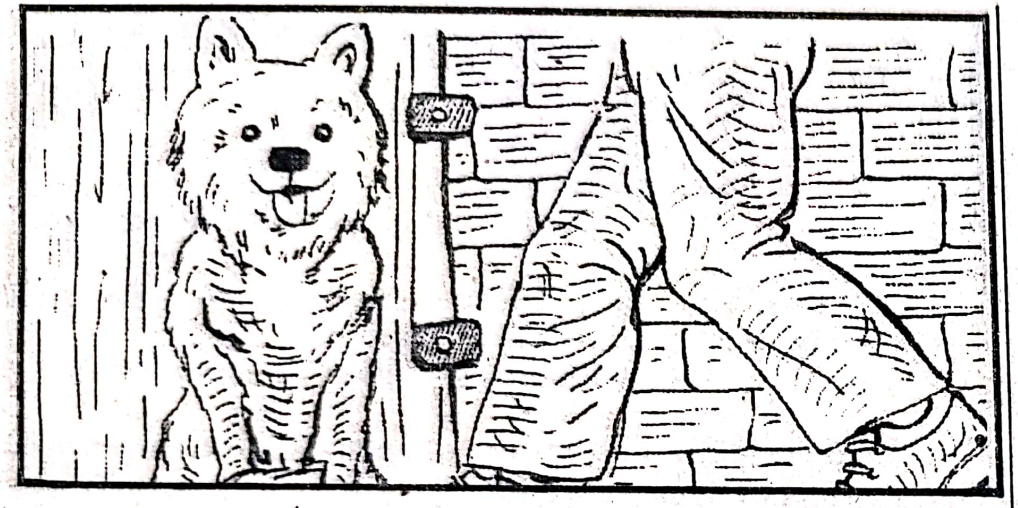

Când, după-amiază, au venit la şcoală, copiii au găsit câinele la post, în poartă. Care cum trecea îl mângâia. El ***i-a numărat*** *cum intrau unul după altul...*

Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă "

☞ ***I-a*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *i* - pronume personal, pers a III-a singular, cazul dativ şi plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată şi *a* - forma de auxiliar a verbului a avea cu care se construieşte perfectul compus.***

Negoiţă s-a apropiat de urechea pătimaşei şi, făcându-se că o descântă, **i-a zis** încet şi sfios:

- Am venit, Kir Ianulea, după vorba noastră...
- Am înţeles, **i-a şoptit** duhul.

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

- Nu mă alerga aşa, băietel **i-a spus** soldatul.

Hans Christian Andersen - „ Scăpărătoarea "

Unul **i-a întins** un os. Puiul de urs a **întors** capul. Puii de om au izbucnit în râs.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar "

Dar domnul nu **i-a dat atenţie** şi **i-a** mai **spus** încă o dată fiului său:

- Cere-i iertare. Apoi tatăl său **i-a făcut morală.**

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Doar o gărgăriţă mică,
Blestemându-şi zilele
Necăjită cere sfatul
Unei molii tinere
Că **i-a dispărut** bărbatul
În costum de ginere...

George Topârceanu - „ Rapsodii de toamnă "

Degeţica a făcut cum **i-a spus** şoarecele şi **i-a mers** foarte bine.

Hans Christian Andersen - „ Degeţica "

Exemple din vorbirea curentă

I-a venit vremea, dar nu **i-a venit** ceasul.
I-a tras câteva scatoalce.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **iar**...

De fete mari e lunca plină
***Iar** vântul răsfățat copil*
S-apropie tiptil-tiptil.

George Coșbuc - „ Vântul “

☞ ***Iar* se scrie într-un cuvânt căci reprezintă o parte de vorbire cu sens unitar. Nu poate fi scris cu cratimă, deoarece aceasta ar rupe înțelesul cuvântului. Din punct de vedere gramatical, *iar* poate fi:**

- **adverb (cu sensul „ din nou“);**
- **conjuncție copulativă (cu sensul „ și “) sau adversativă (cu sensul „ dar“).**

Ion cosea din răsputeri... Se îndrepta din spinare la capătul brazdelor, ștergea tăișul cu șomoioage de iarbă moale, îl atingea cu gresie, răsufla greu și **iar** se așeza pe lucru.

Liviu Rebreanu - „ Ion “

Mare de inimă, **iar** de gură și mai mare.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Motanul din castel mieună dintr-un cap, **iar** calul Genarului necheză cu vocea lui de bronz.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

În inima bietei prepelițe era o luptă sfâșietoare. Ar fi vrut să se rupă în două: jumătate să plece cu puii sănătoși, **iar** jumătate să rămână cu puiul schilod.

Al.Brătescu-Voinești - „ Puiul “

Vorbele bătrânului îi mai alinau tristețea, **iar** presimțirile lui rele se mai potoleau.

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Dacă ești răbdător , poimâine te poți duce **iar** la baltă.

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

Exemple din vorbirea curentă

Iar plouă.

Omul gospodar își face iarna car, **iar** vara sanie .

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **i-ar**

*Moş Han zice că s-ar duce la cneaz, **i-ar smulge** cuşma din cap şi-ar trânti-o de pământ.*

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

☞ *I-ar* se scrie cu cratimă deoarece reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:
. *i* - (lui, îi) - pronume personal, pers.a III-a singular, cazul dativ sau plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată
şi ar - verb auxiliar care serveşte la formarea modului condiţional-optativ.

Apoi, se zice că **i-ar fi dat** pe seama unuia dintre boieri să le ţie cuvânt, ca să-i facă a înţelege scopul chemării lor la Iaşi.

Ion Creangă - „ Moş Ion Roată “

Cine **i-ar** mai **fi întreţinut** pe copii? Punând de o parte ce trebuia să cheltuiască în ziua aceea, nu **i-ar** mai **fi rămas** nimic.

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Ceilalţi funcţionari, cufundaţi în socoteli la celălalt capăt al băncii, se opriră din lucru şi tresăriră, ca şi cum **i-ar fi muşcat** un şarpe.

Erich Kästner - „ Emil şi detectivii “

Nimeni nu **i-ar fi dat** cei cinzeci de ani împliniţi. Alături de feciorul său cu capul gol părea un frate mai mare.

Liviu Rebreanu - „ Crăişorul Horia “

De altfel, la început mintea i-a fost senină, parcă o mână nevăzută **i-ar fi şters** toate amintirile...

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor “

Exemple din vorbirea curentă

I-ar trebui această carte.
I-ar da, dacă ar avea.
I-ar fi spus, dacă avea încredere în el.

Când se scrie **iau** ...

Rămâi sănătoasă, cucoană,
Că-mi ***iau*** *geamantanul şi plec.*
George Topârceanu - „ Balada chiriaşului grăbit “

☞ **Iau se scrie într-un cuvânt deoarece are înţeles deplin: este verb (a lua) indicativ, prezent, pers.I, singular sau a III-a plural; nu poate fi scris cu cratimă pentru că aceasta ar rupe înţelesul cuvântului.**

... După şaizeci de ani de învăţământ, a trebuit **să-mi iau** rămas bun de la şcoală, de la şcolari...
Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Pe copite **iau** în fugă faţa negrului pământ...
Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III “

Iau îndată lopata şi o agit cu vigoare...
Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Unii-l **iau** grăbit la vale,
Alţii-n glumă parte-i ţin
Uite-i, fără pic de vin
S-au jurat să-mbete-n cale
Pe creştin.
George Coşbuc - „ Iarna pe uliţă “

Aud de departe ceasul ticăind şi-mi **iau picioarele la spinare**.
Al.Brătescu-Voineşti - „ Întuneric şi lumină “

...Ştii ce, fetiţo? Eu mă fac dansatoare şi te **iau** cu mine.
Ionel Teodoreanu - „ Uliţa copilăriei “

Aghiuţă, vesel, dă să plece.
- Stăi! und' te duci, necuratule?
- Mă duc **să-i iau**.
Ion Luca Caragiale - „ O invenţie mare “

Nu te **iau** roabă să-mi fii,
Şi te **iau** doamnă să-mi fii.
Oraţie de nuntă

Exemple din vorbirea curentă
Iau prânzul cu prietenii
Să **iau** ziarul?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **i-au**

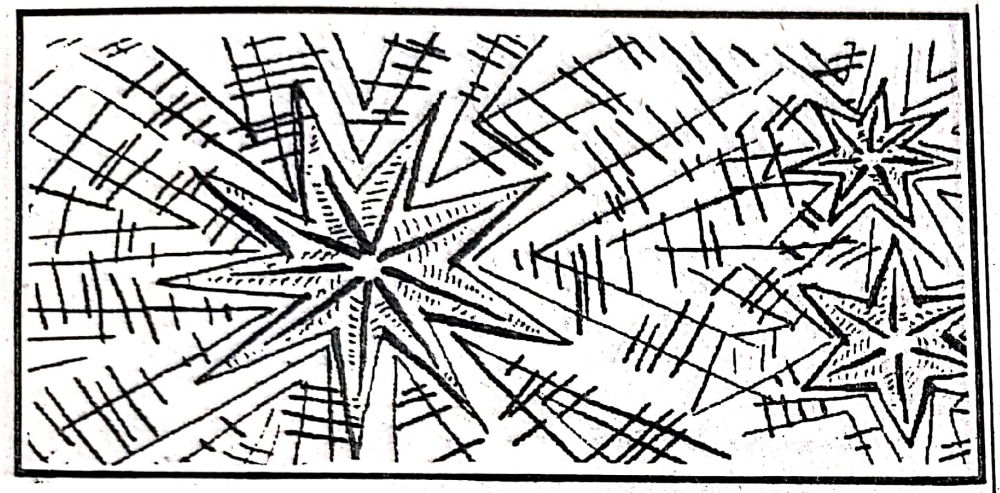

La steaua care-a răsărit
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani ***i-au trebuit***
Luminii să ne-ajungă.
Mihai Eminescu - „ La steaua “

☞ ***I-au*** **se scrie cu cratimă pentru că se rostesc într-o singură silabă două cuvinte:** ***i*** **- pronume personal, pers.a III-a singular, cazul dativ, forma neaccentuată; i au - verbul auxiliar care serveşte la formarea timpului perfect compus.***

Avea şi dânsul trei feciori
Şi **i-au plecat** toţi trei deodată
La tabără, sărmanul tată!
George Coşbuc - „ Trei, Doamne, şi toţi trei “

L-a jumulit şi pe acela de **i-au mers petecele...**
Ion Creangă - „ Capra cu trei iezi “

Căpitanul, cu soldaţii care **i-au mai rămas,** s-a unit cu regimentul, continuând să lupte.
Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Se mirase că toţi au trecut pe la el, că l-au dezmierdat, că **i-au împărţit** daruri.
Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

I se urâse lui Păcală să tot umble răzleţ prin lume. Oamenii **i-au zis** că ar fi bine să-şi întemeieze casa lui, să-şi agonisească o moşioară, să se astâmpere odată.
Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui “

Exemple din vorbirea curentă

Nu **i-au mai venit** rudele.
I-au intrat zilele-n sac.
I-au spus pe şleau.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **ii** ...

*Luară **ii**, dintre mii*
Și fotițe din lădițe,
Bete late din cetate

Colindă

☞ ***Ii* se scrie astfel pentru că reprezintă un singur cuvânt cu înțeles de sine stătător. Din punct de vedere gramatical, el este substantiv comun, feminin, plural, nearticulat.**

Flăcăii își încolăcesc brațele mereu mai strâns pe după mijlocul fetelor. Sânii acestora tremură sub **ii** și ating din când în când pieptul flăcăilor.

Liviu Rebreanu - „ Ion "

Soarele le lumina creștetele, pe alocuri lumina punea pete mari, albe pe **ii** și ele se duceau vioae, mai departe, pe drumul umbrit și umed.

Ion Agârbiceanu - „ Arhanghelii"

Ciobanii cu plete lungi și unsuroase, cu staturi de uriaș, se găseau foarte bine în cămășile lor impermeabile. Femeile cu **ii** înflorate se țineau deoparte și se uitau pe furiș.

Calistrat Hogaș - „Pe drumuri de munte"

Exemple din vorbirea curentă

Aceasta, cu albastru, și-a ales-o dintre multe **ii**.
Iarna aceasta a cusut două **ii**.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **i-i**

Munteanului ***i-i dat*** *să-și câștige pâinea cea de toate zilele, cu toporul ori cu cața.*

Mihail Sadoveanu - „ Baltagul “

☞ ***I-i*** **se scrie cu cratimă deoarece reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o silabă:** ***i (îi)*** **- pronume personal, pers. a III-a singular, forma neaccentuată;** ***i (a fi)*** **- verb, prezent, pers. a III-a, singular.**

Ș-a dormit cu ochii deschiși cum **i-i feliusagul**

Ion Creangă - „ Harap-Alb “

Îndată îi vine alt gust: să rupă un colț de iarbă... Nici nu **i-i sete,** nici nu **i-i foame.**

Mihail Sadoveanu - „ Cocostârcul albastru “

Așa **i-i dat** țării acesteia și norodului din țara asta să aibă hodina vântului și tihna valurilor.

Mihail Sadoveanu - „ Nicoară Potcoavă “

Cui nu **i-i sete** n-are decât să nu beie!... Trăiește bine, Pașcani, are vreo fată care **i-i dragă**...

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

Chiar mai dinioară l-am văzut umblând prin târg cu cotul subsuoară, pentru cumpărat sumani, cum **i-i negustoria...**

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

I-i dată parte și amărăciunii
Cu cumpenele nopții de coșmar.

Nicolae Labiș - „ Idilă “

Exemple din vorbirea curentă

Se poartă cum **i-i felul**
I-i sete
I-i milă de ei.

Scanned with OKEN Scanner

3 recapitulăm

DEA/DE-A **DEAL/DE-AL**

DUNE/DU-NE

IA /I-A

IAR/I-AR

IAU/I-AU **II/I-I**

Anulați varianta incorectă și explicați de ce ați procedat astfel.

Pentru a izbuti pe deplin, îl purtă pe la adunările de oameni învățați, ce se aflau în partea locului, după pilda cărora mai prinse oleacă de minte și, mai ales, dorința **de-a/dea** învăța și **de-a/dea** fi și el prețuit.

François Rabelais - „ Gargantua "

Astfel ades eu nopți întregi am mas
Blând îngânat **deal/de-al** valurilor glas.

Mihai Eminescu - „ Fiind băiet păduri cutreieram "

Iar/i-ar ochii tăi, luceferi cu tainice luciri
Răsfrâng toată văpaia cerești lor iubiri...

Vasile Alecsandri - „ Legenda rândunicăi "

După ce Păturică făcu tot ce putu ca să-și **de-a/dea** aer de om cinstit și cu durere de inimă de averea stăpânului său, el se înfățișă înaintea lui și-i dete socoteală de toate măsurile ce luase.

Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi și noi "

- Voiesc și eu să-mi răzbun; dar moartea-n furcă
I-ar/iar fi prea puțin.

Bogdan Petriceicu Hașdeu - „ Răzvan și Vidra "

Scanned with OKEN Scanner

- Mă iartă, domnule, dar nici n-am avut onoarea **dea/de-a** cunoaşte pe Beethoven.

Mihai Eminescu - „ Archaeus "

Apoi ea la poartă atunci a ieşit,
Şi-n tăcerea nopţii astfel **ia/i-a** grăit:
- Ce spui tu, streine? Ştefan e departe...
Braţul lui în taberi mii de morţi împarte.

Dimitrie Bolintineanu - „ Muma lui Ştefan cel Mare "

L-au căftănit şi **i-au/iau** dăruit vodă şi doamna câte trei pungi cu ibrişin şi câte o mie de galbeni; **iar/i-ar** domniţa un inel cu o nestemată cât o alună turcească...

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

Vulturul trăieşte veacuri, **iar/i-ar** musca de-abia o vară.

Bogdan Petriceicu Haşdeu - „ Răzvan şi Vidra "

- Doamne - zise Petre - eu ştiu ce **iar/i-ar** trebui lui.
- Ce?
- Nu-i vreun lucru mare: o cutie cu peniţe, un clondir cu cerneală şi trei topuri mari de hârtie...

Şi Domnul s-a mai îndurat şi **i-a/ia** mai dat Poetului cinci clondire şi zece topuri. **Iar/i-ar** când a vrut să plece Domnul **i-a/ia** zis:

- **Ia/i-a** ascultă, măi băiete, nu mai strica atâta, fă şi tu nitică iconomie... vezi ce scumpă e acum hârtia!

Ion Luca Caragiale - „ Partea poetului "

- Au venit nişte flăcăi dinspre Râmnic.
- Lasă-i. **Du-ne/dune** la primar până nu pleacă.

Duiliu Zamfirescu - „ Tănase Scatiul "

I-a/ia, acuma mai vii de-acasă, fătul meu!... Mă rog, ce mai la **deal/de-al** la vale, aşa e lumea asta...

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Dar întotdeauna răul încetează-înainte
De a-i descoperi hotarul
Şi reîncepe-nainte
De-a/dea şti până unde e binele.

Ana Blandiana - „ Hotarul "

De la vale la **deal/de-al** întâlneai numai lume **de-a/dea** bună.

. . . . . .

Era Fănache ăl bătrân-Umbla desculţ, zicea că decât să **dea/de-a** doi poli pe-o pereche de opinci, mai bine-şi cumpără de-un franc ace şi scoate la mărăcini din picioare.

Marin Sorescu - „ La Lilieci - De la vale la deal "

Ia/i-a mai mânaţi măi:
Hăi!Hăi!

Puguşcrul

Au înflorit **iar/i-ar** măgheranii şi n-a prins nimene de veste...

Dimitrie Anghel - „ Măgheranii "

Şi nu intru în casă ci cotigesc în stânga şi intru în ograda unui megieş al nostru; şi din ogradă in ocol şi din ocol în grădina de păpuşoi, care erau chiar atunci prăşiţi **deal/de-al** doilea.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Scanned with OKEN Scanner

... O biată scamă
De viaţă! **I-i/ii** bojogul
Putred! Pieptul **i-i/ii** bârlogul
Unde moartea-şi face cuib.
Valeriu Anania - „ Miorița “

De-a/dea morţii gălbeneală pieriţi ei sunt la faţă
Şi simt c-a lor vorbire-i mai slabă, tot mai slabă.
Mihai Eminescu - „ Strigoii “

Dar se spune că Picrocol se ţine tot cu nasul pe sus că aşteaptă s-ajungă **iar /i-ar** rege, cum **i-a/ia** proorocit lui o vrăjitoare, care **i-ar/iar** fi spus că domnia lui o să se-ntoarcă **iar/i-ar**, când or veni zgripţuroii pe pământ, taman în ziua de Sfântu-Aşteaptă.
François Rabelais - „ Gargantua “

Aripi are, **iar/i-ar** în tolbă-i
El păstrează, ca săgeţi,
Numai flori înveninate
De la Gangele măreţ.
Mihai Eminescu - „ Kamadeva “

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se **ia/i-a** munţii cu păduri
Şi insulele-n mare?
Mihai Eminescu - „ Luceafărul “

Arald încremenise pe calu-i... un stejar,
Păinjenit de ochiu-i **de-al/deal** morţii glas etern,
Mihai Eminescu - „ Strigoii “

- Mă! **ia/i-a** cucoşul ista obraznic şi-l dă în fântâna ceea.

. . . . . .

Apoi zboară de acolo afară şi **iar/i-ar** se **ia/i-a** în urma trăsurei.
Ion Creangă - „ Punguţa cu doi bani “

- **Ia/i-a**, mai puţină gălăgie, se răsti Peter... Acu nu-i mai împiedica nimica s-o **ia/i-a** la sănătoasa cu toţii.
James M.Barrie - „ Peter Pan “

Ştefănel respiră adânc şi intră în salon.
Se întinse pe divan **dea/de-a** dreptul, fără să mai aprindă lampa, cuminţit ca după o primejdie...
Ionel Teodoreanu - „ Uliţa copilăriei “

Peste câteva luni se ivesc două locuri la alt minister. Niţă nu lipseşte a se înfiinţa. Şi **iar/i-ar** mulţime de concurenţi, **iar/i-ar** comisiune, **i-ar/iar** dictare **i-ar/iar** formalităţile obişnuite, şi a doua zi **iar/i-ar** nu se află între cele două numiri numele Niţă Ghiţescu.
Ion Luca Caragiale - „ Triumful talentului “

Pe un **deal/de-al** în depărtare un foc tainic străluceşte
Ca un ochi roş de balaur care-adoarme şi clipeşte.
Vasile Alecsandri - „ Noaptea “

Pe un **de-al/deal** răsare luna ca o vatră de jăratec,
Rumenind străvechii codrii şi castelul singuratic.
Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

Scanned with OKEN Scanner

După trei săptămâni **i-au /iau** ieşit nişte pui drăguţi, nu goi ca puii de vrabie, îmbrăcaţi cu puf galben ca puii de găină...

I. Al. Brătescu-Voineşti - „ Puiul “

- Eu viu **de-a /dea** dreptul de la spital şi nu ştiu ce-i prin lume, zise Apostol. Dar bine nu-i, bade, asta o văd!

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor “

Dacă **i-ar/iar** fi ieşit Sonia înainte, **iar/i-ar** fi luat mâinile i le-ar fi strâns aprig cum strâng marinarii, în preajma plecării pe mare, mâinile iubitelor lor - şi **i-ar/iar** fi spus, privind-o drept în ochi:

- Sonia! eu plec mâine dimineaţă! o zi întreagă o să fim despărţiţi...

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

La ideea că Scatiu se făcuse stăpân pe moşia lui, îi venea să strige, să **dea/de-a** cu puşca...

- Doamne, tată, cum poţi să zici una ca asta! Doctorul a fost şi ieri; mâine vine **iar/i-ar**...

Duiliu Zamfirescu - „ Viaţa la ţară “

Peste şase minute pleacă trenul. Un minut încă şi se-nchide casa. Repede-mi **iau/i-au** biletul, ies pe peron...

Ion Luca Caragiale - „ Bubico “

Rochiţa niciodată să n-o scoţi de pe tine
Şi cât vei fi al lumei frumos, iubit odor,
Să fugi în lumea-ntreagă **deal/de-al** luncii zburător.

Vasile Alecsandri - „ Legenda rândunicăi “

I-ar/iar fi spus că o să vină **iar/i-ar** dacă va asculta de mămica lui.

I. Al. Brătescu-Voineşti - „ Întuneric şi lumină “

- Ce să cer, cocoane, **ia/i-a**, când ţi-oi da grâul în girezi, să am voie a lua numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât oi putea duce în spate eu şi c-un băietan al meu.

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Păţitul “

I-ar/iar fi plăcut să lucreze el însuşi pământurile din ţarină... Era lucru foarte ademenitor.

Ioan Slavici - „ Popa Tanda “

Ei, Harap-Alb, aşa-i că ai venit la vorbele mele, că **deal/de-al** cu **de-al/deal** se ajunge, dar încă om cu om?

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

În mijlocul barului, orchestra de jazz îţi spărgea urechile, **iar/i-ar** pe pista de dans se dansa, în timp ce la mesele care o înconjurau se beau băuturi tari, cocteiluri care se preparau îndelung undeva în spate.

Marin Preda - „ Delirul “

Mânăstirea, împrejmuită cu ziduri groase, sparte de vremuri, e aşezată la poalele unui **deal/de-al**.

Alexandru Vlahuţă - „ România pitorească “

I-ar/iar deasupra tuturora va vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruinde-se pe el.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I “

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ea trebui de el în somn
Aminte să-şi aducă
Şi dor **de-al/deal** valurilor domn
De inim-o apucă.
Mihai Eminescu - „ Luceafărul "

Apoi zi că nu-ţi venea să porneşti la drum, mai ales în luna lui mai, cu asemenea om vrednic şi **dea/de-a** pururea vesel.
Ion Creangă - „ Moş Nichifor Coţcariul "

Deal/de-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Mihai Eminescu - „ Odă (în metru antic) "

Crescut de copil în străinătate, reluă el, nu aveam de unde şti că aici suntem la porţile Răsăritului, unde scara valorilor morale e cu totul răsturnată, unde nu se **i-a/ia** în serios nimic.
Mateiu I.Caragiale - „ Craii de Curtea veche "

Numai de nu **iar/i-ar** muri mulţi înainte...
Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Am cerut şi m-am împrumutat şi m-am zbătut de-am ajuns să nu-mi mai **dea/de-a** nimeni nici un pumn de mălai.
Liviu Rebreanu - „ Răscoala "

Iar/i-ar când se întoarse la palat prinţesa, întreaga cufte fu uimită de miraculoasa ei schimbare. Era mult mai înţeleaptă. Pe când se plimba, deodată auzi:
- Dă-mi repede ţigaia aceea!

Altul:
- **Ia/i-a** cazanul de acolo...
Charles Perrault - „ Moţatul "

Băiatul se duse **de-a/dea** dreptul la casa Căpcăunului şi o găsi pe nevasta lui jelindu-şi copilele ucise.
Charles Perrault - „ Degeţel "

Într-o zi mă pomenesc cu o carte poştală a administraţiei, ca să plătesc abonamentul. Am crezut că e o glumă... Ei, m-am necăjit şi am dat poruncă să **dea/de-a** gazeta înapoi, la poştă. Când, mă întâlnesc cu Corneliu. Că de ce n-am plătit abonamentul? De ce să-l plătesc? Ţi-am cerut-o eu?
Camil Petrescu - „ Ultima noapte de dragoste întâia noapte de război "

- Ştefane, zise ea iarăşi înspăimântată şi se ridică într-un cot cu faţa spre micul **deal/de-al** al grădinii.
Marin Preda - „ Delirul "

De-a/dea valma fulgerele deşteleneau noaptea: când vânătă, când sură.
Ionel Teodoreanu - „ Uliţa copilăriei "

El **iar/i-ar** privind de săptămâni
Îi cade dragă fata
. . . . . .
I-ar/iar ea vorbind cu el în somn
Oftând din greu suspină.
Mihai Eminescu - „ Luceafărul "

Scanned with OKEN Scanner

A urmărit **dea/de-a** lungul a sute de kilometri deșertul, aterizând cu bine între **dune/du-ne**.

Josef Kessel - „ Mermoz “

- Eu nu te prea înțeleg, îmi spuse Harold. Să **de-a/dea** Dumnezeu să fie bine și să te apere de farmece, adăogă el, ridicându-se să plece.

Mircea Eliade - „ Maitreyi “

Fata împăratului, cum au ajuns la casa mirelui, **iau/i-au** plăcut palaturile și socrii.

Ion Creangă - „ Povestea porcului “

Orice încercare **dea/de-a** o răpi a fost deșartă.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

Nu-l ajută mintea să priceapă în ruptul capului obicelul acesta al lui Fram, învățat de la oameni, să **dea/de-a** îndată fiecărei făpturi un nume.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

După prima clipă, iepurașul se destinse ca o coardă și o zbughi la goană, se prăvăli în vale, veni **dea/de-a** dura ca un bulgăre, se sculă și **i-ar/iar** se rostogoli până jos.

Emil Gârleanu - „ Fricosul “

Împăratului **ia/i-a** fost **dea/de-a** mirare văzând că niște golani au asemenea îndrăzneală.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

A mai făcut Orfeu și alte isprăvi de seamă, ajutând pe eroi. Dar n-a luptat cu sabia sau lancea sau arcul. Arma lui **ia/i-a** fost lira și totuși a învins. Isprăvile-s prea multe. Nu le mai amintim.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului “

De vină ca și ea la cale **de-a/dea** fi pus
Îngropăciunea lui... Chemați-o! E-n palat!

Sofocle - „ Antigona “

Fiind de felul lui morocănos și singuratic și neavând nimic **dea/de-a** face cu ceilalți câini, el era deosebit de nimerit să păzească avutul stăpânului său.

Jack London - „ Colț Alb “

-Ia să te văd! De ești chiar atât de voinic pe cât spui, ajută-mă să scot copacul ăsta din pădure!

- Da cum nu, bucuros! răspunse croitorașul. Hai, treci de **ia/i-a** în spinare tulpina cu partea dinspre rădăcină, iar eu o să duc coroana, că doar crăcile și frunzișul îs partea cea mai grea.

Frații Grimm - „ Croitorașul cel Viteaz “

În trecut așteptase de prea multe ori în zadar să se descolăcească vreun porc ghimpos ca să-și mai piardă astăzi vremea. Merse mai departe în susul brațului de apă. Ziua trecea, **iar/i-ar** vânătoarea lui rămânea fără răsplată.

Jack London - „ Colț Alb “

Când se scrie **la** ...

Somnoroase păsărele
*Pe **la** cuiburi se adună*
Se ascund în rămurele
Noapte bună!

Mihai Eminescu - „ Somnoroase păsărele “

☞ **La se scrie într-un cuvânt (fără cratimă) deoarece are înțeles deplin. Despărțirea cu cratimă ar rupe înțelesul.**
El poate fi :
- **prepoziție**
- **substantiv (nota muzicală "la")**
- **verb rar, formă veche - a se la (a se spăla)**

Apostol luă scrisoarea, se uită **la** adresă și rămase cu ochii **la** Petre, ca și cum n-ar fi îndrăznit s-o citească.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraților “

... Do - re - mi - fa - sol - **la** - si - do - do - si - **la** - sol - fa - mi - re - do. Deodată cu gamele, năvăliră bucuriile; vacanța e abia **la** început. Cărți de citit, din belșug.

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

Te vei **la** când va ploua.

Iuliu Zanne - „ Proverbele românilor “

- Ia ascultă, cum reușești tu să faci drăcovenia asta? întreabă John, frecându-se **la** genunchi.

- Nimic mai ușor! te gândești **la** niște lucruri înălțătoare și deodată simți cum te ridici în văzduh, lămuri Peter.

James M.Barrie - „ Peter Pan “

Exemple din vorbirea curentă

La pomul lăudat să nu te duci cu sacul.
Lada **la** mine și cheia **la** tine
Borșul **la** foc și peștele în iaz

☝ **Puteți explica înțelesul zicalelor de mai sus?**

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **l-a**

*Dar ursoaica **l-a adus** îndărăt cu o labă. **L-a culcat** jos, alături, apărându-l cu botul.*

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

☞ ***L-a*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *l* pronume personal, pers. a III-a, singular, cazul acuzativ forma neaccentuată; *a* - verbul auxiliar *a avea* cu care se formează timpul perfect compus.***

Şi soarele mirat sta-n loc
Că **l-a ajuns** şi-acest noroc,
Să vadă el atâta joc
P-acest pământ.
George Coşbuc - „ Nunta Zamfirei “

A pus nume scaunului „ Calul Bălan “ şi **l-a lăsat** la şcoală.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Ajungând la curte, a sărutat mâna stăpânului; acesta **l-a luat** în braţe, **l-a sărutat** pe frunte şi i-a zis:

- Prea iubite frate Negoiţă, numai dumneata o poţi scăpa. Aleargă!

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

L-a găsit sub trei grăunţe
Mort de inaniţie
Şi-acum pleacă să anunţe
Cazul la poliţie.
George Topârceanu - „ Rapsodii de toamnă “

Tatăl său **l-a certat** când **l-a făcut** zdrenţăros pe fiul cărbunarului.

Edmondo de Amicis - „ Cuore “ .

Dar adormind, domniţa **l-a uitat**
A doua zi nu **l-a mai căutat.**

Tudor Arghezi - „ Şoim şi fată “

Exemple din vorbirea curentă

L-a prins cu mâţa-n traistă .
L-a făcut una cu pământul .
L-a trimis la şcoală .

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **laș**...

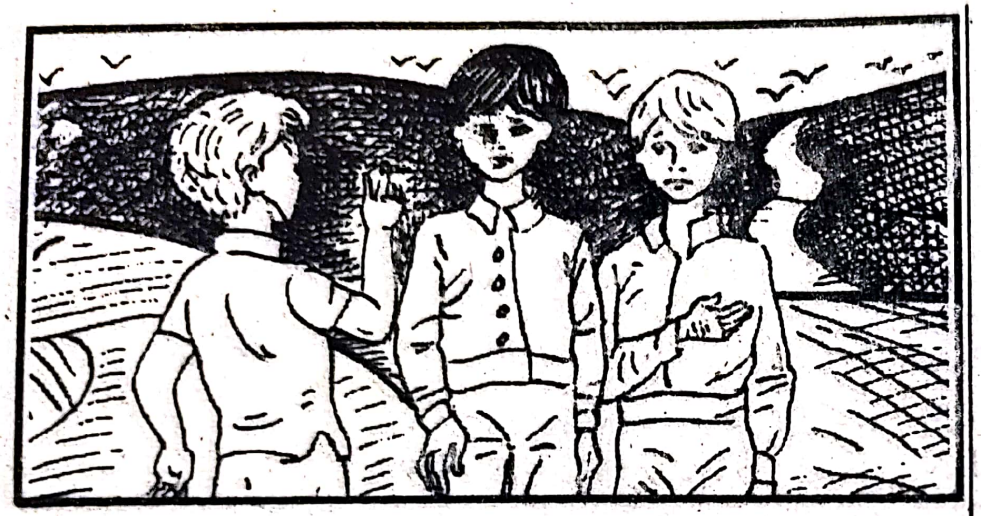

*Se simți atât de **laș**, încât le spuse băieților:*

- Ați fost tare buni cu mine, mai buni ca oricine în târgul ăsta. N-o să vă uit.

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer "

☞ **Laș este un cuvânt care are înțeles deplin, el este:**
•substantiv sau
•adjectiv.
Despărțirea cu cratimă i-ar rupe sensul.

... Ai gândit că nu ai decât să strigi prin cafenele că guvernul este infam, trădător, **laș** etc., ca să-l faci să cază?

Nicolae Filimon - „ Nenorocirile unui slujnicar sau gentilomii de mahala "

Apostol vorbi cu o cutezanță înfrumusețată de claritatea glasului:

- Niciodată n-am fost **laș**, excelență, și deci am să vă mărturisesc și acuma că în sufletul meu s-a prăbușit o lume.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraților "

Copiii nu-nțeleg ce vor:
A plânge-i cuminția lor
Dar lucrul cel mai **laș** din lume
E un bărbat tânguitor.

George Coșbuc - „ Lupta vieții "

Dacă elefanții, tigrii și ursii ar fi încercat vreodată să se lupte cu mine, eu aș fi fost acela care ar fi fugit primul. Așa sunt de **laș**. Dar ei, cum îmi auzeau urletul, căutau să se ascundă din calea mea, zise leul.

- Asta nu e drept, regele florelor n-ar trebui să fie **laș**.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz "

În legătură cu aceasta, Colț Alb a învățat repede că zeul care fură de obicei este un zeu **laș**, gata s-o rupă la fugă atunci când se dă alarma.

Jack London - „ Colț Alb "

Exemple din vorbirea curentă

Nu e un **laș**.
Bine-ar fi să nu fie **laș**...

Mai puteți da și voi câteva exemple?

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **l-aș**

L-aș păzi, l-aș dezmierda
Mii de sărutări i-aș da
Și i-aș zice-ncetișor
Nani, nani puișor.

Vasile Alecsandri - „ Dorul romăncei "

☞ *L-aș* se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *l* - pronume personal, pers. a III-a, singular, cazul acuzativ forma-neaccentuată; *aș* - verbul auxiliar a avea care servește la formarea modului condițional-optativ.*

Lasă-l, măi! **L-aș lăsa** eu, dar vezi că nu mă lasă el acum.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Dacă aș fi putut, **l-aș fi păstrat** ascuns în inimă.

Vasile Voiculescu - „ Capul de zimbru "

Aș vrea să-mi citească cineva acest manuscris.
- Cred că ți **l-aș citi** chiar eu, spuse studentul.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Cel puțin de mi-a ieși un urs înainte! **L-aș mânca** tot, de la vârful unghiilor până la ascuțișul urechilor...

Calistrat Hogaș - „ Pe drumuri de munte "

De mi-ar spune cineva așa, **l-aș snopi** în bătăi.

Erich Kästner - „ Emil și detectivii "

- Eu unul nici nu m-aș fi gândit la prosop.
- Cum era să nu mă gândesc! Mi-arăta ea mătușa dacă **l-aș fi pierdut.**

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer "

De-ar fi dorul ca pădurea
Eu **l-aș tăia** cu securea
De-ar fi dorul ca holda
L-aș tăia cu secera.

Doină

Exemple din vorbirea curentă

Nu **l-aș da** în ruptul capului.
L-aș trimite la școală.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **laţi...**

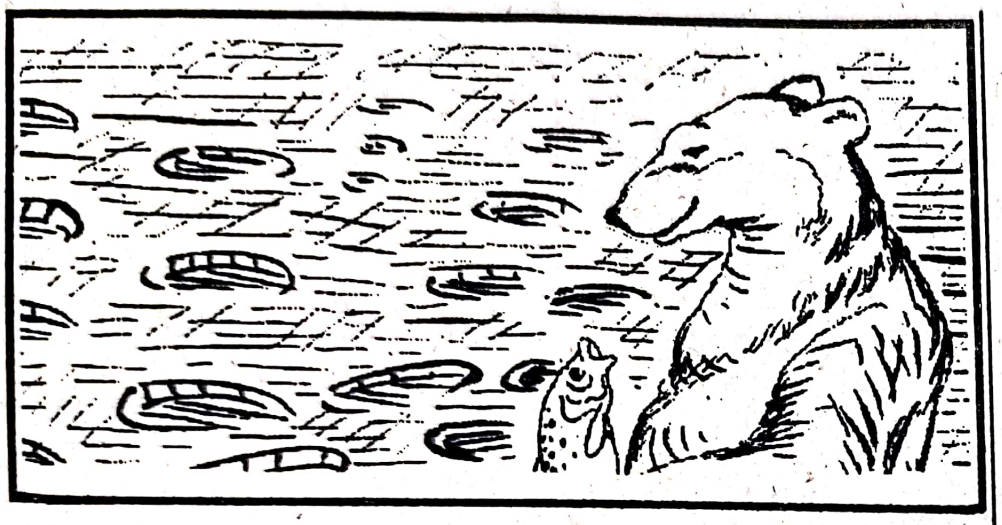

Fram a recunoscut, îndată, paşi ***laţi*** *şi grei, ca urmele lui. Dar se mai încrucişau şi alte urme, fără număr, mărunte, amestecate.*

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

☞ ***Laţi*** **se scrie fără cratimă deoarece are un înţeles deplin; scrierea cu cratimă i-ar rupe înţelesul. Cuvântul poate fi:**

- **adjectiv, masculin, plural.**
- **substantiv comun, masculin, plural., nearticulat.**

Şi a plecat omul la arat. Avea omul nişte boi **laţi** în spete şi puternici că aproape a terminat locul de arat până seara.

„Poveşti, snoave, legende“

Băiatul ştia graiul animalelor. Odată, când era la stână, a auzit ce ziceau lupii: „ Doamne, fă-ne şi nouă parte să intrăm la oi să ne săturăm şi noi “. Un câine de la oi le-a spus: „ Am numai doi dinţi **laţi** în gură şi vreau să-i rup în voi. “

„Poveşti, snoave, legende“

Omul acela a mai mers încă o dată la naşu-său să-i ceară lemn pentru gard. Până seara şi-a cioplit şi **laţi** şi uluci.

„Poveşti, snoave, legende“

Aveau obrajii mai **laţi** decât ceilalţi, pielea galben-verzuie, ochii oblici, fire ţepoase în barbă. Râdeau şi vorbeau tare. Erau eschimoşii.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Exemple din vorbirea curentă

Luptătorii sunt **laţi** în spate.

Avea doar zece lei mari şi **laţi**.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **l-aţi**

*Voi **l-aţi văzut** în sarica-i lungă păscând turmele la munte.*

Geo Bogza - „ Primăvara în Carpaţi “

☞ ***L-aţi*** **se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: *l* - pronume personal, pers. a III a sing., cazul acuzativ forma neaccentuată şi *aţi* - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus.**

L-aţi văzut pe Fram că merge în patru labe ca un câine.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Cei doi băieţi plănuiau să cumpere bilete pentru lupta de tauri de a doua zi care se ţinea în largul circ în care se înjunghiaseră atâţia gladiatori. Auzindu-i, mama lor le spuse:

- De ce nu **l-aţi invitat** şi pe prietenul vostru, căruia îi place atât să meargă la arenele romane de la Arles?

Paul Vaillant-Couturier - „ Copilărie “

Mariana alergă în stradă şi se adresă unei doamne întrebând dacă nu este naşa fiului ei.

- Ba eu sunt, Mariana, şi am aflat ce ţi s-a întâmplat şi că băiatului i se spune Neisprăvitul şi e cel mai rău copil de pe- aici.

- Mă tem că acesta e adevărul. Dar cum **l-aţi aflat**? Aţi rămas prin vecinătate, fără ca eu să ştiu?

Charles Perrault - „ Neisprăvitul “

- Măi, băieţi, fac prinsoare că pe insula asta au mai fost piraţi. Hai s-o mai explorăm. Or fi îngropat ei vreo comoară.

- Eu unu vreau să mă întorc acasă. Mi s-a urât de atâta singurătate. De ce nu **l-aţi luat** şi pe Tom?

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer “

Exemple din vorbirea curentă

L-aţi văzut pe prietenul vostru?

Când **l-aţi trimis** acasă?

L-aţi mâncat fript!

Când se scrie **lor...**

Mama ***lor*** *îi așeza la rând și-i întreba: Gata? „Da" răspundeau ei... Și mama* ***lor*** *le spunea că-i învață să zboare pentru o călătorie mai lungă.*

I.Al.Brătescu-Voinești - „ Puiul "

☞ ***Lor*** **se scrie fără cratimă pentru că are un înțeles deplin: este pronume personal la pers. a III-a plural, cazul genitiv-dativ.**

Recreație cu recreație îi veghea dând ocol horei ***lor***.

Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă "

Pe amândoi vânătorii îi cuprinse frica. Își auzeau, își recunoșteau glasurile ***lor***, dar erau atât de înghețați... Dacă între timp a sosit cumva corabia ***lor***?

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar "

Fiii de împărat cu caii ***lor*** și armele ce le aveau de la tatăl ***lor*** s-au luptat cât îi ziua de lungă.

Petre Ispirescu - „ Lupul cel năzdrăvan și Făt-Frumos "

În luna lui iunie și-au clocit ouăle ***lor*** cenușii.

Alexandru Odobescu - „ Pseudokynegeticos "

Și-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul ***lor*** isteț de oaie creață.

Mihai Eminescu - „ Ai noștri tineri "

Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea ***lor*** o frânge,
Și de durere altor inimi
Învață-mă pe mine-a plânge.

Octavian Goga - „ Rugăciune "

Nici Miron, nici Neculce, nici Ureche în cronicile ***lor*** nu pomenesc de comerțul venețienilor și al genovezilor cu țările noastre; însă cântărețul popular îndeplinește acea lacună cu două cuvinte.

Alecu Russo - „ Poezia populară "

Exemple din vorbirea curentă

Este treaba ***lor***.
Este datoria ***lor***.
Părerile ***lor*** nu sunt originale.

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **l-or**

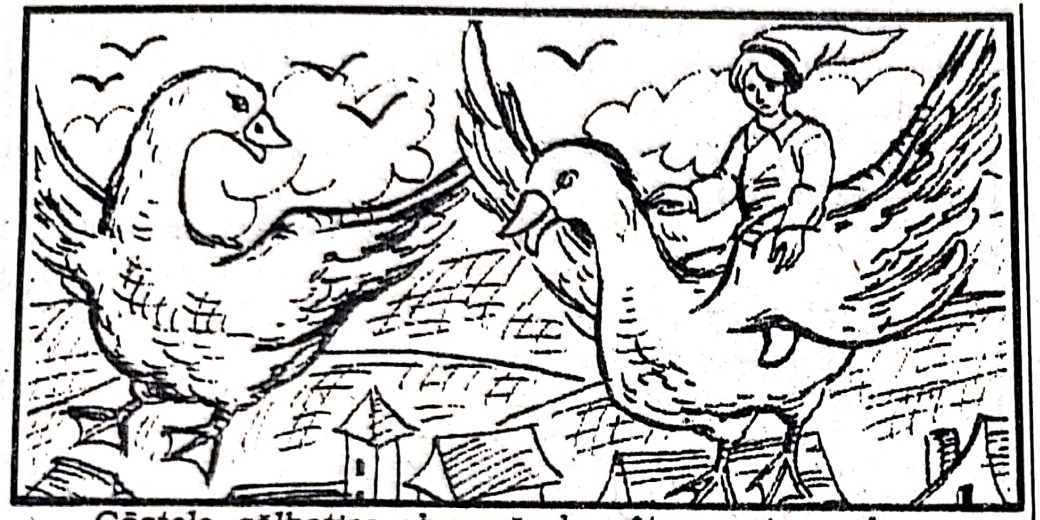

Gâștele sălbatice zburară de câteva ori pe deasupra orașului, pentru ca băiatul să poată vedea ce-i de văzut. Nils credea că ***l-or vedea*** *de jos și pe el...*

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

☞ ***L-or*** **se scrie cu cratimă pentru că sunt două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:** ***l*** **- pronume personal, pers. aIII-a singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată;** ***or*** **- forma populară a verbului auxiliar a voi care servește la formarea timpului viitor*.**

Când **l-or trimite** pe Gargantua la magistru?

François Rabelais - „ Gargantua "

Ninsoare d-o ninge
pe el mi l-o unge,
ploi când or ploua
pe el **l-or scălda.**

Meșterul Manole

Frumos busuioc răsare
Cine **l-or fi semănat?**
Ciobanii când au plecat.
Dar cine **l-or fi sădit?**
Ciobanii când au venit.

Cântec de ciobănie

După vreun ceas, Tom se trezi încărcat cu un stoc de informații foarte prețioase despre personajele și treburile de la curte și se întrebă dacă **l-or mai hărțui** cu întrebările. Se hotărî să se instruiască zilnic din această sursă gândind că l-o iniția cel mai bine.

Mark Twain - „ Prinț și cerșetor "

După încheierea tratatului, la alcătuirea căruia eu le-am adus oarecare servicii, datorită trecerii de care mă bucuram la curte, excelențele lor mi-au făcut o vizită oficială. După cum vorbeau mă întrebam dacă **l-or respecta.**

Jonathan Swift - „ Călătoriile lui Guliver "

Exemple din vorbirea curentă

Credeam că **l-or mai vedea.**
Sper că **l-or lăsa** să vină.
Cred că nu **l-or izgoni.**
Probabil că **l-or ajuta.**

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **mai ...**

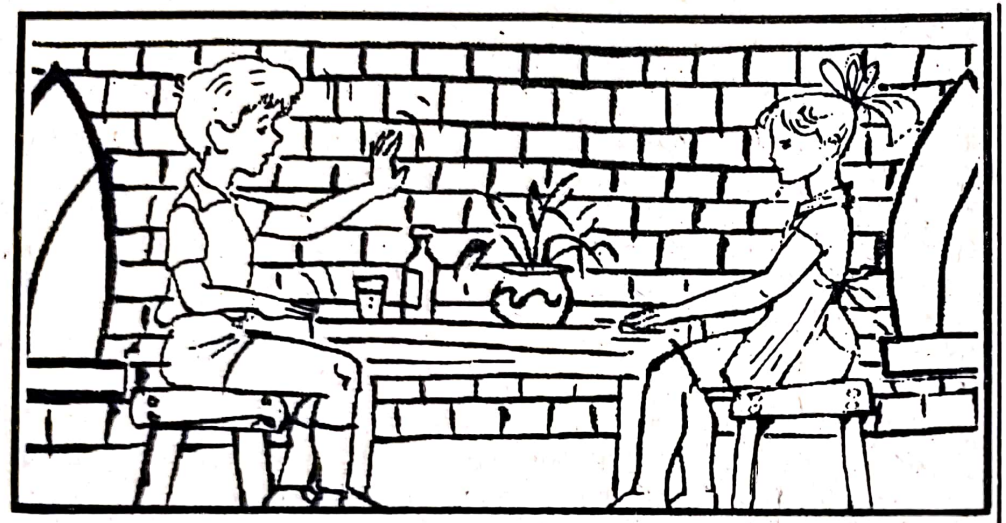

- *Wendy, Wendy, să ştii de la mine, o fată e mult* ***mai iscusită*** *decât douăzeci de băieţi la un loc.*

James M.Barrie - „ Peter Pan “

☞ ***Mai*** **se scrie fără cratimă pentru că este un cuvânt care are înţeles deplin. El poate fi:**
- **adverb**
- **substantiv (*luna mai*)**

Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, grai,
Tot şopteşte de iubire în frumoasa luna **mai**!

Vasile Alecsandri - „ Lunca din Mircești “

Numai eu cu Zaharia, ghemuiţi în căruţa lui Moş Luca, ne duceam surgun, dracului pomană, că **mai bine** n-oiu putea zice.

- Rogu-te, mână **mai tare,** moş Luca, zic eu, să nu se **mai uite** satul ca la urs la noi!

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot **mai încet**,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

Mihai Eminescu - „ Peste vârfuri “

Sărman cizmar!
Ce demon te-a ursit să stai
Pe trepiedul tău barbar
În noaptea limpede de **mai**?

George Topârceanu - „ Noapte de **mai** “

Zile de-a rândul îşi arătase tot **mai aprig** dorinţa de a pune mâna pe el şi în acest timp, Colţ Alb fusese silit să ocolească tabăra.

Jack London - „ Colţ Alb “

Exemple din vorbirea curentă

Haina nu face pe om **mai de treabă.**
Mai degrabă cu papuci cârpiţi decât cu piciorul gol.
Mai bine te-ai uita-n oglindă!

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **m-ai**

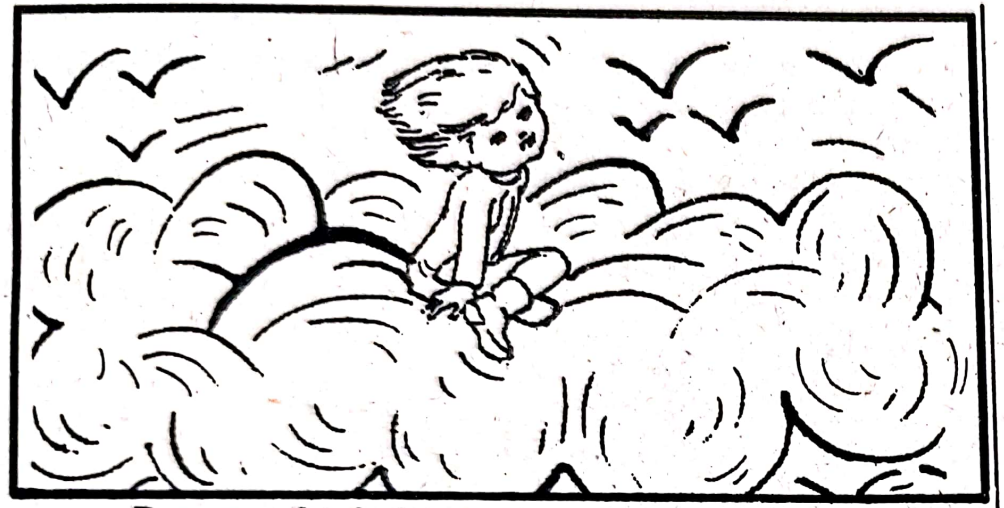

*De ce **m-ai trimis** în lumină, Mamă,*
*de ce **m-ai trimis**?*

Lucian Blaga - „ Scrisoare “

☞ **M-ai se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: m - pronume personal, pers I, sing., cazul acuzativ, forma neaccentuată; ai - verbul auxiliar a avea care servește la formarea timpului perfect compus.***

M-ai făcut, maică, fecior,
Să fiu tatii d-ajutor.

Doină de cătănie

- Nu știu, că fiind mai mare peste oștile mele, cum ai văzut că m-au biruit, **m-ai lăsat**?... Dar tu, Moțoace? învechit în zile rele, deprins a te ciocoi la toți domnii, ai vândut pre Despot, **m-ai vândut** și pre mine, vei vinde și pre Tomșa...

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpușneanu “

- **M-ai răsplătit**! a spus privighetoarea. Când am cântat întâia oară te-am făcut să plângi.

I.Al.Brătescu-Voinești - „ Întuneric și lumină “

Începe tu! ori **m-ai luat** cu graba,
Să-mi scoți la urmă niscaiva ponoase?

George Topârceanu - „ Infernul “

- Făt-Frumos, tu ai crezut în mine și **m-ai avut** în sufletul tău, de aceea când **m-ai chemat** eu am venit.

Mihail Sadoveanu - „ Dumbrava minunată “

- Ce-mi tot spui mie basme, că **m-ai păpăcit** și pe mine cu trăsnăile tale...

„Povești, snoave, legende“

- Mărturisesc cu toată sinceritatea, răspunse prințesa, că sunt bucuroasă că **m-ai ajutat** să iau această hotărâre. **M-ai făcut** fericită.

Charles Perrault - „ Prințesa cea isteață “

Exemple din vorbirea curentă

M-ai strigat?
M-ai dat gata!

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **mia** ...

Azi am să trec prin toată turma ta; am să pun deoparte din oi orice ***mia*** *seină și pestriță și orice* ***mia*** *neagră, iar din capre, tot ce este sein și pestriț. Aceasta să fie simbria mea.*

Vechiul Testament

Mia se scrie astfel deoarece are înțeles deplin:

- **substantiv comun, feminin, singular (masc.miel)**
- **numeral cardinal, articulat, cu valoare substantivală.**

- Măi ciobane, i-a zis ea, n-ai o **mia** albă?

- Am, măria ta, e cu turma departe și ca să ajungi trebuie să treci prin tufișuri, spini și mărăcini.

„Povești, snoave, legende"

- Hei, țurcanelor, v-am mai adus o domniță...

Apoi închise țarcul și plecă, în timp ce domnițele țurcane se strânseră în jurul domniței, sunând din tălăngi și vorbind toate odată.

- Nu pricep nimic, grăiți pe rând, le rugă domnița.

- Ai avut noroc că te-au trecut la turme, spuse o **mia** scundă și rotofeie.

Vladimir Colin - „ Basmele omului "

Valuta
Reduce-o parte din talent
Când **mia** face azi cât suta,
Ori dai un spor echivalent!
George Topârceanu - „ Expunere de motive "

Una **mia**, suta lei,
Ia, te rog, pe cine vrei!
Din folcorul copiilor - Numărătoare

Exemple din vorbirea curentă

Unde merge **mia**, merge și suta.
Și **mia** friptă și frigare nearsă!
Mia se află între 999 și 1001.

Mai puteți da și alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **mi-a**

- *Iar geografia, ce e drept,* ***mi-a fost*** *de mare ajutor.*

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ "

☞ ***Mi-a*** **scris cu cratimă reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o silabă: *mi* - pronume personal, pers.I, singular, cazul dativ, forma neaccentuată; *a* - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus.***

Tata **mi-a dat** în grijă... ca să mă feresc de omul roş, iară mai ales de cel spân.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Mi-a zis Leana lu' Matei
C-a văzut-o-n calea ei
Ieri, şi că era bătută.

Nichita Stănescu - „ La poartă "

... Şi ca un spin,
Cu raza-i rece şi subţire
Mi-a străcurat un gând străin
În visul meu de fericire.

George Topârceanu - „ Balada unei stele mici "

Vouă vă pot spune fără nici o grijă: ideea de a scrie povestea lui Emil **mi-a venit** pe neaşteptate.

Erich Kästner - „ Emil şi detectivii "

- Nuntaş fruntaş!
Ospăţul tău limba **mi-a fript-o.**

Ion Barbu - „ Riga Crypto şi lapona Enigel "

- Cum îţi mai este Ştefănel?
-... Al **Mi-a trecut**; am uitat.

Ionel Teodoreanu - „ Ulita copilăriei "

Mi-a fost scris să mă mai procopsească odată oamenii aceştia; nu şti ce de ispravă sunt şi de cuvânt.

Mateiu I.Caragiale - „ Craii de Curtea-Veche "

Exemple din vorbirea curentă

Mi-a stat în cale.
Mi-a venit în minte.
Mi-a lăsat gura apă...

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **miau** ...

*Voiam să sperii pisica. Pisica, **miau**, **miau**, închidea pleoapele leneș și nepăsător.*

Barbu Șt.Delavrancea - „ Domnul Vucea "

Miau se scrie fără cratimă deoarece are înțeles deplin. Este o interjecție.

Bunicul așează farfurioara lângă soba de fier din antretel pe mușama, bineînțeles, și spune:

- Pâs - pâs - pâs...

- **Miau**...

Vine alb ca din lună. Clip - clip, clip - clip...

- **Miau**...

- Cât, împielițatule! Și la masă mă asurzești? Cât, se mânie bunica.

Motanul se strânge, sub scaunul bunicului.

Ionel Teodoreanu - „În casa bunicilor"

Un șoricuț, în focul jocului, îl calcă pe Motanschi tocmai pe coadă! Atunci...

- **Miau**... Motanschi a deschis un ochi...

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei "

Sosiră în grabă și cotoii, după ce se milogiseră în zadar de stăpânul și prietenul lor Ghelasie. Își făcură loc printre păsări și se proptiră în fața lui Ghervasie.

- **Miau**!

Ghervasie se uită lung la ei și i se făcu milă: și de cotoi și de el.

Damian Stănoiu - „ Călugări și ispite "

Către miezul nopții vru să aţâțe focul și cum suflă în foc, numai ce aude pe cineva strigând:

- Auu, **miau**, frig mai e!

- Aoleu, da proști mai sânteți, mă! Nu vedeți focul?

Frații Grimm - „ Povestea unuia care nu știa ce-i aia groaza "

Exemple din vorbirea curentă

Cu **miau** - **miau** și-a văzut sacii în car.

Mai puteți da și voi câteva exemple?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **mi-au**

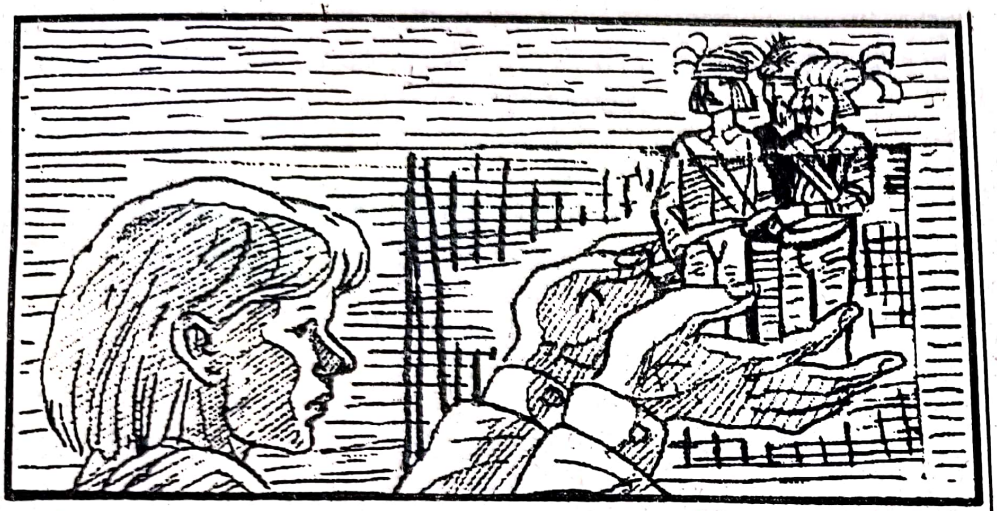

Trebuie să amintesc că aceşti ambasadori ***mi-au vorbit*** *cu ajutorul unui tălmaci, limbile celor două împărăţii deosebindu-se între ele.*

Jonathan Swift - „ Călătoriile lui Guliver "

☞ ***Mi-au*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:** ***mi*** **- pronume personal, pers. I singular, cazul dativ, forma neaccentuată; au - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus.***

Soarele şi luna
Mi-au ţinut cununa...

Miorița

Dar fiindcă ***mi-au*** mai ***leşit*** până acum înainte încă doi spâni şi cu tine al treilea, apoi mai îmi vine a crede că asta-i ţara spânilor.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Ce să văd? Am văzut când am dărâmat de pe cal pe trei leşi p'al patrulea, care m-a doborât, nu l-am văzut... Şi-apoi ***mi-au sărit*** caii şi s-a mutat bătălia mai departe.

Barbu Şt.Delavrancea - „ Luceafărul "

... Zânele ***mi-au dat*** înfăţişarea pe care am vrut-o şi l-am dus pe domnişorul vostru într-o pretinsă casă de ţară, creată de bagheta mea, unde n-am făcut altceva decât să-l las de capul lui. Dar nu mi-am închipuit că va mânca atât, încât să facă o indigestie.

Charles Perrault - „ Lupul cel alb şi ciuboţelele roşii "

Câţi copii ***mi-au trecut*** pe dinainte...
Îmi amintesc de cei care ***mi-au dat satisfacţii***, multe satisfacţii...

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Exemple din vorbirea curentă

Mi-au dat **de-nţeles...**
Mi-au adus **la cunoştinţă.**
Mi-au înmânat **o diplomă şi câteva cărţi frumoase.**

Când se scrie **mie** ...

*-**Mie** cum mi-ați spune dacă m-aș face pirat?*

James M. Barrie - „ Peter Pan "

☞ **Mie se scrie fără cratimă întrucât are un înțeles. Din punct de vedere gramatical,el poate fi:**

- **pronume personal, pers. I singular, cazul dativ sau**
- **numeral cardinal.**

Basmul e ce s-a întâmplat altora, eu nu știu să înșir ce mi s-a întâmplat **mie**.

Barbu Șt.Delavrancea - „ Luceafărul "

- Frumoasa mea, îi zise Prâslea, dă-mi **mie** apă și-ți făgăduiesc să te duc pe tărâmul nostru.

Petre Ispirescu - „ Prâslea cel voinic și merele de aur "

- Fugi, Măria-ta, scapă-ți zilele! Ne-au călcat hoții! Sunt la poartă **o mie** și mai bine de haramini levinți, cu sânețele gata de foc și cu paloșele goale...

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-Vodă cel Rău "

- Nu mi s-a urât **mie** cu binele, ci de tine-i rău!

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

- **O mie** de țechini primești?
- O, pașă, cât de darnic ești!
Mai mult decât în visul meu
Să-ți răsplătească Dumnezeu,
Așa cum îmi plătești!

George Coșbuc - „ El Zorab "

- Și-apoi privește, îi spuse vulpea! Vezi tu lanurile de grâu? Eu nu mănânc pâine. **Mie** grâul nu mi-e de folos. Lanurile de grâu **mie** nu-mi aduc aminte de nimic.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinț "

Exemple din vorbirea curentă

Are **o mie** una pe cap.
Mie nu mi-e frică.
Mie să mi se întâmple, asta?
O mie de ani să aștepte...

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **mi-e**

Milă mi-e *de tine, Ursule!... Ce-s eu? Obiată gânganie pe care nici unul dintre voi n-o bagă în seamă... Dar cred c-o să vă fiu de folos.*

Frații Grimm - „ Feciorii croitorului "

☞ ***Mi-e*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o silabă comună: *mi* - pronume personal, pers. I singular, cazul dativ, forma neaccentuată și *e* - verb (a fi) la modul indicativ, timpul prezent, pers. aIII-a singular.***

Mi-e bine acum, și-așa socot
Că nu va trece luna
Și-oi fi scăpat de-aici de tot.
George Coșbuc - „ O scrisoare de la Muselim Selo "

Mi-e inima o minge nervoasă cu care nu știu să mă mai joc: o strâng în mine cu teamă, parcă să nu se spargă...
Mi-e dor de sănătatea cu obrajii de măr domnesc; de robusta sănătate care scutură viața râzând, în clipe coapte și elastice ca zarzărele arămii din pomi bogați...
Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei "

Oricum va fi, **mi-e scumpă** cetatea ce-a domnit,
O iubesc căci e tristă și căci a suferit...
Grigore Alexandrescu - „ Trecutul -
La mânăstirea Dealului "

- Făt-Frumos ! zise Genarul, mult ești frumos și **mi-e milă** de tine.
Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

Un singur gând **mi-e rază** și putere.
Lucian Blaga - „ Stelelor "

Al meu **mi-e** sufletul, ori **mi-e străin**?
Mi-e sufletul de vechi amurguri plin.
Alexandru Philippide - „ Lied "

Exemple din vorbirea curentă
Mi-e foame de nu te văd.
Teamă mi-e că n-ai ce-i face...

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **mii**...

Mii *de fluturi mici albaştri,* ***mii*** *de roiuri de albine*
Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline...

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste)“

Mii se scrie fără cratimă deoarece constituie un singur cuvânt cu înţeles de sine stătător; el este numeral cardinal.

Ce folos **mii** de cuvinte? Eu scriu cum vă împăcaţi...

Anton Pann - „ Povestea vorbei “

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri **mii** îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei Sale.

Mihai Eminescu - „ Povestea codrului “

Cântă, zeiţă, mânia ce-aprinse pe-Ahil Peleianul,
Marea năpastă ce- Aheilor **mii** de omoruri aduse...

Homer - „ Iliada “

Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta, fecioară,
Şi câţi codrii ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte **mii** de valuri stăpânirea ta străbate
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate!

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I “

- Crezi tu că vom putea noi singuri secera şi strânge atâta amar de grâu, că doar sute şi **mii** de braţe trebuiesc acolo, nu şagă!

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Păţitul “

Nu avea deloc înfăţişarea unui copil pierdut în inima pustiului, la **mii** de leghe depărtare de orice tărâm locuit.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ “

Din ou, în loc de albuş şi gălbenuş, ţâşni un puişor tare vesel şi politicos, care-i făcu o plecăciune şi-i spuse:

- **Mii de mulţumiri**, domnule Pinocchio, că m-ai scutit de osteneală să sparg singur coaja! Te las cu bine, la revedere şi multe salutări acasă!

C.Collodi - „ Pinocchio “

Exemple din vorbirea curentă

Câştigă **mii** de lei.
A cheltuit **mii** de lei.
Are **mii** de motive.

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **mi-i**

*Ce **mi-i** vremea, când de veacuri*
Stele –mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună
Vântu-mi bate, frunza-mi sună.

Mihai Eminescu - „ Revedere “

☞ ***Mi-i*** **se scrie cu cratimă deoarece sunt două cuvinte care se rostesc împreună: *mi* - pronume personal, pers.I singular, cazul dativ, forma neaccentuată și *i* - verbul a fi la indicativ prezent, pers. aIII-a singular, forma scurtă, verbul auxiliar a vrea cu care se construiește forma populară a viitorului* sau pronume personal, pers. aIII-a singular, cazul dativ ori plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată.**

Bate vântul frunza-n dungă
Cântăreții **mi-i** alungă...

Mihai Eminescu - „ Ce te legeni “

Culme verde **mi-i** cunoaște
Stânca sură **mi-i** iubește.

George Topârceanu - „ Balada munților “

- Mătușă, de **mi-i face** acest bine, atunci să știi că ai să ai și mai mult de la mine...
- De-oi putea face ceva, bine-de-bine, iară de nu, **mi-i crede** și dumneata.

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Pățitul“

... Acesta **mi-i** flăcăul despre care v-am spus mai deunăzi că m-a trămis la măria-voastră, dacă vă mai aduceți aminte...

Ion Creangă - „ Povestea porcului “

Exemple din vorbirea curentă

Nu **mi-i** teamă!
Mi-i spune tu cândva ce te doare.
Mi-i ia și **mi-i** întoarce.

? ***Puteți explica de ce s-au scris astfel aceste exemple ?***

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **moi**...

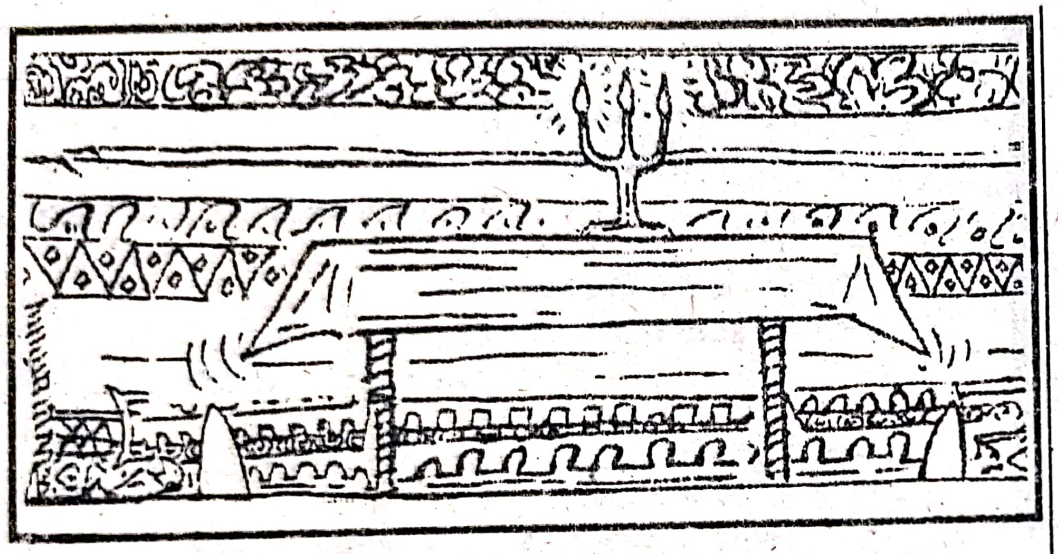

*Erau covoare **moi** pe jos și o masă cu-n sfeșnic de argint.*
Mihai Eminescu - „ Avatarii faraonului Tlà “

☞ **Moi se scrie fără cratimă deoarece indică un cuvânt care are înțeles deplin. El poate fi:**
•adjectiv, plural (ex. creioane moi) ;
•verb (a muia) la modurile indicativ sau conjunctiv prezent, pers.I sau a II-a singular.

Gorunule din margine de codru
de ce mă-nvinge
cu aripi **moi** atâta pace,
când zac în umbra ta
și mă dezmierzi cu frunza-ți jucăușă?
Lucian Blaga - „ Gorunul “

- Auzi, măi lenește: te prinzi **să moi** posmagii singur, ori ba?
Ion Creangă - „ Povestea unui om leneș “

Paraschiv, Nilă și Achim nu erau de firea lor niște copii tăcuți, **moi** ori lipsiți de veselie.
Marin Preda - „ Morometii “

El se desface ușurel!
De Enigel.
De partea umbrei **moi** să treacă...
Ion Barbu - „ Riga Crypto și lapona Enigel “

Cu izbucniri melodioase în glas, alunecând în curbe sau răsucindu-se-n spirale **moi**... Sonia venea pe coridor, cu pași povestitori de Șeherezade...
Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

- Iasca... fierbe-o ca **s-o moi** și usuc-o.
Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

Exemple din vorbirea curentă
Se culcă în perne **moi**.
Ce fulgi **moi** are vrăbiuța!
Am pus **să moi** câteva rufe de spălat.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **m-oi**

Ci tu rămâi în floare ca luna lui april,
Cu ochii mari şi umezi cu zâmbet de copil,
Din cât eşti de copilă să-ntinereşti mereu,
Şi nu mai şti de mine, că ***nu m-oi şti*** *nici eu.*

Mihai Eminescu - „ Despărţire “

☞ ***M-oi*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *m* - pronume personal, pers.I singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată; *oi* - verbul auxiliar a voi care serveşte la formarea viitorului,forma populară.***

- Ci mai bine voi culcaţi-vă şi eu pân-atuncea **m-oi întoarce** la mama.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă “

O, drum şi ape, nor şi dor,
Ce voi fi când **m-oi întoarce**
la obârşie, la izvor?

Lucian Blaga - „Cântecul obârşiei “

- Nu te omor, zice el pripit. Ce am eu cu dumneata? Mai bine **m-oi duce** în lumea mea, ca să-mi câştig o bucată amară de pâine.

Mihail Sadoveanu - „ Bordeienii “

- Mă voi duce dară să-mi mai văz o dată părinţii şi apoi **m-oi întoarce**, ca să nu mă mai duc niciodată.

Petre Ispirescu - „ Tinereţe fără bătrâneţe
şi viaţă fără de moarte “

- Poate chiar te găsesc măritată când **m-oi întoarce**.
Ea dete din cap că nu.

Duiliu Zamfirescu - „ Viaţa la ţară “

Exemple din vorbirea curentă

M-oi duce mâine.
M-oi întoarce când oi putea.
M-oi căzni să termin.
M-oi gândi, **m-oi răzgândi** şi apoi voi hotărî.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **mor...**

Corbule, pasăre neagră,
Tu să zbori în lumea-ntreagă
Să-mi spui veste de fecior
Că de dorul lui ***eu mor****...*

Balada „ Gruia-n Ţarigrad “

Mor se scrie într-un cuvânt deoarece are înţeles deplin. El poate fi:
- verb - (a muri) indicativ, prezent, pers.I, **singular sau** a III-a plural;
- interjecţie.

,- Mamă, bate-mă, ucide-mă, spânzură-mă, fă ce ştii cu mine; numai dă-mi ceva de mâncare, că **mor** de foame...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Era o fugă caraghioasă care pe Fram îl scotea din sărite. Poftim! El căuta un tovarăş să-i ţină de urât şi când colo, celălalt nu ştie decât să mormăie: **mor - mor! mor - mor!** şi la fugă, băiete!

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

E vremea rozelor ce **mor**
Mor în grădini şi **mor** şi-n mine...

Alexandru Macedonski - „Rondelul rozelor “

- Părinte, vorbi el iar, cu neliniște, să nu mă laşi să **mor** aşa. Pune asupra mea patrafirul şi cetește-mi dezlegarea. Mă rog şi de nevasta asta şi de feciorul ei să mă ierte.

Mihail Sadoveanu - „ Baltagul “

L-a pus tihnit în ciobul păstrător
Clipa trăieşte, veacurile **mor**.

Tudor Arghezi - „ Dacica “

Doamna zice cu mândrie:
„ Domnii ţării, mari români
Nu plec fruntea în robie:
Mor cu armele în mâni. “

Dimitrie Bolintineanu - „ Radu de la Afumaţi “

Exemple din vorbirea curentă

Mor de ciudă.
N-am **să mor** de frig!

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **m-or**

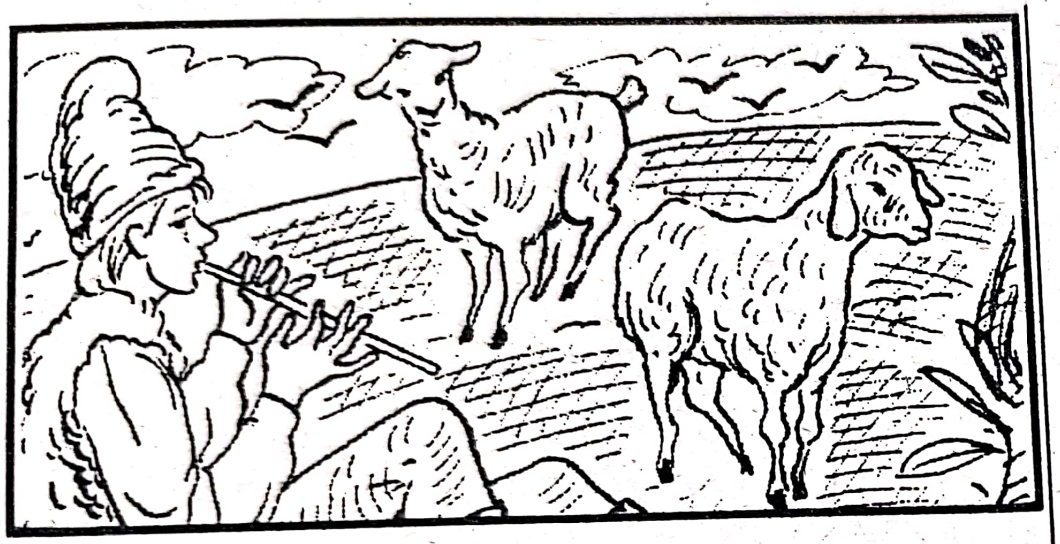

Nu mă mai duc la şcoală măcar să ştiu bine că ***m-or omorî.***

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

☞ ***M-or*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *m*** **- pronume personal, pers.I singular, cazul dativ forma neaccentuată; *or*** **- verbul auxiliar a voi care serveşte la formarea timpului viitor, forma populară.***

D-oi muri
M-or tot umbri
Cu frunza **m-or** înveli
Cu freamătul **m-or** jeli.

Doină

Când **m-or zări**
M-or otrăvi,
Nu **m-or cinsti**
- Chiră-Chiralină,
Frumuşică zână!

Balada - „ Chira-Chiralina "

Fluieraşul mi-o cânta
Oile s-or aduna
Pe mine că **m-or căta.**

Doină pastorală

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.

Mihai Eminescu - „ Mai am un singur dor "

Exemple din vorbirea curentă

M-or lua şi pe mine cu ei.
M-or împresura din toate părţile.
Dacă **m-or chema** pe mine, am să le răspund.

4 recapitulăm

LA/L-A **LAȘ/L-AȘ** **LAȚI/L-AȚI**

LOR/L-OR **MAI/M-AI** **MIA/MI-A**

MIAU/MI-AU **MIE/MI-E** **MII/MI-I**

MOI/M-OI **MOR/M-OR**

✍ *Anulați varianta incorectă și explicați de ce ați procedat așa.*

? *Mai găsiți și alte cuvinte, dintre cele învățate până acum, care au alternativă grafică?*

Măi, bădiță, Moldovene
Hai **l-a/la** maică de mă cere
Că **m-oi/moi** face mânioasă
Dar veni-voi bucuroasă!

„ Strigătură “

Scanned with OKEN Scanner

Caimacamul **l-a/la** strâns în braţe, **la/l-a** suit în butcă şi mânaţi, bre!

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

Ursoaica se rostogoli pe stratul de gheaţă, se întinse fără zvârcolire, cu labele **moi/m-oi**...

După un timp, când Fram scoase bucăţile calde şi **m-oi/moi** Zgăibărici recunoscu, fără înconjur, că prietenul lui **mai/m-ai** mare nu era numai bun **la/l-a** inimă ci şi meşter **l-a/la** luptă.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar "

Se întreabă trist izvorul:
Unde **mi-i/mii** crăiasa oare?

Mihai Eminescu - „ Freamăt de codru "

Păzea, că muza **mii/mi-i** fecundă
Şi când te-oi prinde nu te scap
Cu şapte rime pe secundă,
Îţi dau la cap.

George Topârceanu - „ Ripostă "

Din doi care-a birui
Eu cu dânsul **moi/m-oi** iubi.

Alecu Russo - „ Poezia populară "

Cade-n brânci şi se ridică
Dând pe ceafă puţintel
Toată lâna unui miel
O căciulă **mai/m-ai** voinică,
Decât el.

George Coşbuc - „ Iarna pe uliţă "

Unii îl salutau, alţii îl dezmierdau, unii îi pipăiau medalia, **m-ai/mai** toţi îi spuneau câte ceva.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Dar pe sub cerul cald ca-n **mai/m-ai**
Trec zile albe după zile
M-ai/mai nestatornice şi **mai/m-ai**
Subtile.

George Topârceanu - „ Octombrie "

Totdeauna m-am luptat în luptă dreaptă. Dar cu tine nù **m- oi/moi** bate...

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

Întâi fiindcă **mia/mi-a** fost lene
Al doilea nu-s modernist
Sentimental ca Demostene
Şi nici ca Blaga futurist
Al treilea, **mi-e/mie** imposibil
Eu dezaprob şi versul şchiop
Şi orice premiu divizibil
Al patrulea sunt mizantrop.

George Topârceanu - „ Expunere de motive "

Mie/mi-e nu **mi-e/mie** greu, zise băiatul. Dar **l-or/lor** le face mare trebuinţă.

Petre Ispirescu -„Povestiri"

Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul...
Şi de-aceea tot ce mişcă-n ţara asta, râul, ramul,
Mie/mi-e prieten numai **mie/mi-e**, iară ţie duşman este.

Mihai Eminescu - „ Srisoarea III "

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- **Mie/mi-e** nu **mi-e/mie** frică...!
- Nici **mi-e/mie** nu **mi-e/mie** frică!

James M.Barrie - „ Peter Pan “

- Traiul lumii, dragă tată,
Cine vor, aceia lese-l,
Dară sufletul **mie/mi-e** vesel,
Tinerețea luminată;

Mihai Eminescu - „ Povestea teiului “

Speriat dintr-un hățiș
Pui sfios de căprioară
A ieșit **la/l-a** luminiș .
Cu blănița zgribulită
Stă și-ascultă nemișcat.

George Topârceanu - „ Balada munților “

Iar acum **l-a/la** prins potaia
Și-a-nceput să-l scuture
Peste toată hărmălaia
Trece-n zbor un fluture.

George Topârceanu - „ Primăvara “

... Da' uite că **mai/m-ai** fuge pe-aici un șoricel și cine **la/l-a** prinde, **l-a/la** văzut norocul, că o să-și facă din blana lui o căciulă mare cât roata carului.

Frații Grimm - „ Hânsel și Gretel “

Și tot **l-a/la** căta
Și mi **la/l-a** afla.

Meșterul Manole

Își bate joc până și de Roberti, din clasa a doua, fiindcă umblă în cârje, de când **l-a/la** salvat de **la/l-a** moarte pe copilul acela **mai/m-ai** mic...

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

- Banii **mii/mi-i** lași **mie/mi-e**, urmă Ghiță, cam cu jumătate de gură.
- Adecă îi iau cu mine, răspunse Lică; ce-i în mână nu-i minciună.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

- Să nu care cumva să te **m-ai/mai** văz că te ții de coada mea, că nu **mai/m-ai** capeți nimica, dar încă mă și supăr, și dacă **moi/m-oi** supăra, de! poate să-ți pară foarte rău.

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

Vulpea îi mai spuse:
- Du-te și **mai/m-ai** vezi o dată florile. Vei descoperi că floarea ta nu are seamăn. Întoarce-te apoi la mine pentru a-ți lua rămas bun, iar eu îți voi dărui o taină.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinț “

Dintr-o pereche de boi de-a mai mare dragul să te uiți la ei, am rămas c-o pungă goală. Măi! măi! măi! Doar știu că nu **mi-i/mii** acum întâiași dată să merg la drum...

Ion Creangă - „ Dănilă Prepeleac “

Acum umbrele **lor/l-or** se amestecau cu zăpadă... Se temea că bucuria **l-or/lor** e prea pripită și prietenia **lor/l-or** nu e sortită să dureze mult.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Scanned with OKEN Scanner

Ba Peneș împărat, văzând,
Pe Barbă-Cot, piticul, stând
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a/la pus **la/l-a** joc! Și-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rând.
George Coșbuc - „ Nunta Zamfirei "

- Nu **mi-e/mie** teamă să mă apropii de tine, răspunse băiatul, ducându-se spre câine. Când îl văzu, dulăul rămase uimit și nu **m-ai/mai** putu să răspundă nici un cuvânt.

- Mă cheamă Năpârstoc și călătoresc împreună cu gâștele sălbatice. Ele **mi-au/miau** pus numele.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

- Frățioare, de câte ori ți-am spus până acum că Shere Khan este dușmanul tău?

- Cam de atâtea ori câte nuci sunt în palmierul acela, spuse Mowgli care, bineînțeles, nu se pricepea **la/l-a** aritmetică. Și ce-i cu asta? **Mie/mi-e** somn, Bagheera, și tu știi că Shere Khan are o coadă lungă și o limbă la fel, ca și Mor păunul.

Rudyard Kipling - „ Cartea junglei "

- Mă bucur nespus de mult c-ai venit aici să-mi dai o mână de ajutor! glăsui ea. Gâscanul cel alb **mi-a/mia** spus că nu se află în toată lumea o ființă **mai/m-ai** bună **la/l-a** suflet și **m-ai/mai** înțeleaptă ca tine.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Eu moartea-ți vreau și **mi-e/mie** de ajuns
. . . . . .
Hei, da **mai/m-ai** prins! **Mai/m-ai** mult ca moartea-mi ce **m-ai/mai** vrei?

Sofocle - „ Antigona "

Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie/mi-e redă-mă!

Mihai Eminescu - „ Odă (În metru antic) "

Să înceapă osteneala aceasta, după atâta veci de la discălecatul țărilor cel dintâi de Traian, împăratul Râmului, cu câteva sute de ani peste **mie/mi-e** trecute, se sparie gândul.

Miron Costin - Predoslovie la „ De neamul moldovenilor "

- Ele sunt într-adevăr lașe, dar asta nu mă face pe mine **mai/m-ai** viteaz. Și atâta timp cât eu mă voi simți un **laș/l-aș**, voi fi nenorocit.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz "

Ciobanii de care spuneam cerură cuviincios să le dea și **lor/l-or** colaci pe bani **la/l-a** prețul pieții.

François Rabelais - „ Gargantua "

Copilul a necăjit-o, i-a întors pe dos căsuța, strângând după dânsul o liotă întreagă de alți nebunatici. **L-a/la** ținut însă tocmai ca să arate că ei au nevoie de ea, nu ea de ei.

Liviu Rebreanu - „ Răscoala "

Prin foc, prin spângi, prin glonți, prin fum,
Prin **mii/mi-i** de baionete,

Urcăm, luptăm... iată-ne acum,
Sus, sus la parapete.

Vasile Alecsandri - „ Peneș Curcanul “

- Pe unde mă duc, aud spunându-se: „ Tare mai e prost băiatul acesta “ și strigă după tine „ Neisprăvitule “.

- Apoi nu e vina mea. De ce **mi-au/miau** dat porecla asta, urâtă.

Charles Perrault - „ Neisprăvitul “

- Nu merge radioul, l-am sfărâmat. Eram în timpul mesei și din cutia asta am aflat vestea morții lui... De atunci niciodată nu **laș/l-aș** mai putea asculta.

Camil Petrescu - „ Patul lui Procust “

Să-ți trăiască calul, Făt-Frumos, îi **mai/m-ai** zise ea, ca un năzdrăvan ce este, căci de nu era el, te mâncam fript; acuma însă **m-ai/mai** mâncat tu pe mine.

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte “

Îi răspunseră că bunii **lor/l-or** auziseră de la străbunii **l-or/lor** povestindu-se asemenea fleacuri.

- Cum se poate una ca asta? le zicea Făt-Frumos, **mai/m-ai** alaltăieri am trecut pe aici...

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte “

Căci înțelepciunea este **mai/m-ai** bună decât pietrele prețioase și nici lucrurile cele **mai/m-ai** prețioase nu au valoarea ei.

Biblia sau Sfânta Scriptură - Noul Testament

.. Nu mă mai duc la școală, măcar să știu bine că **mor/m-or** omorî!

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Mai/m-ai am un singur dor
În liniștea serii
Să mă lăsați să **mor/m-or**
La marginea mării.

Mihai Eminescu - „ Mai am un singur dor “

- Dacă n-om putea noi să-l prindem?

- **Lor/l-or** prinde alții.

Vasile Alecsandri - „ Rusaliile “

- Nichiduță, dragul meu, eu te-aș **la/l-a,** numai tare mă tem că nu-i sta la lăutoare.

„Povești, snoave și legende“

- Ce folos să citesc orice carte bisericească; dacă nu știi a însemna câtuși de cât, e greu. Însă de când **mi-au/miau** venit băieții de la învățătură, îmi țin socoteala ban cu ban și huzuresc de bine.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Mai/m-ai știi păcatul, poate să-ți iasă înainte vreun iepure, ceva... și popâc! **moi/m-oi** trezi și cu tine acasă, ca și cu frate-tău... Atunci feciorul cel mijlociu... pornește și el... Și când prin dreptul podului, numa iaca și ursul:

mor/m-or! **m-or/mor!**

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

Scanned with OKEN Scanner

Înaintea comisarului, Lică spuse că a văzut cuțitul la Săilă Boarul și când îi arătă biciul el zise dezgheţat:

- E al meu. Se vede că **l-aţi/laţi** găsit la Moara cu noroc, de unde cred că aţi luat și cuțitul.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

Este dar nevoie a **mai/m-ai** analiza simțirea exprimată în aceste rânduri și poetica **lor/l-or** frumusețe?

Alecu Russo - „ Poezia populară “

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut
Mă cunoșteau vecinii toți -
Tu nu **m-ai/mai** cunoscut.

Mihai Eminescu - „ Pe lângă plopii fără soț “

Dintr-acolo se-aude tot **mai/m-ai** tare tot **m-ai/mai** aproape un vuiet ca de moară.

Alexandru Vlahuță - „ România pitorească “

Ieșind eu din târg spre a îndeplini o poruncă a stăpânului meu, numai ce mă întâlnesc cu un cunoscut pe care **l-aţi/laţi** văzut și domniile voastre.

Mihail Sadoveanu - „ Fraţii Jderi “

A fost o încurcătură. Băiatul lui Toșcu uitase de vorba lui de aseară și înhămase **la/l-a** un poștalion, care pleca **la/l-a** Găești, calul închiriat de el. Singurul cal care mergea bine **la/l-a** călărie.

I.Al.Brătescu-Voinești - „ Întuneric și lumină “

Toţi banii primiţi îi pune deoparte și îi cheltuiește **l-a/la** librărie: în felul acesta și-a alcătuit o bibliotecă...

A meritat medalia pentru rezultate **l-a/la** compuneri, **l-a/la** aritmetică, în sfârșit pentru toate.

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

- Păi, tocmai asta înseamnă primejdie, explică Emil și cui îi e frică, n-are decât să se ducă la culcare.

- Vrei să spui că sunt **laș/l-aș**? Și înaintă ca un luptător, în mijlocul cercului.

- Tăcere! strigă profesorul. O să vă bateți mâine.

Erich Kästner - „ Emil și detectivii “

Coborau acum, în străvechi odăjdii de lumină, zilele Toamnei cu Zorii care înalță, în mâinile **lor/l-or** roata străvezie a răsăritului de soare.

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

Am înţeles de ce ziua de mâine **mii/mi-i** oprită să merg la baltă. Eram prea ars de soare.

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor “

Doi heruvimi au tras la noi
Și au găsit un cuib de lut
Gata făcut, bine făcut
Cu călț ușor și scame **m-oi/moi**.

Tudor Arghezi - „ Cirip “

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **na...**

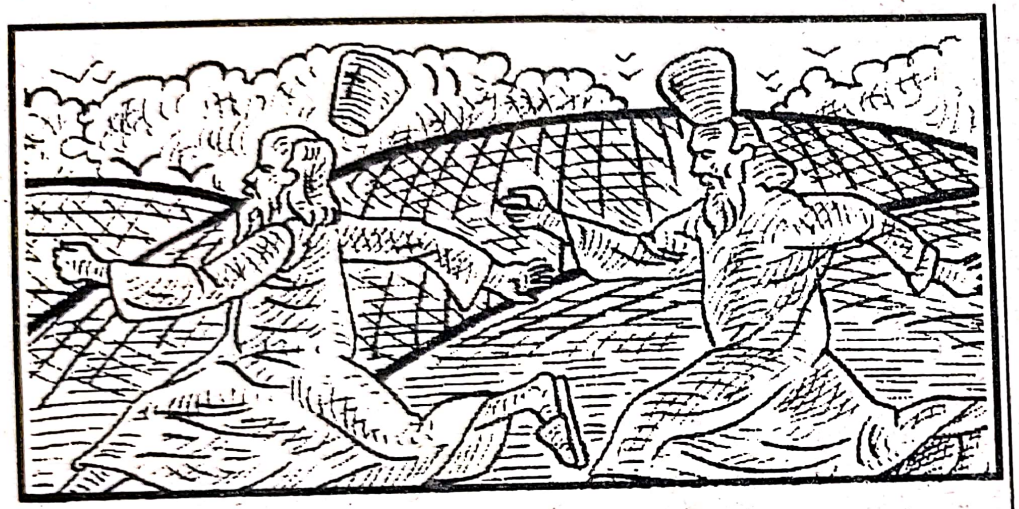

Şi ***na!*** *părintele Duhu şi Teofan şi-au prăpădit papucii, fugind.*

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

☞ **Na se scrie fără cratimă deoarece are un înţeles de sine stătător. Din punct de vedere gramatical este interjecţie.**

„ **Na** un măr! “... şi atât.

Nichita Stănescu - „ Cântec de iarnă “

“ **Na** morişcă, **na, na, na**! “
Moara tot hodoroga
Şi prin apă tot fugea

Plugușorul

- Sst!... **Na!** ai gonit găinuşa cu râsul dumitale.

Duiliu Zamfirescu - „ Viaţa la ţară “

- **Na!** Încaltea v-am făcut şi eu pe obraz. De-acum înainte, spuneţi ce vă place, că nu mi-a fi ciudă, zise Gerilă, râzând în hohote.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

- Lino, zise domnul, întinzând slujnicii o piesă de cinci lei, eu te-am sunat. **Na,** du-te la tutungerie...

I. Al. Brătescu-Voineşti - „ Întuneric şi lumină “

- Sărmănica! N-are nimic pe ea! **Na!** zise el. Şi scoţându-şi de la gât căldurosul şal, îl aruncă pe umerii slabi ai cerşetoarei.

Victor Hugo - „ Gavroche “

Exemple din vorbirea curentă

„ Ia! “ şi „ **Na!** “ au acelaşi sens.
Nu e politicos să spunem „ **Na!** “, ci „ Poftim ! “
Na-ţi-o bună că ţi-am dres-o!

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **n-a**

El singur l-o-ncăleca
Să v-arate umbletul
Cum ***n-a mai văzut*** *omul!*

Balada lui Corbea

☞ ***N-a*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *n* (nu) adverb, *a* - verb auxiliar care serveşte la formarea timpului perfect compus*.**

Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan... că Moldova **n-a fost** a strămoşilor mei, **n-a fost** a mea şi nu e a voastră...

Barbu Şt.Delavrancea - „ Apus de soare "

Au înflorit iar măgheranii şi **n-a prins** nimenea de veste...

Dimitrie Anghel - „ Măgheranii "

Aoleu şi vai de mine
Ce făcui nu făcui bine,
N-a fost cum gândeam să-mi fie...

Anton Pann - „ Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea "

Mirarea lui **n-a mai cunoscut** margini când a auzit istoria ţării noastre din ultimul secol, susţinând că nu este altceva decât un şir de conspiraţii, războaie, asasinate, masacre, exiluri...

Jonathan Swift - „ Călătoriile lui Gulliver "

Ca prin urechile acului de **n-a făcut** mucenic pe părintele Duhu, în locul sfântului Dumitru...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Încălcându-i pământurile, **n-a fost** cruzime şi nelegiuire pe care ostaşii tăi să n-o fi făcut, ceea ce l-a îndurerat nespus pe rege.

François Rabelais - „ Gargantua "

Exemple din vorbirea curentă

Cine **n-a gustat** amarul nu ştie ce e zahărul.
N-a îndrăznit să scoată o vorbă.
N-a mai fost aşa ceva la noi.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **nai**...

*Peter cântase voios din **nai** o bucată de vreme. Cântarea era o încercare de a-și dovedi lui însuși că nu-i pasă de primejdie.*

James M. Barrie - „ Peter Pan “

☞ ***Nai*** **se scrie fără cratimă deoarece indică un singur cuvânt care are înțeles deplin: substantiv comun, singular, neutru, nearticulat.**

Și-n sunet de vioare, de cobze și de **nai**
Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.
Vasile Alecsandri - „ Paștele “

O să mă silesc să caut
A ghici pe **nai** și flaut.
Tudor Arghezi - „ Fragedă “

Ți-ai mânat prin veacuri turmele pe plai,
Din stejarul Romei tu mlădiță ruptă,
Și-ți cântai amarul din caval și **nai**.
George Coșbuc - „ Cântec “ (Din Cântecele de vitejie)

Cântareața dulce-n grai,
Cea numită „perla
Cântăreților din mai“
Dulce va doini din **nai**,
Multe doine, mierla
George Coșbuc - „ Concertul primăverii “

- Nu plânge, șoricel cu plete de aur, spuse înduioșat băiatul. Fără **nai** nu-mi pot găsi surioara.

- Va să zică, ai venit numai pentru **nai** și fluier, spuse acesta plângând.

Vladimir Colin - „ Basmele omului “

Exemple din vorbirea curentă

Cântă la **nai**.
Orchestra aceasta nu are **nai**.
Are un **nai** făcut de un mare maestru.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **n-ai**

*- **N-ai** grijă, Petre, zise Dumnezeu. De drumeţul care cântă să nu temi. Ostaşul acesta e un om bun la inimă şi milostiv.*

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă "

☞ ***N-ai*** **se scrie cu cratimă deoarece reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *n* (nu) - adverb şi *ai* - verbul auxiliar a avea, modul indicativ persoana a II-a sing., timpul prezent.***

- Pot sta de vorbă pân' la ziuă, dacă poftești...

- Dumneata ăi fi putând, că **n-ai umblat** toată ziulica, două poştii ca mine, pe jos...

Ion Luca Caragiale - „ Calul dracului "

N-ai văzut tu veselie

De când eşti şi porţi un nume!

George Coşbuc - „ Nunta în codru "

... **N-ai văzut** nimic, nu e aşa? **N-ai văzut** nimic, cel puţin în partea aceasta...

Mircea Eliade - „ Domnişoara Christina "

Tu **n-ai simţit**-o în marea lumină înecată...

Vasile Voiculescu - „ Elegie "

- Moş Pricop, dumneata **n-ai mai potcovit** cumva cai din părţile Tărcăului?

- Ba am potcovit.

Mihail Sadoveanu - „ Baltagul "

E greu la vârsta mea să te apuci de desenat, când niciodată **n-ai mai încercat** să desenezi nimic, în afară de un şarpe boa...

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ "

Aşa sa întâmplat şi cu Colţ Alb. Animalele-oameni erau fără îndoială zei, zei de care **n-ai cum să scapi**.

Jack London - „ Colţ Alb "

Exemple din vorbirea curentă

N-ai dreptate!

N-ai tu grijă...

Niciodată **n-ai mai văzut** asemenea frumuseţi.

N-ai carte, **n-ai** parte!

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **naș**...

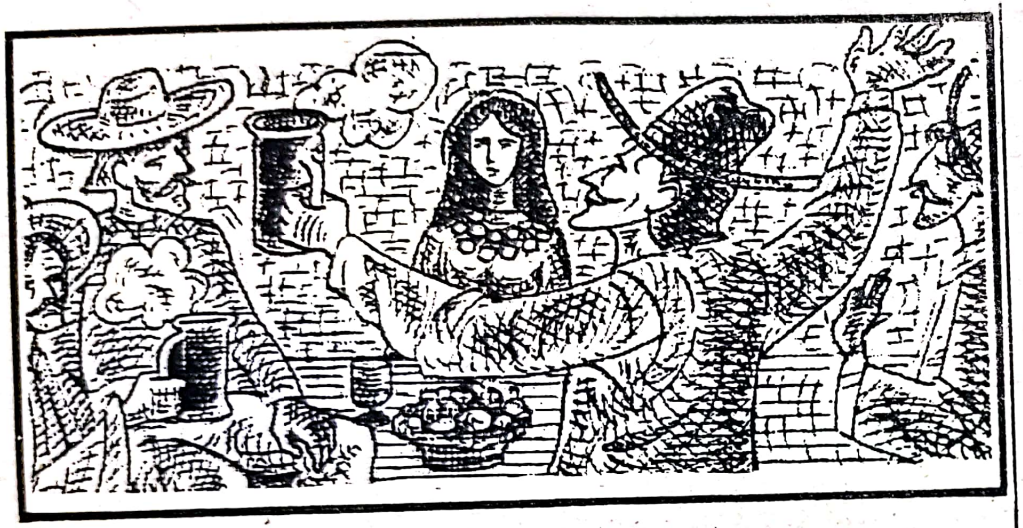

Așa sta întinse toate bucate
Pe țelina verde și ierboasă
Denaintea șetrii desfătate.
Toți oaspeții ședea ca la masă;
*Numa' Dârloi, ce era **naș** mare,*
Stând ura și bea din picioare.

Ion Budai-Deleanu - „ Țiganiada "

☞ **Naș se scrie fără cratimă deoarece este un singur cuvânt: substantiv comun, singular, masculin, nearticulat.**

A sărit din par în par
Și-a dat peste **naș** cotar.

Anton Pann - „ Povestea vorbei "

Iacă, vine nașu de unde a fost.

- Ce-i cu voi, măi băieți?

- Ce să fie cu noi? Am venit și noi aici, că am un **naș** și vreau să-l găsesc...

- Apoi măi, fine, cine-ți lucrează casa asta pe care o vrei tu, că trebuie mult lemn, piatră și altele?

- Apoi am și eu un **naș** bogat și m-a ajuta...

„ Povești, snoave, legende "

- Să fie comis mare în zilele mele și voi să-i fiu **naș**!

Alexandru Odobescu - „ Mihnea vodă cel Rău "

Exemple din vorbirea curentă

Oricare **naș** ar fi fost, tot era mai bun ca acesta.
Are un **naș** bun.
Orice **naș** își are nașul.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **n-aș**

*Ce **n-aș da** să văd și eu o sirenă, strigă fetița!*

Charles Perrault - „ Trei dorințe “

☞ ***N-aș** se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într- o singură silabă: **n** (nu) - adverb de la care a căzut vocala; **aș** - verbul auxiliar **a avea** care servește la formarea modului condițional- optativ.**

Nici eu **n-aș crede** că ține banii în casă.

George Călinescu - „ Enigma Otiliei “

Pinocchio se căina și plângea:

- Și totuși avea dreptate Greierele-vorbitor! Dacă n-o tulea de-acasă și dacă tatăl meu ar fi fost aici, acum **n-aș mai crăpa** de foame. Of, ce grozavă boală mai e și foamea!

C.Collodi - „ Pinocchio “

N-aș putea oare să vă mântui de vrajă?

Hans Christian Andersen - „ Lebedele “

N-aș mai avea nevoie să mă uit în cărți, căci sunt bine pregătit, își zise el, dar voi toci mai mult, ca să nu-mi pot reproșa pe urmă nimic.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia “

N-aș crede că mă aflu în creierul munților, pe Rarău.

Geo Bogza - „ Rarăul “

N-aș putea spune că basmele s-ar fi revărsat asupra copilăriei mele ca dintr-un corn al abundenței. Nu. Foamea de basm, firească vârstei, mi-o astâmpăra, cu intermitențe ce atârnau de vremuirea de afară sau de urâtul inimii, numai Mama cu cele câteva povești ale sale.

Lucian Blaga - „ Hronicul și cântecul vârstelor “

N-aș vrea să facem hidroterapie!

George Topârceanu - „ Infernul “

Exemple din vorbirea curentă -

Ce **n-aș da** să învețe!

N-aș vrea nici în ruptul capului să plece.

De **n-aș fi** eu, n-ar învăța nici atât.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **nea**...

Într-un papuc ş-o opincă
Lipa, lipa, ***nea*** *Stănică.*

Anton Pann - „ Povestea vorbei “

☞ ***Nea*** **se scrie într-un cuvânt deoarece are înţeles deplin. Scrierea cu cratimă i-ar rupe înţelesul:**

- **substantiv comun, feminin, nearticulat (regional şi limbaj poetic)**
- **substantiv comun, masculin, (prescurtare de la nene);**
- **interjecţie, îndemn pentru animalele domestice.**

Cu un avânt în care toate izvoarele copilăriei, slobode, se dezlănţuiră, Ştefănel sări pe bancă, îşi cufundă faţa între crengile **de nea**, cuprinzând-o cu amândouă mâinile pe cea mai plină, o strânse aşa de tare, încât zarzărul începu să plângă, albindu-i părul, obrajii, hainele şi banca...

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

- Ţibă! Hormuz; Na! Balan; **nea**, Zurzan; daţi-vă în lături cotarle! Da de unde eşti, tu, măi ţăcă?...

Ion Creangă - „ Stan Păţitul “

Tom Canty trăi până la adânci bătrâneţe, ajungând un moşneag cu plete **de nea**, chipeş, cu înfăţişarea gravă şi binevoitoare.

Mark Twain - „ Prinţ şi cerşetor “

Şi numai începea vorba: „ Că, **nea** Tănase, să-mi dai cinci mii de franci “. „ N-am, cocoane Costică!“...

Duiliu Zamfirescu - „ Viaţa la ţară “

Scrumul de şofran
Nea de mărghiran.

Tudor Arghezi - „ Miere şi ceară “

Exemple din vorbirea curentă

Vorbeşte **nea** Ion că şi el e om.
N-a căzut **nea** de mult timp.

Mai puteţi da şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **ne-a**

*Patria **ne-a** fost pamântul*
Unde ne-au trăit strămoşii.

George Coşbuc - „ Patria română “

☞ ***Ne-a*** **se scrie cu cratimă pentru că se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: *ne* - pronume personal, pers. I-a, plural, cazul dativ şi acuzativ, forma neaccentuată; *a* - verbul auxiliar *a avea** care serveşte la formarea timpului perfect compus şi a viitorului, forma populară.**

Căci Dumnezeu nu **ne-a dat** duhul temerii, ci al puterii, al dragostei şi al înţelepciunii.

Biblia sau Sfânta Scriptură

Şi după ce **ne-a căinat** şi **ne-a plâns** bunica, după obiceiul ei, şi după ce **ne-a dat** de mâncare tot ce avea mai bun şi **ne-a îndopat** bine, degrabă s-a dus în cămară, a scos un ulcior cu dohot de mesteacăn, **ne-a uns** pe tot trupul din creştet până-n tălpi şi apoi **ne-a culcat** pe cuptor la căldură.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Ne-a ajuns cuţitul la os, coane Grigoriţă!

Liviu Rebreanu - „ Răscoala “

Ne-a sărăcit, cocoane, hoţul de grec; **ne-a lăsat** în sapă de lemn.

Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi şi noi “

Văzută astfel, de aproape, Londra nu **ne-a mai încântat** cum ne încântase Tamisa.

Hector Malot - „ Singur pe lume “

Măi, nu cumva să vă împingă Mititelul să intraţi înaintea mea unde **ne-a duce** omul ţapului roş...

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

Exemple din vorbirea curentă

Ne-a feri Dumnezeu de necazuri!
Ne-a răspuns la salut.
Nu **ne-a certat**.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie neam ...

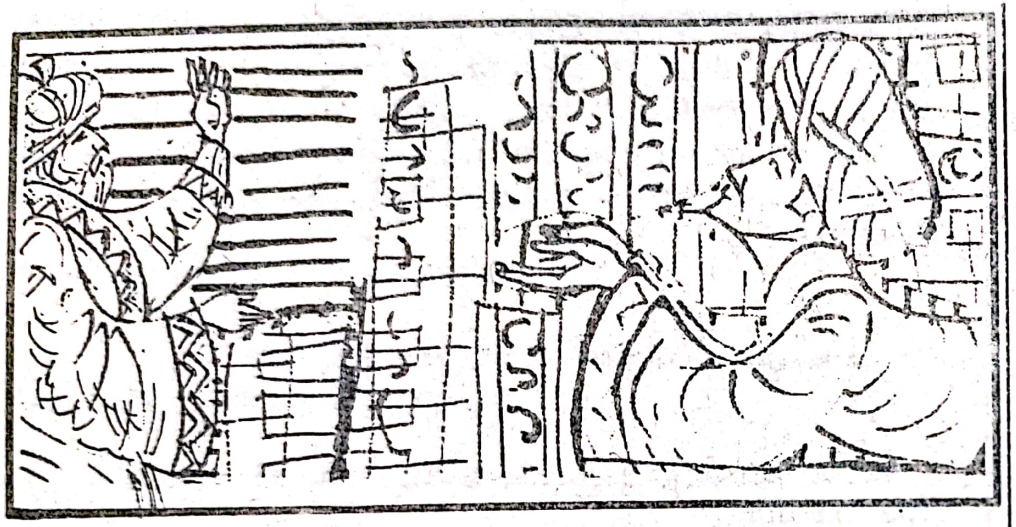

- Sunt, pașă, neam de beduin
Și de la Bab-el-Manteb vin
Să vând pe El-Zorab.

George Coșbuc - „ El-Zorab "

☞ ***Neam*** **se scrie fără cratimă deoarece are un înțeles deplin: substantiv comun, singular, neutru, nearticulat.**

Iară flamura cea verde se înalță an cu an
Neam cu **neam** urmându-i zborul și sultan după sultan,

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

N-ai stare **neam**, credeam că ai adormit și când colo el pâș- pâș să vie și el. Hai! Și lasă-l pe Niculae în pace.

Marin Preda - „ Moromeții "

Călugărul Maxim fusese trimis de craiul Ungariei ca să împăciuiască pe Radu-Vodă cu Bogdan, domnul Moldovei, și de atunci, deși era sârb de **neam**, rămăsese ca mitropolit în țară.

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-Vodă cel Rău "

Palpită în visul semințelor
un foșnet de câmp și amiezi de grădină,
un veac pădureț,
popoare de frunze
și-un murmur de **neam** cântăreț.

Lucian Blaga - „ Mirabila sămânță "

- Da, haide să vedem care dintre noi e de **neam** mai bun, au spus chibriturile.

Hans Christian Andersen - „ Fetița cu chibriturile "

După aceea, într-o gălăgie de nedescris, și-au făcut cu toate vânt prin perdeaua de apă. Nici nu se înserase bine când trecuseră de cascadă; și acum își împărțeau, după **neam**, după vârstă, încăperile din „ peștera ce duce la cer ".

Li Iu-Giu - „ Aventurile maimuței de piatră "

Exemple din vorbirea curentă

De **neam** e munteancă.
Se poartă ca un **neam** prost.
Neam de neamul lui n-a văzut așa ceva.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **ne-am**

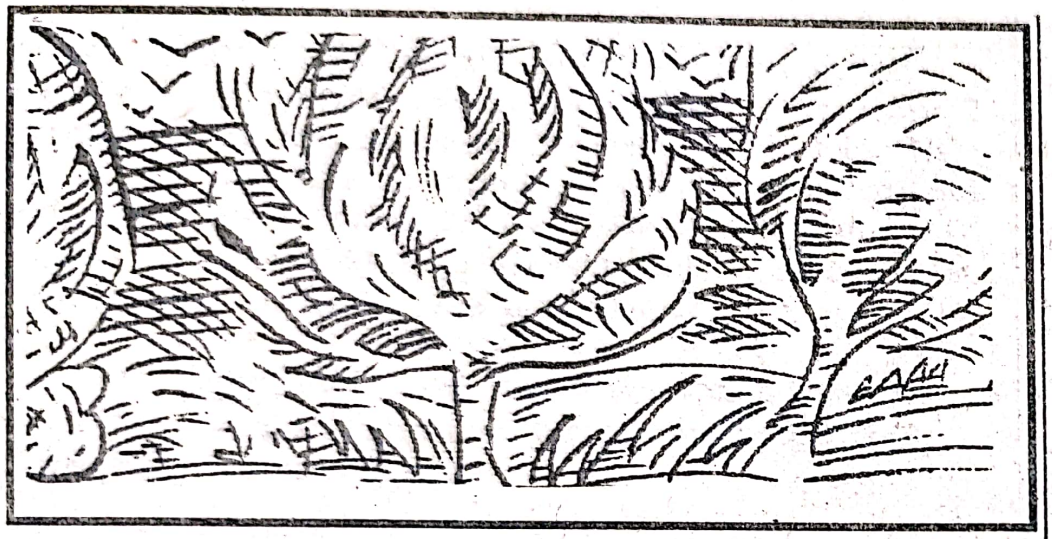

Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule,
Că de când nu **ne-am văzut**
Multă vreme au trecut...

Mihai Eminescu - „ Revedere “

☞ ***Ne-am*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *ne* - pronume personal, pers. I, plural, cazul acuzativ forma neaccentuată *am* - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus şi a modului optativ-condiţional.***

De îndată ce am ajuns la Condove, **ne-am dus** să o căutăm pe bătrâna noastră bucătăreasă. Când **ne-am apropiat** de casă, ne-a strigat o trecătoare şi **ne-am oprit**...

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

... Iar noi copiii, **ne-am întors** plângând pe la casele noastre.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Noi, cum a plecat bunicul, a doua zi **ne-am dus** la scaldă.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Şi-acum, bărbaţi, un fier şi-un scut
E rău destul că **ne-am născut**,
Dar cui i-e frică de război
E liber de-a pleca-napoi,
Iar cine-i vânzător vândut
Să iasă dintre noi.

George Coşbuc - „ Decebal către popor “

Ne-am dus apoi la fierărie...

Marin Preda - „ Moromeţii “

Exemple din vorbirea curentă

Ne-am întins cu vorba.
Nu **ne-am văzut** de mult.
Ne-am dus la munte.

Când se scrie **Nil**...

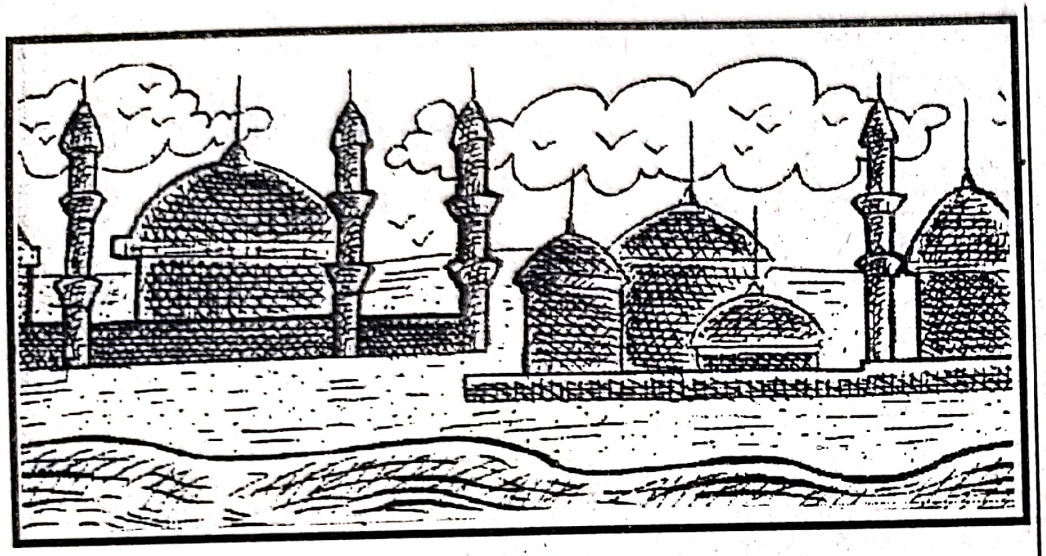

*Ajunsesem în sfârșit la Cairo. Și pentru că vremea era încântătoare, iar vestitul fluviu **Nil** se înfățișa mai minunat decât se poate descrie, m-am lăsat ispitit să închiriez o luntre și să călătoresc pe apă.*

Gottfried August Bürger - „ Baronul Münchhausen "

☞ **Nil se scrie fără cratimă deoarece are un înțeles deplin: substantiv propriu.**

Nuferi delicați de la **Nil**, de o coloare roză, lucesc fin cizelați în bătaia oblică a soarelui.

Mihail Sadoveanu - „ Valea Frumoasei "

Și-a măsurat cu pasul voinicelor falange
O cale de la **Nil** și pân-la Gange.

Alexandru Philippide - „ Monolog în Babilon "

Ne înturnam apoi spre tropice, trăiam visul galeș al Floridei și al ostroavelor Antile, pătrundeam pe urma vânătorilor de orhidee în verdea întunecime a salbelor Amazonului scăpărând de zboruri de papagali, apoi pe Nil. Nimic nu scăpa cercetării noastre lacome, descoperearn guri de rai pierdut, vechea civilizație de pe **Nil**, constelații noi...

Mateiu Caragiale - „ Craii de Curtea Veche "

Uragane-acum aleargă pân' ce caii lui îi crapă
Și în **Nil** numai deșertul nisipișul și-l adapă.

Mihai Eminescu - „ Egipetul "

Mi-am rupt în coate hainele de dril.
Pe drumul ăsta lung cât Ramajana,
De-o săptămână mergem către **Nil**...
A poposit în oază caravana.

George Topârceanu - „ Sahara"

Exemple din vorbirea curentă

Excursiile în Egipt au în program o călătorie pe **Nil**.
Orice excursie pe **Nil** trece pe la Assuan.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **ni-l**

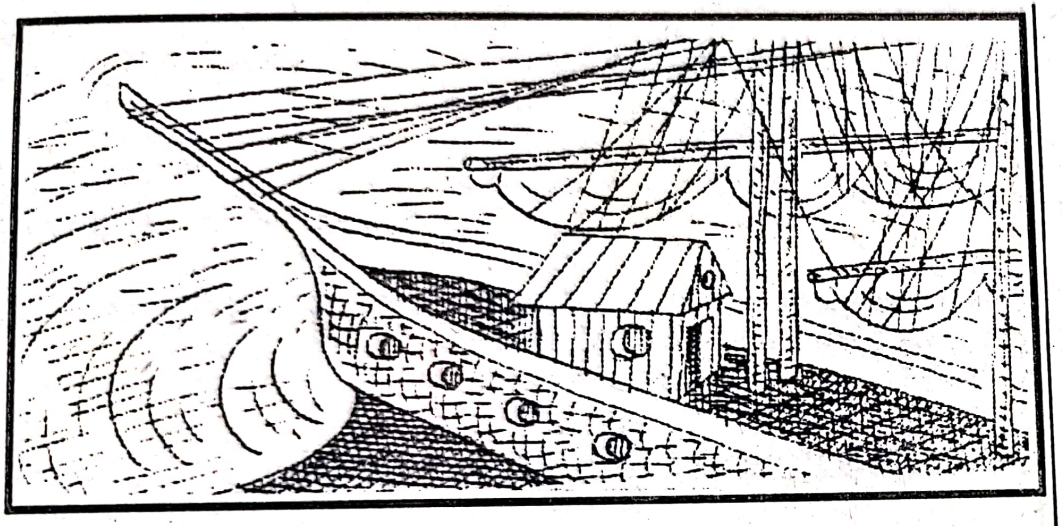

Coborând din sălașul din copac am dat cu ochii de corabia azvârlită la mal. Nu puteam să ajungem pe punte, corabia fiind împotmolită. Ajutorul ***ni-l dădu*** *fluxul.*

Daniel Defoe - „ Robinson Crusoe "

☞ ***Ni-l*** **scris cu cratimă reprezintă două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:** ***ni*** **- pronume personal,pers I plural, cazul dativ forma neaccentuată și** ***l*** **- pronume personal, pers a III- a singular, forma neaccentuată.**

Veacul nostru **ni-l umplură** saltimbancii și irozii...

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

Pe măsura-naltă-a firii
gândul **ni-l dezmărginim**.

Lucian Blaga - „ Focuri de primăvară "

Timpul **ni-l iroseam** în joacă aproape ne-ntreruptă.
Cugetul nostru își învăța imperativele de la păsări și flori,
astfel că datoria noastră era numai aceea de a crește.

Lucian Blaga - „ Hronicul și cântecul vârstelor "

Carminul să **ni-l strângem**, și-n pulbere măruntă
Pe obrajii ei să cernem ușor, în zi de nuntă...

Dimitrie Anghel - „ Cântec "

V-am cerut de milă dreptul
Cu tocmeală între frați
Nu vreți? **Ni-l** ținem cu pieptul,
Și veniți de **ni-l** luați!

Cezar Bolliac - „ Clăcașul "

Exemple din vorbirea curentă

Trebuie să **ni-l dea**.

Nu cred să **ni-l trimită**.

Mai puteți găsi și alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **noi** ...

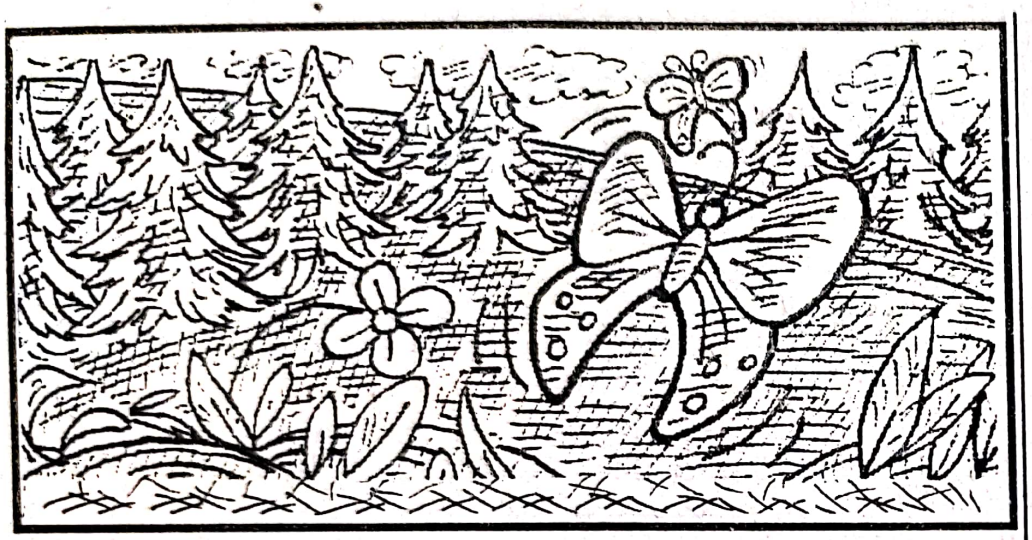

*La **noi** sânt codri verzi de brad*
Și câmpuri de mătasă;
*La **noi** atâția fluturi sunt,*
Și-atâta jale-n casă.

Octavian Goga - „**Noi**"

☞ ***Noi*** **se scrie cu cratimă pntru că este un cuvânt care are înțeles deplin. Din punct de vedere gramatical el poate fi:**
• pronume personal,pers. I, plural;
• adjectiv,plural,o singură formă pentru ambele genuri. Scrierea cu cratimă i-ar rupe înțelesul.

Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniți...

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

Binecuvântat este Dumnezeu...Cel care ne mângâie pe **noi** în tot necazul nostru, ca să putem să mângâiem și **noi** pe cei care se află în tot necazul, prin mângâierea cu care **noi** înșine suntem mângâiați de Dumnezeu.

Biblia sau Sfânta Scriptură

Noi nu putem fi decât oameni și numai în Dumnezeu avem nădejde să ne poarte de grijă...

Liviu Rebreanu - „Pădurea Spânzuraților"

-Hai și tu cu **noi**, dacă vrei, zise Harap-Alb.

Ion Creangă - „Povestea lui Harap Alb"

Iar în lumea asta mare, **noi** copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru mușunoaie de furnici.

Mihai Eminescu - „Scrisoarea I"

Exemple din vorbirea curentă
Haine **noi** cu bumbii vechi, sună cam rău la urechi.
Noi n-avem pâine și câinii umblă cu colaci în coadă.

? Puteți explica sensul acestor zicători?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **n-oi**

Dacă eu ***n-oi prinde*** *cât prinzi tu, te-oi despăgubi.*

Mihail Sadoveanu - „Nada Florilor"

☞ ***N-oi*** **se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă:** ***n*** **(nu) - adverb de la care a căzut vocala;** ***oi*** **- verbul auxiliar a voi care serveşte la formarea timpului viitor, forma populară.***

Şi cum **n-oi suferi**
De-atuncea-nainte,
Cu flori m-or troieni
Aduceri aminte.

Mihai Eminescu - „Iar când voi fi pământ"

Dacă eu **n-oi face** ce faci tu, am să fiu robul tău.

Edouard Laboulaye - „Perlino"

Mă duc să văd **n-oi pute** smomi pe frate-meu să-mi împrumute şi iapa, să fug apoi cu ea în lume...

Ion Creangă - „Dănilă Prepeleac"

Dacă **n-oi plăti** cât trebuie, oi mai munci.

Liviu Rebreanu - „Răscoala"

- O, eşti frumos cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată.

Mihai Eminescu - „Luceafărul"

Ostaşi, boieri, curteni, v-am adunat aici să staţi mărturie după ce **n-oi mai fi.** Sunt patruzeci şi şapte de ani...mulţi şi puţini... de când Moldova îmi ieşi înainte cu mitropolit, episcopi, egumeni, boieri, răzăşi şi ţărani, în câmpul de la Direptate, şi cum vru Moldova, aşa vrusei şi eu. Că vru ea un domn drept, şi n-am despuiat pe unii ca să îmbogăţesc pe alţii...că vru ea un domn treaz, şi-am vegheat , ca să-şi odihnească sufletul ei ostenit...

Barbu Şt. Delavrancea - „Apus de soare"

Exemple din vorbirea curentă

N-oi pleca repede.
N-oi crede-o şi pe asta.
Când **n-oi găsi**, atunci să te plângi.

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **nor**...

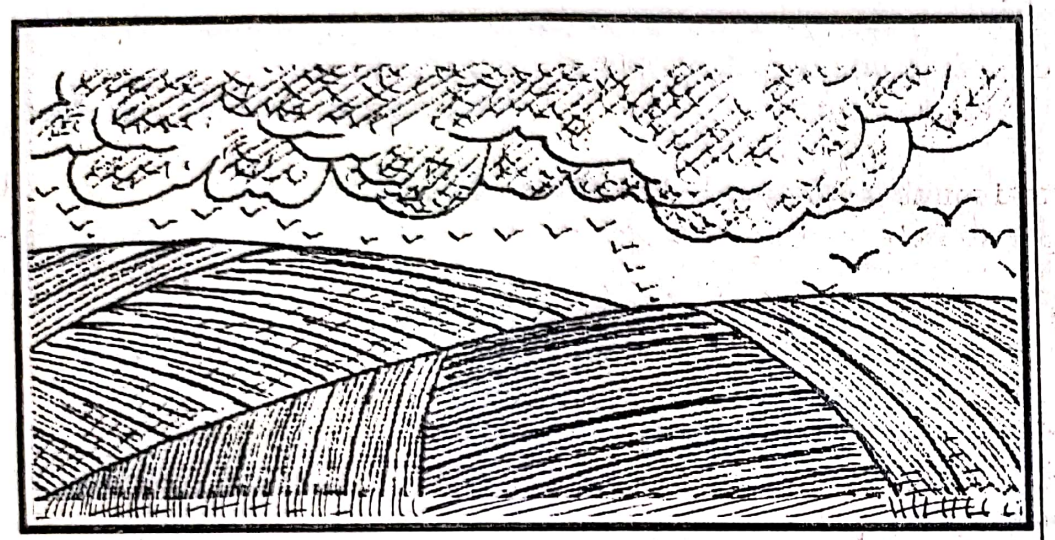

Iată-le deasupra noastră, iată-le colo sub ***nor****,*
În văzduh călăuzite de-un pilot, bătrân cocor.
Vasile Alecsandri - „Cucoarele"

☞ **Nor se scrie fără cratimă deoarece are înțeles deplin; este substantiv comun, singular,masculin, nearticulat.**

La obârșie, la izvor
nici o apă nu se întoarce,
decât sub chip de **nor**.
Lucian Blaga - „Cântecul obârșiei"

Căci nu vorbesc, fraților, ca voi să știți că părinții voștri au fost toți sub **nor** și că toți au trecut prin mare.
Biblia sau Sfânta Scriptură

- Dar care ți-e veșnica țintă
De-alergi, călătorule **nor**?
George Coșbuc - „Povestea cântării"

Un nor de fum umplu chilia; vâlvori de foc ieșeau pe gura vetrei, grinzile trosneau, scăpărând țăndări înflăcărate.
Alexandru Odobescu - „Doamna Chiajna"

Un nor sihastru
Și-adună-n poală
Argintul tot.
Cerul e-albastru
Ca o petală
De miozot.
George Topârceanu - „Rapsodii de primăvară"

Balta vesel clocotește de-un concert asurzitor,
Și din ochiuri se înalță cârd de raze ca **un nor**.
Vasile Alecsandri - „Balta"

Apoi un **nor** de colb îi cuprinse, căci Genarul venea în fuga calului, de rupea pământul.
Mihai Eminescu - „Făt-Frumos din lacrimă"

Exemple din vorbirea curentă

Un nor a acoperit soarele.
Strada e inundată de **un nor** de fum.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie n-or

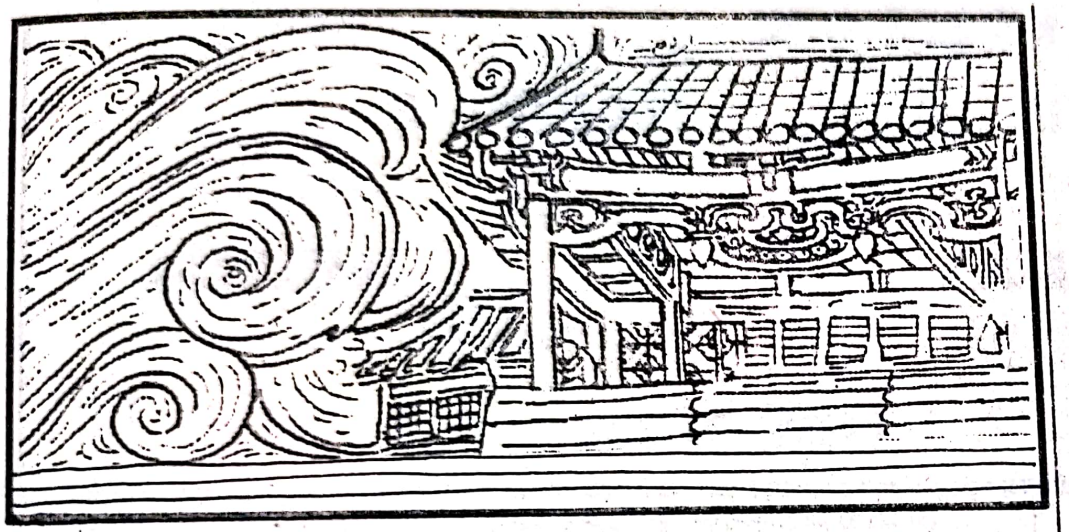

Iată un adăpost cum nu se poate mai bun, îşi zise în sinea ei maimuţa de piatră, gândind că **n-or** *întârzia nici suratele ei să treacă prin perdeaua de apă.*

Li Iu Giu - „Aventurile maimuţei de piatră"

☞ ***N-or*** **se scrie cu cratimă pentru că se rostesc două cuvinte într-o singură silabă:** ***n*** **(*nu*) -adverb; or- verb auxiliar care serveşte la formarea timpului viitor, forma populară.***

-Albă-ca-Zăpada, roşie ca sângele şi neagră ca abanosul, de-acu piticii **n-or putea** să te învie...

Fraţii Grimm - „Albă-ca -Zăpada şi cei şapte pitici"

Se hotărâră apoi, atâta timp cât norocul nestatornic ca vântul era de partea lor, să nu se lase până **n-or izgoni** şi ultimul duşman din ţară.

François Rabelais - „Gargantua"

Trecut-au anii ca nouri lungi pe şesuri
Şi niciodată **n-or să vie** iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mişcară
Poveşti şi doine, ghicitori, eresuri

Mihai Eminescu - „Trecut-au anii"

Cum **n-or să fie** zadarnice şi amăgitoare averile şi bogăţiile pe care le agonisim noi muritorii şi care ne vin de la zadarnica omenire?

Alexandru Odobescu - „Mihnea-vodă cel rău"

-Dar rădăcinile plantelor **n-or să strice** bolţile?

-N-au făcut-o în mii de ani. Bolţile sunt astfel prelucrate încât nu pot fi străpunse de rădăcini.

Isaac Asimov - "Preludiu la Fundaţia"

Exemple din vorbirea curentă

Cred că **n-or reuşi** un an.

N-or să mai **vină**.

Mai puteţi da şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

5 recapitulăm

NA/N-A **NAI/N-AI** **NAŞ/N-AŞ**

NEA/NE-A **NEAM/NE-AM** **NIL/NI-L**

NOI/N-OI **NOR/N-OR**

Anulaţi varianta incorectă şi explicaţi de ce aţi procedat astfel.

- **N-a/na**,**na/n-a** măria ta! parcă asta grijă am eu? Ia mai bine rugaţi-vă cu toată inima sfântului Nicolai - doar v-a ajuta să vă vedeţi popi odată !

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

- Şi **noi/n-oi** vom vâna cu tine, spuseră cei patru pui.

Mowgli plecă şi din acea zi începu să vâneze însoţit de cei patru pui. Dar **n-a/na** rămas totdeauna singur fiindcă mulţi ani mai târziu deveni bărbat şi se căsători.

Rudyard Kipling -„Cartea junglei"

Şi după ce **ne-a/nea** aşezat bunicul în gazdă, cu toată cheltuiala lui, la una Irinuca, apoi **ne-a/nea** dus pe la profesori şi pe la biserică de **ne-a/nea** închinat pe la icoane şi pe urmă **ne-a/nea** lăsat cu sănătate şi s-a întors acasă.

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

Şi de m-ar fi bătut mama cu toate gardurile şi de m-ar fi izgonit de la casă ca pe un străin, tot **naş/n-aş** fi rămas aşa de umilit în faţa ei ca atunci când m-a luat cu binişorul.

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

- Oz **ne-a/nea** fost întotdeauna prieten. Cât timp a fost mai marele nostru, a clădit pentru **noi/n-oi** oraşul acesta frumos al Smaragdelor.

L. Frank Baum - „Vrăjitorul din Oz"

Scanned with OKEN Scanner

...Să **n-ai/nai** nici o grijă, că știu eu o poiană în pădure, chiar aici pe aproape...

Ion Creangă - „Moș Nichifor Coțcariul"

- Haram de capul vostru! De **naș/n-aș** fi eu aici, ați păți voi și mai rău decât așa!

Ion Creangă - „Ivan Turbincă"

Plin de cântec deal și vale
Câte-un **n-or/nor** drumeț pe cale
Galben și mirat.

George Coșbuc - „Chindia"

Iar, dragă musă! scoate-mă afară
Din boarta raiului burtoasă
Că mă nădușesc de fum și pară
Și **n-aș/naș** vrea sufletul aici să-mi iasă!
Mai bine slugă în tindă de raiu,
Decât pe tronul iadului craiu!

Ion Budai Deleanu - Țiganiada"

- Zău dacă **n-aș/naș** vrea să fiu acum acolo - spuse Joe.

- Și eu la fel, zise Huck. Ce **n-aș/naș** da să știu cine-i acela de s-a-necat!

Mark Twain - „Aventurile lui Tom Sawyer"

Și abia atunci luă în seamă geamul deschis, crengile zarzărului. Se deșteptă de-a binelea. Încălecând pervazul ferestrei, se aplecă spre crengi și le zise:

- **N-ai/nai** înflorit încă! Lasă că nu cade bruma!...

Ionel Teodoreanu - „Ulița copilăriei"

Tăcută e valea-nflorită
Și-un **nor/n-or** ca o pânz-aurită
Se duce spre-apus.

George Coșbuc - „În miezul verii"

Maică, dacă nu ne crezi,
Ieși afară de ne vezi
Că de frig **ne-am /neam** făcut verzi
Ca și iarba din livezi.

„Colindă de Crăciun"

Și să fie această casă
Întru toate mai aleasă
Tot cu mană
Și cu hrană
Din **ne-am/neam** în **neam/ne-am**
Din sămânție-n sămânție,
Și așa până-n vecie !

„Plugușorul"

- **N-a /na** uitat învățătura, **na/n-a** uitat cum trebuie să vorbească, spuse Baloo și chicoti plin de mândrie. Când te gândești că-i așa de tânăr și că totuși și-a amintit vorbele vrăjite, chiar cele ale păsărilor...

Rudyard Kipling - „Cartea junglei"

Cine știe dacă în vreun colț îndepărtat de lume, pe care **noi/n-oi** nu l-am descoperit , **n-or/nor** fi trăind poate făpturi și mai uriașe decât acest **neam/ne-am** de uriași?

Jonathan Swift - „Călătoriile lui Guliver"

Scanned with OKEN Scanner

..Dacă **n-aș/naș** fi corb, ci om ca tine, m-aș stabili în acest oraș în care știința e stăpână. Aș sta zi și noapte într-o odaie ticsită cu cărți și aș învăța tot ce e scris în ele. Nu ți-ar plăcea și ție să faci același lucru?

Selma Lagerlöf - „Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia"

Și-acum ar vrea un **neam/ne-am** călău
S-arunce jug de gâtul tău:
E rău destul că **ne-am/neam** născut
Mai vrem și-al doilea rău?

George Coșbuc - „Decebal către popor"

După ce **ne-am** pus bine-rău gura la cale, **ne-am/neam** covrigit împrejurul focului...

Ion Creangă - „Amintiri din copilărie"

Tu ai pe-ai tăi! De **nai/n-ai** pe nimeni,
Te lupți pe seama tuturor.

George Coșbuc - „Lupta vieții"

- Fănică! **n-aș/naș** voi să mă răzbuni, aș voi să mă scapi...

Ion Luca Caragiale - O scrisoare pierdută"

În ziua aceea nu era nici un **ner/n-er**.

Gala Galaction - „La Vulturi"

Fără să se știe când, copiii se așezaseră cu vremea unul lângă altul, după fire și după **neam/ne-am**. Cei trei frați vitregi Paraschiv, Nilă,și Achim stăteau spre partea din afară a tindei, ca și când ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară.

Marin Preda -„Morometii"

....Dintr-un măr ne săturam
Doru jos **nă-l/năl** așterneam
Cu dragostea ne-nveleam...

Doină

- De ce vă ascundeți ?
-Nu **ne-am/neam** ascuns, dar din întâmplare nu **ne-am/neam** întâlnit cu nimeni.

Ioan Slavici -„Moara cu noroc"

Țăranii se uitară lung și plecară.Ajungând la poartă începură să se întrebe :
- Ce fel de vorbă fu aia, a cucoanei, mă **ne-a/nea** ăsta?

„Povești, snoave și legende"

Noi/n-oi, cum a plecat bunicul, a doua zi,**ne-am/neam** dus la școală.

Ion Creangă -„Amintiri din copilărie"

Cu capul în poala bunicii nici o dată **n-aș/naș** fi putut asculta un basm întreg.

Barbu Șt. Delavrancea -„Bunica"

A îmbrăcat haine **noi/n-oi**
Și-au ținut de joi până mai apoi.

Iuliu Zanne -„Proverbele românilor"

Scanned with OKEN Scanner

Naș/n-aș vrea să credeți că m-am molipsit și eu de boala tarasconeză și că vă mai vând și gogoși dar sunt convins că spun numai adevărul...

Alphonse Daudet -„Extraordinarele aventuri ale lui Tartarin din Tarascon"

De-o soartă amară **n-or/nor** scăpa !

Sofocle -„Antigona"

A doua zi dimineața soarele era ascuns sub un **nor/n-or** și ei purceseră la drum, fiind încredințați că o iau pe drumul potrivit.Dar trecuseră zile și zile și nu vedeau în fața lor decât câmpul.

- De bună seamă că **ne-am/neam** rătăcit, spuse Sperie-Ciori.

L.Frank Baum -„Vrăjitorul din Oz"

Pe vârf nu se găsește un pic de **ne-a/nea**, încât pare a fi deasupra norilor.

Dimitrie Cantemir -„Descriptio Moldaviae"

Naș/n-aș fi crezut că e mama Maitreyiei, ci mai degrabă sora ei cea mare, într-atât era de tânără, de proaspătă și de timidă.

Mircea Eliade -„Maitrey"

Credința **ne-am/neam** plătit-o cu trei luni de dureri !
Dreptatea **noi/n-oi** o cerem!..tu **nai/n-ai** dreptul s-o ceri
Când țara-i chiar prin tine adusă la peire..

Vasile Alecsandri -„Despot-Vodă"

Pe **n-oi /noi ne-a/nea** cam scurtat...
Boier, răzăș, țăran supus, era totuna în fața lui.

Barbu Șt. Delavrancea -„Apus de soare"

Și noi **ne-am/neam** dus cu Dumnezeu
Neam/ne-am dus cu voie bună.

Vasile Alecsandri -„Peneș Curcanul"

...Care **naș/n-aș** n-ar veni cu voie bună să te ajute să termini cu necazul?

„Povești, snoave, legende"

Un leu din Atlas la Tarascon! **Neam/ne-am** de neamul lor nu pomeniseră tarasconezii așa ceva. Auzi, un leu și încă din Atlas !

Alphonse Daudet -„Extraordinarele aventuri ale lui Tartarin din Tarascon"

Într-un târziu am ajuns în Fărcașa unde **ne-a/nea** fost și masul.

Ion Creangă -„Amintiri din copilărie"

La această întrebare, Corbul, pășind primul înainte, îi pipăi pulsul lui Pinocchio. Apoi îi pipăi nasul și pe urmă degetul cel mic de la picior. După ce-l pipăi bine, bine, rosti pompos următoarele cuvinte:

- După părerea mea, prichindelul e mort de-a binelea. Dar dacă din nefericire **n-a/na** murit, atunci mai mult ca sigur că trăiește încă !

Carlo Collodi -„Pinocchio"

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- Pentru nimica în lume **n-aș/naș** vrea să te nenorocesc, zise Dorothea, așa că îți spun rămas bun.

L.Frank Baum -„Vrăjitorul din Oz"

- E prea amară doctoria,nu pot s-o beau!
- Cum poți să spui așa când nici măcar **n-ai/nai** gustat-o?

C. Collodi -„Pinocchio"

- Măi băiatule, cine-ți dă ție boi, car, lemne,ca să-ți faci casă ?
- Am un **n-aș/naș** bogat.

„Povești, snoave, legende"

Fetița îi spuse: Ce vezi acum **n-ai/nai** să uiți niciodată...**Nai/n-ai** văzut că de cum adie un vânticel, oricât de lin, ele se apleacă una spre alta și își mișcă frunzele verzi?

Hans Christian Andersen -„Florile micuței Ida"

Ce frumos cânta la **nai /n-ai.N-ai/nai** fi crezut că-i băiatul acela.

Petre Ispirescu -„Povestiri"

De funinginea marilor orașe fugeau repede. În zare piscurile de **nea/ne-a** sângerau în amurg.

Mateiu I. Caragiale -„Craii de Curtea-Veche"

Avem nădejdea în Dumnezeu, dacă soarta **nea/ne-a** aruncat aici și **nea/ne-a** oropsit.

Liviu Rebreanu -„Pădurea spânzuraților"

...Nu știu de ce, te căutam pe tine și tu parcă ai fi știut, ai ieșit de unde te pitiseși, te-ai uitat la mine și ai luat-o la fugă spre fânarul lui **nea/ne-a** Matei...

Marin Preda -„Delirul"

Te duci și ani de suferință
N-or/nor să te vadă ochi-mi triști,
Înamorați de-a ta ființă,
De cum zâmbești, de cum te miști.

Mihai Eminescu - „Te duci..."

- Fără îndoială, domnii mei, veți fi auzit despre inundațiile anuale ale fluviului **Nil/ni-l**.

Gottfried August Bürger -„Baronul Münchhausen"

De urat am mai ura
Dar ne temem c-om însera
Și nu suntem de ici, colea
Ci suntem de peste Prut
Și **neam/ne-am** lăsat mămăliga pe fund...

„Colindă"

- Îl vei cunoaște cum îl vei vedea; îmbrăcat cu anteriu și giubea.
- Ca un lăutariu ? Nu cumva are și **nai/n-ai** ?

Vasile Alecsandri -„Agachi Flutur"

O,de **n-ai/nai** fi mai înrudit cu moartea
decât cu viața,
mi-ai vorbi.

Lucian Blaga - „ Psalm "

Scanned with OKEN Scanner

El însă **ne-a/nea** arătat ușa cu mâna, iar noi am plecat singuri.

Hector Malot - „ Singur pe lume "

Nu **ne-a/nea** sărutat niciodată pe frunte ca atunci, plângând și râzând, fără să poată vorbi.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

- Nu pot pricepe, nobilă prințesă, cum poate fi cineva trist când firea l-a înzestrat cu o frumusețe atât de strălucitoare și este dintr-un **neam/ne-am** atât de ales.

Charles Perrault - „ Motanul "

Și toate plâng cu tine
Și toate le-nțeleg
Că-n versul tău cel jalnic
Vorbește-un **neam/ne-am** întreg.

George Coșbuc - „ Doina "

A fost un oraș bogat și hărăzit să aibă parte de cele mai mari bucurii, însă din nefericire locuitorii lui au dat în boala trufiei și luxului. Drept pedeapsă, orașul Vineta a fost înecat de un potop și scufundat în mare. Locuitorii lui **nor/n-or** mai vedea străzile și casele. Totuși, orașul nu poate fi distrus. Într-o noapte, o dată într-un veac, se ridică din fundul mării în toată splendoarea lui și rămâne la suprafață o oră în cap.

Selma Lagerlöf - „Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia"

Ai înțeles diferențele gramaticale.

Ai lucrat atent și conștiincios.

Meriți nota 10 !

Când se scrie **pun**...

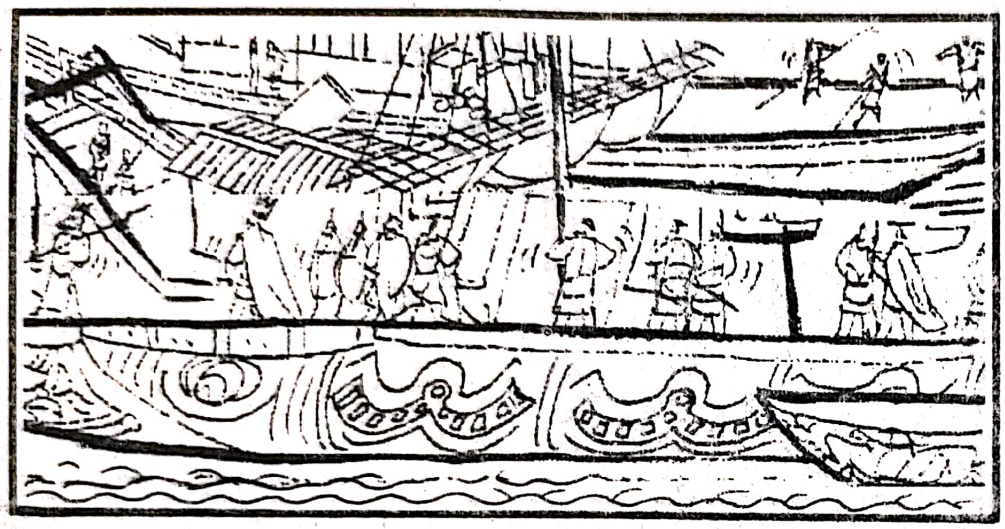

Și flotele puternice ș-armatele făloase,
Coroanele ce regii le ***pun*** *pe fruntea lor...*

Mihai Eminescu - „ Împărat și proletar "

☞ **Pun se scrie fără cratimă deoarece indică un cuvânt care are înțeles deplin. El este verb la modul indicativ prezent, pers. I, singular și a III-a plural.**

Mi se părea că sosise clipa **că-i pun** și eu întrebarea care de la început mă ardea pe suflet.

Hector Malot - „ Singur pe lume "

Numai pe tine te am trecătorul meu trup
și totuși
flori albe și roșii eu **nu-ți pun** pe frunte și-n plete...

Lucian Blaga - „ Dați-mi un trup voi munților "

Iată-l! **Pun** rămășag că el este!

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Vorbesc și **pun** la cale garoafele din glastră...

Dimitrie Anghel - „ Cântec "

Iată-i iepurii. nebunii,
Coarne-n cap **își pun**.

George Coșbuc - „ Chindia "

Iar dă crâcimărițe și crâcimari,
Pe-aceia **pun** și-acolo să fie
Care din drepte măsuri și mari
Au făcut mai mici prin vicleșie
Ș-au băgat vrăjituri și apă în vin
Sau măsura n-au făcut-o deplin.

Ion Budai Deleanu - „Țiganiada "

Paul se întoarce, vede o piatră îndreptându-se spre el și se ferește. Din fericire, caii au trecut de cotitura drumului și îl **pun** la adăpost de pietre.

Paul Vaillant-Couturier - „ Copilărie "

Exemple din vorbirea curentă

Pun rămășag.
Pun piciorul în prag.
Pun la cale .

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie p-un

Veverița, de mirare,
Când e-n vârf de fag,
Când p-un ram, când pe-altul sare.

George Coșbuc - „ Chindia “

☞ *P-un* se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: *p* (*pe*) - prepoziție căreia i-a căzut vocala și *un* - care poate fi:

- articol nehotărât;
- numeral cardinal.

Era să plec la Neamțu... M-ar fi murat ca **p-un** câine.

Barbu Șt.Delavrancea - „ Apus de soare “

Tu-n temniță m-ai băgat
Și m-ai ținut nemâncat,
Nemâncat, neadăpat,
Ca **p-un** mare vinovat.

Balada lui Corbea

Se duseră acasă la dânsa, unde Gheonoaia ospătă pe Făt- Frumos și-l omeni ca **p-un** călător.

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte “

Și iată-mă, săracul,
Să-i duc o poștie sacul
P-un singur sărutat!

George Coșbuc - „ Rea de plată “

P-un picior de plai
Pe-o gură de rai.

Mioriţa

Rareș plecă adineauri... Unde-o fi plecat?
- Se ducea **p-un** dereș de nu i se vedeau picioarele.
Unde? Nu știu.....

Barbu Șt.Delavrancea - „ Apus de soare “

Exemple din vorbirea curentă

Îl privește ca **p-un** nimic.
Nu-ți ajunge nici **p-un** dinte.

Mai puteți găsi și alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **sa**...

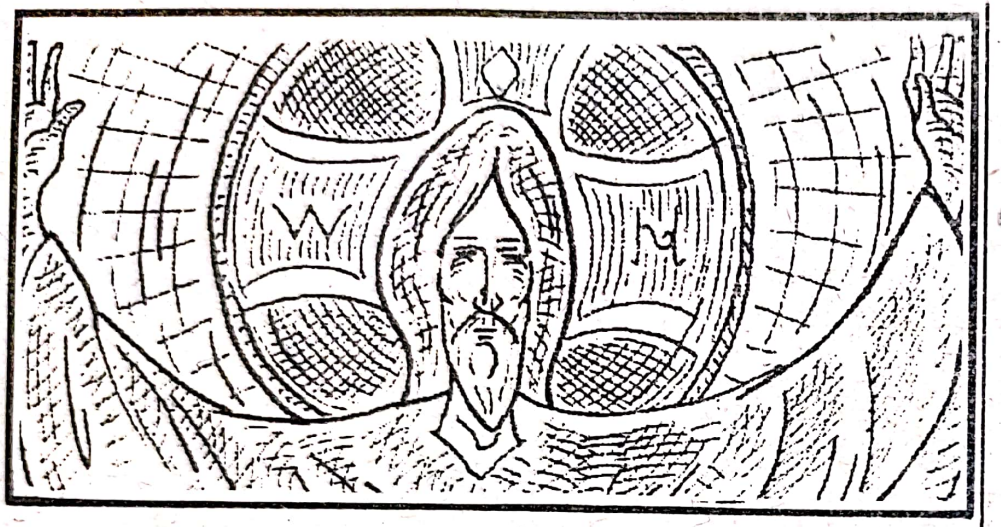

*Și găseau astfel în Iisus o pricină de poticnire. Dar El le-a zis: Nicăieri nu este prețuit un prooroc mai puțin decât în patria **Sa** și în casa **Sa**.*

Și n-a făcut multe minuni în locul acela din pricina necredinței lor.

Biblia sau Sfânta Scriptură

☞ **Sa se scrie fără cratimă deoarece are înțeles deplin; el este pronume sau adjectiv posesiv - *(a) sa*.**

Mihnea se văzu deodată năpustit de toată curtea și de toată oștirea **sa**.

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-Vodă cel Rău “

Din slujba **sa** părintele trăgea puțin folos.

Ioan Slavici - „ Popa Tanda “

Ia să vedem, nu poate găsi printre noi atâția bani cât să-și plătească biletul la Cordova, la mamă-**sa**?

Edmondo de Amicis - „ Cuore “

Astfel zise și pe gânduri
Pleacă: pe vrăjmași distrug.
Bate turcii-n două rânduri,
Scapă țara **sa** de jug.

Dimitrie Bolintineanu - „ Radu de la Afumați “

A doua zi, Tarasconul, de la mic la mare, nu mai vorbea decât despre întâmplarea **sa**.

Alphonse Daudet - „ Extraordinarele aventuri ale lui Tartarin din Tarascon “

Fericit, măreț acela care sub un falnic soare
Pentru Patria **sa** moare,
Nemurire moștenind.

Vasile Alecsandri - „ Deșteptarea României “

Exemple din vorbirea curentă

Mama **sa** era bucuroasă că e cuminte.
În casa **sa** era curat.
Povestea **sa** era mai frumoasă.

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **s-a**

Când prin crengi ***s-a fi ivit***
Luna-n noaptea cea de vară
Mi-i ținea de subsuoară
Te-oi ținea de după gât.

Mihai Eminescu - „ Floare albastră "

☞ **S-a se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o silabă: *s* pronume reflexiv; *a* - verb auxiliar care servește la formarea timpului perfect compus și a viitorului forma populară.***

Înainte de toate **s-a zidit** înțelepciunea și înțelegerea minții este din veac.

Biblia sau Sfânta Scriptură

S-a pierdut pe-o cărăruie-n nesfârșit și nu-și găsește drumul înapoi.

Lucian Blaga - „ La mare "

El **s-a născut** pe un pământ glorios, care a dăruit Italiei atâția oameni iluștrii.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

S-a înțeles cu stăpâna casei despre brodatul draperiilor.

I.Al.Brătescu-Voinești - „ În lumea dreptății "

După ce ascultat sfânta slujbă, **s-a coborât** din strană, **s-a închinat** pe la icoane și, apropiindu-se de racla Sf.Ioan cel Nou, **s-a plecat** cu mare smerenie și a sărutat moaștele sfântului.

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpușneanu "

S-a dat jos din pat întâi cu piciorul stâng.

Iuliu Zanne - „ Proverbele românilor "

Exemple din vorbirea curentă

S-a îmbătat cu apă rece.
S-a făcut luntre și punte.
Las' că **s-a întoarce** ea roata...

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **săi**...

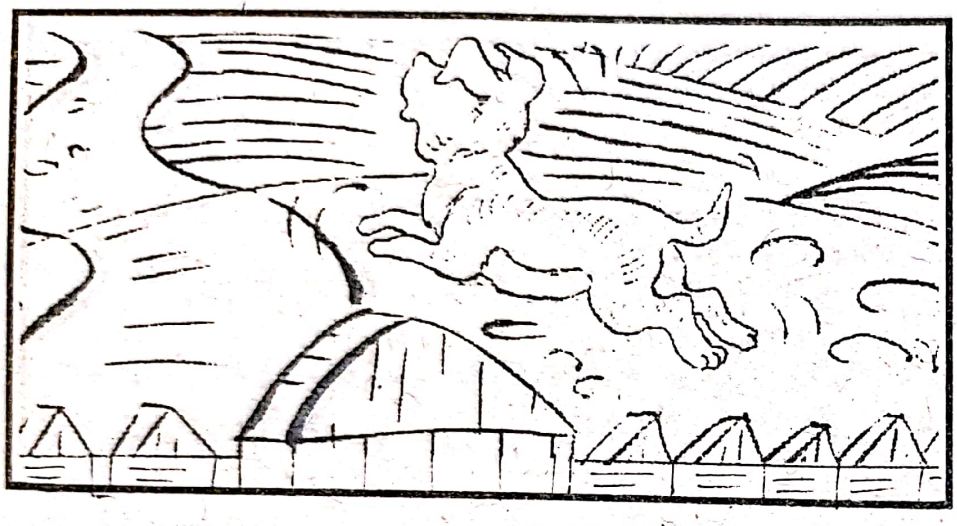

A sărit apoi peste poarta înaltă și a fugit, nebun, după ***ai săi.***

Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă “

☞ **Săi se scrie fără cratimă deoarece indică un cuvânt cu înțeles deplin. El este pronume sau adjectiv posesiv. Scrierea cu cratimă i-ar rupe sensul.**

Mulți din turci sunt siliți a se arunca în baltă, unde își aflară moartea. Sinan însuși, târât de **ai săi**, căzu călare de pe pod în baltă.

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul “

De ce se teme de dânsul acest pui de eschimos? Nu știa că el e prietenul și bucuria copiilor? În amintirea prietenilor **săi** mici, de departe, Fram întinse laba spre creștetul puiului de eschimos.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Copiii de casă se răspândise fiecare pe la părinții **săi**.

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-vodă cel Rău “

Într-o zi floarea îi povestea prințului despre cei patru spini **ai săi.**

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinț “

Niculăiță nu mai poate dormi; iese în curte. **Ai săi** nu l-au auzit când a deschis ușa.

I.Al.Brătescu-Voinești - „ Niculăiță Minciună “

Cristea vistiernicul nu poftea să intre cu alți cai în Suceava, decât cu **ai săi**.

Mihail Sadoveanu - „ Frații Jderi “

După-masă își luă rămas bun de la oaspeții conacului, de la părinții **săi**, de la Ioana; îi sărută mâna de față cu ceilalți. Apoi fugi afară.

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

Exemple din vorbirea curentă

Ai săi sunt cei mai frumoși cai.

Ca și colegii **săi**, Mircea a luat examenul.

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie **să-i**

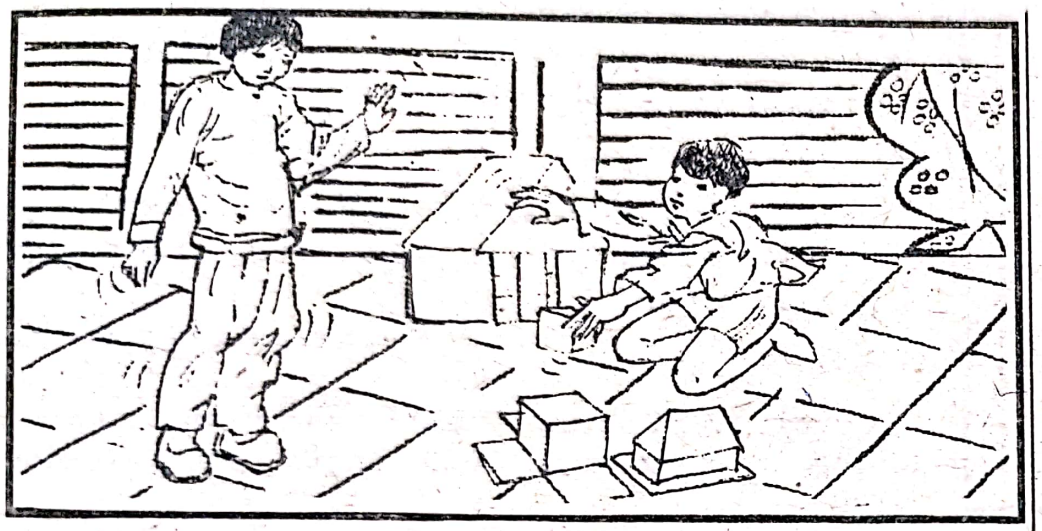

- N-are horn, zise Peter. Trebuie ***să-i facem*** *și horn.*

- Negreșit, hotărî John, dându-și ifose, nu se poate casă fără horn.

James M.Barrie - „ Peter Pan "

☞ **Să-i se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: *să* - conjuncție; *i* - pronume personal, pers. a III-a, singular, cazul dativ sau plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată.**

Când era destul de mare, puse **să-i facă** un buzdugan de fer și îl aruncă în sus de despică bolta cerului.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

Poate meșteșugul **să-i dea** de căpătâi, că nu-i de școală, e copil sucit.

Ion Luca Caragiale - „ Cănuță, om sucit "

Flăcăului începură **să-i tremure** genunchi de-atâta greutate.

Frații Grimm - „ Cele trei fire de aur ale lui Scaraoschi "

Lui Crypto, regele ciupearcă
Lumina iute cum **să-i placă?**

Ion Barbu - „ Riga Crypto și lapona Enigel "

Deși la început se arătă ostil, cu vremea începu **să-i placă** să fie alintat. Stăruia însă ceva de care nu se putea dezbăra: mârâitul.

Jack London - „ Colț Alb "

Priam îl roagă plin de umilință, în vreme ce în barba sură lacrimi îi lunecă șiroaie, **să-i dea**-napoi trupul lui Hector.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului "

Exemple din vorbirea curentă

Să-i spunem și lui.
Să-i dăm cartea.
De ce **să-i scriem?**

Când se scrie **şal**...

Ioana, zgribulită într-un ***şal****, cu capul descoperit, îl aştepta pe scări: ca şi odinioară, când o întâlnise tot acolo.*

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei “

Şal se scrie fără cratimă deoarece este un singur cuvânt care are înţeles deplin: substantiv comun, neutru, singular, nearticulat. Scrierea cu cratimă i-ar rupe sensul.

Călător cu punga plină
Şi cu **şal** la cap legat,
Să-mi mai cerc astă rugină
Şi să-mi fac bani de iernat.

Vasile Alecsandri - „ Cântec haiducesc “

Era soţia inginerului (Strimati Devi Indira) îmbrăcată într-o sari albastră, cu **şal** albastru muiat în aur şi cu picioarele goale, tălpile şi unghiile înroşite.

Mircea Eliade - „ Maitreyi “

Sonia se ridică de pe divan alene, cu mişcările învăluite în moliciunea somnului şi în căldura soarelui , ca în faldurile unui **şal** veneţian.

Ionel Teodoreanu - „Ulița copilăriei “

În cap avea un cauc de **şal** a cărui culoare nu se putea distinge din cauza peticelor de diferite materii cu care era cârpit.

Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi şi noi “

- Ce îndrăzneală, iar plouă! strigă Gavroche. Asta nu mai îmi place! Dar la urma urmelor, atâta pagubă! adăugă el, privind cum cerşetoarea se înfăşura în **şal**.

Victor Hugo - „ Gavroche “

Exemple din vorbirea curentă

Se poartă **şal** de mătase.
Mi-am cumpărat un **şal** de caşmir.

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie ş-al

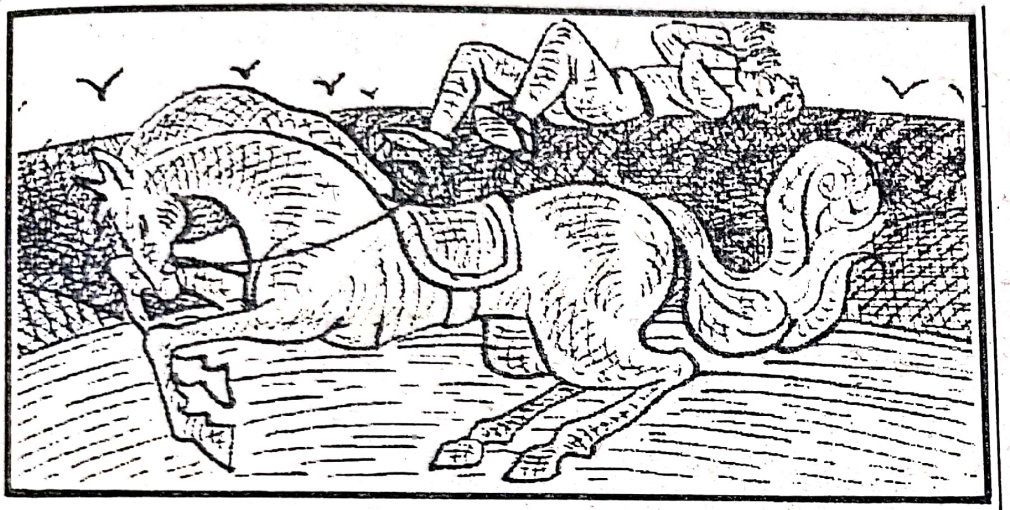

Primul încercă să încalice fratele cel mare, dar mânzul îl aruncă cât colo. ***Ş-al dolea*** *păţi la fel.*

„Poveşti, snoave, legende"

☞ **Ş-al se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: ş (şi) - conjuncţie; al - articol genitival-posesiv.**

Aşa gătită, se duse tocmai în grâu. Când o auzi că vine strigă:

- Cine-i acolo? Grâul e al meu!
- Ba **ş-al meu**, că-ţi sunt nevastă.

„Poveşti, snoave, legende"

Lung e drumul codrului
Tot aşa **ş-al dorului**.

Doină

Drumeţii îi întrebară ce au în care.
- În al meu e porumb, zise fratele cel mare.
- **Ş-al meu** are mălai, zise fratele mezin.

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui "

Ar fi să spunem totuşi că fiul lui Apolo **ş-al muzei** Caliopa s-a ndrăgostit de-o nimfă. Se chema Euridice; şi-n ochii ei cei verzi privea Orfeu cu nesaţ zile şi nopţi de-a rândul.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului "

Cu săgeata-i otrăvită
A sosit ca să mă certe
Fiul cerului albastru
Ş-al iluziei deşerte.

Mihai Eminescu - „ Kamadeva "

Exemple din vorbirea curentă

Este şi al meu **ş-al clasei.**

Mai ştiţi şi alte exemple?

Când se scrie **şale**...

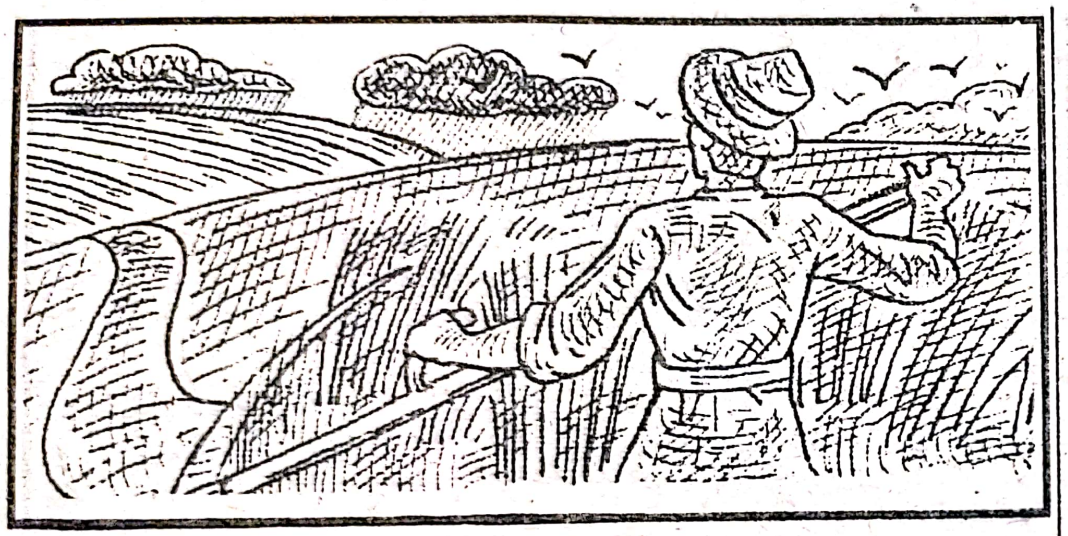

Acum Ion cosea din răsputeri. Brazdele se prăvăleau, drepte, grele, mirositoare. Când răsări soarele, roşu şi somnoros, Ion simţea o amorţeală uşoară în **şale** *şi degetele parcă i se încleştau pe codiriştea coasei.*

Liviu Rebreanu - „ Ion "

☞ **Şale se scrie fără cratimă deoarece indică un cuvânt cu înţeles deplin: substantiv comun feminin, nearticulat, nu are formă decât pentru plural.**

Chiondârâş
Căta la cale
De pe **şale**
Când la deal şi când la vale
Curgeau betele târâş.

Ion Barbu - „ După melci "

Toţi băieţii se îndoiră de **şale** numaidecât, uitându-se la ei cu capul în jos.

James M.Barrie - „ Peter Pan "

Să cari în spinare o povară mai ca lumea ai putea? Sau ai durere de **şale**?

Fraţii Grimm - „ Croitoraşul cel Viteaz "

Unul avea mâini ciumpăvite, altul avea **şale** rupte, iar alţii erau cu dinţii scoşi...

Rabelais - „ Gargantua "

- Da, şopti şi Mihai, îşi caută steaua...

Mary Poppins se îndreptă deodată din **şale** cu o tresărire. Privirea depărtată i se stinse din ochi şi tot trupul i se încordă.

P.L.Travers - „ Mary Poppins "

Veneau de toată mâna: prostime, târgoveţi,
Dervişi cu faţa suptă de veghi, aduşi de **şale**
Pierduţi între pufoase şi falnice paşale...

Ion Barbu - „ Nastratin Hogea la Isarlâc "

Exemple din vorbirea curentă

Au durere la **şale**
Se îndreaptă de **şale**.
Radiografie pentru durerea de **şale**.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **ș-ale**

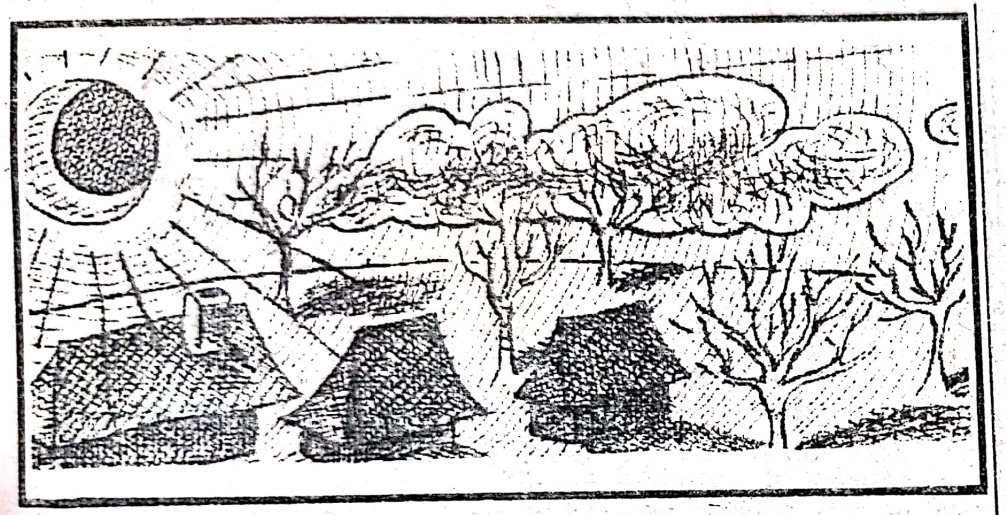

Cu gândiri și cu imagini
Înnegrit-am multe pagini;
Ș-ale cărții, ș-ale vieții,
Chiar din zorii tinereții.

Mihai Eminescu - „ Cu gândiri și cu imagini "

☞ **Ș-ale se scrie cu cratimă deoarece indică două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă: ș (și) - conjuncție; ale - articol genitival - posesiv.**

Norii se răriseră și luna plină, ieșind pe ici, pe colo în câmpul senin al cerului, arunca umbrele caselor **ș-ale copacilor** desfrunziți ca o mreajă nesfârșită pe fața pământului.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc "

Ș-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot,
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) "

Unul altuia îl spune, Dunărea se-nștiințează,
Ș-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Grigore Alexandrescu - „ Umbra lui Mircea . La Cozia "

Către țărmul dimpotrivă, se întind, se prelungesc
Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mânăstirei în cadență îl izbesc.

Grigore Alexandrescu - „ Umbra lui Mircea. La Cozia"

Cuiburile găștelor erau inundate. Apoi au fost sub apă **ș-ale lebedelor**.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Exemple din vorbirea curentă

- Florile mele au înflorit.
- **Ș-ale mele**.

Puteți alcătui un mic dialog în care să folosiți atât cuvântul șale, cât și omofonul său?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **sar** ...

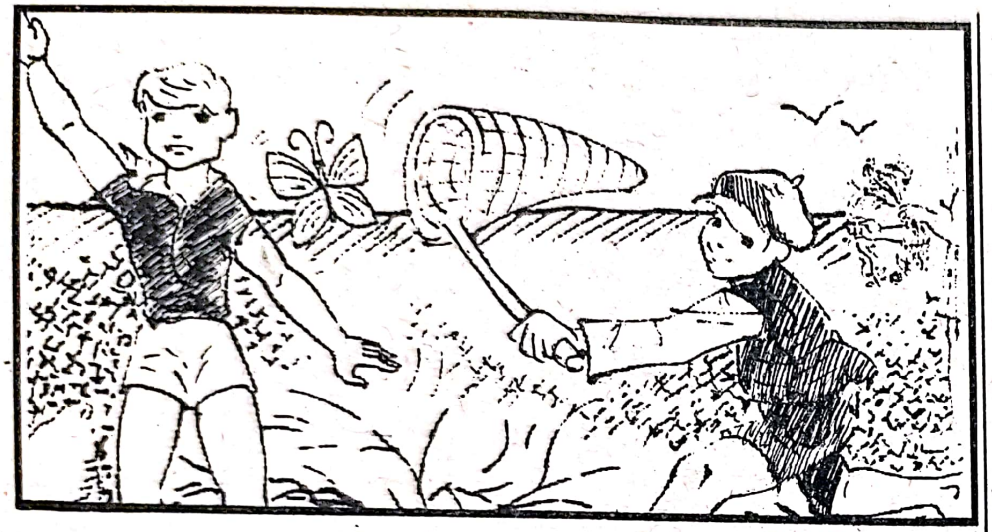

Iar copilaşii veseli, cu peptul dezgolit,
*Aleargă, **sar** în cale-i şi-i zic:*
- Bine - ai sosit!

Vasile Alecsandri - „ Oaspeţii primăverii “

☞ **Sar se scrie fără cratimă deoarece este un cuvânt cu sens deplin. El este verb,la indicativ, prezent, pers.I sing. şi a III-a plural sau la modul conjunctiv.**

...Ş-odată şi **sar** în ogradă, mă înfăţoşez dinaintea mamei, aşa chipeş cum eram, îi apuc mâna cu sila, o sărut...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Ele **sar** în bulgări fluizi peste prundul din răstoace
În cuibar rotind de ape, peste care luna zace.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

Râd şi **sar** într-un picior,
Se-nvârtesc şi ţipă-ntruna
Mai cu zor.

George Coşbuc - „ Iarna pe uliţă “

Sunt gâze şi gângănii
Ce **sar** mereu şi fac
Mătănii,
Când trec prin dreptul meu.

George Topârceanu - „ Rapsodii de vară “

Iată-ne la fierărie; focul arde şi fierarii bat fierul cu ciocanul şi scânteile **sar** în toate părţile.

Hans Christian Andersen - „ Crăiasa Zăpezii “

Dar nu merg pe drum, de ruşine să nu întâlnesc vrun om, ci **sar** în grădina lui Costache şi merg tupiluş prin păpuşoi.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Exemple din vorbirea curentă

Îmi place **să sar** coarda.
Nu **sar** în foc pentru asta.
Sar în ajutor.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **s-ar**

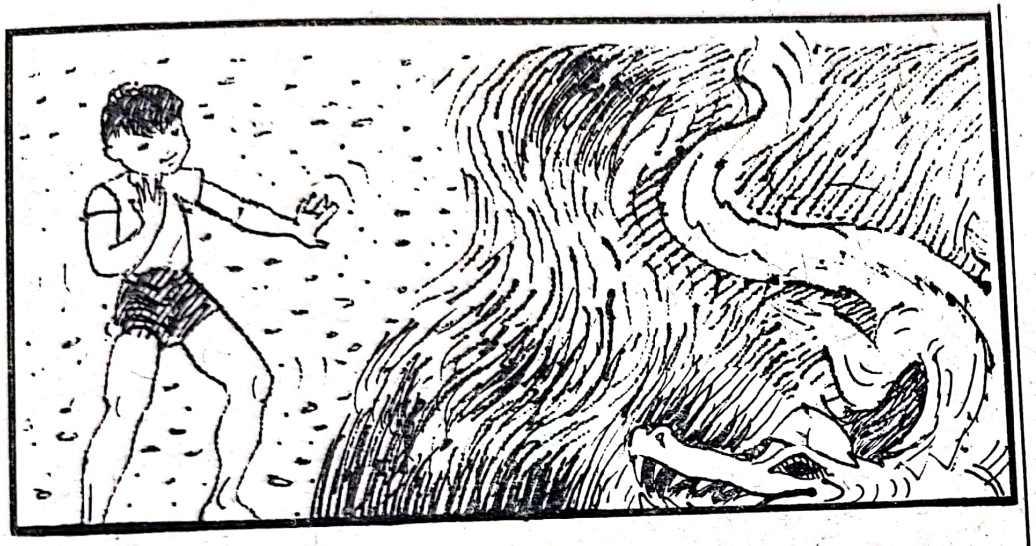

Crocodilul se ţinea scai de el. Dacă **s-ar** *fi întâmplat în altă zi,* **s-ar fi veselit** *pe seama piratului.*

James M.Barrie - „ Peter Pan "

☞ **S-ar se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într- o singură silabă: s - pronume reflexiv, forma neaccentuată; ar - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea modului condiţional- optativ.***

De-ar şti omul ce-ar păţi
Dinainte **s-ar păzi.**

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

- Draga mamei, orice ţi **s-ar întâmpla**, cată să fii întotdeauna bună şi cu sufletul curat.

Fraţii Grimm - „ Cenuşăreasa "

Piciorul **s-ar fi putut** salva dacă băiatul nu l-ar fi forţat.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Colţ-Alb mârâi şi mârâi, atrăgând atenţia stăruitor. În felul acesta, el vestea că e gata să răspundă la orice rău i **s-ar face.**

Jack London - „ Colţ Alb "

Ce **s-ar fi ales** de câini şi de Sufleţel?

Hector Malot - „ Singur pe lume "

Şi când se gândea cum **s-ar bucura** Safta, dac-ar afla că feciorul ei are să fie dascăl, ochii i se umpleau de lacrimi.

Ioan Slavici - „ Budulea Taichii "

Din sânul veciniculuiieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de **s-ar stinge**-n cer
S-aprinde iarăşi soare.

Mihai Eminescu - „ Luceafărul "

Exemple din vorbirea curentă

S-ar duce la teatru dacă, ar avea bilet.
Nu **s-ar mişca**, Doamne fereşte!

Mai ştiţi şi alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **sau**...

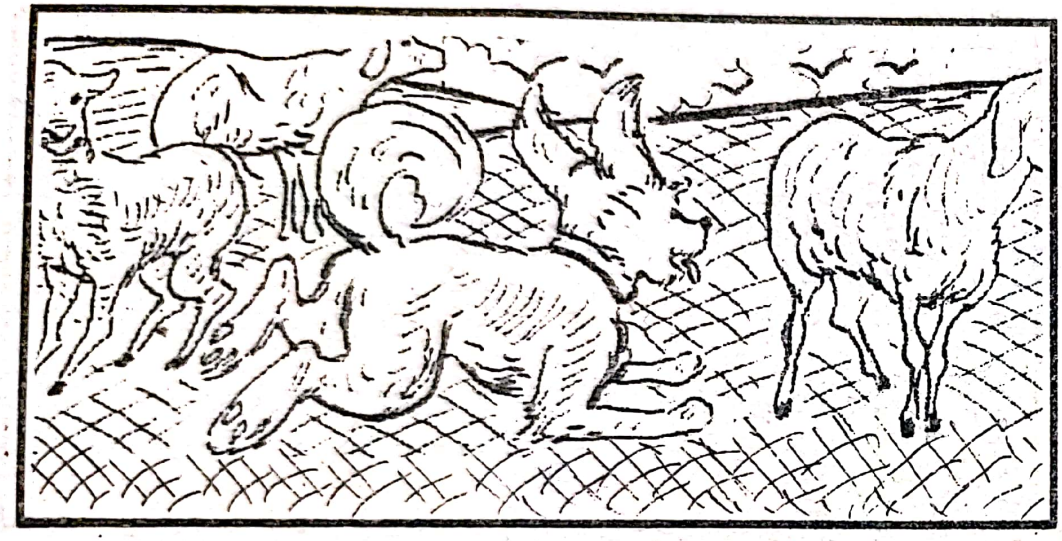

Mi-e scump ca un copil, urmă el, că-i vrednic și mintos, minune mare! Adună oile risipite și le veghează mai dibaci ca unul din noi. Nu știe ce-i lenea **sau** *delăsarea...*

Vasile Voiculescu - „ Ciobănilă "

☞ **Sau se scrie fără cratimă deoarece este un cuvânt care are înțeles deplin .Este conjuncție.**

Deși erau necontenite jalbele obștei pentru jefuirile lui Moțoc, Lăpușneanu **sau** nu răspundea, **sau** nu le asculta.

Costache Negruzzi-„Alexandru Lăpușneanul"

Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei **sau** ce gândesc?

Mihai Eminescu-„Scrisoarea I"

Așa-s gârlele noastre pe aici .Mai tot anul le treci cu piciorul **sau** chiar seacă de tot.

Liviu Rebreanu-„Răscoala"

Se oprise **sau** nu se oprise ?N-avea rost să-l mai aștepte.

Marin Preda -„Morometii"

Asemenea proaspete, vii și păstoase
și lucii culori se mai văd
doar în stemele țărilor
sau la ouă de păsări.

Lucian Blaga-„Mirabila sămânță"

Să mă ierți și să mă iubești pentru că toți ne iubim țara, toți suntem români... mai mult **sau** mai puțin onești...

Ion Luca Caragiale - „ O scrisoare pierdută"

Vii din înalte ceruri **sau** ieși din adâncime,
O, frumusețe?

Charles Baudelaire - „Imn frumuseții"

Exemple din vorbirea curentă

Înveți **sau** te joci ?
E din piele **sau** e din plastic ?
Sau în căruță **sau** în teleguță !

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie **s-au**

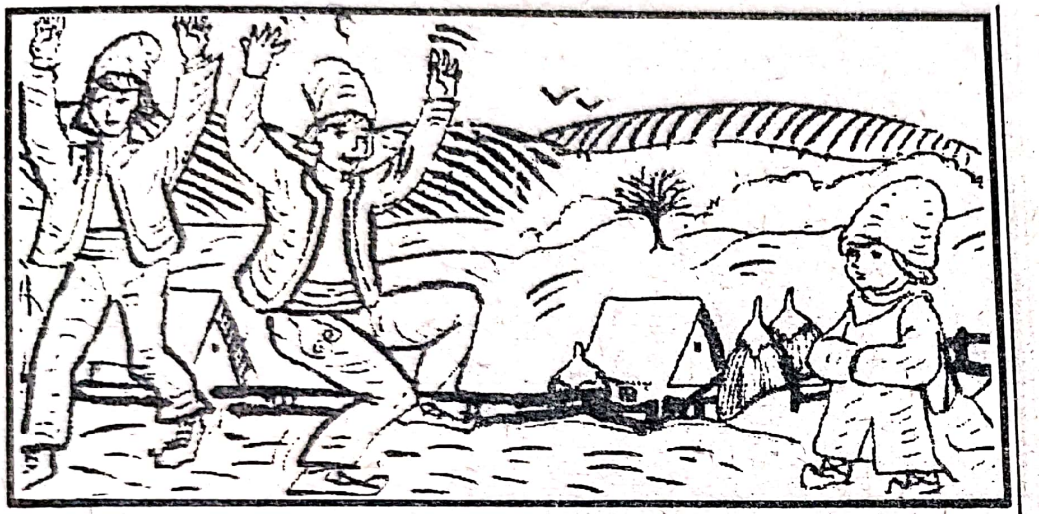

Unii'l iau grăbit la vale
Alții-n glumă parte-i țin
Uite-i, fără pic de vin
***S-au jurat** să-mbete-n cale*
Pe creștin.

George Coșbuc - „ Iarna pe uliță "

☞ **S-au se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într- o singură silabă: *s* - pronume reflexiv, forma neaccentuată și *au* - verbul auxiliar *a avea* care servește la formarea timpului perfect compus.***

Românii- au isprăvit războiul
Că **s-au** bătut nebuni.

George Coșbuc - „ Trei doamne și toți trei "

S-au mistuit de nu se știe ce **s-au mai făcut.**

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

S-au ivit pe rând în soare
Jos, la capătul potecii,
Turma albă de mioare,
Noatinele și berbecii.

George Topârceanu - „ Balada munților "

Azi dimineață, la noi la școală, **s-au petrecut** două evenimente.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Omul sărac și mai are și mai rabdă. Iară cu capul se lucrează mai greu decât cu sapa și cu furca. Dar toate **s-au făcut** și **s-au terminat.**

Ioan Slavici - „ Popa Tanda "

Exemple din vorbirea curentă

S-au dus la stână și-au nimerit vinerea.
S-au întors acasă.
Nu **s-au supărat** din asta.

Scanned with OKEN Scanner

6 recapitulăm

PUN / P-UN **SA / S-A** **SĂI / SĂ-I**

ŞALE / Ş-ALE **SAR / S-AR** **SĂU / S-AU**

Anulaţi varianta incorectă şi explicaţi de ce aţi optat pentru cealaltă.

Iată vine nunta-ntreagă vornicel e-un grierel,
Îi **sar/s-ar** purici înainte cu potcoave de oţel;
Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste)“

Dându-mi din ochiul tău senin
O rază din-adins,
În calea timpilor ce vin
O stea **s-ar/sar** fi aprins.
Mihai Eminescu - „ Pe lângă plopii fără soţ“

Şi se-ncinge-o veselie,
Toate **sar/s-ar** mereu,
Flori şi ierburi din câmpie,
Vânt şi flori şi rândunele
Vesel, de-aş putea cu ele,
M-aş juca şi eu!
George Coşbuc - „ Chindia “

Tare s-ar/sar fi mâhnit în sufletul său şi **sar/s-ar** fi jurat ca să nu mai aibă de-a face cu ei cât a trăi el.
Ion Creangă - „ Moş Nichifor Coţcariul “

Doamna Darling strigă din nou, speriată la gândul că **s-ar/sar** fi putut să cadă atât de rău.
James M.Barrie - „ Peter Pan “

Lică se bizuia pe ajutorul stăpânilor **săi/să-i,** dar mai mult se bizuia pe chiar a **sa/s-a** cumințenie.
Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

Scanned with OKEN Scanner

Şi de **s-ar/sar** putea pe dânsa cineva ca să o prindă
Când cu ochii mari sălbatici, se priveşte în oglindă...
Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

Ciobanii ziceau că e o minune să te-nfrupţi la prânzişor din struguri braghină, razachie, busuioacă, branete, corb, gebigică **sau/s-au** ţârţără, cu colac proaspăt.
Rabelais - „ Gargantua“

Şi apucând calea spre răsărit, **s-a/sa** dus, **sa/s-a** dus, trei zile şi trei nopţi, până ce ajunse la o câmpie întinsă...
- Stăi, Făt-Frumos, că nu-ţi fac nimic!
Şi văzând că nu o crede, îi dete înscris cu sângele său.
Petre Ispirescu - „ Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte “

Când vrei s-apuci în mână sapa
Săi/să-i sapi aproapelui tău groapa,
Gândeşte-te că **s-ar/sar** putea
Ca-n locul lui să cazi chiar tu în ea!
La Fontaine - „ Broasca şi şobolanul“

- Păzeşte-te de maşteră, că n-o **săi/să-i** fie greu să afle că eşti la noi.
Fraţii Grimm - „ Albă-ca-Zăpada“

... Cât timp avem tovarăşul acesta cu noi, nu văd nici-o primejdie. Sunt sigur că are el vreun ac şi pentru cojocul fraţilor **săi/să-i**. Nu e aşa Fram?
Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Miles este stăpânul castelului **ş-al/şal** tuturor celor ce atârnă de castel. Va rămâne aici, să n-ai îndoială!
Mark Twain - „ Prinţ şi cerşetor “

Priveşte... vezi tu un nor... ca un balaur? Cu cap, cu gura căscată, cu aripile întinse... cum se repede să înghită **pum/p-um** moşneag cu plete lungi...
Barbu Şt.Delavrancea - „ Apus de soare “

- Iacă **pum/p-um** apă la foc şi până **s-a/sa** încălzi, vino şi ţi-oi căuta în cap, săracu - că tare eşti neîngrijit, nu ş-a mai făcut nimeni pomană cu tine.
„Poveşti, snoave, legende“

Domnul sărbătoreşte intrarea **s-a/sa** la „Ziua", spuse el.
Am înţeles, zise chelnerul. Avem icre negre, şampanie.
Marin Preda - „ Delirul “

Când îşi schimba odăjdiile după felul sărbătorii, îl vopsea la păr când murg-închis, când roib **sau/s-au** vânăt rotat, cenuşiu, castaniu, sur-porumbac, bălţat ori bălan şi cum l-ar mai fi vopsit.
François Rabelais - „ Gargantua “

Zoe deschise garderobul său, alese o rochie de catifea neagră un văl de blondă alb şi un **şal/ş-al** negru şi ajutată de o copilă ce avea în casă, se îmbrăcă împodobindu-se ca pentru sărbătoare.
Costache Negruzzi - „ Păcatele tinereţelor “

P-um/pum cal varsă foc din guri.
George Coşbuc - „ Un pipăruş modern “

- **S-ar/sar** putea să fac aşa prostie?
Ion Luca Caragiale - „ O scrisoare pierdută “

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ne fac legi şi ne **p-um/pum** biruri, ne vorbesc filozofie.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III“

O să mă întrebaţi cum se poate pierde un gând... Nici eu nu-mi dau seama cum **s-a/sa** întâmplat că, odată ajuns aici, am uitat de ce am venit.

Marin Preda - „ Delirul “

Aşa Harap-Alb şi cu ai **săi/să-i**: poate-or izbuti să ia fata împăratului Roş...

- Aşa gândesc şi eu, zise Flămânzilă; ş-a pus el, împăratul Roş, boii în cârd cu dracul, dar are **să-i/săi** scoată fără coarne.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

Şi Narcis văzându-şi faţa în oglinda **sa/s-a**, izvorul,
Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
Şi de **sar/s-ar** putea pe dânsa cineva ca să o prindă
Când cu ochii mari, sălbatici, se priveşte în oglindă

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

Când **s-a/sa** văzut scăpat, fuga speriat la prepeliţă **să-i/săi** spuie ce-a păţit...

Ion Al.Brătescu-Voineşti - „ Puiul “

În fruntea lor mergeau călări, cu frâul legat de oblânc, Mihnea şi feciorul său, Mircea Ciobanul; tatăl, om matur şi vârtos, avea scrise, pe faţa **sa/s-a** păroasă şi posomorâtă şi-n ochii **săi/să-i** arzoi şi-ncruntaţi, strâşnicia caracterului său.

Alexandru Odobescu - „ Mihnea-Vodă cel Rău “

Şi dacă mi **s-ar/sar** spune cu vorbe făr' risipă,
De ce avut-am totul...

Elena Văcărescu - „ Sunt eu ! “

Femeia era convinsă că a luat mai mult şi a ascuns banii undeva **sau/s-au** la cineva.

Liviu Rebreanu - „ Ion “

Erau ziare, evenimente,
De vremuri grave, **sau/s-au** de regretat
Suspecte umbre de cabaret...

George Bacovia - „ E cam târziu “

Amiaza de la marginea iazului îl năpădi ameţitoare, ca suflarea unui ian de crini. Începu **să-i/săi** tremure inima.

Kir Ianulea a adăogat:

- Cât sunt eu de blând şi cât eşti de bătrână, nu-ţi caut! te cotonogesc! îţi rup ciubucul ăsta pe **şale/ş-ale** şi te dau ş-afară din pâne cu ocară! Ai priceput?

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

- Nu-ţi **pum/p-um** la îndoială cinstea în această privinţă; îţi spun numai să iei seama. Soţul meu e stăpân în acest ţinut; puterea **sa/s-a** mai că n-are hotare.

Mark Twain - „ Prinţ şi cerşetor “

Şi maica **s-a/sa** duioasă, privind-o, se temea
Să nu dispară-n aer sub forma de o stea.

Vasile Alecsandri - „ Legenda rândunicăi“

Sunt păstori în şezătoare **sau/s-au** vreo ceată de voinici?
E vro tabără de care **sau/s-au** un rond de tricolici?

Vasile Alecsandri - „ Noaptea “

Scanned with OKEN Scanner

Grație puternicilor săi/să-i pumni, răspândise o așa groază printre băieți, încât mulți îi plăteau tribut în natură **sau/s-au** în parale, ca să nu-i bată **sau/s-au** ca **săi/să-i** protege în contra altor camarazi.

Ion Ghica - „ Scrisori către Vasile Alecsandri - Nicu Bălcescu"

De micuț îl dase Doamna la carte și când abia începuse tuleiele bărbei să-i/săi umbrească pielița copilărească, el vorbea pe de rost toate limbile de pe lume.

Alexandru Odobescu - „ Pseudokynegeticos "

Herdelea și Titu deabia izbutiră **săi/să-i** scoată din odaie, în vreme ce dăscălița, nespus de indignată că nerușinații **s-au/sau** încăierat în casa ei, îi ocăra cu înverșunare...

Liviu Rebreanu - „ Ion"

Înserase binișor. Până **să-i/săi** frigă niște pastramă, sta la masă pe gânduri.

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

Ailalți pui nu **s-au/sau** mișcat din locul unde-i lăsase prepelița. Ascultau în tăcere... Mai târziu căruța **s-a/sa** depărtat înspre vânător pe drumeagul lăstarului; încet-încet pocnetele și strigătele **s-au/sau** stins și în tăcerea serii care se lăsa, nu se mai auzea decât cântecul greierilor; când **s-a/sa** înnoptat și răsărea luna dinspre Corniățel, au auzit deslușit, glasul mamei lor chemându-i din capul mirișteI: "Pitpalac! Pitpalac!"

I. Al. Brătescu-Voinești - „ Puiul "

- Dar salcâmul ăla care a crescut în rând cu gardul al cui e?

- E **ș-al/șal** vecinului meu.

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui "

Cu aripa deschisă se ridică
Din stuf, sfâșietor de trist scâncind,
Sau/s-au cai tătari, dând roată fără frică,
Sălbăticiți, nechează pe un grind.

Ion Pillat - „ Amurg în deltă "

După ce **s-a/sa** lepădat de trei ori de Satana nașu-său pentru el, popa satului a luat copilul în mâini și l-a vârât în cristelniță: "... „În numele Tatălui! "... copilul a răbdat; pe urmă înc-odată;... „**ș-al/șal** Sfântului Duh!" copilul **s-a/sa** smucit din degetele popii ca o zvârlugă și a scăpat în fundul cristelniței...

Ion Luca Caragiale - „ Cănuță, om sucit "

Spânul... nu știa cum să-și ascundă ura, iar Harap-Alb, îngrijit de ce i **sar/s-ar** mai putea întâmpla în urmă, mergea tot înainte prin locuri pustii și greu de trecut.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Ca muzicant
Eu ți-aș șopti,
Cu flaut
Sau/s-au cu struna
Din al meu dor
S-ar/sar povesti
De tine-ntotdeauna

George Bacovia - „ De-aș fi artist "

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **tei**...

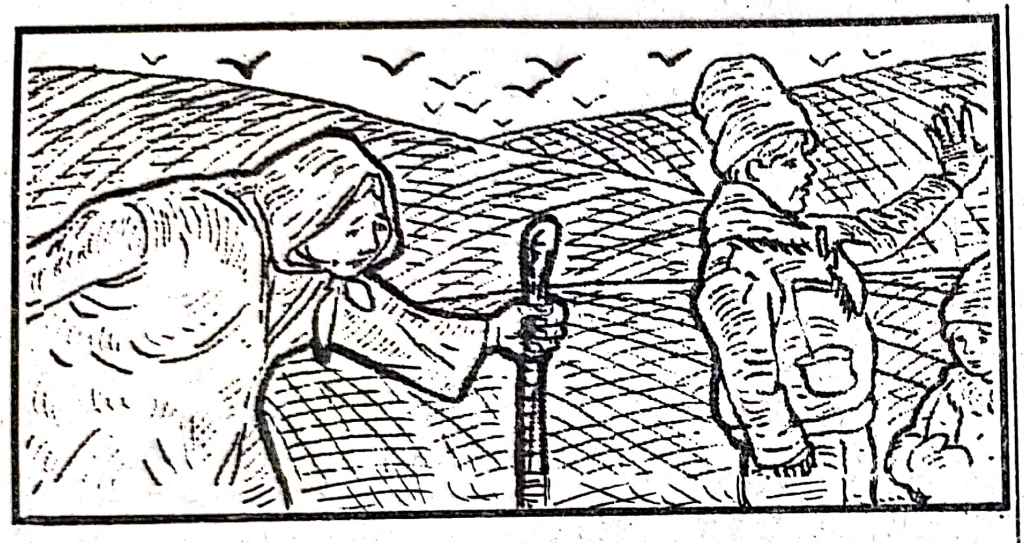

Vine-o babă-ncet pe stradă
În cojocul rupt al ei
*Și încins cu sfori de **tei***
Stă pe loc acum să vadă
Și ea ce-i.

George Coșbuc - „ Iarna pe uliță “

☞ **Tei se scrie fără cratimă deoarece este un cuvânt cu înțeles deplin; el este substantiv comun, masculin, o singură formă pentru singular și plural. Nu poate fi scris cu cratimă deoarece aceasta ar rupe înțelesul cuvântului.**

Povestea cântecului:
Fă-mă, Doamne, val de **tei**
Și m-aruncă-ntre femei.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub un **tei.**

Mihai Eminescu - „ Povestea codrului “

Pe strada Unirii la Șbeck,
Pe Grant, lângă birtul lui Sbierea;
Pe Witing, pe **Tei** la Comfort
M-a dus pretutindeni puterea
Aceluiași tainic resort.

George Topârceanu - „ Balada chiriașului grăbit “

Erau în plopi, s-au prins în brazi
Erau în chiparoase, au intrat în **tei.**

Tudor Arghezi - „ Toate stelele “

Părintele Ghervasie... vârî sfori de **tei** prin boturile peștilor și-i atârnă în ceardacul din dos.

Damian Stănoiu - „ Călugări și ispite “

Exemple din vorbirea curentă

Hanul cu **Tei** este unul dintre monumentele istorice ale Bucureștiului

A găsi **tei** de curmei.
A făcut ceai de **tei.**
Stă în cartierul **Tei** din București.

... şi când se scrie **te-i**

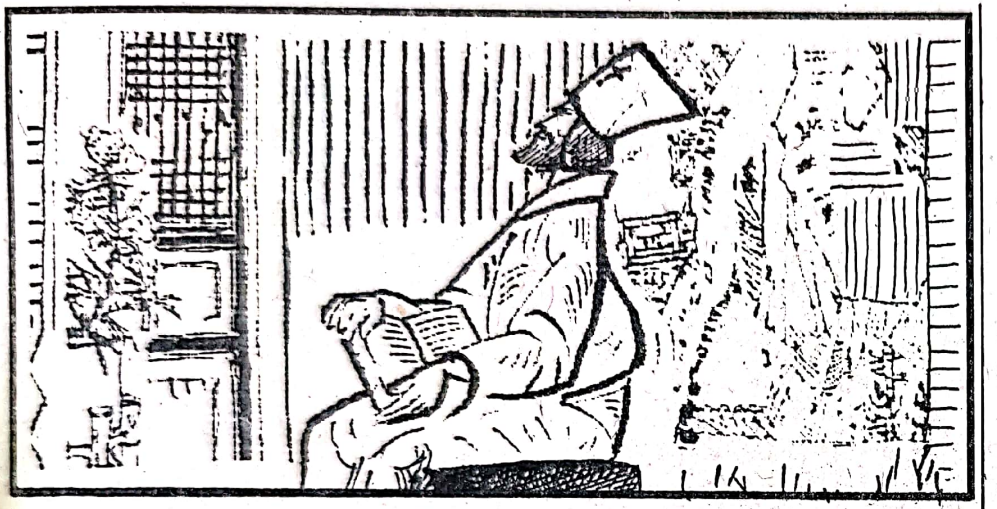

*Iar tu Oşlobene,..... **te-i face** popă ca tată-tău, când s-or pusnici toţi bivolii din Monastirea Neamţului.*

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

☞ **Te-i se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într- o singură silabă: *te* - pronume personal pers. a II-a, singular, cazul acuzativ, forma neaccentuată; *i* - formă a verbului a voi care serveşte la formarea timpului viitor, forma populară.***

- Bine, fătul meu, copilul meu; fă cum te, poartă gândul şi inima şi dacă **te-i întoarce,** o să te mai văd şi dacă nu **te-i întoarce,** n-o să te plâng, fiindcă lungă-i calea în care pleci şi oricât oi sta, tot mai rămâne nădejdea că **te-i întoarce.**

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui “

- Stăpâne, să nu bănuieşti, da' am să zic şi eu o vorbă: de ce nu te însori? Ca mâne - poimâne **te-i trezi** că ai îmbătrânit şi nu-ţi rămâne nici un urmaş.

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Păţitul “

Făr-a zice nimica, singura ta zâmbire,
De **te-i afla** de faţă, e-o-nvinovăţire.

Grigore Alexandrescu - „ Satiră. Duhul meu “

Te-i fi aflat cândva-n eclipsă
Şi-ai scris un studiu analitic?
Sau poate Spiritului critic
I-or fi găsit vreo lipsă?

George Topârceanu - „ Bene merenti “

Oriîncotro **te-i uita**, vezi colori felurite ca un întins curcubeu, şi tabloul cel mai încântător farmecă vederea.

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul “

Exemple din vorbirea curentă

Când oi vrea, **te-i duce.**
Cred că **te-i lua** şi tu de carte.

Mai puteţi completa cu alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie ţie...

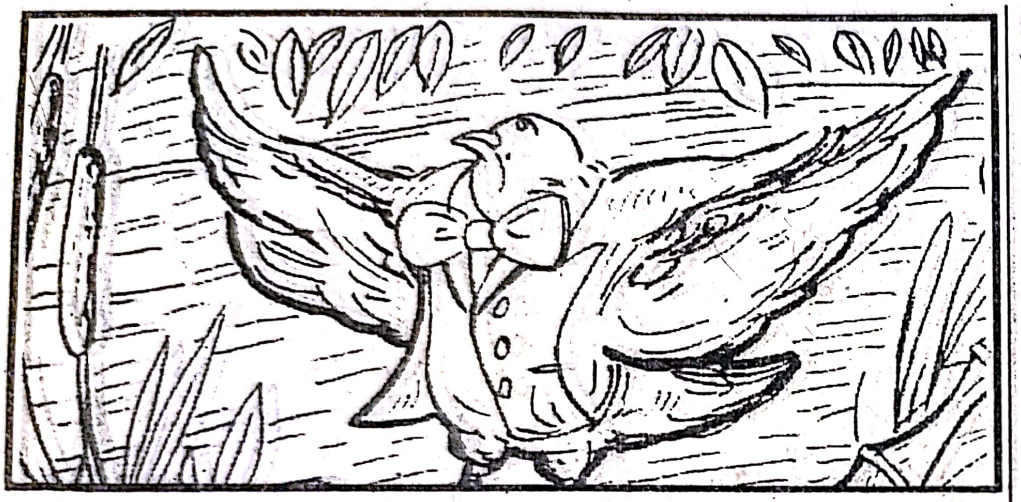

Un lăstun în frac apare
Sus pe-un vârf de trestie
Ca ***să ţie****-o cuvântare*
În această chestie.
George Topârceanu - „ Rapsodii de toamnă “

☞ **Ţie se scrie fără cratimă deoarece este un singur cuvânt care are un înţeles deplin:**
•pronume personal, pers.a II-a singular, cazul dativ forma accentuată;
•verb (forma populară pentru “ţine“)

- Mie să mi se întâmple asta?
- **Ţie,** îi răspunde fratele mijlociu.
Petre Ispirescu - „ Cei trei fraţi împăraţi “

...Să-l toace, gol la drum să lasă
Cu măsălariţa-mireasă,
Să-i ţie de împărătească.
Ion Barbu - „ Riga Crypto şi lapona Enigel “

Amu Harap-Alb şi cu ai săi merg ei cât merg şi, într-o târzie vreme, ajung la împărăţie, Dumnezeu **să ne ţie**, că cuvântul din poveste, înainte mult mai este.
Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

- Ce bine-mi pare că n-a murit! se bucură Piuilă. **Ţie** nu-ţi pare bine, John?
James M.Barrie - „ Peter Pan “

- Ce-ţi pasă **ţie**, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?
Mihai Eminescu - „ Luceafărul “

- Enigel, Enigel,
Ţi-am adus dulceaţă, iacă.
Uite fragi, **ţie** dragi
Ia-i şi toarnă-i în puiacă.
Ion Barbu - „ Riga Crypto şi lapona Enigel “

Exemple din vorbirea curentă
Ţie nu-ţi trebuie?
Ce **ţie** nu-ţi place, altuia nu-i face!
Nimeni nu poate **să ţie** doi pepeni într-o mână.

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie ţi-e

- *Ţi le dăruieşte Enrico, fiindcă* ***ţi-e prieten*** *şi te iubeşte; ca să sărbătorească medalia ta.*

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

☞ **Ţi-e se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într- o silabă: *ţi* - pronume personal, pers a II-a, singular, cazul dativ, forma neaccentuată; *e* - verb (a fi)*.**

- Am auzit că ai o furcă de aur care toarce singură. Nu **ţi-e de vânzare**?

Ion Creangă - „ Povestea Porcului "

Ştefănel făcu doi paşi şi, ameţit, se aşeză pe covor la marginea divanului:

- Ştefănel, nu **ţi-e bine**?

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei "

- Nu **frate ţi-e** şi cel ce i s-a-mpotrivit?
- Ba da! De-o mamă şi de-un tată-s amândoi.

Sofocle - „ Antigona "

- Numa d-atât **ţi-e frică**? Înveseleşte-te, tată, asta e nimica toată. Fă cum ţi-oi spune eu.

Ion Creangă - „ Povestea porcului "

- Nu rege ... Nu mai sta pe gânduri, au grăit sfetnicii cu grabă. Oare tu vrei să-ţi pierzi puterea? O altă fată poţi să capeţi. Eşti încă tânăr ...şi regina **ţi-e** încă **dragă** ...Dar alţi supuşi de unde-ţi iei de ţi-i mănâncă pe toţi monstrul? ..Şi, fără supuşi, puterea-ţi se stinge ca o flacără, deci nu mai sta şi socoti. Sacrific-o pe Andromeda...

Alexandru Mitru -„Legendele Olimpului"

Fură bucătura
Cât **ţi-e gura.**

Iuliu Zanne - „ Proverbele românilor "

Exemple din vorbirea curentă

Cred că **ţi-e lehamite .**
Asta **ţi-e răsplata .**
Ori te poartă cum **ţi-e vorba**,ori vorbeşte cum **ţi-e portul.**

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **ţii**...

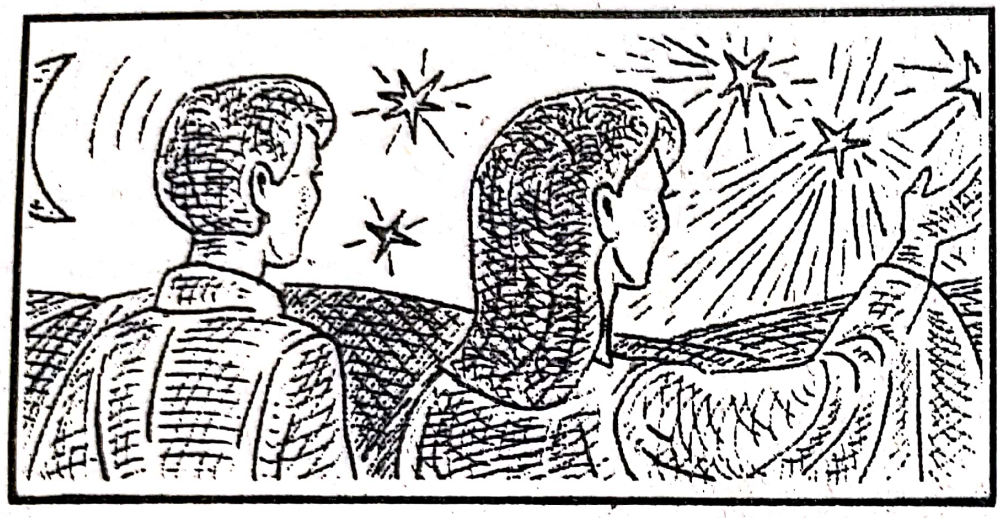

Ţii minte *tu, iubita mea,*
O noapte de argint în care
Mi-ai arătat pe cer o stea,
Din Carul-Mare?

George Topârceanu - „ Balada unei stele mici “

☞ Ţii se scrie fără cratimă deoarece este un singur cuvânt care are înţeles deplin; el este verbul a ţine, la modul indicativ, timpul prezent, pers a II-a singular. ☙

☙ La pers. a II-a singular, verbul a ţine se scrie şi se pronunţă cu doi "i"; indicativ prezent - tu ţii ; conjunctiv prezent - tu să ţii.

Mai **ţii minte** cum ne-am jucat noi în toamna aia?... Alergam după voi printre glugile de coceni, să vă găsesc şi să vă ating cu coceanul de floricică?

Marin Preda - „ Delirul “

... **Ţii la mine** mai mult decât oricine şi semeni cu o fatăpe care am cunoscut-o cândva.

Hans Christian Andersen - „ Crăiasa Zăpezii “

Wendy răspunse făcând nazuri:
- Dacă **ţii** neapărat...

James M.Barrie - „ Peter Pan “

- Stăpâne, strânge chinga cât poţi de mult şi, încălecând, **să te ţii** bine în scări şi de coama mea; picioarele **să** le **ţii** lipite pe lângă supţioara mea, ca să nu mă zăticneşti în zborul meu.

Petre Ispirescu - „ Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte “

O, sărmane! **ţii tu minte** câte-n lume-ai auzit,
Ce-ţi trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I “

Exemple din vorbirea curentă

Să-mi ţii şi mie loc în sală.
Îmi pare rău că nu **ţii minte**!

Scanned with OKEN Scanner

... și când se scrie ți-i

- *Dar bine ghiavole, **aici ți-i scăldatul ?***

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

☞ **Ți-i se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: *ți* - pronume personal, pers a II-a singular, cazul dativ forma neaccentuată; *i(este)* - verb la prezent, vorbirea populară*; sau *i(îi)* - pronume personal, pers a III-a plural, cazul acuzativ forma neaccentuată.**

Împărate pre luminate, din câte noroace-ai avut, unul a fost mai mare decât toate: acela că Făt-Frumos **ți-i frate** de cruce.

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

... **Ți-i așa** de sprinten **gândul**...

Alexandru Vlahuță - „ Unde ni sunt visătorii? "

Pachiță răsturnă încetișor... o grămadă aurie și pluitoare de puișori de găină și boboci de gâscă... Apoi se opri în fața Soniei:

- Ei, duducuță, de-acu **ți-i iau...**

Ionel Teodoreanu - „ Ulița copilăriei "

Buruiană, nu știu care
Ți-i porecla de născare...
Tudor Arghezi - „ Buruiană, nu știu care "

Atunci Chirică, scoate o funie cu care era încins, leagă bine gireada cea mare, cum știe el, o ia în spate și **pe ici ți-i drumul.**

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Pățitul "

Exemple din vorbirea curentă

Ce **ți-i scris** în frunte ți-i pus.
De ce **ți-i lene?**

Puteți da un exemplu în care ți-i este format din două pronume?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie va...

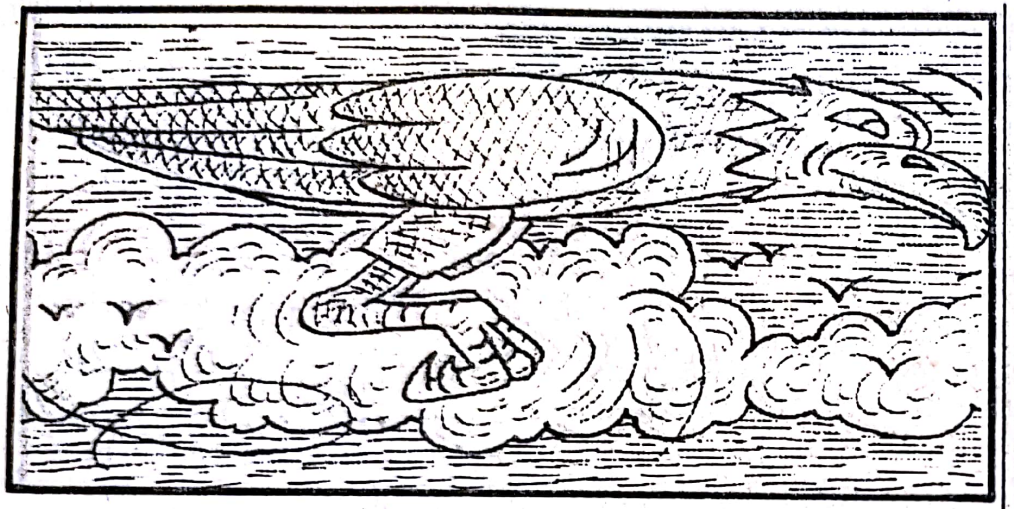

Vulturul ce roteşte sus
***Va fi** atunci de mult apus.*
Lucian Blaga - „ Cântec pentru anul 2000 "

Va se scrie fără cratimă deoarece are înţeles deplin:

•forma auxiliară a verbului a vrea care serveşte la formarea timpului viitor*; forma pe care o ia pentru pers. a III-a singular ;

• va - verb defectiv - a merge în expresia „mai va" apare regional şi în limba veche.

Dacă duşmanul vostru **va cere** legăminte ruşinoase de la voi, atunci mai bine muriţi prin sabia lui decât să fiţi privitori împilării şi ticăloşiei ţării voastre.
Alecu Russo - „ Cântarea României "

Se spune că Franti nu **va mai veni** la şcoală, fiindcă **va fi trimis** la casa de corecţie.
Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Tu vei vedea iar satul tău
Şi casa voastră-n vale,
Şi biata mamă-ţi **va ieşi**
Plângând în cale.
George Coşbuc - „ Rugămintea din urmă "

Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se **va stinge**
Şi muzele că vor rămâne amăgitoare năluciri?
Alexandru Macedonski - „ Noapte de mai "

Vrei să mă spânzuri, **va să zică?**
Când te-am cetit, în adevăr,
Îţi dau cuvântul că de frică
Mi s-a zbârlit un fir de păr.
George Topârceanu - „ Riposta "

Copiii nerăbdători aşteaptă în odaia din dreapta semnalul când **va începe** serbarea. Mai sunt încă de aşezat jucăriile.
I.Al.Brătescu-Voineşti - „ Întuneric şi lumină "

Exemple din vorbirea curentă

Cum îşi va găti, aşa **va prânzi.**
Până la vară, **mai va...**
Va pleca mâine.
Nu cred că **va dormi** acolo.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie v-a

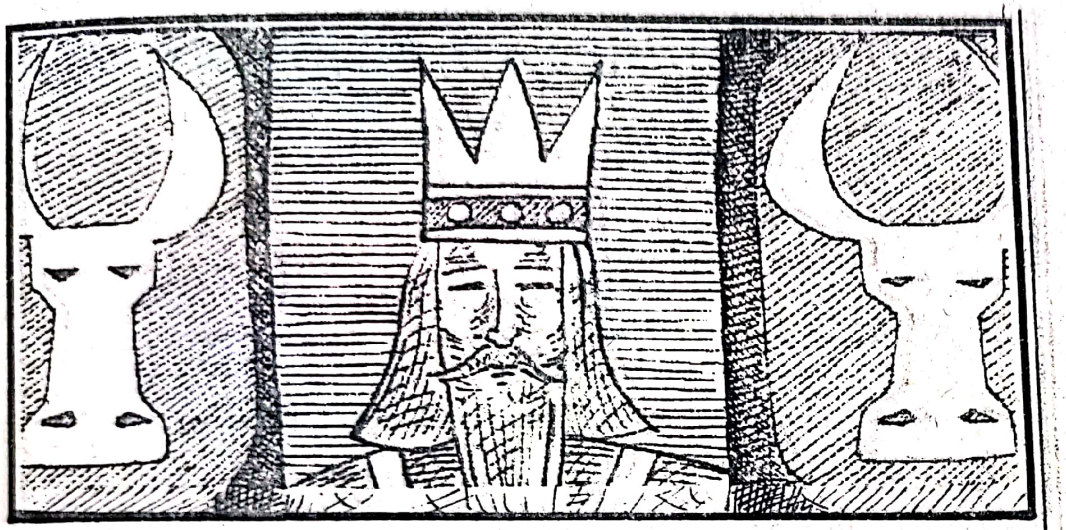

Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan care ***v-a fost*** *baci până la adânci bătrâneţi, că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor...*

Barbu Şt. Delavrancea - „ Apus de soare "

☞ V-a se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: *v(vă)*- pronume personal, pers a II-a plural, cazul dativ şi acuzativ forma neaccentuată; a - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus şi viitor - forma populară.*

După cum şi Hristos **v-a iertat** vouă, aşa să iertaţi şi voi.

Biblia sau Sfânta Scriptură - Noul Testament

El **v-a dat** suflet să tresară
Şi inimă să se-nflioare
De glasul frunzelor din codru
De şopot tainic de izvoare.

Octavian Goga - „ Plugarii "

- Ei, copiii mei dragi, da'cine **v-a adus** aici?

Fraţii Grimm - „ Hânsel şi Gretel "

În zarea cea de veci albastră
Nu **v-a prins** dragostea sihastră
De ceea ce-aţi lăsat? Nu **v-a fost** dor
De ţara voastră?

George Coşbuc - „ Vestitorii primăverii "

Tata s-a îngrijit de voi
V-a lăsat vite, hambare...

Tudor Arghezi - „ De-a v-aţi ascuns "

Dar ţie şi mă-si cum nu **v-a spus** nimic? Cum n-a da fuga să vă spuie vouă întâi?

I.Al.Brătescu-Voineşti - „ În lumea dreptăţii

Exemple din vorbirea curentă

V-a adus cartea?
Când **v-a trimis** scrisoarea?
Cine **v-a dus** acolo?

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie v-a

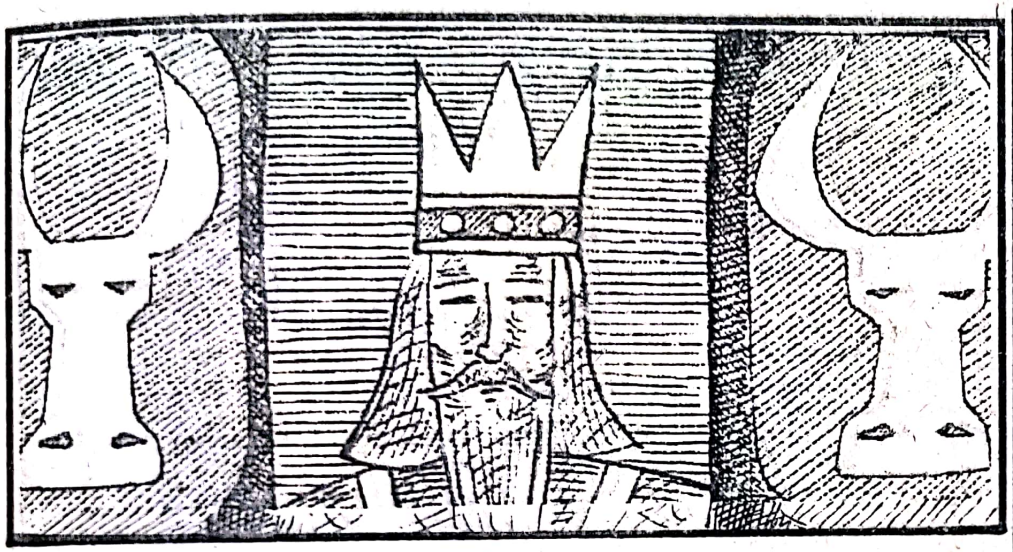

Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan care ***v-a fost*** *baci până la adânci bătrâneţi, că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor...*

Barbu Şt. Delavrancea - „ Apus de soare "

☞ **V-a se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: v(vă)- pronume personal, pers a II-a plural, cazul dativ şi acuzativ forma neaccentuată; a - verbul auxiliar a avea care serveşte la formarea timpului perfect compus şi viitor - forma populară.***

După cum şi Hristos **v-a iertat** vouă, aşa să iertaţi şi voi.

Biblia sau Sfânta Scriptură - Noul Testament

El **v-a dat** suflet să tresară
Şi inimă să se-nfioare
De glasul frunzelor din codru
De şopot tainic de izvoare.

Octavian Goga - „ Plugarii "

- Ei, copiii mei dragi, da'cine **v-a adus** aici?

Fraţii Grimm - „ Hănsel şi Gretel "

În zarea cea de veci albastră
Nu **v-a prins** dragostea sihastră
De ceea ce-aţi lăsat? Nu **v-a fost** dor
De ţara voastră?

George Coşbuc - „ Vestitorii primăverii "

Tata s-a îngrijit de voi
V-a lăsat vite, hambare...

Tudor Arghezi - „ De-a v-aţi ascuns "

Dar ţie şi mă-si cum nu **v-a spus** nimic? Cum n-a dat fuga să vă spuie vouă întâi?

I.Al.Brătescu-Voineşti - „ În lumea dreptăţii "

Exemple din vorbirea curentă

V-a adus cartea?
Când **v-a trimis** scrisoarea?
Cine **v-a dus** acolo?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **var...**

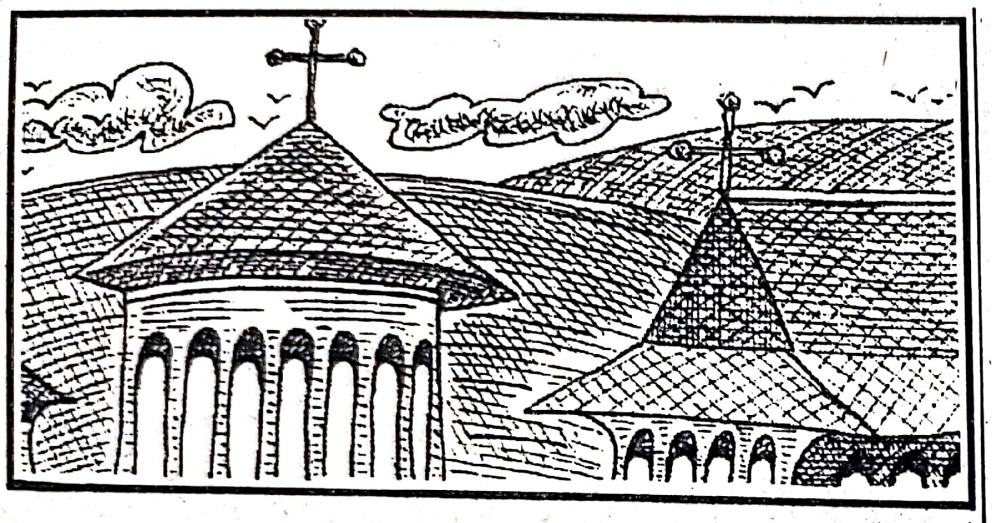

Biserica e bucuria noastră de la început, rostită în cărămidă și **var.** *Prin suferință, până la urmă multe se pot desăvârși.*

Lucian Blaga - „ Meșterul Manole "

Var se scrie fără cratimă deoarece are un înțeles deplin: el este substantiv comun, neutru, cu formă numai pentru singular, nearticulat. Scrierea cu cratimă l-ar rupe sensul.

Era tot o mogâldeață,
Ochi de bou, dar cu albeață
Între el și ce-i afar'
Străjuia un zid de **var.**

Ion Barbu - „ După melci "

Acolo erau oameni care se întorceau de la lucru, aducând cu ei cărți și caiete; erau tâmplari, fochiști, zidari cu mâinile albe de **var.**

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Văzduhul scânteiază și ca unse cu **var**
Lucesc ziduri, ruine pe câmpul solitar.

Mihai Eminescu - „ Melancolie "

Țin minte și-acum grădina,
Ferestrele unse cu **var...**

George Topârceanu - „ Balada chiriașului grăbit "

Cum lumea veche, în cleștar,
Înoată, în subțire **var,**
Nevinovatul, noul ou,
Palat de nuntă și cavou.

Ion Barbu - „ Oul dogmatic "

Fără să stea mult la gânduri, revoluționarii înhățară și răsturnară o căruță cu butoaie de **var**, care trecea pe acolo.

Victor Hugo - „ Gavroche "

Calcarul de la poale i-l prefac în **var,** dar acela din piscuri strălucește în viața lor ca lumina unei stele polare.

Geo Bogza - „ Rarăul "

Exemple din vorbirea curentă

Parcă ți-ai dat cu **var.**
Ai spoit cu **var.**
Piatră cu piatră, fără **var** nu se face zidul.

Scanned with OKEN Scanner

...și când se scrie v-ar

D-apoi de ce nu m-ați sculat? **mânca-v-ar ciuma** *să vă mănânce!*

Ion Creangă - „ Soacra cu trei nurori "

☞ **V-ar se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: v *(vă)* - pronume personal, pers. a II-a plural, cazul dativ și acuzativ forma neaccentuată; *ar* - forma auxiliară a verbului a avea care servește la formarea modului condițional-optativ.***

Vă faceți de cap fiindcă e atât de bun. Dacă **v-ar rupe** oasele, ați sta cu botul pe labe.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici,
Din trecutul de mărire **v-ar privi** cel mult ironici.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

- Ei, Ștefane, dacă tată-tău ar fi fost ceva mai strângător, dacă n-ar fi risipit atât... **v-ar fi lăsat** și vouă să trăiți altfel decât trăiți.

Camil Petrescu - „ Ultima noapte de dragoste întâia noapte de război "

Prinsul... aflând adevăratul număr al catârilor, zise către sfat „ Al de-ar fi știut turcii astăzi aceasta, **v-ar fi zdrobit** numai cu caii lor ".

Nicolae Bălcescu - „ Românii supt Mihai-Voievod Viteazul "

Aerul cel înveninat și rece al sufletelor lor moarte **v-ar puté** omorî?

Mihai Eminescu - „ Făt-Frumos din lacrimă "

- Aha! zise graurul cu șiretenie ridicând capul dintre rămășițele biscuitului. Nu-i așa că **v-ar plăcea** să știți?

P.L.Travers - „ Mary Poppins "

Exemple din vorbirea curentă

V-ar plăcea casa?
Cred că nu **v-ar interesa.**
Vouă nu **v-ar da** nimic.

Mai puteți da și alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **vii...**

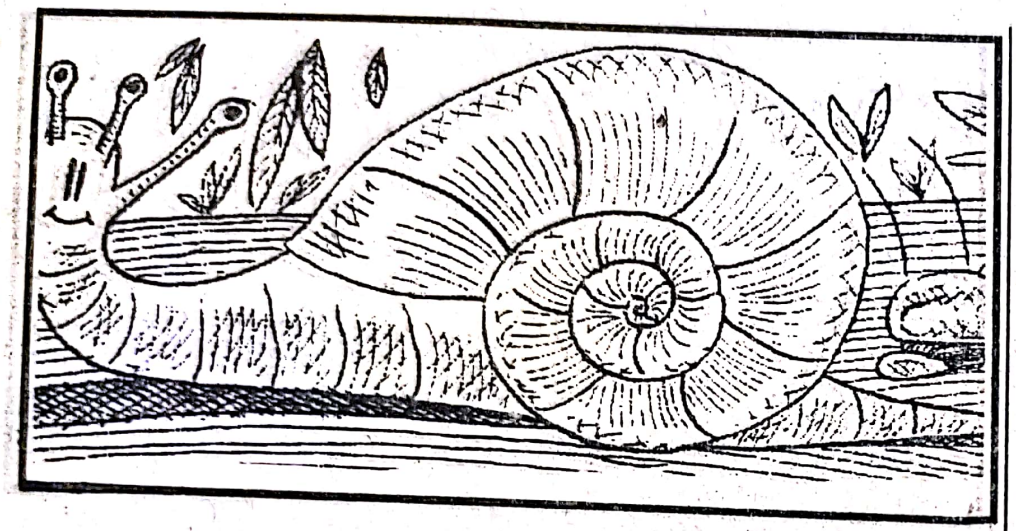

*Peste gardurile **vii***
*Dinspre **vii***
Ori de vrei și mai la vale
În tarlale
Tipărește brâu de zale.

Ion Barbu - „ După melci "

Vii se scrie fără cratimă deoarece cuvântul are înțeles deplin. El poate fi:

- **substantiv comun, feminin, plural, nearticulat;**
- **adjectiv;**
- **verb (a veni) la modul indicativ (conjunctiv) prezent, pers. a II-a singular.**

Un nor către-apus
Se urcă-n sus
Plutind încet spre miazănoapte
Iar umbra lui prin văi căzând
Acum întunecă pe rând
Livezi și **vii** și grâne coapte.

George Coșbuc - „ Pe Tâmpa "

Cum **nu vii** tu, Tepeș doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea III "

Am regăsit cu atâta sfințenie păstrate urmele **vii** din graiul stâns de mult al poporului tău.

Alexandru Vlahuță - „ România pitorească "

Ce-i acolo? Răspunde!
De unde **vii** și ai intrat pe unde?

Tudor Arghezi - „ Duhovnicească "

- Fătul meu, draga mea! bunul Dumnezeu a voit ca **să vii** tu la casa mea, să îmi fii mie noră și nevastă feciorului meu.

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui "

- Spune-i primarului că **vii** de la mine și să-ți dea trei bilete.

Duiliu Zamfirescu - „ Tănase Scatiu "

Exemple din vorbirea curentă

Dacă **nu vii** la timp, nu mai ai loc.
Sunt câteva **vii** pe rod.

Scanned with OKEN Scanner

... şi când se scrie **vi-i**

*La urmă de tot vin gemenii, pe care **nu vi-i putem prezenta**, de teamă să nu-i încurcăm.*

James M.Barrie - „ Peter Pan “

Vi-i se scrie cu cratimă deoarece se rostesc două cuvinte într-o singură silabă: *vi* - pronume personal, pers.a II-a plural, cazul dativ, forma neacentuată şi :
•*i* - pronume personal, pers. a III-a plural, cazul acuzativ, forma neaccentuată sau
•*i* - forma scurtă pentru este (a fi)* modul indicativ, timpul prezent pers. a III-a singular.

- Cum **vi-i habarul**? i-a întrebat Jder.
- Bun, au răspuns ei într-un glas.

Mihail Sadoveanu - „ Fraţii Jderi “

Însă pe mine căutaţi să nu mă smintiţi: fata şi ochii din cap, căci atâta **vi-i hacul**; v-aţi dus pe copcă.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

De-amu puneţi-vă de făcut privigheri de toată noaptea şi parascovenii câte vă place, măi băieţi; dacă **vi-i voia** să vă deie mă-ta în toate zilele colaci din cei unşi cu miere de la „ Patruzeci de sfinţi “ şi colivă cu miez de nucă.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

- Aşa e tineretul ista, bată-l să-l bată, zise moş Bodrângă... Aveţi dreptate, băieţi, acum **vi-i vremea.**

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Am avut doi câini care m-au slujit atât de bine încât nu-i voi uita niciodată. **Vi-i voi înfăţişa** în câteva cuvinte...

Gottfried August Bürger - „ Baronul Münchhausen “

Exemple din vorbirea curentă

Vi-i frig?
Nu **vi-i bine?**
Ce, **vi-i de şagă?**
Promite că **vi-i înapoiază** întocmai...

Explicaţi comparativ ultimele două exemple.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Când se scrie **voi** ...

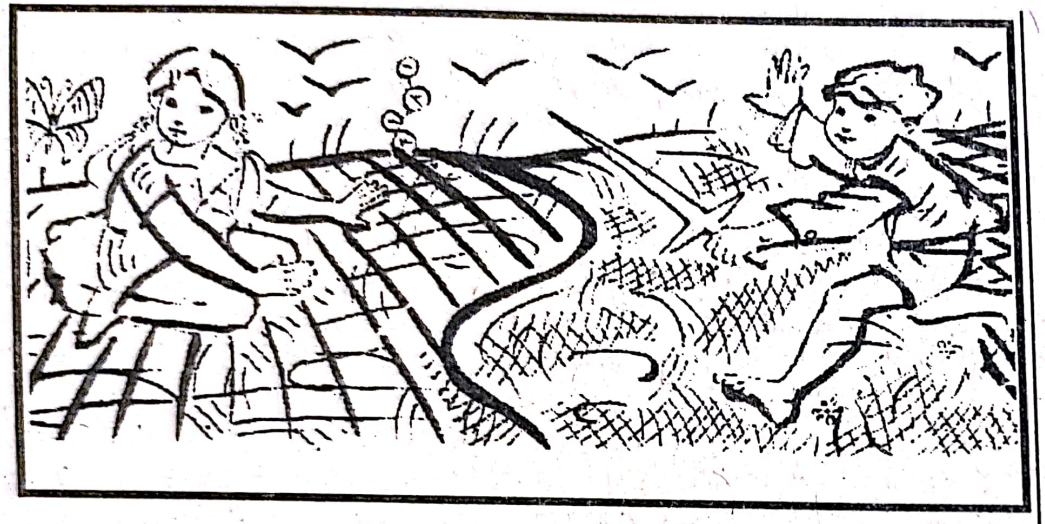

***Voi** sunteți roua dimineții*
Ce scânteie neștiutoare
Că poartă-n ea întreg argintul
Curat al razelor de soare.

Octavian Goga - „ Copiilor “

☞ **Voi se scrie fără cratimă deoarece este un cuvânt care are înțeles deplin. El poate fi:**

- **pronume personal, pers a II-a, plural;**
- **verb (a voi); forma verbului auxiliar care servește la formarea timpului viitor*.**

Cum vom ajunge la palatul tatălui tău, să te las jos și eu să mă întorc, de **vei voi** să rămâi măcar un ceas.

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte “

Voi să nu vă mâhniți tare
Când mă vor lua și duce departe...

Tudor Arghezi - „ De-a v-ați ascuns “

Da, **mă voi naște** din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat
Ci **voi să mă dezlege.**

Mihai Eminescu - „ Luceafărul “

Dacă **voi** nu mă vreți, eu vă vreau; răspunse Lăpușneanu, a căruia ochi scânteiară, ca un fulger, și dacă **voi** nu mă iubiți, eu vă iubesc **pe voi** și **voi merge** ori cu voia, ori fără voia voastră.

Costache Negruzzi - „ Alexandru Lăpușneanul “

La **voi** aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se-nchine;
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejdii noastre de mai bine.

Octavian Goga - „ Plugarii “

Exemple din vorbirea curentă

Noi plecăm\și **voi** rămâneți mai în urmă.
Mă voi duce chiar azi la dentist.

Mai puteți completa și cu alte exemple?

Scanned with OKEN Scanner

...şi când se scrie **v-oi**

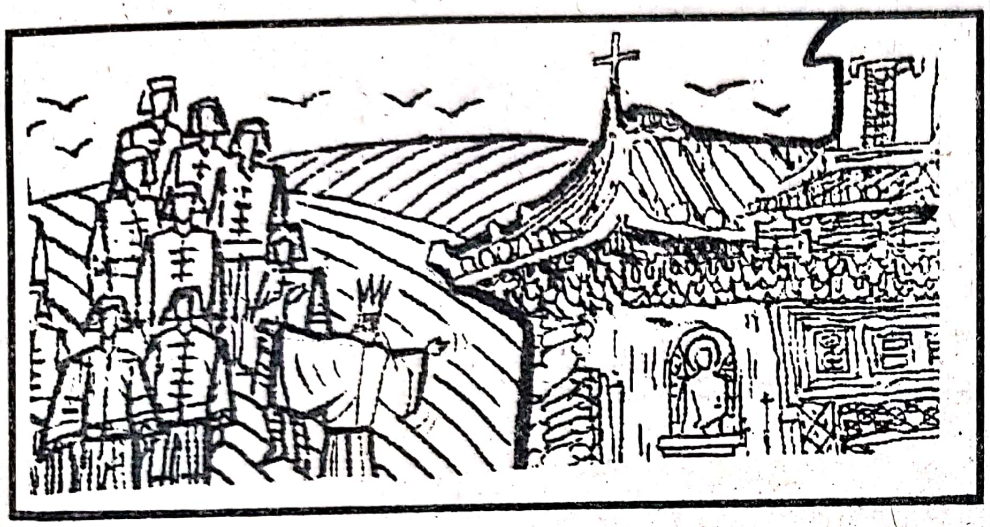

Voi că v-aţi silit
Şi m-aţi mulţămit,
*Eu **v-oi da** averi*
V-oi face boieri.

Meşterul Manole

☞ ***V-oi*** **se scrie cu cratimă deoarece se rostesc într-o singură silabă două cuvinte: *v (vă)* - pronume personal, pers.aII-a, plural, cazul dativ şi acuzativ forma neaccentuată;oi-verbul auxiliar a avea, forma populară, timpul viitor.***

Ce-mi veţi da
Dacă pe cale **v-oi îndrepta?**
Mergeţi p-aici la vale
Că e o bună cărare...

Oraţie de nuntă

Iar de nu, apoi
V-oi zidi pe voi
V-oi zidi de vii
Chiar în temelii.

Mănăstirea Argeşului

Dacă mi-i aduce zmăul cel scăpat, eu **v-oi da drumul.**

Petre Ispirescu - „ Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte “

Lasă că m-oi duce tot eu şi **v-oi aduce.**

Petre Ispirescu - „ Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte “

Şi să păru ca când oarecine -
Nu ştiu alb, negru sau pestricat -
Apropiindu-să cătră mine
Unde eu căzusem leşinat,
Mă dusă cu sine tot zburând
Păcum acuşi **v-oi spune** pă rând.

Ion Budai Deleanu - „ Ţiganiada “

Să faceţi cum **v-oi învăţa** eu, şi habar să n-aveţi.

Ion Creangă - „ Soacra cu trei nurori “

Exemple din vorbirea curentă

Poate **v-oi ajuta.**
V-oi da eu acuma de cheltuială!

Scanned with OKEN Scanner

7 recapitulăm

TEI/TE-I **ȚIE/ȚI-E**

ȚII/ȚI-I **VA/V-A**

VAR/V-AR **VII/VI-I**

VOI/V-OI

Anulați varianta incorectă și explicați de ce ați ales-o pe cealaltă.

- Să **vii/vi-i** și tu, dacă voi pieri și eu, zise și se duse cum s-a fost dus și frate-său.

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui "

Scoală, mămucuță, scoală,
Că ți-a fi destul de-asară!
Și-ți deschide ochișorii
Și **ți-i/ții** vedea toți feciorii
Și-ți ridică genele
Și **ții/ți-i** vedea fetele.

Bocet

Culori **vii/vi-i**
Și lungi
Înspre apus
Pe nesimțite
Încet
Au dispărut aureole.

George Bacovia - „ Seară "

- Dacă **ți-i/ții** așa vorba, socrule, bine... Să vedem ce-or mai zice și alții! răspunse acum Ion mai liniștit și cu amenințare în glas.

Liviu Rebreanu - „ Ion "

- Cruță-ți grija, de **ți-i/ții** doar acesta necazul, căci Miles Hendon este stăpânul castelului...

- Dă-mi crezare, dacă nu semeni cu omul care **ții/ți-i** sus și tare că ești, soțul meu **v-a/va** spune la toată lumea din ținut că ești un șarlatan nebun și pe dată toți îi vor ține isonul...

Mark Twain - „ Prinț și cerșetor "

Scanned with OKEN Scanner

- Va să zică, **ți-e/ție** tot **ți-e/ție** milă de mine!
- Doamne, tată, ce vorbă!

Duiliu Zamfirescu - „ Viața la țară "

- Unde e jacheta?
- E pe mine... o port pa dedesubt... alerg toată ziulica pân zloată bogdaproste, boiarule, îmi ține cald la pântece și la **șale** .

Ion Luca Caragiale - „ Două loturi "

Grămezi de gluvaere le-mprăștii dintre bolți
De câte au fost pe lume și sunt și **vii/vi-i** și morți.

Tudor Arghezi - „ Luceferi "

Ici-colo se vedeau și clădiri înalte, care dăinuiau din vremea de demult. Pereții lor erau spoiți cu **v-ar/var** și lipsiți de orice podoabe.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Nimeni prin preajmă nu **ți-e/ție** de sfat și nu te-ndeamnă pe calea cea bună.

François Rabelais - „ Gargantua "

Apoi zâna-i adusă o daibă de rochiță,
Din raze **vii/vi-i** țesută, cu stele prin altiță...

Vasile Alecsandri - „ Legenda rândunicăi "

În negura uitării îndată **v-a/va** supus.
Ce jale vă cuprinde. Cum totul va/v-a pierit!
Sub osândirea soartei de tot ați înnegrit!
Din slova strămoșească nimic nu **v-a/va** rămas.

Vasile Cârlova - „ Ruinurile Târgoviștei "

... Să-mi numeri toți dinții din gură.
- Uite, măi da ce **ți-i/țîi** scoț dacă **țîi/ți-i** număr?
A făcut haz băiatul de vorba babei...

Ion Luca Caragiale - „ Calul dracului "

- Poate-i zice că și rațele de pe apă sunt ale voastre și toporul meu din fundul iazului. **Voi/v-oi** învăța eu pe voi să puneți stăpânire pe lucrurile din lume...

Ion Creangă - „ Dănilă Prepeleac "

- Apoi **ție/ți-e ți-e/ție** ușor să sudui, că umbli toată ziulica de ici-colo, dar eu ce mă fac cu copilașii ăștia, bărbate, ce să mă fac? Şi cu ce să le astup gura?

Liviu Rebreanu - „ Răscoala "

- Hai și tu cu noi, dacă vrei, zise Harap-Alb; de-abia nu **te-i/tei** mai linciuri atâta în cele rele, îi scăpa de blăstemul broaștelor și-i da răgaz mărilor să umble, că destul ți-ai făcut mendrele până acuma. Ce, Doamne iartă-mă, îi face broaște-n pântece de atâta apă!

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Şi cu el de **te-i/tei** întoarce
Să **vii/vi-i** la oraș încoace.

Doină

Decembre ca un paradis
De marmur și scântei,
Hlamida și-a deschis
Şi, dintre **te-i/tei**,
Un vaiet lin de clopoței
Suspină abia, ca-n vis.

Tudor Arghezi - „ Drum în iarnă "

Scanned with OKEN Scanner

- Iaca Mânăstirea-de-Tămâie! zise ciocârlanul. Aici se află Făt-Frumos, pe care îl cauţi tu de-atâta amar de vreme. Nu cumva **ţi-i/ţii** cunoscut ceva pe aici?

Ion Creangă - „ Povestea Porcului "

Ce vrei? Cine eşti,
De **vii/vi-i** mut şi nevăzut ca-n poveşti.

Tudor Arghezi - „ Duhovnicească "

Reverse dulci scântei,
Atotştiutoarea,
Deasupră-mi crengi de **tei/te-i**
Să-şi scuture floarea.

Mihai Eminescu - „ Nu voi mormânt bogat "

- Nu **ţii/ţi-i** ruşine să te uiţi la bunicu-tău cum face treabă şi tu stai?

Ionel Teodoreanu - „ În casa bunicilor "

Un buchet de flori orfane şi calice
Lung în coadă, şi ghimpos, şi cu ţărână
La plecare să-l **ţii/ţi-i** falnic într-o mână.

George Topârceanu - „ Sfârşit de vară "

Şi, Doamne, peste ce profesor înţelept şi iscusit a dat! Aşa vorbeşte de blând şi priveşte cu bunătate pe fiecare, de **ţi-i/ţii** mai mare dragul să te duci la el!

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Când **ţi-e/ţie** foame nu caţi că mălaiul e-n cuptor.

Iuliu Zanne - „ Proverbele românilor "

Copiliţă, nu vrei oare,
Nu vrei cu mine să **vii/vi-i** ?

Vasile Alecsandri - „ Floriile "

Ş-o să-mi răsai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană
Unde te duci? Când o să **vi-i/vii** ?

Mihai Eminescu - „ Atât de fragedă... "

- Să nu care cumva să te văd că te **ţii /ţi-i** de coada mea, că nu mai capeţi nimica.

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

- Ţie/ţi-e, omule, zise mama, aşa **ţi-i/ţii** a zice, că nu şezi cu dânşii în casă toată ziulica, să-ţi scoată peri albi...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Măi vătaf, minte să **ţii/ţi-i**
L-altul de hac să-mi **vi-i/vii**.

Doine şi balade

Primăvară, din ce rai
Nevisat de pământeni,
Vii/vi-i cu mândrul tău alai
Peste crânguri şi poieni?

George Topârceanu - „ Rapsodii de primăvară "

Tatăl băiatului îi spuse:
- Dacă ai fi şters canapeaua în faţa colegului tău era o dojană fiindcă ţi-a murdărit-o. Aceasta n-ar fi fost o faptă frumoasă. Mai întâi nu a făcut-o înadins şi apoi a făcut-o cu

Scanned with OKEN Scanner

hainele tatălui său, pe care şi le-a murdărit de **var/v-ar** muncind, iar ceea ce se face muncind nu este murdărie, este praf, **var/v-ar**, tot ceea ce vrei, dar nu murdărie. Munca nu murdăreşte.

Edmondo de Amicis - „ Cuore "

- **Ţi-i/ţii** minte, îi zise în ziua alegerii, când eram în pădure şi-mi spărgeai alune?

- Dar tu - îmi răspunse el - **ţii/ţi-i** minte când îmi ajutai să port coşul cu peşte?

Ioan Slavici - „ Budulea Taichii "

Miroase-adormitoare văzduhul îl îngréun'
Căci vântul adunat-a de flori de **tei/te-i** troiene
Şi le aşterne-n calea reginei dunărene.

Mihai Eminescu - „ Strigoii "

Tot mai des în preajmă umbre **vii/vi-i** răsar
Ploaia peste case pică tot mai rar.

George Topârceanu - „ Noapte de toamnă "

- Iată ce am gândit eu, noro, că poţi lucra nopţile. Când **tei/te-i** sătura de strujit pene, vei pisa mălai... Acum deodată, până **te-i/tei** mai odihni, ie furca în brâu...

Ion Creangă - „ Soacra cu trei nurori "

Şi împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri
Sub şirul lung de mândri **tei/te-i**
Şedeau doi tineri singuri.

Mihai Eminescu - „ Luceafărul "

Voi/v-oi, ce staţi, în adormire, voi ce staţi în nemişcare
N-auziţi prin somnul vostru acel glas triumfător...

Vasile Alecsandri - „ Deşteptarea României "

Şi-ar **voi/v-oi** să culeagă roade
Fâstâcite şi neroade.

Tudor Arghezi - „ Cuvinte stricate "

Aceeaşi ursitoare **v-a/va** dat darul de a înfrumuseţa pe acel ce vă **v-a/va** fi cu adevărat drag.

Charles Perrault - „ Moţatul "

Unde coteşte valea şi drumul, acolo sunt vărăriile. Unii încarcă **var/v-ar,** alţii descarcă piatră şi lemne...

Ioan Slavici - „ Popa Tanda "

Iar deasupra tuturora **va/v-a** vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el.

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I "

Şi l-a bătut Vodă cu mâna pe umăr, zicându-i:„ Moşule, să ştii că de azi înainte eşti omul meu şi la domnie **ţi-i/ţii** deschisă uşa orişicând."

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

După pana ce te-a scris
Vii/vi-i şi tu din somn şi vis.

Tudor Arghezi - „ O lăcustă "

Toate-nalte
Sprâncenate

Scanned with OKEN Scanner

Cu **v-ar/var** văruite
Cu șindrilă acoperite.

Oraţie de nuntă

- Dar mai întîi trebuie să vă puneţi niște ochelari.
- De ce ? întrebă Dorothea.
- Pentru că dacă nu puneţi ochelarii, strălucirea oraşului Smaragdelor **v-ar/var** orbi. Chiar şi aşa, acei ce locuiesc în oraş sunt nevoiţi să poarte ochelari zi şi noapte.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz "

După aceasta, Harap-Alb, mulţămind Sfintei Dumineci pentru binele ce i-a făcut, îi sărută mâna, apoi îşi ie sălăţile şi, încălecând porneşte spre împărăţie, Dumnezeu să ne **ţie/ţi-e...**

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

Apoi adăogă cu glas blând, ca şi cum s-ar fi căit de asprimea sa:

- Supune-te şi nu avea teamă; îţi **voi/v-oi** face dreptate. **Voi/v-oi** ţine minte şi te **voi/v-oi** răsplăti.

Mark Twain - „ Prinţ şi cerşetor "

Că de nu vă veţi lua
Şi de nu vă veţi căra,
Cu foarfecele **v-oi/voi** dumica
În drum **voi/v-oi** arunca
În pulbere **voi/v-oi** mâna
În mare **voi/v-oi** săpa...

Descântec

Ca să-şi potolească durerea, Gargantua ieşi în curte, se scobi cu o creangă de nuc, apoi, pipăind prin gură şi crezând că- şi curăţă fărâmiturile mi **ţi-i/ţii** înşfăcă pe domnii pelerini şi dădu cu ei afară.

François Rabelais - „ Gargantua "

De **ţie/ţi-e** frică c-oi scăpa,
Leagă-mi , doamne, dreapta...

Doină

Un fier mâncat de rugină îl arunci în foc şi-n apă şi s-alege ceva... Nasul tău e prea roşu şi prea **ţi-e/ţie** frică de sulița pe care o **ţii/ţi-i** în mână.

Barbu Şt Delavrancea - „ Luceafărul "

... Dado, zise băiatul, greu **ţi-e/ţie?**
- Greu, răspunse fata! Dară **ţie/ţi-e,** greu îţi este?

Petre Ispirescu - „ Basme "

- Ce **voi/v-oi**? Aş vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeauna...

Mihai Eminescu - „ Luceafărul "

Pe **voi/v-oi** nimeni nu **v-a/va** îmblânzit precum nici **voi/v-oi** n-aţi îmblânzit pe nimeni. Sunteţi precum era şi vulpea mea.

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ "

În faţa prispei vor tremura arţarii
Pestriţi şi **va/v-a** cânta cocoşul.

Tudor Arghezi - „ Logodnă "

Scanned with OKEN Scanner

- Da nu **vii/vi-i** încoace?
- Ba, iaca viu.

Ion Luca Caragiale - „ La hanul lui Mânjoală “

- Hai și tu cu mine, dacă vrei, zise Harap-Alb; de-abia **te-i/tei** mai încălzi mergând la drum, căci nu e bine când stai locului.

Ion Creangă - „ Harap Alb “

Și **ți-e/ție** dragă țara asta
De români, căci te iubesc -
Dar tu nu cunoști de-a-ntregul
Neamul românesc.

George Coșbuc - „Dunărea și Oltul”

- De-acum, numai să te **ții/ți-i** bine de carâmbi și de spéteze, că am să mân iepele de au să scapere fugind.

Ion Creangă - „Moș Nichifor Coțcariul”

Lipsa cunoștințelor **v-a/va** zămisli nenumărate prejudecăți, și **va** determina un fel îngust de a privi lucrurile, de care noi și țările mai civilizate din Europa suntem cu desărvârșire scutiți.

Jonathan Swift - „ Călătoriile lui Gulliver “

Paștile se apropiau... Dacă popa voia să petreacă Paștile cu preuteasa împreună, nu-i mai rămânea decât să câștige trei lucruri de căpetenie: **var/v-ar** pentru pereți, ferestre pentru casă și privaz pentru icoana Sfintei Marii...

Ioan Slavici - „ Popa Tanda “

- Dacă un om fără înțelepciune **v-ar/var** fi reproșat lipsa de cuvânt, cu atât mai puțin ar putea renunța un om înțelept la aceea ce l-ar face fericit.

Charles Perrault - „ Mota ul “

- Noi dorim să petrecem noaptea asta cu voi, dacă ne îngăduiți, bineînțeles, răspunse Dorothea, iar leul este prietenul și tovarășul meu și pentru nimic în lume nu **v-ar/var** face vreun rău.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz “

Scanned with OKEN Scanner

APLICAŢII

Încercuiţi cazurile întâlnite

Explicaţi de ce sunt scrise astfel

Ce folos ne-a adus trufia? La ce ne-a slujit bogăţia şi toată fala ei? Toate acestea au trecut ca umbra şi ca o veste care se duce pe aici încolo.

Au trecut la fel cu corabia care răzbate marea învolburată şi a cărei urmă în apă nu poţi s-o mai găseşti şi nici trecerea ei prin mijlocul valurilor.

Sau ca pasărea ce zboară în aer şi a cărei călătorie nu lasă nici un semn; căci ea, bătând cu aripile vântul cel uşor şi despicându-l cu avântul pornirii, îşi taie cale prin mişcarea penelor, iar după aceea nimic nu mai arată pe unde a trecut.

Sau la fel cu săgeata care zboară spre locul însemnat, iar aerul pe care l-a spinteçat se împreună la loc şi nu poţi să mai ştii care i-a fost urma.

Tot aşa şi noi ne-am născut şi am isprăvit cu viaţa şi nu putem să arătăm nici un semn de faptă bună, ci în răutatea noastră ne-am risipit.

Biblia sau Sfânta Scriptură - Noul Testament

Apostol tăcea. De trei luni de zile de când fusese oprit de medici să vorbească, fiindcă avea piămânul drept sfârtecat de o schijă de obuz, îndrăgise tăcerea. În acel răstimp gândurile lui s-au obişnuit a se rândui frumos, fără pripiri năvalnice şi mai ales fără dureri.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor “

... Şi din sus de Vânători, cum treceau peste apa Neamţului, bunicul în urmă cu caii de căpăstru şi eu înainte, mi-au lunecat ciubotele şi am căzut în Ozana cât mi ţi-i băietul...

. . . . . .

... Mama.... bătea pământul, sau păretele, sau vrun lemn de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „ Na, na! “ şi îndată-mi trecea durerea...

. . . . . .

... Ce-i pasă copilului când mama şi tata se gândesc la neajunsurile vieţii, la ce poate să le aducă ziua de mâne, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire.

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie “

Mi-e somn aşa cum li-e somn
Fructelor toamna,
Mi-e somn şi mi-e bine...

Ana Blandiana - „ Mi-e somn “

Frunze uşoare ce nu mai urâsc
Şi n-or urî niciodată
Aşează-mi-le compresă pe frunte...

Ana Blandiana - „ Elegie “

Scanned with OKEN Scanner

Strămunii, părinții strămunilor au descoperit țara pe care o locuim acum, pe când mergeau la vânătoare în păduri și în aceasta trăim noi acum și suntem hrăniți și întăriți cu laptele și mierea ei. Îndemnat de exemplul lor, ilustrul domn a întâlnit în timp ce căuta vânat pe câmp, în păduri și prin munți, o cerboaică, care, fiind rușinoasă, nu a îngăduit acestuia să-i vadă fața ei, ci a luat-o la fugă și s-a ascuns. Noi am venit pe urmele lăsate de copitele ei și am fost conduși de aceste urme în această casă; de aceea voi trebuie sau să ne predați sau să ne arătați unde a fugit acest vânat...

Dimitrie Cantemir – „ Descriptio Moldaviae "

N-oi uita, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții în lumină.

Mihai Eminescu - „ La Bucovina "

Și cum ne binecuvântează, după obiceiul său, cu amândouă mâinile, ca vlădicii, ne și trage câte-un ibrișin pe la nas despre fata popei de la Folticenii-Vechi; ba că-i fată cuminte, ba că-i bună de preoteasă, ba c-ar fi potrivită cu mine, ba că are să mi-o lege tată-său de gât, și câte ponosuri și tâlcuri de-a lui popa Buligă cel buclucaș, pân-a început Gâtlan a-l lua cu măgulele, zicând:

- Ia las', las' cinstite părinte! nu mai umbla și sfinția-ta cu scornituri de aceste chiar în ziua de lăsatul secului...

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Bătrânul Stoica, cel ce venise pe vară cu citația la Scatiu le zise:

- Ce vă legați de oameni? Ce v-a făcut dumnealor?... L-ați dat în judecată?

Duiliu Zamfirescu - „ Tănase Scatiu "

- Mi-i simpatic, spuse către cel cu barbă de arici, ce s-a aplecat grabnic: Vi-i bine? Doriți ceva?...

... Nu ți-i rușine, măi Niculăeș, să casti asupra mea pliscul?

Mihail Sadoveanu - „ Nada Florilor "

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Mihai Eminescu - „ Dorința "

- Bună vreme, cumătro. Da' ce vânt te-a abătut pe-aici?

- Bună să-ți fie inima, cumetre, cum ți-i căutătura... apoi dă, nu știi dumneata că nevoia te duce pe unde nu ți-i voia? Ia, nu știu cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că știu că mi-a făcut-o bună!

- Ce fel, cumnățică dragă?

- Ia, a găsit iezii, singurei, i-a ucis și i-a crâmpoțit, de le-am plâns de milă! Numai văduvă să nu mai fie cineva!

Ion Creangă - „ Capra cu trei iezi "

Acum, după toate cele întâmplate, boierul, văzând că n-are ce-i mai face, i-azvârle punguța. Cocoșul o ia de jos cu bucurie, se duce în treaba lui și lasă pe boier în pace. Atunci toate paserile din ograda boierească, văzând voinicia cucoșului, s-au luat după dânsul, de ți se părea că-i o nuntă, și nu altceva; iar boierul se uita galeș cum se duceau paserile...

Ion Creangă - „ Punguța cu doi bani "

Copiii dorm toată ziua, se trezesc și dorm din nou; când s-au săturat de somn, se apucă să împletească coșulețe de

Scanned with OKEN Scanner

iarbă uscată, în care adună lăcuste sau pun insecte să se lupte între ele...

Rudyard Kipling - „ Cartea junglei "

E-un miros de tei în crânguri
Dulce-i umbra de răchiți
Și suntem atât de singuri
Și atât de fericiți.

Mihai Eminescu - „ Lasă-ți lumea "

- Mănâncă, Mihai, că vin rușii.
- Mai încet, Nicule, zise nevastă-sa, că n-or fi la barieră!

Duiliu Zamfirescu - „ În război "

Mult mă mir, maică, de tine
De ce m-ai făcut pe mine,
Că nu m-ai făcut nici d-un bine,
Numa de-a umbla pe lume
. . . . . .
Că dorul de m-a ajunge
N-oi mai înceta a plânge
Oi plânge și m-oi văita
De munții s-or legăna
. . . . . .
Cu jele m-or întreba.

Doine

Gargantua se gândi că n-ar face rău și că i-ar face mare plăcere să bălăgăne niței clopotele. Auzind sunetul lor atât de frumos și de armonios, îi trecu prin minte c-ar putea fi acele clopote niște clopoței de toată frumusețea la gâtul iepei lui

François Rabelais - „ Gargantua "

Balaur de lumină cu coada-nflăcărată,
Și pietre nestimate lucesc pe el ca foc!
Spun, soro, c-ar fi june cu dragoste curată.

Ion Heliade Rădulescu - „ Zburătorul "

- Iată-mă-s isprăvnicească... Tra, la, la, la, sunt isprăvnicească. Cumnățică, vină să te sărut... Ioane, spune-le să se gătească... Hai... Cară-te!
- Iaca mă car, cucoană isprăvnicească...

Vasile Alecsandri - „ Chirița în provincie "

Se-ncolăcea destinul, ca șarpele pe nai
Bătând cu aripi cerul...

Tudor Arghezi - „ Seară de mai "

Aidi, moșnean de vitejie!
Lenea nu e dată ție...
Aidi, voinice' te arată
Că tot ești ce-ai fost odată!

Iancu Văcărescu - „ Cântec românesc "

Ion ar fi vrut să cumpere perechea calului, dacă s-ar ajunge banii... În aceeași vreme, i-ar mai fi plăcut să păstreze și ceva gologani la chimir ca să aibă la îndemână de s-ar ivi cumva pământ bun de vânzare, să-și mărească mai mult moșia și gospodăria...

Liviu Rebreanu - „ Ion "

Săi,, cucoane, că ne-au omorât tâlharii!... Fie-ți milă de zilele noastre și nu ne lăsa!

Duiliu Zamfirescu - „ Tănase Scatiu "

E greu a spune ce deosebire
Ne-a despărțit, de nu mergeam de-a valma.

Scanned with OKEN Scanner

Şi s-ar vedea atunci fără-ndoială
Când noi ne-am scoate sufletele-n palmă...
Mihai Eminescu - „ Noi amândoi avem acelaşi dascăl "

Oprindu-se-ngrijită ades în a sa cale,
Ea vine lângă apă, cu drag la ea priveşte...
Vasile Alecsandri - „ Legenda rândunicăi "

- N-ai grijă, adăogă el; cu trăsura aceasta primitivă şi cu caii aceştia care seamănă mai mult cu nişte mâţe postite, îi face un drum de care ţi-i aduce aminte cât îi trăi.
Vasile Alecsandri - „ Balta Albă "

Şi de ce eu stau aici, când Răzvan înfruntă focul?
Daţi-mi armă! Lângă dânsul în primejdie mi-e locul...
. . . . . .
Dar ce-i mai trebuie acuma mii de galbeni în grămezi?
Bogdan Petriceicu Haşdeu - „ Răzvan şi Vidra "

Şi mi-s dragă mie însămi, pentru că-i sunt dragă lui
Gură tu învaţă minte, nu mă spune nimănui
. . . . . .
S-au făcut ca ceara albă faţa roşă ca un măr
Şi atâta de subţire să o tai cu-n fir de păr.
Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) "

Or stat să se sfătuiască
Pe mine să mă despărţească
De părinţi şi de-a mea casă
Ei bine s-or sfătuit
Pe mine m-or despărţit
Ca şi ceriul de pământ
Şi tare m-or depărtat
De părinţi şi de-al meu sat.
Doină

Zice şi sare din car Diomede-narmat, şi în saltu-i
Zornăie groaznic arama ce pieptu-i şi spatele-ncinge.
Homer - „ Iliada "

În vremea aceea, lumea se întreba unde avea să fie aşezată capitala ţării, aşa că s-a ţinut un sfat mare al tuturor provinciilor, pentru a se lua o hotărâre în privinţa asta.
- Eu cred c-ar trebui să aşezăm capitala în provincia cea mai capabilă şi mai destoinică, a zis cu acel prilej Uppland.
Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Verde crud, verde crud...
Mugur alb şi roz şi pur,
Vis de-albastru şi azur,
Te mai văd, te mai aud!
George Bacovia - „ Note de primăvară "

- Dumnezeule, m-ai pedepsit de ajuns pentru păcatele mele, nu mă lăsa nerăzbunat.
Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi şi noi "

Studentul avusese atâtea emoţii, încât nu-i mai păsa ce i s-ar fi întâmplat. Totuşi intră în vorbă cu piticul:
- Ascultă, miutelule, ce-i cu tine?
- Sunt Nils Holgersson... Sunt om ca şi tine, dar am fost preschimbat în spiriduş şi de atunci umblu pribeag cu gâştele sălbatice... Nu cred c-ai dori să faci schimb cu mine...
- Aşa am crezut şi eu azi dimineaţă... Dac-ai şti însă

Scanned with OKEN Scanner

ce-am pățit azi! S-a isprăvit cu mine. Cel mai bun lucru pe care l-aș avea de făcut ar fi în adevăr să pot pleca la drum cu gâștele sălbatice.

Selma Lagerlöf - „ Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia "

Măgarul, socotind c-ar pierde
O gură de păşune verde,
Rămase surd şi doar într-un târziu
Dete răspuns.

La Fontaine - „ Măgarul şi câinele "

Tu zici că patria e-n decădere,
De râs şi de ocară c-am ajuns.
Mihai Eminescu - „ Noi amândoi avem acelaşi dascăl "

Când e omul tânăr, el nu ştie, biet, să preţuiască bunurile cu care pronia cerească, mumă darnică şi iubitoare, l-a înzestrat.

Alexandru Odobescu - „ Pseudokynegeticos "

Să ştiu c-aşa-i adevărul, o clipă n-aş zăbovi
Dându-ţi pieptul meu drept ţintă, să te poftesc a lovi.

Bogdan Petriceicu Haşdeu - „ Răzvan şi Vidra "

I-a trecut copilei, parcă numai visase cineva c-ar fi fost bolnăvioară; s-a gătit frumos, s-a plecat veselă cu doamna la plimbare, în butcă deschisă;.... iar Manoli era sus pe capră...

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea "

Şerpii fuseseră trimişi de zeul mărilor, Poseidon, la rugămintea Atenei, duşmana-nverşunată-a Troiei. Iar şerpii s-au încolăcit pe cei doi fii nevinovaţi. Laocoon a vrut să-i scape. S-a repezit şi, desperat, a-nceput el lupta cu monştrii; dar cei doi şerpi, mai groşi ca braţul şi lu[illegible] de două ori cât omul, muşcându-l l-au înveninat, apoi i-au sugrumat, pe rând, pe el şi pe cei doi feciori.

Alexandru Mitru - „ Legendele Olimpului "

Cu mătură de busuioc mătura-v-oi,
Cu bani de argint răteza-v-oi
În gura unui fideleş înfunda-v-oi
Sub-naltul ceriului arunca-v-oi.

Descântec

Scatiu se lăsase cam greu la început, dar în cele din urmă înţelese şi el că nimeni nu era în stare să-l primească în mod convenabil. Se tânguia la toată lumea de beleaua ce-i venise pe cap, iar acum, la masă, era rândul lui Nae să-l asculte.

Duiliu Zamfirescu - „ Tănase Scatiu "

Ciocoiul este totdeauna şi în orice ţară un om venal, ipocrit, laş, orgolios... Ideea ce-l preocupă ziua şi noaptea este de a afla metoda prin care să-şi facă stare... Ciocoiul nu se pronunţă definitiv pentru nici o doctrină politică, nu se face adept credincios al nici unui partid, nu doară că are spiritul drept şi nepărtinitor, ci ca să poată exploata deodată toate doctrinele şi partidele în folosul său...

Iar după ce revoluţiunea triumfă şi sili pe boieri a o recunoaşte şi a-i jura credinţă, atunci Păturică deveni cel mai fierbinte apărător al ei şi o exploată cât putu mai bine.

Nicolae Filimon - „ Ciocoii vechi şi noi "

Au venit ca să serbeze nunta gingaşei mirese;
Feţi-Frumoşi cu păr de aur, zmei cu solzii de oţele
Cititorii cei de zodii şi şăgalnicul Pepele,
. . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

Vin ţânţarii lăutarii, gândăceii, cărăbuşii,
Iar mireasa viorică i-aştepta-ndărătul uşii.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) “

- Nu cumva să-mi prăpădeşti buzduganul, că atâta moştenire mai avem şi noi din vremile cele bune, grăi dânsul.

- Să n-ai teamă. De ce adecă eu să nu-l arunc până ce nu-mi trece luna din cale? S-ar putea, ce-i drept, să cadă-n lună când se întoarce. De asta nu răspund...

Iar leaota de zmei s-a adunat şi s-a sfătuit, ca să vadă ce-i de făcut, ca să scape pe mama lor de spaima în care a băgat-o tatăl lor.

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui “

Razele ca de opal se ridicau pe fondul liliachiu al cerului. Dunga dealului se îneca încetul cu încetul în clarul obscur al amurgului.

Nimeni nu poate prinde ceasul trecător. Numai soarele, în răsărit şi-n apus, pare a-l însemna pe cer.

Duiliu Zamfirescu - „ Viaţa la ţară “

Vânătorul îi aude pârâitul zborului, se întoarce şi trage. Era cam departe. O singură alice l-a ajuns la aripă. N-a picat, a putut zbura până la lăstar... Vânătorul, cunoscând deşimea lăstarului şi văzând că trăsese într-un pui, nu s-a luat după dânsul, socotind că nu face truda de a-l căuta prin lăstar.

I. Al. Brătescu-Voineşti - „ Puiul “

Vorbind de-a lor iubire, iubire fără saţ
Ea se lăsase dulce şi greu pe al lui braţ...

Mihai Eminescu - „ Strigoii “

Lasă, bade, las' să fie
Chiar o sută, chiar o mie
Las' să fie tot de-a rândul,
Dacă nu-i care mi-i gându'
. . . . . .
- Îi albe mi-oi cerni,
Părul mi l-oi despleti
Şi pre tine te-oi jeli.
- Mândră, mândruleana mea,
Nu mă jeli cu iia
Jeleşte cu inima
Nu mă jeli cu portul
Jeleşte cu sufletul!

Balada „ Gruia lui Novac “

- Ba în loc să umbli după cai verzi, mai bine ţi-ai căuta şi tu vre-un post pe undeva, că eşti cât muntele şi vezi bine câte greutăţi avem pe cap! zise doamna Herdelea supărându-se.

Liviu Rebreanu - „ Ion “

- Celaeno ştiu ce-şi doreşte, urmă ea. Un cerc. Ziua ar putea să-l dea de-a dura pe cer, iar noaptea şi l-ar înfăşura pe corp, ca să-l facă să se învârtească în jurul ei. Cred că i-ar plăcea ăsta, roşu cu albastru.

P.L.Travers - „ Mary Poppins “

Stătea între nişte dune moi umplute cu puful cel mai fin. Pe faţă îi flutura un zâmbet, iar inima îi bătea în piept ca o tobă, ca şi când i-ar fi spus că-i o aventură extraordinară.

James M. Barrie - „ Peter Pan “

Scanned with OKEN Scanner

Ce-a fost atunci mi-e peste putinţă să povestesc. Aste trei femei găsindu-se laolaltă în faţa noastră, se strânseseră una lângă alta cu aceeaşi panică în ochi şi inginerul încercă zadarnic să le încurajeze, să le facă să vorbească. Doamna a voit să servească ceai, dar s-a răzgândit şi a lăsat-o pe Maitreyi să facă aceasta. Din greşala nu ştiu cui, ceainicul s-a vărsat pe tavă şi pe pantalonii lui Lucien şi atunci toţi s-au repezit să-l ajute, inginerul şi-a pierdut calmul şi a început să-şi certe familia, aspru, în bengali, iar Lucien se scuza în franţuzeşte fără să izbutească să se facă înţeles.

Mircea Eliade - „ Maitreyi "

După ce ai purtat ciubotele atâta amar de vreme, umblând toată ziua în pogheazuri, şi le-ai scrombăit pe la jocuri şi prin toate corhanele şi coclaurile, acum ai vrea să-ţi dau şi banii înapoi....

Ion Creangă - „ Amintiri din copilărie "

Sat al meu ce porţi în nume
Sunetele lacrimei
La chemări adânci de mume
În cea noapte te-am ales
Ca prag în lume
Şi potecă patimei.

Lucian Blaga - Motto la „ Hronicul şi cântecul vârstelor "

- Ei, atuncea să te învăţ eu care-i cea mai bună mâncare de raci, domnişorule. După ce-i speli bine, îi pui la foc în oală, de vii. Dar mai înainte de a-i spăla şi a-i pune la oală, pui peste ei numai un păhărel de vin amestecat cu apă. Ai ştiut a-i prinde, ai ştiut a-i fierbe, ai ştiut a pisa usturoiul şi a-l adăuga cu zeamă de-a lor sărată; acum îţi mai rămâne... să poţi face o mămăligă bună.

Mihail Sadoveanu - „ Împărăţia apelor "

Câinii s-au repezit la judecători şi la sfetnici şi iau pe unii de un picior, pe alţii de nas şi i-au aruncat până în înaltul cerului.

Hans Christian Andersen - „ Scăpărătoarea "

Glasurile se îneacă în norul de praf ce-i îmbrăţişează pe toţi. Numai arar vreunul mai ţanţoş începe o chiuitură în tactul zvăpăiat al jocului, cu ochii pe dos, cu gâtul răguşit...

Liviu Rebreanu - „ Ion "

Eram când în nămolul cald, când la soare. Ne lăsam negativul formelor în nămolul cald, unde descindeau uneori şi rândunicile ca să mai ia câte-o gură de pământ pentru cuiburile lor, şi gustam moliciunea ierbii mărunte cu goliciunea tălpilor. Iar cea mai aprigă plăcere a noastră era să răpim pentru o jumătate de ceas cai din herghelia ce păştea prin apropiere.

Lucian Blaga - „ Hronicul şi cântecul vârstelor "

Apoi generalul povesti cum Bologa i-a cerut să nu vie pe frontul românesc şi cum el l-a iertat, având de-a face cu un ofiţer foarte capabil.

Liviu Rebreanu - „ Pădurea spânzuraţilor "

- Zici că-i mamă? Cine ştie atunci dacă nu cumva se- nvârteşte pe aici ca să-i dea ajutor lui Peter?

James M.Barrie - „ Peter Pan "

Suflă... Ciulinii rezistă, îndoindu-se în toate chipurile, cu balonul lor fixat pe o tulpină scurtă, nu mai groasă decât degetul cel mic. Ei mai rezistă încă puţin. Dar ciobanul, nu! El lasă în plata Domnului strănicia Domnului şi se închide în bordeiul lui.

Noi spunem atunci: ţipenie! Nu mai vezi om!

Scanned with OKEN Scanner

E numai Bărăganul!
Şi, Doamne ce frumos e!

Panait Istrati - „ Ciulinii Bărăganului “

Soţul ei începu s-o dojenească, spunând că e o mare greşeală să laşi copiii pe seama unui câine să-i dădăcească.

James M.Barrie - „ Peter Pan “

Întâia pornire a lui Fram a fost să-l scuture bine, să-i dea o lecţie pe care s-o pomenească toată viaţa, aşa cum primise el lecţii de la dresorul circului.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Floarea ajunsese să-l chinuiască cu vanitatea ei bănuitoare. Într-o zi, când îi vorbea de spinii săi, i-a spus micului prinţ:

- N-au decât să poftească tigrii cu ghearele lor!

- Pe planeta mea nu-s tigri, i-a spus micul prinţ, şi-apoi tigrii nu mănâncă iarbă.

- Eu nu sunt o iarbă, i-a răspuns cu gingăşie floarea.

- Te rog să mă ierţi...

- N-am nici o frică de tigri, dar mi-e groază de curent. N- ai avea cumva un paravan?

Antoine de Saint-Exupéry - „ Micul prinţ “

Acu, vezi tu, cică un băiat şi-a făcut un zmeu de hârtie, un zmeu mare, mare cât o casă şi, dacă l-a înălţat, s-a prins şi el de coada zmeului şi-a pornit prin văzduh. Şi-apoi l-a purtat zmeul, l-a purtat o săptămână pân' la a norilor ţâţână, l-a purtat o lună-ntreagă peste a mărilor viroagă, ba - pe câte înţeleg - l-a purtat şi-un an întreg. Iar dacă se scurse anul, ameţi băiatul şi-şi duse dreapta la ochi, iar zmeul odată cârmi spre dreapta. Lăsă mâna jos şi-şi ridică stânga, iar zmeul, ascultător, apucă spre stânga.

Vladimir Colin - „ Basmele omului “

Ochii lui Ghiţă se împăienjeniră. În două ceasuri putea să meargă călare pe căi ascunse la Ineu şi în alte două ceasuri, pe când se întunecă, să se întoarcă dinpreună cu Pintea la Moara cu noroc.

„ Aşa vrea Dumnezeu!“ îşi zicea el; „aşa mi-a fost rânduit! “

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

- Ai dreptate, măi Gerilă, numai tu nu te cauţi, zise Ochilă! Dar cu prujituri de-a tale, ia acuş se duce noaptea, şi vai de odihna noastră.

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

- Bine, puică, să le dăm... Cam cât?

- De! ştiu eu?... cam câte o mie, două de galbeni.

- Bucuros, sufleţele!... adu-mi aminte mâne să mergem la hagiul, să-i numărăm paralele...

Cum s-a răspândit vorba, au intrat la grijă mare creditorii lui Kir Ianulea... şi s-au adunat la cafeneaua de la Hanul cu Tei, spre a se sfătui ce-i de făcut...

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

Mai pot eu să am nădejde în voi? Ei, las', că-ţi găsesc eu acuş leacul; te-i învăţa tu minte de altă dată! Hai, porneşte acum de grabă la omul acela şi să-l slujeşti taman trei ani de zile cu credinţă...

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb “

Băiatul se întoarse la locuinţa părinţilor săi încărcat cu toate bogăţiile şi fu primit cu braţele deschise.

Scanned with OKEN Scanner

Unii spun că Degeţel nu i-ar fi luat căpcăunului decât cizmele. Şi n-a făcut-o decât pentru a-i întrece la joacă pe ceilalţi copii.

Charles Perrault - „ Degeţel “

- Vai, unde or fi acum bieţii noştri copii? Ce s-ar mai fi ospătat, săracii, cu ceea ce ne-a rămas! Tu şi numai tu eşti de vină că i-am pierdut. Ştiam că ne vom căi. Of, of, ce-or fi făcând ei acum în pădure? Poate că i-au sfâşiat lupii.

Charles Perrault - „ Degeţel “

- Haram de capul vostru! de n-aş fi eu aici, aţi păţi voi şi mai rău decât aşa!

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă “

La dorinţa mea, ea îmi repeta c poveste, ce aducea cu: „Tinereţe fără bătrâneţe “. Basmul se mişca la început printr-o lume reală, ca s-o ia apoi, pe imperceptibile trepte, spre alt tărâm...

Lucian Blaga - „ Hronicul şi cântecul vârstelor “

Capra răspunse:
Prea sătulă-s, zău aşa,
Nici o frunză n-aş mai vrea!

Fraţii Grimm - „ Feciorii croitorului “

Într-adevăr s-a apucat să scrie. Mi-a arătat tot la telefon, că „merge greu“... Că frazele se fac mai mari decât ar vrea ea, şi-şi încurcă propoziţiunile. I-am recomandat procedeul excelent al parantezelor şi, la nevoie, al frazelor fără sfârşit. A râs şi mi-a promis că aşa o să facă. M-am ridicat şi în prag mi-a strâns recunoscătoare mâna în mâna ei fierbinte. Cred că nici n-a închis bine uşa şi s-a năpustit asupra textului.

Camil Petrescu - „ Patul lui Procust “

- Eu n-aş mai fi avut creierii mei minunaţi, strigă Sperie Ciori.

- Iar eu n-aş mai fi căpătat inima mea duioasă, spuse omul de tinichea, aş fi rămas acolo, ruginit, în pădure, până la sfârşitul veacurilor.

- Şi eu aş fi fost de-a pururi un laş, spuse Leul şi nici o fiară din pădure nu m-ar fi întâmpinat cu un cuvânt bun.

L.Frank Baum - „ Vrăjitorul din Oz “

De m-oi mânia
Şi m-oi scutura
Oi dalbe-oi scula...

Colindă

Pe lista celor văzute, urma numaidecât Forul roman... Găsindu-ne în faţa locului, s-a făcut că am simţit odată în noi un imbold actoricesc de a reconstitui asasinarea lui Iuliu Cezar. Spectacolul ce mi-l dam era, firește, hrănit de unele înclinaţii însuşite de prin romanele poliţiste...

În Sixtina ne-am oprit îndelung.

Lucian Blaga - „ Hronicul şi cântecul vârstelor “

Voi însă, fraţilor, nu sunteţi în întuneric, ca să vă apuce ziua aceea ca un fur. Căci voi sunteţi fii ai luminii şi fii ai zilei; nu sunteţi ai nopţii, nici ai întunericului.

Biblia sau Sfânta Scriptură.

Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa dacă nu s- a luptat după legile jocului.

Cuvine-se ca plugarul care se osteneşte să mănânce mai întâi din roade.

Biblia sau Sfânta Scriptură

Scanned with OKEN Scanner

Lui Pintea îi era ca şi când ar fi pus mâna pe făcătorii de rele şi s-ar fi temut că-i scapă mai înainte de a se face lumină, ca să-i poată vedea.

Ioan Slavici - „ Moara cu noroc “

- Cum n-ar mai fi el? Dar cine vrei să fie? Cine ar răbda cum rabdă el? Cine nu s-ar odihni în locul lui? Şi cine n-ar umple lumea cu vaietele? S-a plâns cuiva, Drăgane?

Barbu Şt. Delavrancea - „ Apus de soare “

S-au grăbit; cu toate acestea pasul lor a fost mai încet decât al viscolului.

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar “

Grija de bărbat - să-i gătească, să-i facă copii, nu le ajunge, sunt fiinţe umane, au nevoie să scape din când în când de jugul existenţei, care e mereu aceeaşi: scularea, deretecatul, copiii să-i ştergi la fund, mâncarea, culcarea... Apoi iar, de la început...Mi-e drag de ea, acolo, să-i văd mâinile vrednice înnegrite de arşiţă, dar nu aici, într-o cameră unde poate ar tânji după soare, după păsări şi animale...

Marin Preda - „ Delirul “

- Da! ia lasă-mă la pârdalnicul, stăpâne, că-i spărié oamenii cu vorbele dumitale! Nu te mai face aşa de bătrân, că doar nu ţi-i vremea trecută. Eu gândesc că tocmai acum eşti bun de însurat; pentru că ai cu ce să ţii nevasta şi copiii. Slavă Domnului! mulţi ar dori să aibă ceea ce ai dumneata.

- Ţi-ai găsit, zise Ipate. Parcă eşti nu ştiu cum, măi Chirică; vorbeşti şi tu, ia aşa, în dodii, câteodată...

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Păţitul “

Fă-mă, doamne, ce m-oi face,
Fă-mă, doamne, o negurea,
Negurea
Vântul mă ia
Şi mă duce peste munţi

Colinde

- Toate astea-s frumoase, domnule, dar eu unul sunt hotărât să nu las ca să treacă drumul dumitale pe moşia mea.

- Prea bine; însă cum îl vei opri?

- M-oi aţine la hotar cu parul, dac-ar trebui sau mai bine m-oi duce la Bucureşti ca să fac intrigi...

Vasile Alecsandri - Teatru: „ Drumul de fier “

Mai ţii minte ceaţa-n gând?
Răscruci în jos, răscruci la cruce,
şi-n ochii negri la răscruce
pământ arzând, pământ arzând.

Nichita Stănescu - „ Pământ arzând “

- N-ai tunuri? Da' intră-n război, domnule, şi-ţi dă franţuzul câte tunuri vrei; vrei o mie? îţi dă o mie... Vrei zece mii, îţi dă zece mii... Ce nevoie ai de tunuri, domnule?

. . . . . .

Exploziile se succed organizat. Unele le aud la câţiva paşi, altele în mine. Cum s-a terminat o ruptură. corpul tot, o clipă sleit, îşi înjumătăţeşte răsuflarea şi se încordează iar, sec, în aşteptarea celeilalte, ca un bolnav de tetanos...

Camil Petrescu - „ Ultima noapte de dragoste
întâia noapte de război “

- Apoi dă, măi Chirică, tu m-ai tot cihăit de cap până acum, să mă însor, să mă însor de mi-ai aprins pofta de

însurat, și apoi acum, o tot șurubuiești și-o întorci, cum îți vine ție la socoteală.

- Stăpâne, știi că eu nu-ți voiesc răul; ascultă-mă că n-ai să greșești.

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Pățitul "

... Cu mine n-o scoți ușor la capăt! De aceea te sfătuiesc să ne împăcăm. Ce mormăi așa? Ce înseamnă aceasta: mormor! Ești caraghios când te înfurii de pomană. Mai bine bate palma aici și hai să fim amici!...

Nici nu-ți imaginezi câtă nevoie am eu de un amic în pustietatea asta!

Cezar Petrescu - „ Fram ursul polar "

Greierii părinților
molcom cântă, molcom mor.

Lucian Blaga - „ Întoarcerea "

- Simbrie în bani să nu primești de la dânsul, ci să faci tocmeală că, după ce ți-i împlini anii, să ai a lua de la casa lui ce-i vrea tu.

Ion Creangă - „ Povestea lui Stan Pățitul "

- Voi v-ați obișnuit. Eu nu m-aș simți bine. Mi-e rușine; ar trebui să-mi iau o perucă... Toți cei cu păr s-ar purta urât cu mine. N-aș fi chiar așa de nesăbuit, spuse Mycelium Seventy-Two.

Isaac Asimov - „ Preludiu la Fundația "

Maria Herdelea era fată de țăran de pe Mănor, dar pentru că umblase totdeauna în straie nemțești și mai ales că s-a măritat cu un învățător, se simțea deasupra norodului și avea o milă cam disprețuitoare pentru tot ce e țărănesc.

Liviu Rebreanu - „ Ion "

Ca ieri sosi bunica... și vii acuma tu:
Pe urmele berlinei, trăsura ta stătu.

Ion Pillat - „ Aici sosi pe vremuri "

De-oi muri - își zice-n sine - al meu nume o să-l poarte
Secolii din gură-n gură și l-or duce mai departe

Mihai Eminescu - „ Scrisoarea I "

Cerând împăratului lucrurile ce-l povățuise calul, el a chemat pe vătaful curții și i-a dat poruncă să-i deschidă toate tronurile cu haine spre a-și alege fiul său pe acelea care îi vor plăcea.

Petre Ispirescu - „ Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte "

- Drăguții mei frățiori! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mâncat! Și biata mamă nu știe de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei!

Ion Creangă - „ Capra cu trei iezi "

- Ia, să am eu o slugă așa de vrednică și credincioasă ca Harap-Alb, aș pune-o la masă cu mine, că mult prețuiește omul acesta!

- Ba să-și puie poftа-n cui! răspunse Spânul cu glas răutăcios. Asta n-aș face-o eu de-ar mai fi el pe cât este; doar nu-i frate cu mama, să-l pun în capul cinstei...

Ion Creangă - „ Povestea lui Harap-Alb "

A doua zi, Octav s-a apropiat cu sfială de cutia cu soldații de plumb și a îngenuncheat.

- Bună dimineața, soldați de la bunica.

Nu i-a răspuns nimeni, dar copilul a fost sigur că soldații l-au auzit și-i răspund în graiul lor argintiu: „Bună

Scanned with OKEN Scanner

dimineaţa.“ Motanul se întorcea acasă. Octav l-a luat în braţe şi s-a uitat în ochii lui, l-a ameninţat dojenitor:

- Ai avut noroc!...

G.M.Zamfirescu - „ Isprava duhului roşcovan “

Şi-acuma, în timpuri târzii, când mai văd
câteodată grămezi de seminţe pe arii,
anevoie pun cumpăt fierbintei dorinţi
De-a le atinge cu faţa.

Lucian Blaga - „ Mirabila sămânţă “

- Fiindcă văd şi văd că ţii cu orice preţ să cumperi prorocul - grăi Păcală muiat - o să-ţi fac după dorinţă, dar nu pentru bani, ci fiindcă m-ai primit în casă, m-ai poftit la masă şi mi-ai zis o vorbă bună. Noroc să ai de ea!

Ioan Slavici - „ Păcală în satul lui “

La întoarcere am apucat pe alt drum. Credeam că voi avea tot timpul vederea asupra insulei şi că mă voi putea orienta astfel spre casă. M-am înşelat. După vreo 3 mile, am coborât într-o vale înconjurată de dealuri împădurite. Am pierdut direcţia. S-a mai întâmplat, spre nenorocul meu, să nu se mai vadă nici razele soarelui, căci s-a lăsat o ceaţă care a ţinut trei zile, cât am rătăcit prin vale. Până la urmă am fost nevoit să mă întorc spre coastă să regăsesc semnul şi s-o iau înapoi pe drumul pe care venisem.

Daniel Defoe - „ Robinson Crusoe “

- Am înţeles, i-a şoptit duhul; dar, drept să-ţi spun, neică Negoiţă, nu te-am crezut aşa de nătărău, să te mulţumeşti cu o sută de galbeni. Ce o să-ţi ajungă ţie numai atâta?

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

- N-oi mai veni, Ivane, câte zilişoare-oi avea eu!...

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă “

- Copilă nechibzuită - spuse stăpânul fiarelor - de ce-ai plecat din palatul nostru?

- Am plecat cu cel ce mi-e drag, tată...

- Ai vrut să rupi în urmă toate punţile şi te-ai aruncat orbeşte într-o lume necunoscută ţie... S-ar cuveni să te blestem, dar inimii mele i-e milă. Când vei voi, întoarce-te la noi...

Vladimir Colin - „ Basmele omului “

- Tu ştii drumul înapoi, Tom? Mie mi se pare grozav de încâlcit.

- Cred că l-aş nimeri. Dar nu uita de lilieci. Dacă ne sting amândouă lumânările, ce ne facem? Să încercăm alt drum.

- Bine, dar numai de nu ne-am rătăci. Mi-i frică.

Mark Twain - „ Aventurile lui Tom Sawyer “

Când urmăritorii au ajuns la apă, am văzut că numai doi ştiau să înoate, iar al treilea a rămas pe mal şi s-a întors spre locul de unde venise, ceea ce s-a dovedit spre binele lui.

Cei doi au trecut apa mult mai încet decât fugarul. Mi-a venit în minte şi am simţit că trebuie neapărat, acum sau niciodată, să pun mâna pe servitorul şi poate chiar pe tovarăşul dorit.

Daniel Defoe - „ Robinson Crusoe “

- M-am fript, s-a gândit Negoiţă; dar de zis n-a putut zice nimic. Caimacamul l-a strâns în braţe, l-a suit în butcă şi mânaţi, bre!

Ion Luca Caragiale - „ Kir Ianulea “

Scanned with OKEN Scanner

- Iaca, gospodin, cu cine m-am vânjolit toată noaptea... dar încaltea ţi-am curăţat şi eu casa de draci şi vi-i aduc plocon des-dimineaţă...

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă "

- Gândeam că te-i fi dus prin lume, după berbantlâcuri de-a tale... Acum cred că nu ţi-i mai face blăstăm cu mine, mi-i da drumul, să intru la Dumnezeu, că tare mare treabă am!

Ion Creangă - „ Ivan Turbincă "

Dar se vede că nu mai e nimic sfânt şi sacru pe lume! Nimeni prin preajmă nu ţi-e de sfat şi nu te-ndeamnă pe calea cea bună.

François Rabelais - „ Gargantua "

- Bine că-i iarăşi printre noi puiul de om.

- E adevărat. Dar ne-a costat foarte scump, timpul acesta l-am fi putut petrece vânând o pradă bogată. Ne-a costat răni... dar mai presus de orice ne-a costat onoarea. Căci să nu uiţi, Mowgli, că eu, pantera neagră, am fost silită să-i cer ajutor lui Kaa şi totodată Baloo şi cu mine ne-am făcut de râs în faţa Dansului Foamei. Şi toate acestea, piciule, au venit din pricină că te-ai jucat cu Bandar-Log.

Rudyard Kipling - „ Cartea junglei "

Iar voinicul s-apropie şi cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de pietre scumpeă
. . . . . .
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea - frumoasa fată - a ghicit că e frumoasă.

Mihai Eminescu - „ Călin (File de poveste) "

Rândunelul a stat pe umărul Prinţului şi i-a povestit vrute şi nevrute din tot ce văzuse el pe meleaguri străine. I-a povestit despre ibişii roşii care stau în şiruri lungi pe malurile fluviului Nil şi prind peştişori de aur în ciocurile lor; despre Sfinxul bătrân ca vremea care trăieşte în inima pustiului şi le ştie pe toate; despre neguţătorii care păşesc agale pe lângă cămilele lor şi-şi lunecă mătăniile de chihlimbar printre degete, despre Regele munţilor din lună şi despre alte minunăţii.

Oscar Wilde - „ Prinţul Fericit "

Bietul Cotoi, fiindu-i tare rău de la stomac, nu izbuti să mănânce decât treizeci şi cinci de peştişori cărora li se spune barbuni, făcuţi cu sos de pătlăgele roşii, şi patru porţii de burtă cu caş ras. Şi fiindcă burta nu i se păru îndeajuns de bine garnisită, mai ceru încă trei porţii de unt cu caş ras!

Carlo Collodi - „ Pinocchio "

Din Sibii până-n Abrud
Murgul apă n-a băut
Iarbă verde n-a păscut...

Doină

- Să oprească! zbiară mai tare Goe, bătând din picioare. Mi- a zburat pălăria! să oprească!!...

- Ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam' mare.

- De ce-a scos capul pe fereastră?...

Ce-o să facă d.Goe la Bucureşti cu capul gol? Şi toate prăvăliile închise! s-ar întreba oricine, care nu ştie câtă grijă are mam' mare şi câtă prevedere.

Ion Luca Caragiale - „ D-l Goe "

Scanned with OKEN Scanner

Chiuie pe vânt
În geam somnoros
Idealuri noi...

George Bacovia - „ Doină “

Şi vara cu nopţile ei
S-a dus şi câmpu-i veştejit -
Te-am aşteptat pe lângă tei,
Tu n-ai venit.

George Bacovia - „ Ecou de romanţă “

- Plec, Ileano, în cruciadă, şi cât va ţine, nu ştiu. Trei ani, patru ani, cinci ani. Sau poate şi mai mult. Când m-oi întoarce, ai să fii fată mare! Şi poate şi măritată!

Lucian Blaga - „ Cruciada copiilor “

- Ţi-ai pus ochelari, zice, trebuia să ţi-i pui mai de mult... Credeai că nu vede toată lumea cum dormi la chimie şi la geologie...

Marin Preda - „ Viaţa ca o pradă “

Ţăranul îi pune vițelului sacul de plastic în cap
şi-l îngroapă pe-ascuns
scăpând astfel de obligaţia
de a-l preda pe degeaba la Stat.

Mircea Dinescu - „ Seară muzicală “

- De ce ţi-e frică?... Ştii foarte bine că un robot nu poate să facă rău unei fiinţe omeneşti...
- M-am gândit că, dacă toată lumea ar şti că eşti un robot, s-ar putea să fie o revoltă şi să fim omorâţi.

Isaac Asimov - „ Caverne de oţel “

Ce-i de făcut? Înălţarea pe verticală... Pe orizontală nici atât. N-a mai rămas decât o singură direcţie: în jos... Cu ani în urmă acelaşi fenomenal scriitor şi viitorolog Isaac Asimov a descris într-o altă carte a sa, intitulată „ Soarele gol “ o întâmplare petrecută într-o lume ai cărei locuitori, trăind în spaţii izolate, departe de lumina naturală, de atmosferă, se izolaseră în aşa măsură, de natură dar şi între ei, încât nu mai puteau nici măcar să se suporte unul pe altul.

Alexandru Mironov - „ Laboratoarele lumii “

- De unde ştii că-i adevărat?
- De când mă ştiu m-am ocupat de istorie, răspunse Asp. E steagul lui Dral. Şi nu e singurul adus de pe Marte... Sunt şi steaguri de pe Venus şi Terra...

Vladimir Colin - „ Babel “

Mai întâi ţie, Ioane, zise războiul din colţul mesei tatii
Pentru că m-ai slujit cu credinţă
Îţi înmânez acest picior de lemn
Şi să-l porţi sănătos întru pomenirea mea...

Ioan Alexandru - „ Sfârşitul războiului “

Scanned with OKEN Scanner

ANEXĂ

A FI

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p.	Viitor	Viitor anterior
Eu sunt, îs,-s,s-	eram	fusei,fui	am fost	fusesem	voi fi	voi fi fost
Tu eşti	erai	fuseşi,fuşi	ai fost	fuseseşi	vei fi	vei fi fost
El(Ea) este,îi,-i,i-	era	fuse,fu	a fost	fusese	va fi	va fi fost
Noi suntem	eram	fuserăm,furăm	am fost	fuseserăm	vom fi	vom fi fost
Voi sunteţi	eraţi	fuserăţi,furăţi	aţi fost	fuserăţi	veţi fi	veţi fi fost
Ei(Ele)sunt,îs,-s,s-	erau	fuseră,fură	au fost	fuseseră	vor fi	vor fi fost

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să fiu	să fi fost
Tu să fii	să fi fost
El(Ea)să fie	să fi fost
Noi să fim	să fi fost
Voi să fiţi	să fi fost
Ei(Ele) să fie	să fi fost

MODUL CONDIŢIONAL OPTATIV

Prezent	Perfect
aş fi	aş fi fost
ai fi	ai fi fost
ar fi	ar fi fost
am fi	am fi fost
aţi fi	aţi fi fost
ar fi	ar fi fost

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
fii!	nu fi!
fiţi!	nu fiţi!

MODUL INFINITIV

A fi

MODUL GERUNZIU

fiind

MODUL SUPIN

(de) fost

MODUL PARTICIPIU

fost	foşti
fostă	foste

Scanned with OKEN Scanner

A AVEA*

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p.	Viitor	Viitor anterior
Eu am	aveam	avui, avusei	am avut	avusesem	voi avea	voi fi avut
Tu ai	aveai	avuşi, avuseşi	ai avut	avuseseşi	vei avea	vei fi avut
El(Ea) are	avea	avu, avuse	a avut	avusese	va avea	va fi avut
Noi avem	aveam	avurăm, avuserăm	am avut	avuseserăm	vom avea	vom fi avut
Voi aveţi	aveaţi	avurăţi, avuserăţi	aţi avut	avuseserăţi	veţi avea	veţi fi avut
Ei(Ele) au	aveau	avură, avuseră	au avut	avuseseră	vor avea	vor fi avut

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să am	să fi avut
Tu să ai	să fi avut
El(Ea) să aibă	să fi avut
Noi să avem	să fi avut
Voi să aveţi	să fi avut
Ei(Ele) să aibă	să fi avut

MODUL CONDIŢIONAL-OPTATIV

Prezent	Perfect
aş avea	aş fi avut
ai avea	ai fi avut
ar avea	ar fi avut
am avea	am fi avut
aţi avea	aţi fi avut
ar avea	ar fi avut

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
ai!	nu avea! (n-avea)
aveţi!	nu aveţi ! (n-aveţi)

MODUL INFINITIV
A avea

MODUL GERUNZIU
având

MODUL SUPIN
(de) avut

MODUL PARTICIPIU
avut, avuţi, avută, avute

* Ca auxiliar al perfectului, verbul a avea are următoarele forme: am, ai, a, am, aţi, au,cu variante pentru modul condiţional: aş, *ai, ar, am, aţi, ar.*

Scanned with OKEN Scanner

A VREA (A VOI)*

MODUL INDICATIV

Prezent
Eu vreau, voiesc
Tu vrei, voieşti
El(Ea) vrea, voieşte
Noi vrem, voim
Voi vreţi, voiţi
Ei(Ele) vor, voiesc

Imperfect
voiam, vream
voiai
voia, vrea
voiam
voiaţi
voiau, vreau

Perfect simplu
vrui
vruşi
vru
vrurăm, voirăm
vrurăţi, voirăţi
vrură, voiră

Perfectul compus
Eu am vrut, am voit
Tu ai vrut, ai voit
El(Ea) a vrut, a voit
Noi am vrut, am voit
Voi aţi vrut, aţi voit
Ei(Ele) au vrut, au voit

Mai mult ca perfectul
vrusem, voisem
vruseşi, voiseşi
vruse, voise
vruseserăm, voiserăm
vruseserăţi, voiserăţi
vruseseră, voiseră

Viitor
Eu voi vrea, voi voi
Tu vei vrea, vei voi
El(Ea) va vrea, va voi
Noi vom vrea, vom voi
Voi veţi vrea, veţi voi
Ei(Ele) vor vrea, vor voi

Viitor anterior
voi fi vrut, voi fi voit
vei fi vrut, vei fi voit
va fi vrut, va fi voit
vom fi vrut, vom fi voit
veţi fi vrut, veţi fi voit
vor fi vrut, vor fi voit

Scanned with OKEN Scanner

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	**Perfect**
Eu să vreau, să voiesc	să fi vrut, să fi voit
Tu să vrei, să voiești	să fi vrut, să fi voit
El(Ea) să vrea, să voiască	să fi vrut, să fi voit
Noi să vrem, să voim	să fi vrut, să fi voit
Voi să vreți, să voiți	să fi vrut, să fi voit
Ei(Ele) să vrea, să voiască	să fi vrut, să fi voit

MODUL IMPERATIV

Pozitiv
voiește!

MODUL CONDIȚIONAL-OPTATIV

Prezent	**Perfect**
Eu aș vrea, aș voi	aș fi vrut, aș fi voit
Tu ai vrea, ai voi	ai fi vrut, ai fi voit
El(Ea) ar vrea, ar voi	ar fi vrut, ar fi voit
Noi am vrea, am voi	am fi vrut,am fi voit
Voi ați vrea, ați voi	ați fi vrut, ați fi voit
Ei(Ele) ar vrea, ar voi	ar fi vrut, ar fi voit

MODUL INFINITIV

Prezent	**Perfect**
a vrea, a voi	a fi vrut, a fi voit

MODUL GERUNZIU

vrând,voind

MODUL PARTICIPIU

vrut, vruți, voit, voiți
vrută, vrute, voită, voite

MODUL SUPIN

(de) vrut, (de) voit

* Ca auxiliar, al timpului viitor verbul a vrea (a voi) are următoarele forme: voi, vei, va, vom, veți, vor, cu variante pentru limba vorbită: oi,ăi (ei,-i,îi), o (a), om,ăți (eți,îți.oți), or.

Scanned with OKEN Scanner

A LUA (conjugarea I)

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p.	Viitor	Viitor anterior
Eu iau	luam	luai	am luat	luasem	voi lua	voi fi luat
Tu iei	luai	luaşi	ai luat	luaseşi	vei lua	vei fi luat
El(Ea) ia	lua	luă	a luat	luase	va lua	va fi luat
Noi luăm	luam	luarăm	am luat	luaserăm	vom lua	vom fi luat
Voi luaţi	luaţi	luarăţi	aţi luat	luaserăţi	veţi lua	veţi fi luat
Ei(Ele) iau	luau	luară	au luat	luaseră	vor lua	vor fi luat

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să iau	să fi luat
Tu să iei	să fi luat
El(Ea) să ia	să fi luat
Noi să luăm	să fi luat
Voi să luaţi	să fi luat
Ei(Ele) să ia	să fi luat

MODUL CONDIŢIONAL-OPTATIV

Prezent	Perfect
aş lua	aş fi luat
ai lua	ai fi luat
ar lua	ar fi luat
am lua	am fi luat
aţi lua	aţi fi luat
ar lua	ar fi luat

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
ia!	nu lua!
luaţi!	nu luaţi!

MODUL INFINITIV

a lua

MODUL GERUNZIU

luând

MODUL PARTICIPIU

luat, luaţi
luată,luate

MODUL SUPIN

(de) luat

Scanned with OKEN Scanner

A TĂCEA (conjugarea aII-a)

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Prfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p.	Viitor	Viitor anterior
Eu tac	tăceam	tăcui	am tăcut	tăcusem	voi tăcea	voi fi tăcut
Tu taci	tăceai	tăcuşi	ai tăcut	tăcuseşi	vei tăcea	vei fi tăcut
El(Ea)tace	tăcea	tăcu	a tăcut	tăcuse	va tăcea	va fi tăcut
Noi tăcem	tăceam	tăcurăm	am tăcut	tăcuserăm	vom tăcea	vom fi tăcut
Voi tăceţi	tăceaţi	tăcurăţi	aţi tăcut	tăcuserăţi	veţi tăcea	veţi fi tăcut
Ei(Ele) tac	tăceau	tăcură	au tăcut	tăcuseră	vor tăcea	vor fi tăcut

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să tac	să fi tăcut
Tu să taci	să fi tăcut
El(Ea) să tacă	să fi tăcut
Noi să tăcem	să fi tăcut
Voi să tăceţi	să fi tăcut
Ei(Ele) să tacă	să fi tăcut

MODUL CONDIŢIONAL-OPTATIV

Prezent	Perfect
aş tăcea	aş fi tăcut
ai tăcea	ai fi tăcut
ar tăcea	ar fi tăcut
am tăcea	am fi tăcut
aţi tăcea	aţi fi tăcut
ar tăcea	ar fi tăcut

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
taci!	nu tăcea!
tăceţi!	nu tăceţi!

MODUL INFINITIV

a tăcea

MODUL GERUNZIU

tăcând

MODUL PARTICIPIU

tăcut,tăcuţi
tăcută,tăcute

MODUL SUPIN

(de) tăcut

Scanned with OKEN Scanner

A SCRIE (conjugarea aIII-a)

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p	Viitor	Viitor anterior
Eu scriu	scriam	scrisei	am scris	scrisesem	voi scrie	voi fi scris
Tu scrii	scriai	scriseşi	ai scris	scriseseşi	vei scrie	vei fi scris
El(Ea) scrie	scria	scrise	a scris	scrisese	va scrie	va fi scris
Noi scriem	scriam	scriserăm	am scris	scriseserăm	vom scrie	vom fi scris
Voi scrieţi	scriaţi	scriserăţi	aţi scris	scriseserăţi	veţi scrie	veţi fi scris
Ei(Ele) scriu	scriau	scriseră	au scris	scriseseră	vor scrie	vor fi scris

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să scriu	să fi scris
Tu să scrii	să fi scris
El(Ea) să scrie	să fi scrie
Noi să scriem	să fi scris
Voi să scrieţi	să fi scris
Ei(Ele) să scrie	să fi scris

MODUL CONDIŢIONAL-OPTATIV

Prezent	Perfect
aş scrie	aş fi scris
ai scrie	ai fi scris
ar scrie	ar fi scris
am scrie	am fi scris
aţi scrie	aţi fi scris
ar scrie	ar fi scris

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
scrie !	nu scrie !
scrieţi !	nu scrieţi !

MODUL INFINITIV

a scrie

MODUL GERUNZIU

scriind

MODUL PARTICIPIU

scris,scrişi
scrisă,scrise

MODUL SUPIN

(de) scris

Scanned with OKEN Scanner

A ŞTI (conjugarea a IV-a)

MODUL INDICATIV

Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus	M.m.c.p.	Viitor	Viitor anterior
Eu ştiu	ştiam	ştiui	am ştiut	ştiusem	voi şti	voi fi ştiut
Tu ştii	ştiai	ştiuşi	ai ştiut	ştiuseşi	vei şti	vei fi ştiut
El(Ea) ştie	ştia	ştiu	a ştiut	ştiuse	va şti	va fi ştiut
Noi ştim	ştiam	ştiurăm	am ştiut	ştiuserăm	vom şti	vom fi ştiut
Voi ştiţi	ştiaţi	ştiurăţi	aţi ştiut	ştiuserăţi	veţi şti	veţi fi ştiut
Ei(Ele) ştiu	ştiau	ştiură	au ştiut	ştiuseră	vor şti	vor fi ştiut

MODUL CONJUNCTIV

Prezent	Perfect
Eu să ştiu	să fi ştiut
Tu să ştii	să fi ştiut
El(Ea) să ştie	să fi ştiut
Noi să ştim	să fi ştiut
Voi să ştiţi	să fi ştiut
Ei(Ele) să ştie	să fi ştiut

MODUL CONDIŢIONAL-OPTATIV

Prezent	Perfect
aş şti	aş fi ştiut
ai şti	ai fi ştiut
ar şti	ar fi ştiut
am şti	am fi ştiut
aţi şti	aţi fi ştiut
ar şti	ar fi ştiut

MODUL IMPERATIV

Pozitiv	Negativ
ştii!	nu şti!
ştiţi!	nu ştiţi!

MODUL INFINITIV

a şti

MODUL GERUNZIU

ştiind

MODUL PARTICIPIU

ştiut, ştiuţi
ştiută, ştiute

BIBLIOTECA „DU ASACHI" IAŞI

MODUL SUPIN

(de) ştiut

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE

Literatura română

ALECSANDRI, Vasile - *Opere*
ALEXANDRESCU, Grigore - *Poezii*
ALEXANDRU, Ioan - *Poezii*
ANANIA, Valeriu - *Mioriţa*
ANGHEL, Dimitrie - *Poezii*
ARGHEZI, Tudor - *Opere complete*
BACOVIA, George - *Poezii*
BĂLCESCU, Nicolae - *Românii supt.Mihai-Voievod Viteazul*
BARBU, Ion - *Poezii*
BLAGA, Lucian - *Poezii*
- *Hronicul şi cântecul vârstelor*

BLANDIANA, Ana - *Poezii*
BOGZA, Geo - *Privelişti şi sentimente*
BOLINTINEANU,Dimitrie - *Balade eroice*
BRĂTESCU-VOINEŞTI, I. AL. - *În lumea dreptăţii*
- *Întuneric şi lumină*

BUDAI-DELEANU, Ion - *Ţiganiada*
CĂLINESCU, George - *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*
- *Enigma Otiliei*

CANTEMIR, Dimitrie - *Descriptio Moldaviae*
CARAGIALE, Ion Luca - *Opere*
CARAGIALE, Mateiu I. - *Craii de Curtea-Veche*
CÂRLOVA, Vasile - *Poezii*
COLIN, Vladimir - *Basmele omului*
- *Babel*

COŞBUC, George - *Poezii*
COSTIN, Miron - *De neamul moldovenilor*
CREANGĂ, Ion - *Amintiri din copilărie*
- *Poveşti şi povestiri*

DELAVRANCEA, Barbu Ştefănescu - *Opere*

Scanned with OKEN Scanner

DINESCU, Mircea	- *Moartea citește ziarul*
DOSOFTEI	- *Psaltirea în versuri*
ELIADE, Mircea	- *Domișoara Christina*
	- *Maitreyi*
EMINESCU, Mihai	- *Poezii*
	- *Proză literară*
FILIMON, Nicolae	- *Nuvele*
	- *Ciocoii vechi și noi*
GALACTION, Gala	- *La vulturi!*
GÂRLEANU, Emil	- *Din lumea celor care nu cuvântă*
GOGA, Octavian	- *Poezii*
HAŞDEU, Bogdan Petriceicu	- *Răzvan și Vidra*
HELIADE-RĂDULESCU, Ion	- *Zburătorul*
HOGAŞ, Calistrat	- *Pe drumuri de munte*
ISPIRESCU, Petre	- *Basmele românilor*
ISTRATI, Panait	- *Ciulinii Bărăganului*
MACEDONSKI, Alexandru	- *Poezii*
MINULESCU, Ion	- *Scrieri*
MIRONOV, Alexandru	- *Laboratoarele lumii*
MITRU, Alexandru	- *Legendele Olimpului*
NECULCE, Ion	- *Letopisețul Țării Moldovei*
NEGRUZZI, Costache	- *Păcatele tinereților*
ODOBESCU, Alexandru	- *Scene istorice*
	- *Pseudokynegeticos*
PANN, Anton	- *Povestea vorbei*
	- *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea*
PETRESCU, Camil	- *Patul lui Procust*
	- *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*
PETRESCU, Cezar	- *Fram ursul polar*
PHILIPPIDE, Alexandru	- *Poezii*
PILLAT, Ion	- *Poezii*
PREDA, Marin	- *Morometii*
	- *Viața ca o pradă*
	- *Delirul*

Scanned with OKEN Scanner

REBREANU, Liviu	- *Pădurea spânzuraților*
	- *Ion*
	- *Răscoala*
	- *Crăișorul Horia*
RUSSO, Alecu	- *Cântarea României*
SADOVEANU, Mihail	- *Opere*
SLAVICI, Ion	- *Opere*
SORESCU, Marin	- *La lilieci*
STĂNESCU, Nichita	- *Argotice*
STĂNOIU, Damian	- *Călugări și ispite*
TEODOREANU, Ionel	- *În casa bunicilor*
	- *Ulița copilăriei*
TOPÂRCEANU, George	- *Poezii*
VĂCĂRESCU, Elena	- *Scrieri alese*
VĂCĂRESCU, Iancu	- *Poezii*
VLAHUȚĂ, Alexandru	- *Poezii*
	- *România pitorească*
VOICULESCU, Vasile	- *Proză*
ZAMFIRESCU, Duiliu	- *Viața la țară*
ZAMFIRESCU, George Mihail	- *Isprăvile duhului roșcovan*
ZANNE, Iuliu	- *Proverbele românilor*
x x x	- *Poezii populare*
x x x	- *Povești, snoave, legende*
x x x	- *Gramatica Academiei Române*
BELDESCU,V; BOGZA IRIMIE,R.	- *Gramatica practică în texte literare*
POPESCU, Ștefania	- *Culegere de exerciții gramaticale și noțiuni de morfologie și sintaxă*
AVRAM, Mioara	- *Ortografia pentru toți*

Literatura universală

ANDERSEN, Hans Christian	- *Basme*
ASIMOV, Isaac	- *Caverne de oțel*
	- *Preludiu la Fundația*

Scanned with OKEN Scanner

BARRIE, James M.	- *Peter Pan*
BAUM, Frank L.	- *Vrăjitorul din Oz*
BÜRGER, Gottfried August	- *Uimitoarele călătorii și aventuri, pe uscat și pe apă ale baronului von Munchhausen*
CARROLL,Lewis	- *Peripețiile Alisei în țara minunilor*
COLLODI, C.	- *Pinocchio*
COOPER Fenimore	- *Preria*
COUTURIER, Paul Vaillant	- *Copilărie*
DAUDET, Alphonse	- *Extraordinarele aventuri ale lui Tartarin din Tarascon*
DE AMICIS, Edmondo	- *Cuore*
DEFOE, Daniel	- *Robinson Crusoe*
ERȘOV, P.	- *Căluțul cocoșat*
GRIMM (frații)	- *Povești*
HOMER	- *Iliada*
HUGO, Victor	- *Gavroche*
KÄSTNER, Erich	- *Emil și detectivii*
KESSEL, Joseph	- *Mermoz*
KIPLING, Rudyard	- *Cartea junglei*
LABOULAYE, Edouard	- *Basme*
LA FONTAINE	- *Fabule*
LAGERLÖF, Selma	- *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia*
LONDON, Jack	- *Colț Alb*
LI IU-Giu	- *Aventurile maimuței de piatră Sun Vu-Kung*
MALOT, Hector	- *Singur pe lume*
PERRAULT, Charles	- *Povești cu zâne*
RABELAIS	- *Gargantua*
SAINT-ÉXUPERY, Antoine de	- *Micul prinț*
SOFOCLE	- *Antigona*
SWIFT, Jonathan	- *Călătoriile lui Guliver*
TRAVERS, P.L.	- *Mery Poppins*
TWAIN, Mark	- *Aventurile lui Tom Sawyer*
	- *Prinț și cerșetor*
WILDE, Oscar	- *Prințul Fericit*
x x x	- *Biblia sau Sfânta Scriptură*

Scanned with OKEN Scanner

SUMAR

Argument 3
Când se scrie AI și când se scrie A-I 4/5
Când se scrie AL și când se scrie A-L 6/7
Când se scrie AȚI și când se scrie A-ȚI 8/9
Când se scrie CA și când se scrie C-A 10/11
Când se scrie CAI și când se scrie C-AI 12/13
Când se scrie CĂI și când se scrie C-ĂI 14/15
RECAPITULARE 1. 16
Când se scrie CAM și când se scrie C-AM 22/23
Când se scrie CAR și când se scrie C-AR 24/25
Când se scrie CAȘ și când se scrie C-AȘ 26/27
Când se scrie CEA și când se scrie CE-A 28/29
Când se scrie CEAI și când se scrie CE-AI 30/31
Când se scrie CEI și când se scrie CE-I 32/33
Când se scrie CEL și când se scrie CE-L 34/35
Când se scrie COR și când se scrie C-OR 36/37
RECAPITULARE 2. . . . . :38
Când se scrie DEA și când se scrie DE-A 42/43
Când se scrie DEAL și când se scrie DE-AL 44/45
Când se scrie DUNE și când se scrie DU-NE 46/47
Când se scrie IA și când se scrie I-A 48/49
Când se scrie IAR și când se scrie I-AR 50/51
Când se scrie IAU și când se scrie I-AU 52/53
Când se scrie II și când se scrie I-I 54/55
RECAPITULARE 3. 56
Când se scrie LA și când se scrie L-A 62/63
Când se scrie LAȘ și când se scrie L-AȘ 64/65
Când se scrie LAȚI și când se scrie L-AȚI 66/67
Când se scrie LOR și când se scrie L-OR 68/69
Când se scrie MAI și când se scrie M-AI 70/71
Când se scrie MIA și când se scrie MI-A 72/73
Când se scrie MIAU și când se scrie MI-AU 74/75
Când se scrie MIE și când se scrie MI-E 76/77
Când se scrie MII și când se scrie MI-I 78/79
Când se scrie MOI și când se scrie M-OI 80/81
Când se scrie MOR și când se scrie M-OR 82/83
RECAPITULARE 4. 84
Când se scrie NA și când se scrie N-A 90/91
Când se scrie NAI și când se scrie N-AI 92/93
Când se scrie NAȘ și când se scrie N-AȘ 94/95
Când se scrie NEA și când se scrie NE-A 96/97
Când se scrie NEAM și când se scrie NE-AM 98/99
Când se scrie NIL și când se scrie NI-L 100/101
Când se scrie NOI și când se scrie N-OI 102/103
Când se scrie NOR și când se scrie N-OR 104/105
RECAPITULARE 5. 106
Când se scrie PUN și când se scrie P-UN 112/113
Când se scrie SA și când se scrie S-A 114/115
Când se scrie SĂI și când se scrie SĂ-I 116/117
Când se scrie ȘAL și când se scrie Ș-AL 118/119
Când se scrie ȘALE și când se scrie Ș-ALE 120/121
Când se scrie SAR și când se scrie S-AR 122/123
Când se scrie SAU și când se scrie S-AU 124/125
RECAPITULARE 6. 126
Când se scrie TEI și când se scrie TE-I 130/131
Când se scrie ȚIE și când se scrie ȚI-E 132/133
Când se scrie ȚII și când se scrie ȚI-I 134/135
Când se scrie VA și când se scrie V-A 136/137
Când se scrie VAR și când se scrie V-AR 138/139
Când se scrie VII și când se scrie VI-I 140/141
Când se scrie VOI și când se scrie V-OI 142/143
RECAPITULARE 7. 144
Aplicații practice pe texte literare 150
Anexă: 164
Anexă: 164/167
conjugarea verbelor auxiliare 168
conjugarea I (a lua) 169
conjugarea II (a tăcea) 170
conjugarea III (a scrie) 171
conjugarea IV (a ști) 172
Bibliografie 176

Scanned with OKEN Scanner

MARIA CONSTANTINESCU

Capcanele Ortografiei

Scanned with OKEN Scanner